

Q 18956

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽITKOV, U PAMÁTNÍKU 2

Podrobné číslo: 9

Příloha k č. 002251/56

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. ČÍS. 367

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

Ev. č. list č. 22/tajně

4

1956

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Vojensko-politická část

Kapitán Jan Pačes:

»О некоторых проблемах výchovy k iniciativě 3

Operační umění a taktika

Plukovník Jan Baláž:

»Provedení protipřípravy v obranné operaci vševojskové armády« 15

Generál-poručík František Houta:

»Rozvíjení útoku střeleckého sboru v hloubce s průlomem spěšně zaujaté obrany v noci. Odrážení silných nepřátelských protiztečí« 28

»Použití tankových a mechanisovaných vojsk střeleckého sboru proti nepříteli vedoucím boj na zdrženou s důrazem na činnost předsunutých odřadů« 45

Major Karol Pohanka:

»Protiletadlová dělostřelecká obrana pochodu a zasazení mechanisované divise v útočném boji« 59

»Použití biologických bojových prostředků a ochrana proti nim« 72

Operační a bojová příprava

Technik podplukovník Antonín Hálek:

»Vývojové možnosti linkové spojovací techniky zabezpečující velení za soudobých podmínek vedení boje a operace« 87

Informace o cizích armádách

»Atomové zbraně a armády« (obsah knihy F. M. Mikše: »Atomic Weapons & Armies«) 96

Diskuse

Diskusní příspěvky k článkům:

— závěru redakční rady k diskusi o obranném boji střelecké divise (VM 2/56) 113

— generál-majora J. Knotka (VM 3/56) 115

— plukovníka J. Kudrnovského (VM 3/56) 117

— podplukovníka J. Doležala (VM 3/56) 119

Na pomoc vojenskovědecké práci

»Výsledky některých amerických pokusů s AZ« 122

»Americké řízené střely« 126

»Plány na organizaci západní armády pro vedení budoucí války« 126

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů 128

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политическая часть

Капитан Ян Пачес:

»О некоторых проблемах воспитания к инициативности« 3

Оперативное искусство и тактика

Полковник Ян Балаж:

»Проведение контрподготовки в оборонительной операции общевойсковой армии« 15

Генерал-лейтенант Франтишек Гоура:

»Развитие наступления стрелкового корпуса в глубине с прорывом поспешно занятой обороны ночью. Отражение сильных контратак противника« 28

»Применение танковых и механизированных войск стрелкового корпуса против противника ведущего сдерживающие действия с подчеркиванием действий передовых отрядов« 45

Майор Карол Поганка:

»Зенитно-артиллерийская защита марша и ввод механизированной дивизии в наступательный бой« 59

»Применение биологических боевых средств и защита от них« 72

Оперативная и боевая подготовка

Техник подполковник Антонин Галек:

»Возможности развития линейной техники связи обеспечивающей управление в современных условиях ведения боя и операции« 87

По иностранным армиям

»Атомное оружие и армии« (содержание книги Ф. М. Микше: »Атомик Випнс энд Армис«) 96

Дискуссия

Дискуссионные заметки к статьям:

— к заключению редакционного совета к дискуссии по оборонительному бою стрелковой дивизии (VM 2/56) 113

— подполковника Я. Дележала (VM 3/56) 115

— полковника И. Кудрновского (VM 3/56) 117

— подполковника Я. Дележала (VM 3/56) 119

В помощь военно-научной работе

»Результаты некоторых американских испытаний с атомным оружием« 122

»Американские управляемые снаряды« 126

»Планы на организацию западной армии для ведения будущей войны« 126

Информация по содержанию иностранных военных специальных журналов 128

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

PRAHA 3 - ŽIŽKOV, U PAMÁTNÍKU 2

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY

ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

Přírodné číslo: 9

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník šestý

4

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1956

NOTES

CHAPTER I

THE

THE

THE

VOJENSKO - POLITICKÁ ČÁST

O NĚKTERÝCH PROBLÉMECH VÝCHOVY K INICIATIVĚ

Kapitán Jan Pačes

V průběhu diskuse o otázkách výchovy v naší armádě byla již několikrát zdůrazněna nutnost vytvářet a upevňovat ve vojácích morálně bojové vlastnosti v duchu požadavků soudobého boje.

Co vlastně nazýváme morálně bojovými vlastnostmi?

Jsou to určité psychické vlastnosti, které se uplatňují v bojové činnosti vojáka a aktivně mu napomáhají dosáhnout vítězství nad nepřítelem. Svým původem jsou velmi různorodé. Pod tento pojem zahrnujeme vlastnosti rozumové, citové, volní a jiné. Protože však k jejich uplatnění dochází v zájmu společenském, mají vždy charakter té společnosti, v které voják žije a je vychováván.

To znamená, že v naší armádě považujeme za morálně bojové jen ty vlastnosti, které jsou v souladu s cíli a morálkou lidové demokratické společnosti. Voják, který se jimi vyznačuje, je pracujícími vážen a vyznamenáván.

V souvislosti s novými podmínkami soudobého boje stupňují se požadavky na fyzickou a morální odolnost vojsk. Lidé jsou na bojišti vystaveni nesmírnému tělesnému a duševnímu vypětí. Při zvýšené manévrovací schopnosti armád musí vydržet dlouhé a rychlé přesuny, být schopni rychle se rozhodovat v složitých bojových situacích, morálně překonávat následky použití zbraní hromadného ničení a p.

To vše vyžaduje, abychom v našich vojácích vypěstovali takové morálně bojové vlastnosti, které jim pomohou úspěšně překonávat všechny těžkosti soudobého boje a plnit bojové úkoly směřující k porážce silného nepřítele.

Bylo by nesprávné domnívat se, že jde o nějaké zcela nové vlastnosti, které dosud v naší společnosti vůbec neexistovaly. Ve většině případů běží o vlastnosti všeobecně známé, které je třeba při výchově vojáka cílevědomě a organizovaně upevňovat a dále rozvíjet podle nových, vyšších požadavků kladených na naši armádu odpovědnými úkoly pro zabezpečení vysoké obranyschopnosti naší lidové demokratické vlasti a charakterem soudobého boje.

Rostoucí význam iniciativy vojáka v soudobém boji

Jedním z charakteristických požadavků současné výchovy vojáků je rozvíjet a upevňovat v nich zdravou iniciativu. Iniciativa je jednou z nejdůležitějších psychických vlastností člověka.

Projevuje se schopností samostatně a rychle se rozhodovat a houževnatě uskutečňovat svá rozhodnutí přes všechny překážky, které tomu stojí v cestě.

Souběžně s rozvojem vojenské vědy můžeme i v minulosti sledovat neustále rostoucí potřebu iniciativy u lidí zúčastněných v boji. Stále se zvětšující rozsah bojišť, zdokonalující se bojová technika a způsob vedení boje vyžadovaly čím dál tím širšího uplatnění iniciativy v systému velení a při plnění bojových úkolů.

Požadavek iniciativy se čím dál zjevněji prosazoval v širším měřítku. Od dob, kdy vojska bojovala v semknutých tvarech a kdy se potřeba iniciativy výrazně projevovala jen u vojevůdců a úzkého okruhu velitelů, rozšiřovala se potřeba samostatného uvědomělého rozhodování postupně na čím dál širší okruh bojujících. Tato objektivní potřeba se v reakčních armádách současně vždy dostávala do příkrého rozporu se snahou učinit z vojáků nemyslicí nástroj k uskutečňování vojenských cílů vládnoucích kruhů. Proto také rozvoj bojové iniciativy, odpovídající požadavkům své doby, je možno sledovat především u armád revolučních, kde tento rozpor neexistoval.

V období strojových válek se vzhledem k složitosti bojových podmínek stala iniciativa nezbytnou vlastností potřebnou u každého bojovníka.

Zavedením nejmodernějších zbraní hromadného ničení nastaly ve způsobu vedení soudobého boje některé závažné změny, které dále zvyšují potřebu široké iniciativy vojsk a důrazně nás nutí, abychom se cílevědomě a organisovaně zaměřili na její rozvíjení a upevňování v systému výchovy a výcviku všech příslušníků armády. Nebývalý rozmach a tempo operací spolu s větším rozptýlením bojových sestav na bojišti vyžaduje na příklad značné zjednodušení velení a zkrácení doby na přípravu bojových akcí. Velitelé všech stupňů si musí osvojit schopnost samostatně, rychle a správně se rozhodovat na základě stručných rozkazů nadřízeného nebo dokonce v některých případech jen v duchu jeho zámyslu.

Značná nasycenost vojsk složitou bojovou technikou klade vysoké nároky na její iniciativní využití nejen veliteli, ale i řadovými vojáky, kteří ji obsluhují. Použitím nukleárních zbraní může nepřítel v určitém rozsahu dočasně rozrušit velení jednotkám tak, že bude záležet na každém bojovníkovi, jak dokáže samostatně pokračovat v plnění bojového úkolu do doby, než bude systém velení obnoven.

Bylo by možno uvést řadu dalších důkazů potvrzujících objektivní nutnost výchovy vojsk k iniciativě podle požadavků soudobého boje.

Nám ovšem nejde jen o to dokázat její nutnost, ale také na základě těchto skutečností správně určit způsob a hlavní zaměření výchovy k iniciativě.

Jak známo, iniciativa není vlastnost specificky vojenská. Je obecným požadavkem celé naší společnosti. Vědecký rozbor významu lidových mas v dějinách odhaluje jejich rozhodující úlohu ve vývoji lidské společnosti. Na základě poznání této zákonitosti je možno říci, že veliké úkoly výstavby socialismu v naší zemi a jejího zabezpečení proti vnějšímu nepříteli mohou být úspěšně splněny jen tehdy, stanou-li se věcí všeho našeho lidu a vyvinou-li lidové masy dostatek iniciativy při jejich plnění.

Z toho logicky vyplývá, že chceme-li uvažovat o výchově iniciativy v armádě, musíme si uvědomit neoddelitelnost tohoto úkolu od výchovy celé naší společnosti.

Přes to, že iniciativa v armádě má některé své zvláštní stránky, na příklad tu, že rychlé rozhodnutí a jeho důrazné uskutečňování na druhé straně odnímá volnost iniciativního rozhodování nepříteli a nutí jej podřídit se naší vůli, má iniciativa jako osobní vlastnost člověka svůj základ již v občanské výchově. Voják je dospělý člověk, který již prošel částečně školou života, kterou mu dává jeho práce v naší společnosti. Nezbytně (ačkoli v nestejně míře) si již přináší s sebou do armády určité osobní vlastnosti, zkušenosti a návyky, z nichž některé je třeba jen dále rozvíjet a formovat tak, aby je mohl úspěšně uplatnit v boji.

*

Nás zajímá otázka, jakým způsobem můžeme výchovně působit na rozvíjení a upevňování iniciativy ve vojácích?

Obyčejně když mluvíme o výchově určité konkrétní vlastnosti, ptají se někteří praktičtí pracovníci na vhodné a účinné formy a metody této výchovy. Tento praktikismus projevující se ve shánění »universálních šablon« na výchovu je často zaviněn tím, že si nedostatečně uvědomují neoddelitelnost výchovy jedné vlastnosti od celkového procesu komunistické výchovy vojáka. Někteří velitelé a političtí pracovníci se dokonce domnívají, že lze morálně bojové vlastnosti vojáků vychovávat postupně jednu za druhou tak, že na příklad nejprve začnou »účinnými formami a metodami« vychovávat statečnost, potom jinými osvědčenými způsoby iniciativu atd. Bohužel, řada brožurek a článků v našem tisku, které se jim dostávají do rukou, je v jejich nesprávné představě o výchově jenom utvrzuje.

To je ovšem nesprávné, vulgární pojetí výchovy, které v praxi vede jen k prázdnému formalismu.

Výchova různých vlastností je jeden složitý proces, v němž se jedno s druhým vzájemně podmiňuje a doplňuje. Tak je tomu i s výchovou iniciativy.

Abychom mohli správně určit, co je ve výchově iniciativy hlavní a na co se tedy máme zaměřit, musíme nejprve najít její souvislost s ostatními vlastnostmi, které u vojáka vychováváme, a zkoumat podmínky, za kterých iniciativa vzniká, může existovat a vyvíjet se.

Politické uvědomění jako základní motiv iniciativy vojáka

K iniciativnímu myšlení a jednání musí mít voják především nějaký motiv. Motivem, to znamená pramenem určitých snah, se stávají různé potřeby, city, zájmy, přesvědčení i světový názor člověka.

Jasným příkladem vojenské iniciativy, která byla motivována vysokým uvědoměním projevujícím se v pocitu osobní odpovědnosti za splnění bojového úkolu, byl hrdinský čin příslušníka 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR, svobodníka Jožky Švéda, v boji o Sokolovo. Jednotka, v které byl svobodník Švéd, dostala za úkol znovu dobýt Sokolova obsazeného fašisty. Útok byl spojen s překročením zamrzlé řeky, která byla silně postřelována nepřátelskými tanky, kulomety a minomety. Svobodník Švéd se iniciativně přihlásil k zničení tanku znemožňujícího postup jednotky účinnou boční palbou. S protitankovou puškou se připlížil po ledu na účinný dostřel k tanku a dvěma ranami ho zapálil. Protože však

neměl na zamrzlé řece žádný skryt, byl odhalen fašisty, kteří po něm zahájili prudkou palbu. Byl zasažen několika dávkami z kulometu. Podnět hrdinské iniciativy svobodníka Švéda byl tak silný, že neváhal pro splnění bojového úkolu položit i život.

Politické uvědomění je nejsilnějším motivem iniciativy, který má vliv na veškeré myšlení a jednání našeho vojáka.

Jeho motivační síla je v tom, že vytyčuje před vojákem vysoké společenské cíle a perspektivy, jakými jsou výstavba socialismu a obrana lidově demokratické vlasti. Proti individualistickým motivům, úzce sobeckým zájmům osobního prospěchu, kterými je zpravidla řízena iniciativa člověka v buržoasní společnosti, představuje politické uvědomění vysoké zájmy kolektivní. Je proto zdrojem »zdravé iniciativy«, která se projevuje v tvůrčí samostatné činnosti vyplývající z uvědomělé snahy prospět naší společnosti a věci socialismu. Přitom vždy zájmy kolektivní jsou v plném souladu se zájmy osobními. Na příklad boj za zájmy socialistické revoluce je současně bojem za osobní blaho pracujícího člověka. Politické uvědomění je tím silnějším motivem tvůrčí iniciativy vojáka, čím konkrétněji a jasněji mu při veškeré jeho činnosti vybavuje představu socialistických cílů a perspektiv, na jejichž splnění se podílí. To je závislé především na úrovni ideově politické výchovy, která má za úkol objasňovat cíle a perspektivy rozvoje naší společnosti ve světle vědeckého učení marxismu-leninismu.

Z toho logicky vyplývá, že výchova iniciativy u vojáků je přímo závislá na úrovni ideově politické výchovy v naší armádě.

Existující nedostatky v ideově politické výchově se odrážejí v nižší iniciativnosti vojáků při plnění vojenských úkolů.

Nejvážněji se to projevuje v dosavadní odtrženosti ideově politické výchovy v armádě od závažných vnitřních i mezinárodně politických událostí a úkolů, které řeší náš lid při výstavbě socialismu. Mnohdy i závažná usnesení strany a vlády zůstávají našimi propagandisty nepovšimnuta pod záminkou, že se »přímo netýkají armády«. V lepším případě jsou z nich vybrány jen ty stati, které mají »nějakou souvislost« s vojenskými úkoly, a úzce aplikovány na život vojáků. Tak se stává, že vojáci jsou čím dál těsněji uzavíráni do »čistě vojenského« prostředí a ztrácejí se zřetele veliké společenské cíle výstavby socialismu, které mají být základním a nejsilnějším motivem jejich tvůrčí iniciativy.

Naproti tomu hluboká znalost života a práce všeho našeho lidu a správné chápání vnitřní i mezinárodní politické situace dává vojákovi jasnou představu o velikosti a závažnosti úkolů, které uskutečňuje společnost, jejíž nedílnou součástí je naše armáda. Toto vědomí mobilisuje jeho úsilí a iniciativu v plnění vojenských povinností.

Podobně jako odtrženost výchovy v armádě od života celé naší společnosti oslabuje její účinnost i politická fráze, která někdy nahrazuje v propagandistické práci živé a konkrétní přesvědčování.

Frází se často stává i správná myšlenka nebo idea, která je stereotypně opakována, aniž je vysvětlen její konkrétní obsah a vztah k úkolu nebo situaci, za které má být plněn. Mnozí velitelé rádi podrženým zdůrazňují při každé, někdy právě i nevhodné příležitosti ty nejsvětější ideje, jimiž se vyznačuje socialistické uvědomění vojáka. Vojákovi, který špatně vyčistil boty, říkají: »Tak si vážíte toho, co vám světil pracující

lid?« nebo ke každé maličkosti dodávají: »Strana a vláda vám věří, nezklamte její důvěru«. Nechci tím říci, že bychom měli podceňovat »maličkosti«. Je známo, že se každá velká věc skládá z velkého množství maličkostí, z nichž každá má svoji důležitost a nezbytnost. To však nesmí být chápáno tak, že bychom mohli takovým vulgárním způsobem klást rovnítko mezi velkou a významnou věcí, jakou je v našem případě důvěra strany, a její nepatrnou částí, třeba péčí o ústroj a p. Proto myslím, že by stačilo v takovém případě vojáka pokárat s poukázáním na to, že se nevyčištěné boty rychleji ničí, což je škoda a zbytečné plýtvání drahým materiálem.

Voják má přirozený odpor k frázím a nejenže pocituje nevážnost k tomu, kdo jich používá, ale i k jejich obsahu. Různé hluboké socialistické ideje se mu pak vždy vybavují v nepříjemné souvislosti se známou politickou frází, která znevažuje jejich smysl. Přitom ovšem chceme, aby se tyto ideje staly nejsilnějším motivem jeho činnosti v okamžicích závažného rozhodování, zvláště v boji, kdy bude musit překonávat těžké překážky i s největší obětí.

Bylo by možno dále ukazovat na řadu nedostatků, kterými trpí ideově politická výchova v naší armádě. Nám tu šlo především o to, abychom si dokázali, že jejich odstraněním zvýšíme účinnost výchovy politického uvědomění, která je nejdůležitější podmínkou výchovy k iniciativnosti.

Vojenskoodborná připravenost jako podmínka správné volby způsobů a prostředků iniciativní činnosti

Druhou neoddelitelnou stránkou iniciativy vojáka je správná volba způsobů a prostředků iniciativní činnosti. Sebesilnější motiv podněcující zdravou iniciativu není nic platen tam, kde není dostatek znalostí, jakým způsobem a jakými prostředky iniciativu projevit.

Vpředu jsem uvedl příklad svobodníka Švéda, který položil svůj život při iniciativním plnění bojového úkolu. Jeho uvědomění bylo hlavním motivem odhodlání zničit nepřátelský tank a uvolnit tak vlastní jednotce cestu vpřed. Aby však mohl toto odhodlání uskutečnit, musel se nejprve rozhodnout, jakým způsobem a jakým prostředkem to provede. To, že se rozhodl připlížit se k tanku po zamrzlé řece na účinný dostřel a zničit ho palbou z protitankové pušky, předpokládalo u něho vedle odvahy i určitou odbornou znalost (ovládnutí protitankové pušky) a zkušenost, která nejlépe odpovídala vzniklé situaci (na př. volbu mezi méně účinnou palbou s místa a palbou ze vzdálenosti, která mu zaručovala bezpečně tank zasáhnout).

Výchova k iniciativě proto nutně předpokládá i vštěpování určitých vojenskoodborných znalostí, které jsou podkladem správného rozhodnutí. Tento úkol převážně plní vojenský výcvik a vyučování. Odborné vzdělání, kterého se dostává zvláště mladým důstojníkům, má-li v nich pěstovat zdravou iniciativu, musí je vést k tvůrčímu chápání vojenské vědy a podporovat u nich »smysl pro věci nové«. Povrchní znalosti, které nejsou soustavně doplňovány novými poznatky vojenskotheoretického myšlení a praktickými zkušenostmi z bojové přípravy podle požadavků soudobého boje, zákonitě vyúsťují v dogmatismus, který nejenže nepodporuje rozvoj iniciativy, nýbrž dokonce mu stojí v cestě.

Praxe velitelské přípravy v naší armádě dosud mnohde těmito nedostatky trpí.

Nejvíce se to projevuje ve vyučování a studiu bojových řádů. Mladí důstojníci si osvojují ustanovení řádů jako ztrnulá dogmata bezvýhradně platná pro každou situaci. Učitelé vojenských škol a starší náčelníci je nedostatečně vedou k dialektickému přemýšlení o smyslu studovaných řádů v souvislosti se složitými podmínkami soudobého boje. Často sami při výkladu jednotlivých zásad a ustanovení opomíjejí vyložit jejich logický vznik a opodstatnění. Důstojník, který takto povrchně zvládne jen určitý souhrn článků, kterým se naučil nazpaměť, nemůže uplatnit při výcviku, a tedy ani v boji iniciativu, která by vyplynula z objektivního posouzení vzniklé situace a z tvůrčího přizpůsobení obecných zásad bojového řádu novým, konkrétním podmínkám.

Při nesprávném vyučování je největší nebezpečí dogmatismu v určitém stupni normativnosti, kterým se vyznačují všechny řady svou stručností. Různé normy, řekněme na příklad šířky úseků a pásem obrany různých jednotek, útvarů a svazků, mohou být pro svoji číselnou konkrétnost pochopeny jako neměnná šablona, není-li dostatečně vysvětleno, jak se k jejich stanovení došlo. Mladý velitel, který se normám naučil jen nazpaměť, řeší své úkoly bez ohledu na situaci (úkol, sílu nepřítele, terén, početní a materiální stav jednotky...) tak, aby splnil jejich formální požadavky.

Stejný osud stihá často i praktické zkušenosti z Veliké vlastenecké války a zkušenosti z výcviku v Sovětské armádě, které jsou nesporně cenným přínosem pro naši práci.

Mnozí velitelé však povyšují některé z těchto zkušeností nad dobu, situaci a vývoj, kterým vojenské umění prošlo za posledních deset let. Aniž posoudí, zda jsou ve svém původním stavu dosud platny, zavádějí je ve výcviku a uplatňují ve výchově velitelů v nezměněné formě i přes to, že v samé Sovětské armádě již od nich dávno upustili a získali zkušenosti nové, které plně odpovídají současným potřebě. Když je jim poukázáno na nesprávnost, které se dopustili, ohrazují se tím, že je to sovětská zkušenost, čímž ve skutečnosti pravý význam využívání bohatých sovětských zkušeností znevažují.

Dogmatické chápání řádů a mechanické přejímání zkušeností bez ohledu na rozvoj vojenské vědy a bojovou situaci hrubě omezuje iniciativu velitelů, protože nepřipouštějí uplatnění tvůrčího myšlení a hledání nových, dokonalejších způsobů a prostředků bojové přípravy vojsk.

Vojenský výcvik a vyučování, zvláště samých velitelů, musí být prováděny tak, aby je jednak vyzbrojovaly hlubokými odbornými znalostmi, jednak však zároveň je učily samostatně, tvůrčím způsobem těchto znalostí využívat k správné volbě nových forem a prostředků bojové činnosti, odpovídajících vzniklé situaci.

V této souvislosti je nutné připomenout vážný požadavek vytyčený velitelskému sboru naší armády rozkazem ministra národní obrany — dále si osvojit a prohlubovat znalosti způsobů vedení boje a bojových prostředků nepřítele.

Iniciativní činnost v boji závisí nejen na dobré znalosti vlastních možností, ale i na znalosti možností a způsobů boje našeho nepřítele.

Taktická cvičení u některých útvarů přes výslovný zákaz ministra národní obrany dosud probíhají podle předem připravených autorských řešení a velitelé cvičících jednotek jsou v jejich průběhu řídicími orgány usměrňováni podle zámyslu autora.

Ať již je rozhodnutí zařazených velitelů jakékoliv, »nepřítel« je vždy poražen nebo odražen tak, jak bylo stanoveno původním plánem.

Tato nesprávná praxe vede k podceňování sil a schopností skutečného nepřítele. Velitelé nabývají přesvědčení, že jejich rozhodnutí je vždy správné nebo při nejmenším správnější než nepřítelovo. Nemají možnost pocítit tíhu odpovědnosti za nesprávné rozhodnutí a nejsou nuceni využít všech svých schopností a znalostí nepřítele, aby se dostali z nevýhodné situace, do níž upadli vlastní vinou.

Aby byly i po této stránce vychovávány k samostatnosti a iniciativě, je třeba při cvičeních velitele, který nedostatečně zajišťuje svou jednotku, přivést do situace, kdy byla odhalena jeho sestava a zvýšena vzdušná činnost nepřítele, ztěžující mu plnění úkolu, nebo velitele, který nemá dostatečně zabezpečeno spojení, přivést do situace, kdy je maximálně rušeno jeho jediné spojení radiové a p. Posílíme tím značně u nich návyk brát v úvahu silného, dobře připraveného nepřítele a schopnost uplatnit iniciativu i za ztížených bojových podmínek.

Souhrnně je možno říci, že proti nedostatkům ve vojenskoodborné přípravě, které otupují schopnost správně volit způsoby a prostředky iniciativní činnosti, je třeba bojovat především neustálým posilováním samostatného, tvůrčího myšlení vojáků. Různé výchovné metody, nutící vojáky k samostatnému myšlení a rozhodování, zvláště za ztížených podmínek odpovídajících charakteru soudobého boje, mají v oblasti vojenskoodborné přípravy mimořádný význam právě pro výchovu iniciativy.

Důrazně odstraňovat překážky bránící praktickému uplatnění iniciativy

Dosud jsme si ukázali, že vychováváme iniciativu předně posilováním politického uvědomění jako hlavního motivu a prohlubováním vojenskoodborných znalostí jako důležitého předpokladu správné volby způsobů a prostředků iniciativní činnosti v armádě.

Hlavní smysl a kritérium cílevědomosti a účinnosti iniciativy je však v jejím praktickém uskutečnění, to znamená v realizaci rozhodnutí, které bylo učiněno na základě předchozího. Je známo, že řada iniciativních myšlenek a návrhů zůstává v praxi neuskutečněna jen proto, že jejich původce neměl dostatek vůle dovést je do konce, nebo proto, že prostředí, v kterém žije, ho tak omezuje ve volnosti jednání, že je uskutečnit nemohl.

Vnitřní režim buržoasní společnosti nejenže nevytváří podmínky pro široký rozvoj zdravé, kolektivistické iniciativy mas, ale dokonce projevy této iniciativy potlačuje. To je pochopitelné, uvážíme-li, že společenská iniciativa pracujících je za vykořisťovatelského zřízení vždy zaměřena proti zájmům vládnoucí třídy. To ovšem neznamená, že by za kapitalismu vůbec žádná iniciativa neexistovala. Vnitřní zákony a morálka buržoasní společnosti vytváří příznivé podmínky pro široký rozvoj individualistické iniciativy, bez níž jednotlivec není s to uhájit svou životní existenci. Tak na příklad jednotlivec v kapitalistické společnosti má potud neomezené právo obohacovat se tím, že vyvine podnikatel-

skou iniciativu, dokud se ovšem, nestřetne s politickými nebo hospodářskými zájmy vládnoucích imperialistických kruhů. V tom okamžiku je bezohledně zničen nečistou konkurencí nebo jinými prostředky, jichž imperialisté nevybíravě používají proti každému, kdo se pokusí ohrozit jejich posice. To znamená, že svoboda iniciativy za kapitalismu není vymezena její společenskou prospěšností, nýbrž zájmy vládnoucí třídy. Dokud se jednotlivec nedotýká samých imperialistů, může se na příklad bezpracně obohacovat různými podvůdky a podvody, okrádat své spoluobčany a p., aniž je mu v tom účinně bráněno.

Ovšem tato individualistická iniciativa motivovaná úzce osobními zájmy je kvalitativně odlišná od vysoce společenské, kolektivistické iniciativy, kterou vyžaduje od vojáků soudobý boj. Válka není věcí jednotlivce, nýbrž celých společenských tříd. Armáda, v které nejsou vytvořeny podmínky pro široký rozvoj zdravé iniciativy zaměřené k společnému zájmu — dosažení vítězství nad nepřítelem, nemůže v tvrdé zkoušce boje obstát.

Buržoasní vojenští odborníci jsou proto doslova nuceni objektivními požadavky soudobého boje, aby postupně omezovali účinnost starých byrokratických zásad, které nepřipouštěly žádnou samostatnost v rozhodování nižších velitelů a prostých vojáků. Prušácké zásady, že iniciativu může uplatnit jen jediný vojevůdce, kdežto jeho podřízení jsou povinni bezmyšlenkovitě a slepě uskutečňovat jeho rozkazy, ztratily již v moderních kapitalistických armádách své uplatnění. Složitost boje a obtížnost ovládnutí vojsk na bojišti vede i buržoasní armády k tomu, aby poskytovaly čím dál větší samostatnost v rozhodování nižším velitelům.

Typickým dokladem toho, že někteří buržoasní vojenští odborníci docházejí ve svých názorech na úlohu iniciativy v boji k obecně správným závěrům, je článek bývalého náčelníka štábu armády USA generála M. B. Ridgwaye, uveřejněný vloni v časopise *US News & World Report* pod názvem »Člověk — životně důležitá zbraň«. Ridgway v něm na jednom místě ve spojitosti s otázkou zvýšení pohyblivosti vojsk v soudobém boji říká:

»...nejpodstatnější je duševní pružnost celého řetězu našeho velení, osvobození našeho procesu myšlení od paralyzujících účinků nenáležitého spoléhání na staré zkušenosti. Čehokoli nového musí být správně použito ve vojenské službě a my musíme přijímat výzvy nového novými cestami, přizpůsobováním nových zbraní a nových schopností, k starým a neměnným lidským vlastnostem a základním principům války. Tento rozvoj taktiky přináší větší odpovědnost na podřízené velitele než kdykoliv jindy. Každý nižší velitel bude muset často jednat nezávisle nebo skoro nezávisle. Na jejich iniciativě a na jejich úsudku neméně než na technické síle jejich výzbroje v operaci bude spočívat hlavní část našich nadějí na vítězství.«

Tento a podobné názory čím dál tím častěji se ozývají v západním vojenském tisku mají svůj vliv na smýšlení vojenských odborníků kapitalistického světa a odhalují vývojovou tendenci názorů určujících vojenskou politiku. Sám kritický tón Ridgwayův, když říká »musíme přijímat výzvy nového novými cestami«, ukazuje na vnitřní boj, s kterým se nové, objektivně správné poznatky prosazují proti reakčním zastaralým zásadám a názorům. Vývojová tendence se dostává do rozporu

s oprávněnými obavami buržoasie, pramenícími z nespolehlivosti masy bojujících vojáků a nižších velitelů. Proto také nemůže buržoasní armáda nikdy vytvořit pro rozvíjení zdravé iniciativy svých příslušníků všechny potřebné podmínky.

Proto bývá iniciativa imperialistického vojáka zpravidla motivována pudem sebezáchovy nebo nese škodlivé rysy dobrodružnosti a buržoasního individualismu.

V naší armádě naproti tomu jsou základní předpoklady pro iniciativu vytvořeny a vnitřní režim armády dává plnou svobodu praktického uplatnění zdravé a rozumné iniciativy každému vojákovi.

Co je třeba touto rozumnou a zdravou iniciativou rozumět, říká jasně Polní řád čs. lidové armády:

»Iniciativa je založena na pochopení úkolu a situace. Záleží ve snaze najít nejlepší způsoby k splnění daného úkolu, ve využití příznivých možností a v neprodleném provedení nejúčelnějších opatření proti vzniklému ohrožení.

Projevení iniciativy musí přispívat k nejlepšímu splnění daného úkolu a nesmí být v rozporu se zámyslem nejbližšího náčelníka« (Polní řád čs. lidové armády, Oper I-1, čl. 9).

To znamená, že osobní iniciativa musí být především zaměřena k vzornému splnění rozkazů velitelů a náčelníků.

Vnitřní režim armády — její přísná organisovanost a centralisace vyjádřená v nedílné velitelské pravomoci, vedle toho, že dává širokou možnost uplatnění a využití zdravé iniciativy, skrývá v sobě zákonitě i nebezpečí, že se za určitých okolností může stát její brzdou. Nesprávné chápání a uskutečňování přísné centralisace vyúsťuje někdy v byrokratismus, který iniciativu mas doslova ochromuje.

Usnesení politického byra Ústředního výboru KSČ o stavu politické práce v čs. lidové armádě z prosince 1955 odhalilo řadu závažných nedostatků, které nasvědčují, že u nás byrokratismus skutečně existuje.

Chci poukázat na některé jeho nebezpečné rysy, které jsou v praktické práci vážnou překážkou rozvoje zdravé iniciativy.

Především je to neživé, papírové řízení shora, které je často odtrženo od skutečných potřeb jednotek, protože vychází z mrtvých statistik a hlášení a jeho konečný cíl je opět tentýž, totiž vykázat činnost bez ohledu na to, zda je plodná a účelná či nikoliv.

Kancelářskobyrokratické řízení podrobnými směrnici shora je vžito i v politickém aparátě. Politické oddělení divise vydá směrnice o politickém zabezpečení na příklad oslav Dne armády. Doslova nařídí provést určité množství opatření. Směrnice dojdou k politické skupině pluku. Zástupce velitele pluku pro politické věci doplní nařízená opatření o několik dalších a uloží je splnit politickému pracovníkovi roty. Ten, když uváží reálné časové možnosti, které u roty jsou, zjistí, že má co dělat, aby splnil směrnice, které dostal, natož aby mohl uplatnit vlastní iniciativu a zařadit taková opatření, která by pokládal podle situace u roty za nejpotřebnější. Časem se se svým osudem »výkonného orgánu« smíří, a když potom někdy směrnice shora právě neprijdou, ani ho nenapadne, aby se snažil sám určit, co je třeba dělat. Důsledkem je tedy hrubé

omezení iniciativnosti podřízených funkcionářů, které je postupně vychovává k naprosté nesamostatnosti.

Druhým závažným projevem byrokratismu, který pramení z jeho nepoměru k člověku a nevíry v jeho schopnost samostatně a správně jednat bez přímého vedení, je časté nahrazování mladších náčelníků staršími a neoprávněné zasahování do jejich pravomoci.

Mnozí naši velitelé si navykli bezdůvodně zasahovat do pravomoci mladších důstojníků a poddůstojníků. Domnívají se někdy, že je to záslužná práce, protože, jak sami tvrdí, »mají celou jednotku v ruce«, o všem vědí, o všem rozhodují. Nepozorují však, že svými rozhodnutími nahrazují práci svých podřízených, kteří pozvolna upadají do pasivity. Velitel čtyry by rád uplatnil svou iniciativu při výstavbě strážního nácvičiště, ale práci jeho čtyry řídí osobně velitel roty, protože dostal přesnou instrukci od velitele pluku, jak má nácvičiště vypadat. Velitel čtyry se pasivně dívá na zásahy velitele roty a cítí se zbytečným.

Stane-li se to běžnou praxí, klesá u jednotky jeho autorita a úměrně s ní i jeho pocit odpovědnosti a pravomoci.

Později se velitel roty diví, že se týž důstojník při cvičení projevil jako nedůrazný, nedokázal se včas rozhodnout a neprojevil dostatek iniciativy.

Obdobný byrokratický poměr k podřízeným se mnohdy projevuje i s jiné strany. Nejenže vede k omezování nedílné velitelské pravomoci mladších velitelů autoritativním nahrazováním jejich samostatného rozhodování a jednání, ale je také současně příčinou přehlížení a podceňování projevů iniciativy podřízených. Nejvýrazněji to můžeme pozorovat v praxi kontrol u podřízených jednotek.

Starší náčelníci a jejich orgány se namnoze při kontrole podřízených jednotek, útvarů a svazků omezují jen na zkoumání toho, jak byla splněna opatření, která sami nařídili. Přitom se chovají naprosto nevšímově k opatřením, která učinili v rámci své pravomoci k splnění úkolu podřízení velitelé z vlastní iniciativy.

Mladší velitelé po takové kontrole logicky dospívají k názoru, že k tomu, aby jejich práce byla kladně hodnocena, stačí jen mechanicky plnit uložené rozkazy. Protože se jich nikdo neptal na to, jaká učinili vlastní rozhodnutí pro splnění úkolů bojové a politické přípravy, a také výsledky jejich samostatné iniciativní činnosti nikdo nehodnotil, nabývají přesvědčení, že iniciativa při plnění úkolů je nežádoucí a zbytečná.

Tak se stává, že taková kontrola, která s »klapkami na očích« vidí jen to, co si »naplánovala vidět«, nejenže nepomáhá podřízeným v jejich práci, ale navíc v nich ubíjí zdravou iniciativu a učí je dělat jen to, co jim bylo přímo uloženo a na co si tak říkajíc starší náčelník »potrpí«.

Překonání různých přežitků byrokratismu ve stylu práce a zvláště v nesprávném pojetí nedílné velitelské pravomoci je přímo závislé právě na dalším upevnění nedílné pravomoci velitelů a náčelníků všech stupňů.

Soudobý boj objektivně vyžaduje přísné utužení centralisace velení vojskům. Na druhé straně vystupuje čím dál důrazněji do popředí nutnost širokého rozvoje iniciativy v masách vojáků.

Tyto na pohled protichůdné tendence musí být v praxi života armády harmonicky spojeny v jeden celek, vyjádřený v cílevědomém a jednot-

ném řízení shora, kombinovaném s plným využitím zdravé iniciativy zdola. Dosáhnout tohoto cíle může jedině velitel vyzbrojený nedílnou velitelskou pravomocí. Jednota zájmů na obraně vlasti spojuje velitelský sbor naší armády s masou vojáků a umožňuje mu, aby sjednocoval uvědomělou vůli a úsilí vojsk k úspěšnému splnění bojových úkolů.

Přitom pravomoc velitele a jeho osobní odpovědnost není nikterak na překážku zdravé iniciativě podřízených.

Starší náčelníci jsou určeni k tomu, aby práci svých podřízených řídili k společnému cíli, kontrolovali ji a pomáhali jim, ovšem v takovém rozsahu, aby to nepřecházelo v jejich nahrazování a zasahování do jejich pravomoci.

Nedílná velitelská pravomoc jim naopak dává dostatek prostředků k tomu, aby mohli podřízené vychovávat k důslednosti a houževnatosti v samostatné práci a učit je mít za její výsledky plnou odpovědnost. V krajním případě mají právo použít i donucovacích prostředků vymezených jim Kázeňským řádem ozbrojených sil Československé republiky.

Na místě ne posledním je posílení iniciativnosti závislé i na dalším rozvoji zdravé kritiky a sebekritiky v armádě. V určitém smyslu je správná kritika a sebekritika sama projevem iniciativy, protože vyplývá ze snahy prospět společné věci a ze samostatného posouzení daného problému. V přímém vztahu k iniciativě má kritika důležitou úlohu v tom, že pomáhá odhalovat různé překážky bránící jejímu uplatňování, existující dosud v prostředí armády i v jednotlivcích.

Zvláštní úkol jí připadá v současné době v boji s netečností a pasivitou, která se pro některé nedostatky výchovy v armádě stala poměrně rozšířeným zjevem. Mnozí pracovníci často projevují svou iniciativu jen slovy, ale když má dojít k jejímu praktickému uplatnění, nemají dost vytrvalosti dovést věc do konce nebo se vzdávají, jakmile narazí na první překážku, která jim přijde do cesty. Obdobným zjevem je i strach některých před tíhou odpovědnosti, kterou by musili jako iniciátoři určitě, byť i dobré věci na sebe vzít.

Tyto příznaky malého sebevědomí a tvůrčí odvahy se u mnoha našich lidí projeví jako přímý důsledek kultu osobnosti, který se v minulosti odrážel v celém našem společenském životě a vytvářel nesprávnou představu, že něco vytvořit nebo prosadit může jen několik povolaných jednotlivců. Jen zdravé, kritické prostředí může tyto přežitky postupně odstranit, posílit sebedůvěru a odvahu lidí, bez nichž není ani iniciativy.

Závěrem shrnuji hlavní problémy výchovy iniciativy v armádě

Předně je nutné vycházet z toho, že výchova iniciativy, stejně jako i ostatních morálně bojových vlastností není nějakým izolovaným úkolem, odděleným od veškeré ostatní výchovy. Dále se ukázalo, že vychovat iniciativního vojáka nemůžeme jen politickou výchovou ani jen vojenskoodbornou přípravou. Morálně bojové vlastnosti se utvářejí v celém procesu komunistické výchovy vojáka, která představuje organické

spojení všech stránek politické a vojenské výchovy v jeden nedílný celek.

Nakonec je důležitou podmínkou pro utváření morálně bojových vlastností prostředí, které jim dává možnost praktického uplatnění a tak samo působí na jejich další upevňování. Nejdůležitější podmínkou vytvoření takového prostředí v armádě je správné spojení centralisace vedení vojsk vyjádřené v nedílné velitelské pravomoci s každodenní podporou zdravé iniciativy zdola.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

PROVEDENÍ PROTIPŘÍPRAVY V OBRANNÉ OPERACI VŠEOVSKOVÉ ARMÁDY

Plukovník Jan Baláž

Úvod

Možnost použití atomových zbraní vytváří nové podmínky pro vedení operací útočných i obranných.

Při odpovídající přípravě vojsk lze za těchto podmínek dosáhnout v boji a operacích rozhodujících výsledků při ničení nepřítele v mnohem kratší době. Vojska musí být připravena nejen k maximálnímu využití výsledků získaných použitím atomových zbraní, ale musí být též připravena k bojové činnosti, když jich nepřítel použije. To vyžaduje nových velmi zdokonalených způsobů vedení operace a rovněž nového způsobu použití druhů vojsk.

I když pro obrannou operaci bude zpravidla vyhrazen mnohem menší počet atomových pum, lze při důkladném naplánování a použití atomových zbraní dosáhnout značných úspěchů, které mohou mít významnou úlohu při přechodu do protiútoků.

V tomto pojednání je rozvedena otázka provedení atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy, poněvadž právě při zdařilém provedení atomové protipřípravy je možné zmařit útočnou operaci nepřítele.

Všeobecné poznatky o zaujímání výchozího položení k útoku vojsky nepřítele

Aby mohl vševojskový štáb armády správně organisovat a zabezpečit provedení protipřípravy, musí znát nejnovější zásady provádění útočné operace nepřítelem a podle toho pak správně organisovat a zaměřit průzkum.

Uvedu jen některé z hlavních zásad soudobého útočného boje nepřítele, které mají přímý vliv na přípravu, organizaci a zabezpečení vlastní protipřípravy.

V soudobých podmínkách připravuje nepřítel vedení útočného boje za použití atomových, chemických, biologických a jiných zbraní hromadného ničení. Útočí v širších a hlubších sestavách. Divise útočí v pásmu 6 až 10 km, armádní sbor v pásmu 15 až 25 km. Výchozí položení k útoku připravuje a zaujímá podle podmínek protiatomové ochrany poslední 2 až 3 dny před zahájením útoku.

Armádní sbor může být pro útočný boj zesílen jedním kanonovým oddílem atomového dělostřelectva o třech bateriích, baterie o dvou dě-

lech, celkem 6 atomových dělostřeleckých kanonů ráže 280 mm. Palebný průměr pro jedno dělo 25 atomových a tříštivých granátů na celou hloubku armádní útočné operace. Atomové dělostřelectvo za útoku umísťuje v hloubce 10 km od předního okraje. Doba potřebná k dosažení pohotovosti střelby okolo 15 minut. Pro jednotlivá děla se buduje několik palebných postavení. Oddíl atomového dělostřelectva je umísťován po bateriích, baterie ve vzdálenosti 2 až 4 km od sebe.

Mimo to může být sbor ještě posílen 1 až 2 bateriemi dělostřeleckých raket HONEST JOHN.

Dále může být sbor zesílen až 25 dělostřeleckými oddíly s celkovým počtem do 400 hlavních. Toto dělostřelectvo zčásti přidělí podřízeným divisím prvního sledu a pro skupinu všeobecné podpory sboru a pro posilové skupiny dělostřelectva divisi si vyčlení do 8 oddílů.

Při jednotlivých šířkách pásma útoku dosahuje zpravidla těchto hustot dělostřeleckých hlavních na jeden běžný kilometr:

- šířka pásma útoku asi 15 km, hustota 41 až 53 hlavních,
- šířka pásma útoku asi 20 km, hustota 31 až 40 hlavních,
- šířka pásma útoku asi 25 km, hustota 25 až 32 hlavních.

Při přibrání dělostřelectva druhého sledu armády je možné dosáhnout na úseku 15 km hustoty 58 až 70 hlavních na 1 km fronty.

Skupina všeobecné podpory (DDS) se umísťuje zpravidla 5 až 6 km od předního okraje a dělostřelectvo sboru 6 až 9 km od předního okraje.

Použití atomových zbraní z vlastní strany na přední okraj obrany protivníka považují Američané za méně výhodné, poněvadž by museli vlastní vojska stahovat dozadu, čímž by mohli prozradit svůj zámysl o způsobu použití atomových zbraní. Proto častěji zaujímají výchozí položení k útoku 2 až 5 km od předního okraje.

Obrněné divise používají Američané zpravidla v druhém sledu. Za zvlášť příznivých podmínek také v prvním sledu.

Druhý sled ve výchozím položení umísťují zpravidla v hloubce 12 až 14 km od předního okraje. Operační zálohy jsou umísťovány ve vzdálenosti 30 až 50 km od předního okraje.

Celkový počet zbraní u divisi a sborů, které mohou být v prostoru protipřípravy, je uveden v příloze 2.

Při organizaci a provádění vlastního průzkumu je nutno mít na zřeteli, že příznaky, jež jsou charakteristické pro přechod do útoku, a současně přípravy k atomovému napadení mohou být: speciální příprava letišť, objevení se speciálních leteckých útvarů, zesílení vzdušného průzkumu, příprava výchozího položení vojsk s protiatomového hlediska nebo jejich odvedení z hlavního bojového postavení do hloubky.

Před zahájením útočné operace předpokládají Američané vybojovat nadvládu ve vzduchu a zničit hlavní letecké a atomové prostředky protivníka ještě na zemi.

Cíl obranné operace

Cílem obranné operace je odrazit útok nepřátelských sil útočících s převahou, způsobit nepříteli značné ztráty a získat čas pro soustředění sil k protiútku v dosavadním nebo jiném prostoru válčiště.

Použití atomových zbraní v obranných operacích napomáhá ke zvýšení odolnosti a aktivity obrany, jakož i k vytváření výhodných podmínek k rozhodnému rozdrčení útočícího nepřítele a k rychlému přechodu do protiútoků.

Hlavním cílem použití atomových zbraní v obranné operaci je zabezpečit zmaření nepřátelského útoku. Proto se atomových zbraní používá v obranné operaci především k provedení protipřípravy.

Bude-li na operaci povoleno dostatečné množství atomových zbraní, může jich být použito také ke zmaření soustřeďování nepřítele, v boji o nadvládu ve vzduchu, k zničení atomových sil a prostředků, jakož i k desorganizaci práce nepřátelského týlu.

Způsobení co možná největších ztrát nepříteli ještě před jeho přechodem do útoku má za použití atomových zbraní zvláštní význam. Toho se dosahuje především provedením atomových a leteckých úderů na nepřítele za jeho soustřeďování a rozvinování a hlavně provedením atomové protipřípravy spolu s dělostřeleckou a leteckou protipřípravou.

Na vojska protivníka, která se soustřeďují ve výchozím položení k útoku, může být velmi vhodně použito v součinnosti s atomovými pumami také bojových radioaktivních látek a chemických zbraní.

Včasné zjištění přípravy nepřítele k útoku a zejména zjištění směru jeho hlavního úderu, je podkladem k určení pravděpodobného směru atomového napadení. Vhodné provedení atomové protipřípravy a dovedné využití jejího účinku může plně přispět k splnění cíle obranné operace.

Protipříprava

Cílem protipřípravy v soudobých podmínkách boje je zmařit útok nepřítele a vynutit přeložení doby zahájení útoku na jinou dobu.

V obranné operaci plánujeme

- atomovou protipřípravu,
- dělostřeleckou protipřípravu a
- leteckou protipřípravu.

Největšího účinku lze dosáhnout provedením atomové protipřípravy.

Atomová protipříprava

Atomovou protipřípravu je nutno připravit na každém z možných směrů nepřátelského útoku, a to ve dvou variantách.

V obranném pásmu armády plánuje se protipříprava na 2 až 3 směrech; provádí se však na 1, nejvýše 2 směrech.

První varianta (hlavní pro případ zaujetí výchozího položení nepřítele v hloubce 2 až 5 km od předního okraje.

Druhá varianta pro případ zaujetí výchozího položení nepřítelem přímo před předním okrajem.

Včasnému a správnému zjištění výchozího položení nepřítele je nutno věnovat zvláštní pozornost, protože právě na tom bude záviset i úspěch provedení atomové protipřípravy.

Při provádění atomové protipřípravy se atomové údery uskutečňují podle stejných zásad jako při atomové přípravě útoku, avšak s menší hustotou.

Hlavními objekty pro provedení atomové protipřípravy jsou

- tankové svazky, které obvykle tvoří první sled útočné sestavy,
- zjištěné dělostřelecké atomové prostředky a
- hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva.

Kromě těchto cílů je vhodné současně napadnout letectvem stanoviště velitelství, letiště s atomovými základnami, taktické a operační zálohy a jiné důležité cíle, aby bylo nepříteli znemožněno nahradit ztráty u hlavního úderného uskupení.

Prostor protipřípravy (hlavní úderné uskupení protivníka) bývá zpravidla volen v rozsahu 12 až 20 km do šířky a 8 až 10 km do hloubky. Je to zhruba prostor dvou divisí prvního sledu na směru hlavního úderu nepřítele.

Počet atomových pum k provedení atomové protipřípravy bude závislý na počtu atomových pum vyhrazených pro celou obrannou operaci. Bude-li vševojsková armáda mít k dispozici 4 až 8 atomových pum, může k provedení atomové protipřípravy použít 3 až 5 atomových pum, z toho aspoň jedné třetiny střední ráže.

Epicentra shozu atomových pum bývají plánována v přípravném období a upřesněna na základě průzkumu s velitelem střeleckého sboru (střelecké divise), v jehož pásmu bude jich použito.

Doba zahájení atomové protipřípravy je nejdůležitějším činitelem v rozhodnutí velitele armády pro provedení protipřípravy. Předčasné spuštění protipřípravy by nesplnilo svůj cíl (hlavní úderné uskupení protivníka by ještě nemuselo být ve výchozím položení). Zpoždění provedení protipřípravy, zvláště kdyby nás nepřítel předešel a sám zahájil přípravu zteče, mohlo by mít vzápětí značné ztráty, a to hlavně u dělostřelectva, které by bylo shromážděno k provedení protipřípravy.

Proto za použití atomových zbraní je zvlášť důležité nepropást okamžik k provedení protipřípravy. Podle toho, jak se připravuje nepřátelský útok, usměrňuje se úsilí průzkumu na to, aby byly získány údaje umožňující přesně určit výchozí položení nepřítele k útoku, jakož i včas zjistit dobu, kdy nepřítel zaujímá výchozí položení svými vojsky prvního sledu. V nutném případě může být k tomuto účelu proveden průzkum bojem.

Aby mohlo letectvo správně a přesně shodit atomové pumy nad zvolenými epicetry, musí být včas dodány požadavky letectvu, a to zvlášť v těch případech, když jsou epicentra pozměněna proti původně plánovaným. Požadavky nutno dodat nejméně 2 až 3 hodiny před stanoveným časem provedení protipřípravy. Tato doba dostačuje, jen jsou-li rozvinuty prostředky pro bombardování pomocí systému RIM a připraveny všechny topografické prvky. Není-li tomu tak, bude příprava letounu k přesnému shozu atomových pum při částečné nebo úplné oblačnosti trvat mnohem delší dobu.

Po provedení atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy, může být proveden úder na nepřátelská vojska, která zaujala výchozí položení, a to mechanisovanou divisí střeleckého sboru prvního sledu armády; za příznivých podmínek i mechanisovanou armádou. Cílem těchto úderů bude úplně rozvrátit bojovou sestavu nepřítele a zmařit jeho útok, po případě i získat výhodné podmínky pro přechod do protiútoků.

Je-li šířka úseků protipřípravy do 12 až 20 km a hloubka 8 až 10 km, plánujeme zpravidla použití 3 atomových pum, z toho aspoň jedné střední ráže.

Neprovedeme-li úder mechanisovanou divisí do prostoru protipřípravy, bude velmi účelné použít i bojových radioaktivních látek a chemických zbraní. Množství bojových radioaktivních látek a chemických zbraní bude závislé na cíli protipřípravy.

Dělostřelecká protipříprava

Kromě atomové protipřípravy plánujeme v obranné operaci vševojskové armády zároveň i dělostřeleckou a leteckou protipřípravu. Jejich úkolem zpravidla bude

— umlčet živou sílu a bojovou techniku na úsecích, které nebyly umlčeny atomovými zbraněmi.

Atomová, dělostřelecká a letecká protipříprava se provádí podle jednoho z plánů velitele armády, zpracovaného v souhlase s rozhodnutím velitele fronty, na pravděpodobné směry hlavního úderu protivníka a podle jednotlivých variant.

Účast dělostřelectva při dělostřelecké protipřípravě bude záviset na cíli protipřípravy, na počtu atomových pum, které jsou určeny k protipřípravě, a na účasti letectva při letecké protipřípravě.

Dělostřelectvo vyčleněné pro protipřípravu může působit do celé šířky úseku plánované protipřípravy, to jest do šířky 12 až 20 km prostoru protipřípravy, dále na dělostřelecké baterie podle donosnosti vlastních zbraní.

Střední norma hustoty dělostřelectva pro protipřípravu bude dosahovat 60 až 100 hlavní na jeden kilometr úseku protipřípravy. V rámci vševojskové armády můžeme pro tento úkol soustředit do 1300 dělostřeleckých a minometních hlavní.

Při plánování dělostřelecké protipřípravy počítáme zpravidla s těmito hlavními:

praporeční a plukovní minomety jednotek v dotyku, dělostřelectvo divisi a sboru prvního sledu, které je umístěno čelně nebo na křídlech prostoru protipřípravy, které se však nemusí přemisťovat, divisní dělostřelectvo z druhého sledu sboru a divisní i sborové dělostřelectvo z druhého sledu armády, dělostřelecké zálohy a dělostřelecké protitankové zálohy sboru a armády, armádní dělostřelectvo a v některých případech i dělostřelectvo zálohy fronty a dělostřelectvo sousedních armád.

Vzhledem k nutnosti omezení širokého manévru dělostřelectvem budou zpravidla do počtu potřebných hlavní pojata i tanky a samohybná děla, která nejsou v operních bodech a protitankových rajonech.

Mohou se přibírat tankové zálohy divisi, tankové a tankosamohybné pluky mechanisovaných divisi a tankové zálohy armády. Tanky a samohybná děla se přibírají v protipřípravě na směru své činnosti a jejich účast při protipřípravě nesmí jim překážet ve splnění hlavních úkolů. Stupeň jejich přibírání stanoví zpravidla velitel fronty.

V těch případech, kdy se provádí dělostřelecká protipříprava podle hlavní varianty, to znamená, že nepřítel zaujal výchozí položení k útoku ve vzdálenosti 2 až 5 km od předního okraje, působí minomety a část divisního dělostřelectva v dotyku, které nestačí dostřelem, na jednotky,

kteří jsou před předním okrajem a kryjí hlavní úderné uskupení ve výchozím položení.

Zaujímá-li nepřítel výchozí položení k útoku přímo před předním okrajem, přibírá se k účasti při dělostřelecké protipřípravě co možná největší počet dělostřelectva.

Potřeba dokonalého protivzdušného zabezpečení tak mohutného soustředění dělostřelectva pro protipřípravu bude v některých případech vyžadovat, aby s dělostřelectvem, které přichází z hloubky, přišlo také jeho protiletadlové dělostřelectvo.

V těch případech, kdy bude použito dělostřelectva z velké hloubky (frontové), je třeba je přesunout 1 až 2 dny předem do prostoru, odkud by se pak mohlo přesunout poslední noc do stanoveného prostoru k provedení vlastní protipřípravy.

Aby byly nepříteli způsobeny co největší ztráty, zahajuje se protipříprava překvapivými atomovými údery. Vzápětí za nimi zahajuje palbu dělostřelectvo; letecký úder dovršuje protipřípravu.

Možný způsob provedení dělostřelecké protipřípravy: jeden nebo dva případy proti živé síle a palebným prostředkům nepřítele za současného použití chemického střeliva, pak následuje mohutný přepad na nepřátelské dělostřelectvo a končí mohutným přepadem za současného použití chemického střeliva v trvání 1 až 3 minuty. Trvalých otravných látek použijeme jedině do těch prostorů protipřípravy, kam neplánujeme použití mechanisované divise.

Trvání dělostřelecké protipřípravy 20 až 25 minut. Hustota palby a tedy i spotřeba střeliva bývá zhruba stejná jako v dělostřelecké přípravě. Spotřeba střeliva může dosahovat 0,5 až 0,6 p/p (kromě chemického střeliva).

Plán dělostřelecké přípravy se zpracovává graficky. Možný způsob provedení dělostřelecké protipřípravy viz v příloze 1.

Letecká protipříprava

Činnost letectva v obranné operaci můžeme rozdělit na dvě období:

- na období postupu, soustřeďování, přeskupování a rozvinování nepřítele před hlavním pásmem obrany a
- na období při vedení obranné operace.

Všimneme si tu jen prvního období, i tu však jen činnosti, která je zaměřena k provedení protipřípravy.

Od okamžiku, kdy vojska nepřítele přijdou do prostoru soustředění, začínají se přímo připravovat k útočné operaci. Tato příprava obvykle zahrnuje přeskupování vojsk, zaujetí výchozího položení, rozvinování dělostřelectva, zesílení přísunu všech druhů pro boj, přípravu výchozího položení k útoku, zesílený vzdušný a pozemní průzkum, přemísťování letectva na předem připravovaná předsunutá letiště a další příznaky, které nasvědčují přípravě k útoku.

Všechna tato opatření prováděná nepřítelem musí být včas zjištěna průzkumným letectvem a potvrzena jinými prameny zpravodajského průzkumu.

Průzkumné letectvo dostává zpravidla tyto úkoly:

- zjistit hlavní uskupení nepřítele v prostoru soustředění a počátek jeho přesunu z prostoru soustředění do výchozího položení,

- zjistit prostory soustředění tanků, dělostřelectva a okamžik rozvinutí dělostřelectva a zaujetí palebných postavení,
 - zjistit prostory soustředění skupin pro rozvíjení úspěchu, místa soustředění druhých sledů, záloh, štábu, VS nepřítele,
 - hlásit okamžik přeskupování nepřátelského letectva na předsunutá letiště,
 - sledovat provádění ženijních prací u nepřítele se zvláštním zaměřením na budování výchozího prostoru po stránce protiatomové.
- Zvláštní důraz klademe na provádění průzkumu nepřátelských atomových základen (letišť, základen řízených střel, raket a jiných atomových prostředků, jako palebných postavení nepřátelského atomového dělostřelectva a p.).

Průzkumné letectvo předává radiem zprávy, které přijímá závazně každý vševojskový štáb do štábu divise vto.

Bombardovací a bitevní letectvo plní při přípravě nepřátelského útoku tyto úkoly:

- ničí tanky, dělostřelectvo a živou sílu v prostoru soustředění,
- ničí a umlčuje dělostřelectvo v palebných postaveních, zvláště zjistí-li atomové dělostřelectvo,
- ničí dopravní prostředky na komunikacích, sklady, stanice, zásobovací základny a důležité komunikační uzly,
- ničí nepřátelské letectvo na zjištěných letištích se zvláštním důrazem na letecké atomové základny a odpalovací základny řízených střel a jiné prostředky hromadného ničení.

V tomto období se velmi často používá letectva v noci, abychom nepříteli vyčerpali ještě ve výchozím prostoru.

Zvláštního významu nabývá účast letectva, a to bombardovacího a bitevního, při provádění vlastní letecké protipřípravy.

Kromě atomových úderů, které provedou speciální letouny v rámci atomové protipřípravy (zpravidla na začátku protipřípravy), podnikne letectvo ke konci protipřípravy mohutný letecký úder na nejdůležitější cíle v rámci jednotného plánu protipřípravy.

Zvlášť účelně se projeví letecký úder současně do hloubky, na taktické a operační zálohy, na velitelská stanoviště, komunikační uzly s cílem úplně znemožnit nahradit ztráty, které jsou způsobeny hlavním údernému uskupení v prvním sledu.

Napadení nepřátelských letišť bude jedním z nejdůležitějších úkolů letectva v obranné operaci, aby byla omezena u nepřítele nadvláda ve vzduchu.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že letectvo působilo v protipřípravě společně s dělostřelectvem a zesilovalo jeho palebný účinek na pozemní cíle. Jindy však bombardovací letectvo dostávalo samostatné cíle, které dělostřelectvo nebylo schopno zničit.

Při organisování a provedení letecké protipřípravy je účelné dát bitevnímu a bombardovacímu letectvu tyto úkoly:

- umlčet atomové dělostřelectvo nepřítele a atomové základny nepřítele;
- umlčet hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva v palebných postaveních, především těžkého dělostřelectva, které je umístěno v hloubce;

- ničit tanková skupení;
- ničit a desorganisovat velení, štáby, spojovací uzly;
- ničit taktické a operační zálohy, aby jim bylo znemožněno nahradit ztráty u hlavního úderného uskupení;
- ničit nepřátelské letectvo na letištích a tím omezit jeho nadvládu ve vzduchu.

Všechny akce letectva prováděné v protipřípravě musí být plánovány na stupni frontu, nejméně na stupni vševojskové armády.

Při provádění protipřípravy musí být přesně stanoveny úkoly letectvu, na které objekty má působit vzhledem k cílům, které byly plánovány pro dělostřelectvo. Proto nabývá organizace součinnosti i tu významné úlohy.

Vzhledem k tomu, že nepřítel jako útočník má nadvládu ve vzduchu, jeví se zvlášť výhodné provést protipřípravu v noci a tím znemožnit nepříteli využit veškerého jeho letectva.

Pro všeobecnou kalkulaci potřeby leteckých jednotek a leteckých pum pro leteckou protipřípravu můžeme počítat:

- jedna bombardovací letecká divise se 2 až 3 plukovními vzlety,
- jedna bitevní letecká divise se 2 až 3 plukovními vzlety,
- jeden stíhací letecký sbor nejvýš s 9 plukovními vzlety,
- po případě se zálohou plukovních vzletů stíhacího letectva — podle potřeby a povahy cílů.

Na 1 km² plochy cílů počítáme s 80 až 140 t trhavin v různých druzích leteckých pum; chemického střeliva (v leteckých pumách) může být použito na samostatné cíle nebo společně na 50% s normálními tříštivotrhavými pumami.

V rámci dvou bombardovacích divisních vzletů je možné vyřadit jeden oddíl atomového dělostřelectva, jeden normální dělostřelecký oddíl (1½ až 2 letky na baterii) a jeden prapor pěchoty.

V případech použití BRL a chemických zbraní účinky se značně zvětšují.

Zvláštnosti provádění protipřípravy v noci

Podle poznatků z Veliké vlastenecké války provedla Sovětská armáda protipřípravu v kurské operaci v r. 1943.

4. července ve 22.30 hod. (západ slunce 21.00 hod., východ 4.00 hod.) byla provedena v pásmu 6. gardové armády (voroněžský front) dělostřelecká protipříprava 600 děly a minomety, 55 raketomety a zbraněmi pěchoty s úkolem umlčet 12 nejdůležitějších baterií, 17 prostorů pravděpodobných shromaždišť pěchoty a tanků a 17 pozorovatelů. První 5minutový palebný přepad byl proveden v 22.30 hod., druhý 5. července ve 3.00 hod.

U 15. armády (střední front) bylo k protipřípravě určeno asi 1000 děl a minometů s úkolem umlčet 104 dělostřelecké baterie, 53 velitelských pozorovatelů a okolo 58 prostorů pravděpodobných shromaždišť nepřátelské pěchoty a tanků.

Dne 5. července ve 2.20 hod. byly provedeny dva 5minutové palebné přepady s 20minutovou přestávkou, za které byla udržována systematická palba. Ve 4.25 hod. byla protipříprava opakována za účasti letectva.

Zvlášť veliký účinek měla protipříprava »středního frontu«, protože mohla být lépe připravena.

Sovětskému velení se podařilo zjistit průzkumem přesně den a hodinu, kdy nepřítel připravuje zahájení útoku. Byl odhalen směr hlavního úderu, jakož i umístění hlavního úderného uskupení. Lepších účinků bylo dosaženo v těch prostorech, kde jako cíl bylo zvoleno uskupení pěchoty a dělostřelectva.

Všeobecný cíl protipřípravy byl splněn. Němci utrpěli značné ztráty (50% i více), zahájení útoku bylo oddáleno, pro velké ztráty se útočná operace Němců nerozvinula do hloubky.

Se zřetelem ke zkušenostem z uvedených případů vzrůstá ještě ve větší míře otázka provádění protipřípravy v noci v soudobé obranné operaci.

V soudobé operaci, kdy nepřítel může zahájit útočnou operaci ještě v noci, musí štáby vojsk připravit a plánovat provádění protipřípravy v noci s využitím všech výhod operačních, taktických i materiálně technických.

Při provádění protipřípravy můžeme využít výhody překvapení při současném omezení nadvlády ve vzduchu u nepřítele.

Soustředování palebného počtu zbraní pro protipřípravu je lépe provést v noci. Možnost využít současných prostředků k osvětlování — může značně přispět k zvýšení účinků nočních úderů letectva a dělostřelectva.

Štáb vševojskové armády musí proto plánovat příslušné varianty a připravit všechna opatření týkající se provádění protipřípravy i v noci. Jde o plánování a přípravu této noční činnosti:

a) Noční manévr dělostřelectva k frontě a podél fronty k zaujetí palebných postavení dělostřelectva pro provedení protipřípravy. Provádí se zpravidla poslední noc; podle připraveného plánu a příslušné varianty.

b) Provedení nočního průzkumu všem průzkumnými prostředky ke konečnému upřesnění a vyhodnocení zpráv o zaujetí výchozího položení nepřítelem. V čas potřeby provádí se také ještě doplňkový noční průzkum bojem nebo ještě lépe, provedeme-li průzkum bojem ještě během dne, před nočním provedením protipřípravy. Zprávy musí být dodány přesně v stanovený čas, aby mohly proniknout k vojskům, která se účastní protipřípravy.

c) Provedení vlastní protipřípravy v noci. Provést mohutný úder atomovými zbraněmi, letectvem a dělostřelectvem. Podle možnosti provést současně hned při provádění protipřípravy také úder atomovými prostředky a letectvem na cíle v hloubce nepřátelské obrany (taktické zálohy, operační zálohy, VS, letiště — zvlášť pak na atomové základny, komunikační uzly a na jiné důležité cíle) — péčí frontu.

d) K využití účinků atomového napadení nepřítele provést po případě mechanisovanou divisi noční úder do prostoru protipřípravy.

Tato činnost vyžaduje od štábu

— důkladného naplánování; všech opatření k provádění noční činnosti vojsk;

- zvýšený průzkum všech průzkumných prostředků — zvlášť v posledním období příprav nepřítele k útoku;
- dokonalé bojové zabezpečení nočních akcí;
- organisace součinnosti a velení v noci;
- dokonalé utajení a provedení operačního maskování;
- materiálně technické zabezpečení se zvláštním zaměřením na plánování osvětlování v noci s přísným zachováváním režimu osvětlování,
- nepromeškat dobu zahájení protipřípravy.

Při organisaci provedení protipřípravy v noci musí štáb připravit a zabezpečit zároveň možnost odrazit úder protivníka.

Uvedu jen některé hlavní zásady k přípravě a provedení protipřípravy v noci.

Pokud jde o noční manévr dělostřelectvem, není nutno tuto otázku rozvádět, je běžná a je štábům známa. I tu je však nutno zdůraznit provedení dokonalého bojového zabezpečení, zvláště maskování a utajení, aby nepřítel nezjistil palebná postavení, z kterých je plánováno provést protipřípravu. Vzhledem k poměrně silné slyšitelnosti v noci (pohyby motorisovaného dělostřelectva a p.), je třeba učinit příslušná opatření (palby na předním okraji a p.). Návrat dělostřelectva do původních palebných postavení pro obranu musí být proveden ještě za tmy, tedy také v noci, aby nepřítel nemohl zjistit prostory palebných postavení dělostřelectva, které byly připraveny a vybudovány pro vedení obranného boje.

Provádění nočního průzkumu

Po získání předběžných zpráv o zaujímání výchozího položení vojsky nepřítele organisuje vševojskový štáb armády zvlášť důsledně průzkum na poslední noc, aby mohly být ověřeny zprávy o místě a čase připravovaného hlavního úderu nepřítele.

Prostředky pro noční průzkum:

- letectvo,
- dělostřelecké průzkumné letectvo,
- agenturní průzkum,
- hloubkový průzkum,
- průzkum bojem,
- speciální průzkum druhů vojsk (dělostřelecký, chemický, ženijní, spojovací a jiný).

Náčelník štábu vševojskové armády, který osobně organisuje průzkum podle směrnic velitele armády, sladí co do času a prostoru úkoly jednotlivých průzkumných prvků. Zároveň stanoví způsob a dobu podávání jednotlivých zpráv, a to tak, aby štáb měl k dispozici dostatek času zprávy zhodnotit. Poté je nutné zprávy předložit ihned veliteli armády, který se na základě toho může rozhodnout pro některou z plánovaných variant provedení protipřípravy.

Letectvo prověří hlavně cíle pro volená epicentra atomových pum, cíle v hloubce nepřátelského výchozího položení, jakož i cíle ve větší hloubce, které jsou voleny pro vlastní letecké napadení v době protipřípravy.

Dělostřelecké průzkumné letectvo může provádět průzkum do hloubky druhých sledů sboru — prvního sledu armády nepřítele.

V součinnosti s letectvem může být pověřeno dělostřelecké průzkumné letectvo prověřením zvláště přítomnosti atomového dělostřelectva nepřítele a dále pak hlavního uskupení dělostřelectva pro připravovaný útok nepřítele.

Agenturní průzkum bude zaměřen hlavně do prostoru nepřátelských atomových prostředků (atomové dělostřelectvo, letiště s atomovými zbraněmi, atomové základny a p.). Kromě zpravodajských úkolů může být agenturnímu průzkumu (diversním skupinám) uloženo ničení atomových prostředků nepřítele, poněvadž právě v noci tato činnost je lépe možná, proto je výhodné vybavit ho k tomu účelu vhodnými bojovými prostředky. O atomových prostředcích, které byly zničeny, musí agenturní průzkum dodat zprávy ihned, aby mohly být včas voleny další vhodné cíle.

Hloubkový průzkum je třeba vyslat nejméně do prostorů palebných postavení nepřátelského dělostřelectva a do prostorů VS divísi, po případě i sborů, k vzetí zajatců.

Průzkum bojem v noci je třeba provést na několika směrech k utajení průzkumového zájmu vlastních vojsk. Má být však také proveden do prostoru hlavního úderného uskupení. Průzkum bojem musí získat zajatce. Průzkum bojem může být proveden také ještě během dne před provedením protipřípravy.

Zenijní průzkum kromě obvyklých úkolů musí se zvlášť zaměřit na získání zpráv o průchodech, které nepřítel připravoval ve svých minových polích a v minových polích našich vlastních jednotek.

Průchody, které nepřítel vytvořil v našich minových polích, je třeba co možná znovu zatarasit.

Radiový a radiační průzkum zaměří svou činnost hlavně na zjištění uskupení nepřátelských atomových zbraní, zjištění připravovaných atomových úderů, rozmístění radiolokačních a radionavigačních stanic, včasné zjištění letů letounů s atomovými zbraněmi podle charakteristických příznaků a způsobů provádění atomových úderů.

Spojovací průzkum bude zaměřen hlavně k tomu, aby ověřil, zda nepřítel zaujal připravovaná velitelská stanoviště a kde soustředil nejvíce pojítek.

Chemický průzkum spolu s radiačním průzkumem bude zaměřen na získání zpráv o přípravě použití atomových a chemických zbraní nepřítelem.

Ostatní speciální průzkum je zaměřen na získání nejdůležitějších údajů potřebných k ověření zpráv pro provedení protipřípravy v noci.

Vzhledem k tomu, že vlastně jedině na základě skutečně správně ověřených zpráv je možné s úspěchem provést protipřípravu, účastní se velitel vševojskové armády osobně sám při organizaci a zabezpečení průzkumu, zvláště pak poslední noc.

Provedení vlastní protipřípravy v noci

Na základě důkladného naplánování, zabezpečení a přípravy vojsk, jakož i konečného ověření zpráv, které provedl štáb všemi prostředky průzkumu, těsně po zaujetí výchozího položení vojsky nepřítele velitel armády po souhlase velitele frontu nařídí provést protipřípravu podle jedné z plánovaných variant.

Možný plán provedení protipřípravy viz v příloze 1.

Potřebné osvětlení prostoru protipřípravy a způsob provedení osvětlení viz v příloze 3.

K dosažení většího překvapení je nejvhodnější provést první přepad bez osvětlení. Potom k dosažení co největších účinků provést osvětlování prostoru cílů protipřípravy.

Spolu s provedením protipřípravy na hlavní úderné uskupení nepřítele v prvním sledu bude velmi účelné provést zároveň úder na cíle v hloubce — viz přílohu 2, abychom takto znemožnili nepříteli nahradit ztráty u hlavního úderného uskupení. Takto provedená noční činnost má zvláště tu výhodu, že během noci je omezena činnost nepřátelského letectva a tím prakticky dočasně vyloučena jeho nadvláda ve vzduchu.

Provedení nočního úderu do prostoru protipřípravy mechanisovanou divisi bude vyžadovat zvláštních opatření a zabezpečení. Využití účinků atomového úderu v noci předpokládá zvláštní péči pro organizaci radiálního průzkumu, vytyčování os pro postup hlavních sil mechanisované divise a jiná opatření.

Způsob možného provedení úderu mechanisované divise před přední okraj hlavního pásma obrany po atomové dělostřelecké a letecké protipřípravě uvádí v obšírném článku podplukovník Spišiak v »Práci Vojenské akademie Klementa Gottwalda«, čís. 12/1955.

Ve svém rozhodnutí pro noční úder mechanisované divise do prostoru protipřípravy musí velitel armády stanovit

- směr hlavního úderu,
- přesné vymezení úkolů pro mechanisovanou divisi a úkoly svazků, jednotek a zbraní, které budou zabezpečovat provedení nočního úderu,
- způsob a organizaci letecké a dělostřelecké podpory a doprovodu po skončení atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy,
- způsob organizace součinnosti, zvláště s letectvem a dělostřelectvem,
- dobu zahájení úderů,
- opatření k utajení přípravy úderu mechanisovanou divisi,
- síly a prostředky, jakož i způsob osvětlování terénu,
- síly a prostředky, které budou krýt a maskovat úder mechanisované divise,
- způsob velení v noci.

V rozhodnutí musí být mechanisované divisi stanoveny přesně místo a úkol po skončení úderu do prostoru protipřípravy.

K udržování správného směru je vhodné přidělit jednotkám světlo-mety, při čemž počítáme k udržení jednoho směru aspoň 1 světlo-met; pro pluk 2 až 3 světlo-mety, celkem na 1 km fronty třeba počítat 5 až 6 světlo-metů.

SCHEMA PROTIPŘÍPRAVY

Příloha 1

Varianta »HRON«

1. Atomová protipříprava

Kdo provede	Atom. pumy počet ráže	Doba shozu	Místo shozu Epicentrum	Výška shozu	Výška výbuchu	Cíle	Poznámka
Spec. letadla „MORAŠ“	1	s	č	mapa: 100 000 „4286“	8000	600	Hlav. uskup. Od, VS div. hlavní uskup. děl.
	1	m	č	„3743“	4000	400	Druhý sled pd, VS div. hlavní uskup. děl.
	1	m	č	„4870“	4000	400	Atom. děla

2. Dělostřelecká protipříprava

Trvání a druh protipřípravy	Děl. 10 sd PDS 2, PDS 1 DDS 10 DDS (md)	Děl. 12 sd PDS 3, PDS 4 DDS 12	Děl. 16 ss SDS 16, ss SDS 17 ADZ (F. děl.) (SDPTZ, ADPTZ)	Spotřeba munice u ráží						Poznámka
				85 mm	100 mm	122 mm	152 mm	160 mm	RM mm	
Varianta HRON	Pal. předpád 8' Od Č+2 do Č+10	Umlčování živé síly, jejich paleb. prostředků a minomet. baterií. Cíle: 2, 4, 8, 10 42—50, 61—70	15—24 51—60, 82—90	14, 16—20 27—29, 93—98	32	21	18	14	14	PVO Zajistí let. a PLD podle plánu PVO pro protipřípr.
	Pal. předpád proti dělostřelectvu 5' Od Č+10 do Č+15	Umlčování dělostřelectva a velit. stanovišť v hloubce nepř. obrany. Cíle: 32—35 86—89	25—31 71—78	21—26 82—93	13	10	7	3	3	
	Pal. předpád 7' Od Č+15 do Č+22	Umlčování živé síly a jejich paleb. prostředků a minomet. baterií. Cíle: 2, 3, 8, 10 42—50, 61—70	15—24 51—60, 82—90	14, 16—20 27—29, 93—98	28	19	15	12	12	1 salva
	Pal. předpád chemický 3' Od Č+22 do Č+25	Umlčování živé síly, velit. stanovišť a dělostřelectva. Cíle: 2, 4, 8, 10, 42—50 61—70, 32—35	15—24, 51—60 82—90, 71—78	14, 16—20, 27—29 93—98, 21, 26	12	8	6	6	4	

3. Letecká protipříprava

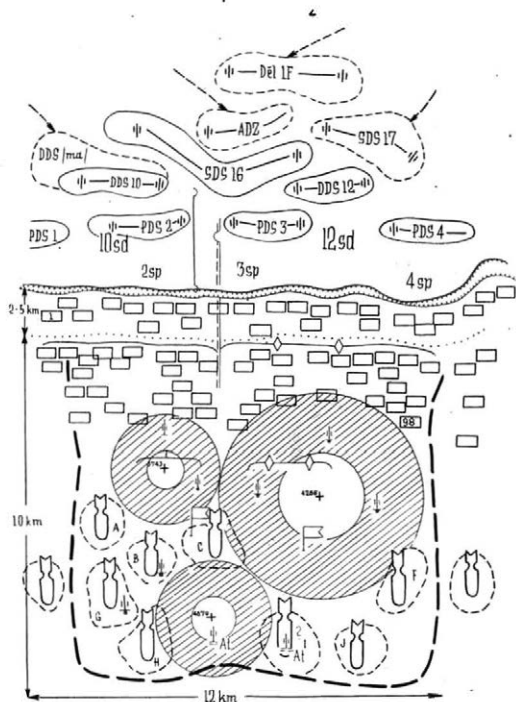
Jednotka Letiště	Počet typ	Úkoly	Cíle	Doba činnosti	Počet pluk. vzletů	Celková váha let. pum	Poznámka
10 bold „RYBA“	90 B—228	Ničení děl., tanků, VS, at. děl., podle výzvy z VS LA	A, C, M, X ...	Č+16—20	3	 tun	
23 bils „JELEN“	225 B—33	Ničení VS, záloh, děl., tanků podle výzvy z VS LA	B, D, E, L	Č+10—20	3	 tun	
5 sls „SRNA“ „DANĚK“ „KAMZIK“	234 S—102	Ochrana vojsk ... armády, záloh, týlu proti pozem. nepř. a úderům ze vzduchu Zabezpečit v prostoru protipřípravy činnost bombard. a bit. let.		Č—Č+20 Č+20—120 Č—Č+20	5—8 3		

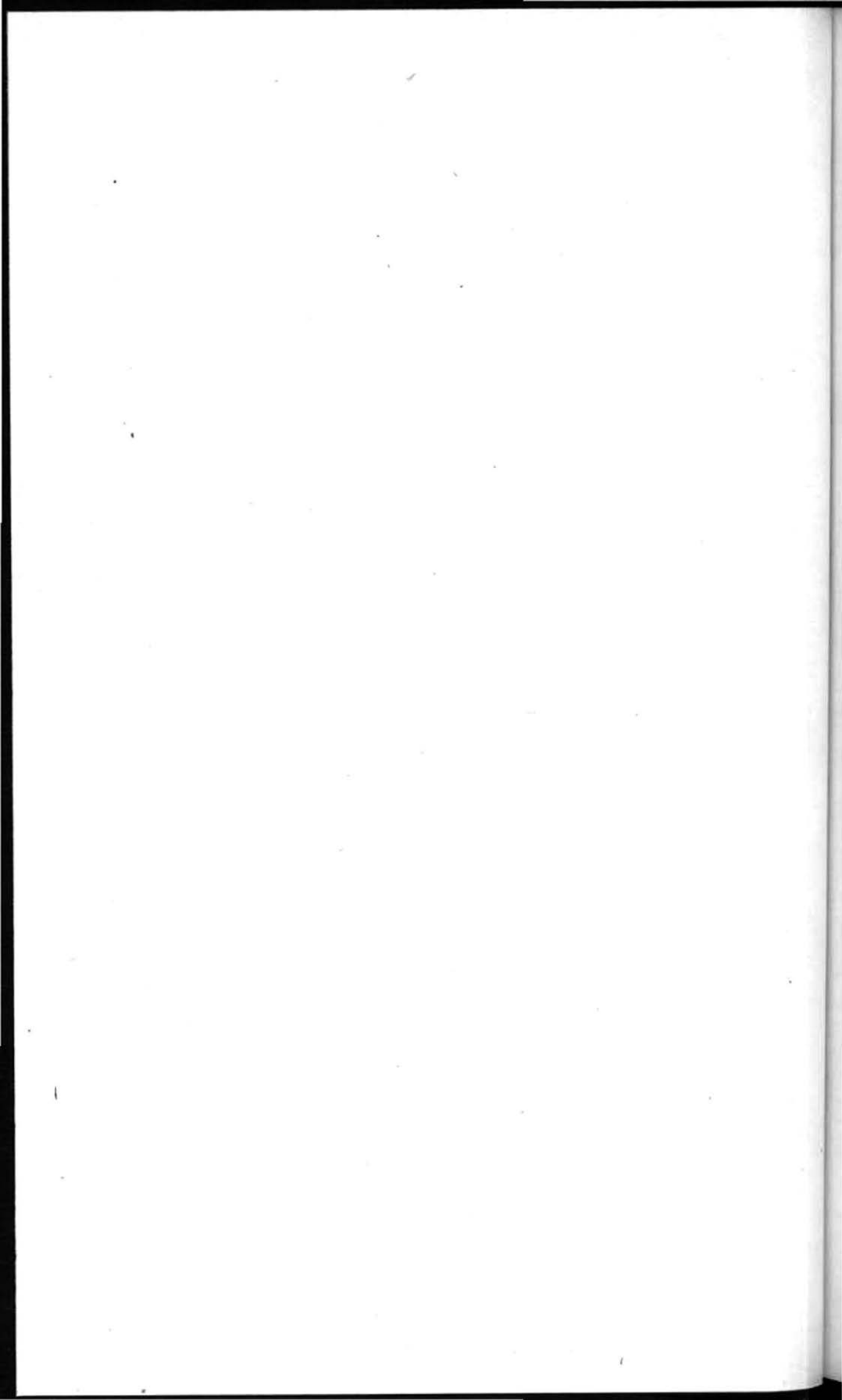
Legenda:

- přisunutě dělostřelectvo
- prostor atomové protipřípravy,
- prostor děl. protipřípravy,
- prostor let. protipřípravy

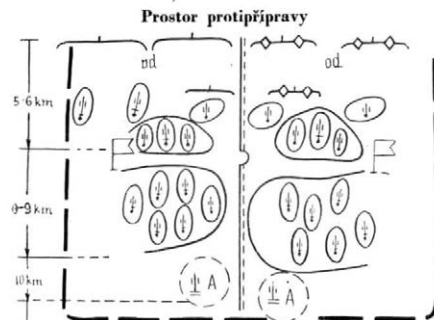
Signály:

- Příprava pro protipřípravu varianta HRON 222
- Pohotovost varianta HRON 333
- Zahájení protipřípravy 444
- Ukončení protipřípravy 555

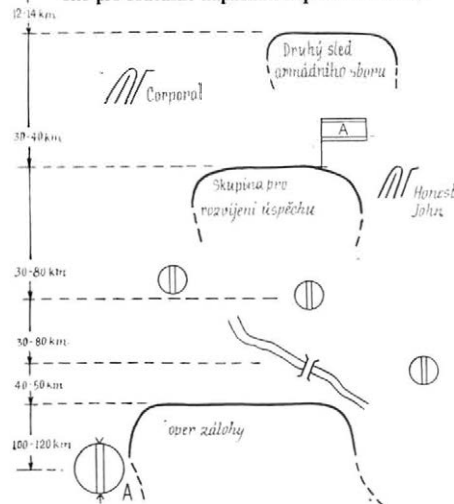

CÍLE PRO PROTIPŘÍPRAVU

Cíle pro současné napadnutí nepřítele v hloubce

Předpoklad:

— šířka 12–20 km, hloubka 10 km
— prostor dvou divísi na směru hlavního úderu

— hlavní úder na rozhraní as

— výchozí položení zaujato 2–5 km od předního okraje

— zesílení hlavního úderného uskupení
— v mezích obvyklých norem

Vhodné cíle:

— taktické zálohy v prostoru soustředění

— VS, ZVS-armády

Skupiny pro rozvíjení úspěchu v soustředění

— letiště (i VS) — taktické letecké armády
— odpalovací základny řízených střel

— důležité komunikační uzly mající vztah k přesunu druhých sledů a záloh

— operační zálohy

— letecké atomové základny
— a jiné důležité cíle

Rozpočet cílů

— V prostoru protipřípravy: 1 pd, 1 od s posilovacími prostředky,

dél. prostředky as

pd: organické prostředky: Dél: 72 Min.: 76 T: 135

od: organické prostředky: Dél: 72 Min.: 100 T: 285

Zesílení pd:

(na směru hlavního úderu) Dél:

1 odd — 105 mmht. 18 hlavních

2 odd — 155 mmht. 36 hlavních

1 odd — 155 mmkan. 12 hlavních

1 RM odd. (114,3 mm) 78 hlavních

1 lehký pl odd. 36 hlavních

32 (čtyřhlavňový) 32 (dvojhlavňový)

1 samostat. chpr (r. 106,7 mm) 36 chem. min.

1 tankový prapor 69 tanků

2–3 oddíly à 18 hlavních 36–54 hlavních

nedostává

(z celkového počtu do 25 oddílů)

— do 8 oddílů 102 hlavních

— (zbytek přidělen divísim)

— 1 oddíl atom. děl. 280mm, 6 atomových děl

— (1 oddíl řízených střel, 4 baterie po 2

odpalovacích rampách — na 1 rampě

6 řízených střel).

lop

Dél. a min.: 45 hlavních

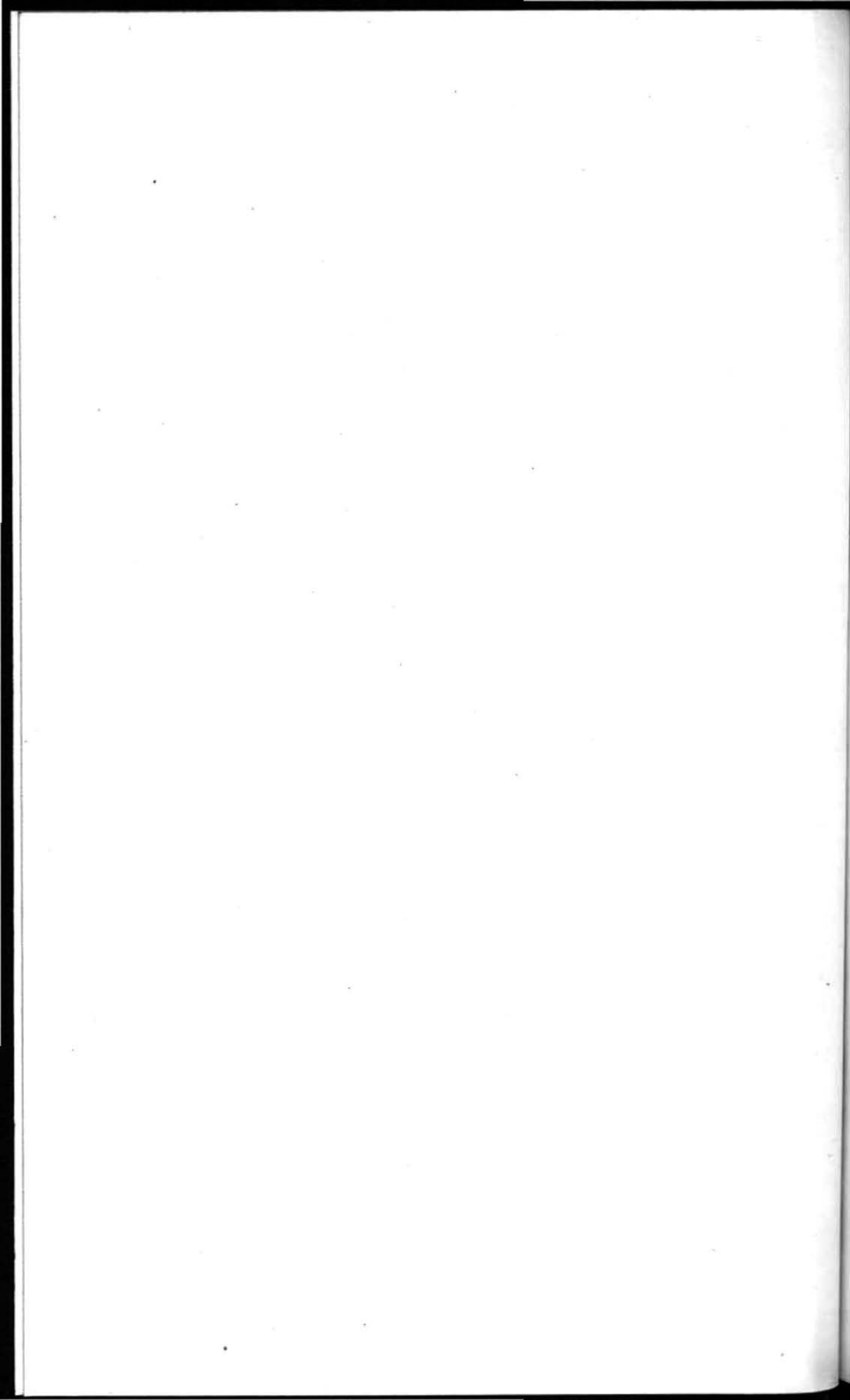
Tanků: 51 + (72 lehkých) — není v prostoru protipřípravy).

Z druhého sledu armády

Dél. a min. 300–400 hlavních

Celkem u pd, od, as — které mohou být v prostoru protipřípravy

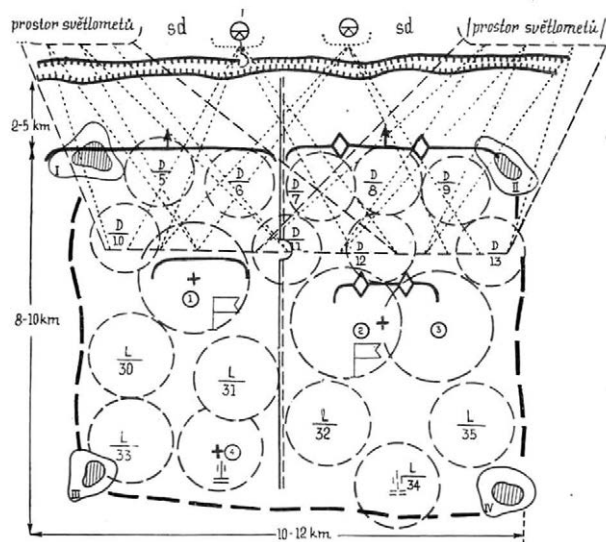
Jednotka	Dél. - Min.	Celkem	Tanků	Celkem	VS: div.	Vozidel různých typů	Atomových děl	Říz. střel
pd + posil.	72+76 78+36+36	298	135 69	204	1+ (1700 rdst)	1700—1900		
od + posil.	72+100 36 (54)	226	285	285	1+ (2400 rdst)	1900—2100		
as	102	102		—		400—600	6	1 oddíl
as (2/3)	70	70		—		300—500	6	1 oddíl
Celkem + z druhého sl.		696 300—400		489	2+ (4100 rdst)	4300—5100	12	2 oddíly

SCHEMA OSVĚTLENÍ PROSTORU PROTIPŘÍPRAVY

Předpoklad

- Protipříprava bude provedena podle varianty „HRON“
- Prostor protipřípravy 12 × 10 km
- Cíle: 1 od + 1 pd s posilovacími prostředky
- Celková doba osvětlování 20–25 min.
- Prostředky pro osvětlování: viz tabulku
- Zahájení protipřípravy bez osvětlení – k docílení většího překvapení

Legenda:

1-IV		— požáry založené ZAB — současně jako orientační body
	+	— prostory volených epicenter (nemusí být osvětlovány — při použití RIM)
$\frac{2}{5-13}$		— dělostřelecké osvětlovací granáty
$\frac{L}{30-35}$		— letecké osvětlovací pumy
		— světlomety

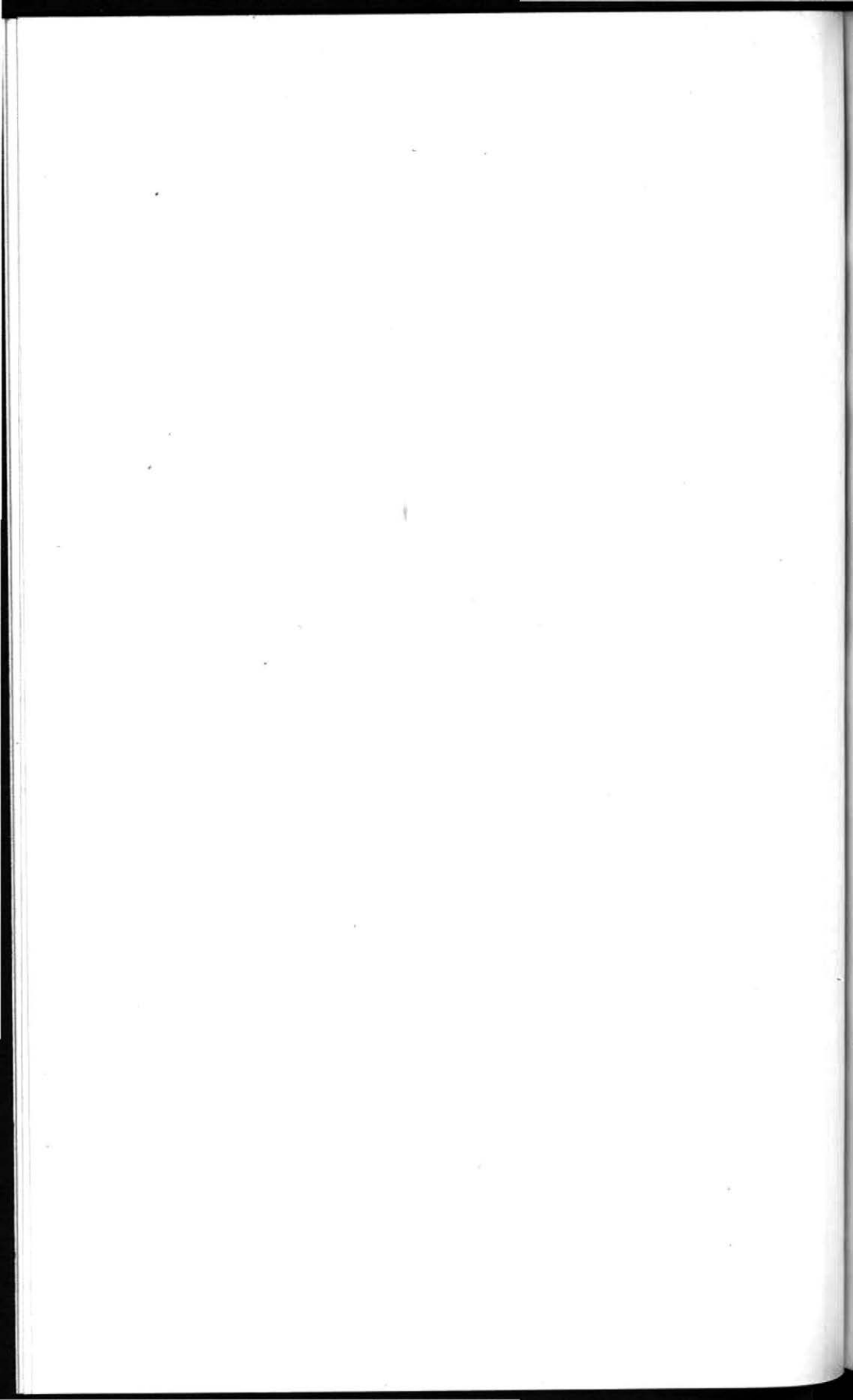
Provedení osvětlování

P. č.	Druh osvětlov.	Kdo provede	Na cile	Začátek osvět.	Opakování	Celková trvání	Potřeba osvět. prostředků	Poznámka
1	Požáry Let. ZAB	Let.	I—IV	Č—15	Č+2 Č+10	Č—15 Č+30..	20 ks ZAB	— Možno nahradit jinými zápal- nými prostředky
2	Let. puma- mi SAB	Let.	I—4	Č—2	Č	Č—2 Č+5	8—12 ks SAB (100—75)	— Nemusi být provedeno, použije- me-li systém RIM. Docílujeme většího překvapení bez osvětlení
3	Děl. granáty 122 mm	Děl.	5—13	Č+3	každých 25—30"	Č+3 Č+25	340... ks osvět. 9 Kan. 122 (152) mm	— Střelbu provádět po bateriích — Vyčlenit 2 oddily pro osvětlování
4	Let. pumami	Let.	30—35	Č+12	každých 4—6"	Č+12 Č+25	60—80 ks SAB 100—55 100—75	
5	Světlomety	Děl.	5—13	Č+3	střídání v rámci skupiny	Č+3 Č+25	20—30 ks světlometů 150 cm	— Sladit osvětlování s použitím děl. granátů
6	jiné osvětlovací prostředky							

Poznámka.

Takticko-technické údaje prostředků pro osvětlování

P. č.	Druh	Kdo používá	Účinek		Poznámka
			v okruhu	doba hoření	
1	Osvětlovací rakety	Všechny druhy vojsk	100—200 m	10—15"	Nevhodné pro vlastní protipřipravu Při střelbě v baterii (četě) po 25—30" — osvětlí se prostor 3—4 km široký a 1 1/2 km hluboký
2	Dělostřelecké osvětlovací granáty 122 mm	Děl.	1,5—2 km	25—30"	
3	Osvětlovací letecké pumy: SAB 100—55, SAB 100—75	Let. Let.	1,5—2 km 1,5—2 km	4—5' 6—7'	
4	Letecké zápalné pumy ZAB	Let.			
5	Světlomety — 150 cm	Děl.	4—6 (10) km	2 hodiny	
6	Jiné osvětlovací prostředky				

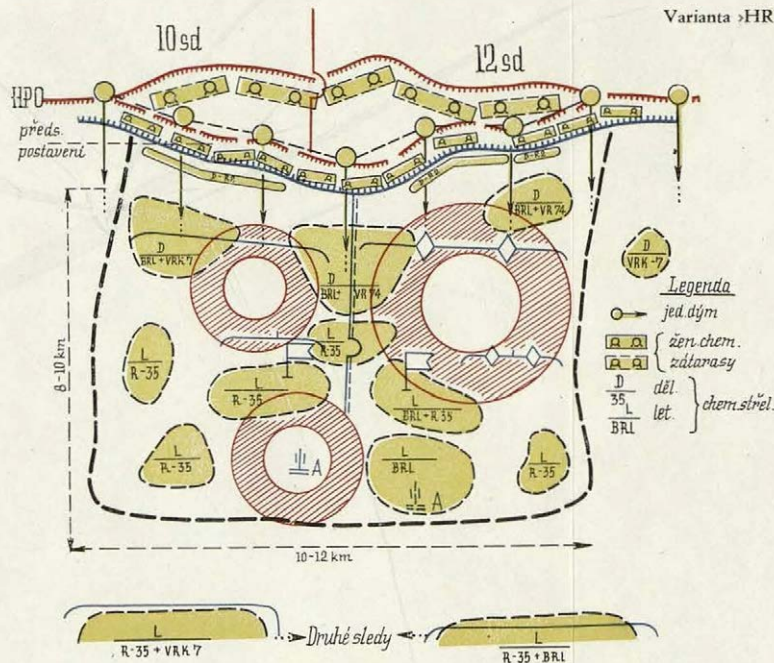

SCHEMA

Příloha 4

použití chemických zbraní při provádění protipřípravy

Varianta »HRON«

Spotřeba chemické munice a otravných látek — pro protipřípravu:

Dělostřelectvo			Letectvo			Chemické vojsko		
ráže	chem. lát.	počet	puma	chem. lát.	váha	chem. lát.	váha	Pozn.
120 mm	VR 74	0,3 pp	CHAB 100	BRL		JAM 21	40 000 ks	(2 kg)
122 mm	R-35		CHAB 250	VRK 7	32 t	R-74	80 000 kg	
100 mm	R-2		ZAB	R-35	8 t	chem.	80 000 kg	
152 mm	BRL		...	R-2	5 t	M-1-1	30 000 ks	
...	...	...	...	...	...	...	...	...

1. Cíl použití chemických zbraní

- Zvýšit účinky atomových zbraní s důrazem na prostor
- Zničit živou sílu a zamořit bojovou techniku a terén s hlavním důrazem na
- Zumožnit nahrazení ztrát u hlavního úderného uskupení.

2. Bojový úkol

- Připravit a zabezpečit použití chemických zbraní do prostoru protipřípravy varianta HRON, s hlavním důrazem na prostor

3. Úkol dělostřelectva

- Ničit živou sílu u hlavního úderného uskupení — podle plánu dělostřelecké protipřípravy s důrazem na prostor
- Zamořit bojovou techniku a terén s důrazem na prostor
- Na začátku děl. protipřípravy použít OL VR-18 a BRL v trvání 1 minuty, hustota zamoření 0,05 mg/l.
- Na konci dělostřelecké protipřípravy použít OL VR 74 a BRL v trvání 3 minuty, hustota 25 g/m³.

4. Úkol letectva

- Ničit živou sílu a zamořit bojovou techniku a terén s důrazem na prostor hlavně však na VS, zálohy, druhé sledy, prostor atomového dělostřelectva.
- Napadnout druhé sledy sborů a znemožnit nahradit ztráty u hlavního úderného uskupení.

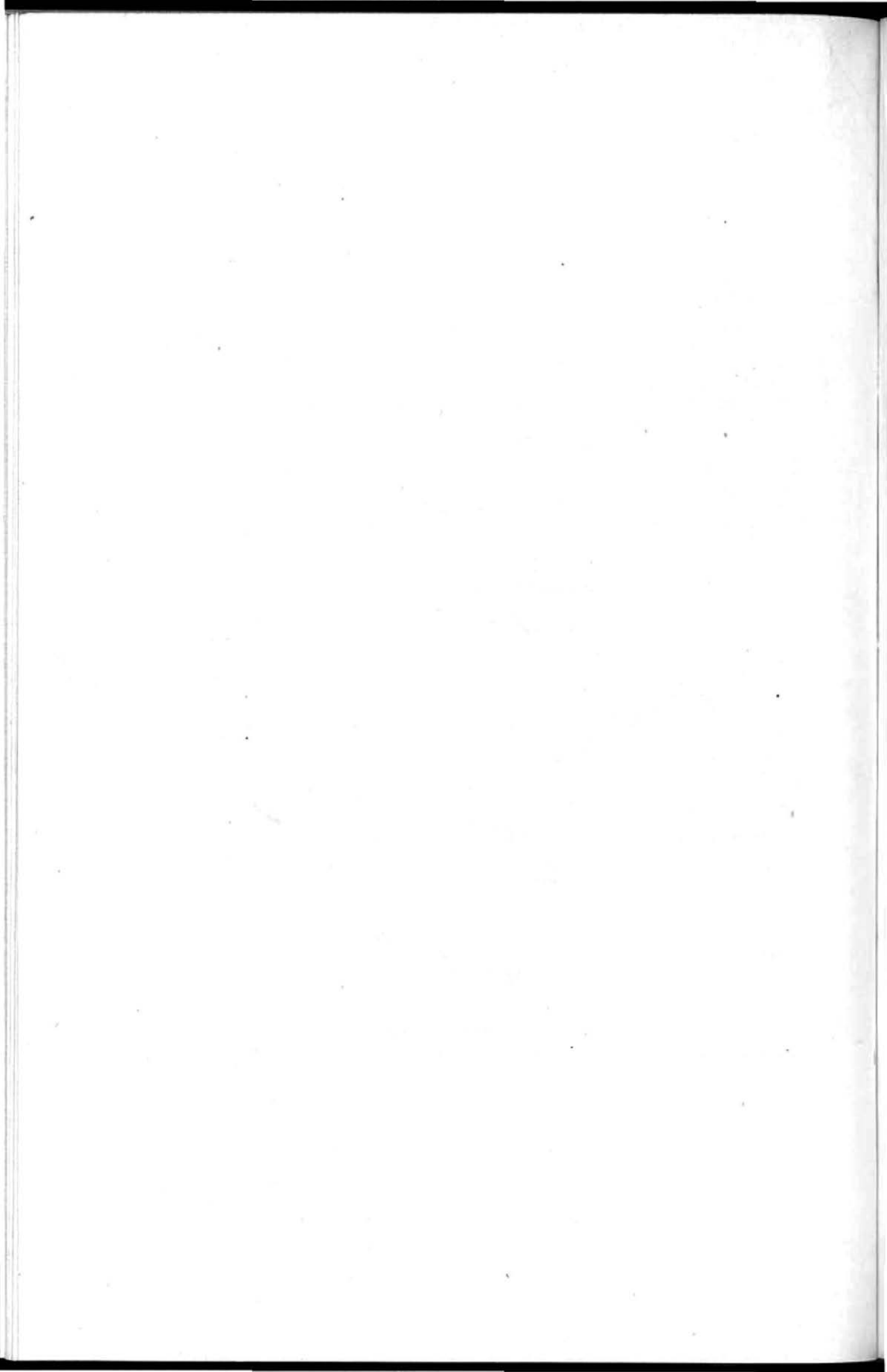
TOL použít jen do těch prostorů kam není plánován úder mechanisované divise. V případě úderu md do prostoru protipřípravy použít na směr úderu R-2.

5. Úkol chemického vojska

- V součinnosti s jednotkami ss připravit vypouštění jedovatého dýmu z předního okraje v úseku od do
- Ohňometný prapor v součinnosti s ostatními zálohami mít připravený k přehrazení směru na čarách

6. Rozdělení chemických prostředků

.....

Volba orientačních bodů bude zvlášť důležitá, aby jednotky mechanisované divise mohly spolehlivě plnit stanovený úkol.

Použití chemických zbraní v součinnosti s atomovými zbraněmi, s úderem letectva a dělostřelectva normálním tříštivým střelivem, zvláště v noci, může značně přispět ke splnění cíle protipřípravy a tím i obranné operace.

Chemických zbraní může být velmi vhodně použito na začátku protipřípravy, dokud protivník nemohl ještě využít protichemických úkrytů. Na konci protipřípravy můžeme velmi vhodně použít látek trvalých, abychom prodloužili účinky atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy. V těch případech, kdy plánujeme úder mechanisované divise do prostoru protipřípravy, trvalých látek nepoužíváme na ta místa, kterými bude vést úder mechanisované divise.

V příloze 4 uvádím schema možného použití chemických zbraní do prostoru protipřípravy.

Závěr

Má-li být splněn cíl obranné operace, to jest odrazit útok nepřátelských sil, způsobit nepříteli značné ztráty a získat čas k přechodu do útoku, je třeba v plném rozsahu připravit a zabezpečit provádění obranných operací, hlavně se zaměřením k organizaci a zabezpečení protipřípravy a protiúderu.

Zvláštního významu nabývá provádění atomové dělostřelecké a letecké protipřípravy v noci. Pro tuto noční činnost je možno soustředit maximum sil, přípravy provést utajeně, je možné vyloučit dočasně nepřátelskou nadvládu ve vzduchu, atomový, dělostřelecký a letecký úder provést s překvapením, zasáhnout nepřítele na nejcitlivějším místě — v prostoru masového soustředění jeho bojových prostředků a využít morálního účinku, který v noci má významnou úlohu; první úder provést bez osvětlení, aby bylo dosaženo co největšího překvapení.

Příprava nočních akcí je složitá. Štáby musí využít všech prostředků, aby noční akce byly v plném rozsahu zabezpečeny a prováděny.

Otázky vedení obranných operací se zaměřením na noční činnost svazků a zvláště druhů vojsk vyžadují dalšího důkladného studia a rozvíjení. Tento článek má vést k širšímu rozvíjení otázky provádění protipřípravy v noci, zvláště jednotlivými druhy vojsk.

ROZVÍJENÍ ÚTOKU STŘELECKÉHO SBORU V HLOUBCE S PRŮLOMEM SPĚŠNĚ ZAUJATÉ OBRANY V NOCI. ODRÁŽENÍ SILNÝCH NEPŘÁTELSKÝCH PROTIZTEČÍ

Generál-poručík František Houra

Úvod

Noc skýtá řadu výhod pro utajení i pro dosažení překvapení za boje i operace. Umožňuje vyhrát čas a zvětšit tempo útoku. Útočná činnost v noci má značný vliv na morální stav nepřítel, snižuje účinnost paleb obránce, ztěžuje jeho manévr silami a prostředky. Úspěchy dosažené v nočních bojích za Veliké vlastenecké války i za války v Koreji spolu se snahou co nejvíce využít účinku atomových zbraní ke zvýšení tempa boje a operace vedou k všestranným studiím i praktickým zkouškám. Rozvoj radiolokační techniky, prostředků k vidění v noci, letecké fotografie, osvětlovacích prostředků, i další vynálezy skýtají možnost, že se boj v noci velmi přiblíží boji za dne.

Vševojsková armáda musí v soudobých podmínkách počítat s nočním bojem. Při hloubce bližšího úkolu 60 až 80 km, dalšího úkolu okolo 200 km, k dosažení středního tempa 40 km za den zpravidla povedou vyšší svazky a svazky armády při rozvíjení útoku, zvláště v hloubce nepřátelské obrany, noční boj. Nepřítel, máje hluboce členěnou obranu, prováděje protizteče a protiúderů svými zálohami, bude často nucen spěšně zaujmát i připravená postavení a namnoze při střetném boji přejít k obraně i na nepřipravené čáře. Ovládnout tato obranná postavení z chodu, po případě prolomit spěšně zaujatou obranu v noci, bude důležitým úkolem především střeleckých sborů.

Účelem tohoto článku je objasnit některé otázky rozvíjení útoku střeleckého sboru v hloubce s průlomem spěšně zaujaté obrany v noci a pak krátce pojednat o odrážení nepřátelských protiztečí a protiúderů.

Vzhledem k rozsahu tematu omezím se na střelecký sbor v prvním sledu armády, který za dne prolomil hlavní pásmo nepřátelské obrany a má za úkol prolomit spěšně zaujatou obranu v noci.

1. Podmínky rozvíjení útoku střeleckého sboru v hloubce s průlomem spěšně zaujaté obrany v noci

Střelecký sbor útočící v prvním sledu armády může prolamovat spěšně zaujatou obranu v noci všeobecně za těchto podmínek:

- po průlomu hlavního pásma obrany ve dne, jestliže nepřítel stačil protiztečí podporovanou atomovými úderů zdržet postup sboru a přisunutými zálohami jej ve dne přechodně zastavit;
- nepřítel po ztrátě hlavního pásma nebo pásma sborových záloh za dne se snaží obranou zadních vojáků zdržet útočící sbor na mezilehlém postavení, vyvést hlavní síly zpod úderu a v noci organisovat obranu v hloubce;

— nepřítel po neúspěšném střetném boji ve dne se snaží organisovat obranu ať již na zvoleném nebo předem připraveném, avšak spěšně zaujímaném postavení.

Podle zásad americké armády pro vedení obranného boje plně se zpravidla obsazuje hlavní pásmo obrany. Sborové zálohy v hloubce okolo 30 km jsou především určeny k provedení protiztečí v první den obranného boje. Počítá se však i s protiztečí v noci, po případě druhého dne boje. Obdobně armádní zálohy umisťované v hloubce více než 60 km mají velmi důležitý úkol provést protiúder.

Bude tedy snahou protivníka za podpory dělostřelectva, letectva, bezpilotních prostředků, jakož i atomových a chemických zbraní provést silné protizteče a protiúder ke zničení vklínivšího se uskupení našich vojsk. Proto při úspěšném prolomení hlavního pásma obrany budou často postavení v hloubce zaujímana spěšně s využitím noci.

Snahou útočníka musí být z chodu ovládnout postavení a pásma v hloubce obrany. Podaří-li se nepříteli zabránit proniknutí do postavení v hloubce obrany z chodu a zastavit postup sboru, je třeba využít slabostí spěšně zaujaté obrany k ráznému provedení noční zteče, k průlomům spěšně zaujatého obranného pásma do celé hloubky v noci k vytvoření podmínek pro rozvíjení úspěchu a pronásledování za dne.

Spěšně zaujatá obrana se vyznačuje nedostatečně rozvinutým systémem paléb všech druhů, málo pevnou součinností uvnitř bojových sestav, slaběji rozvinutými ženiijními objekty, slabou znalostí terénu, malou hloubkou, mezerami a často i nižší bojeschopností obránce.

Těsný dotyk a noc sama ztěžuje užití atomových zbraní, letectva i řízené palby dělostřelectva, i když nová technika a osvětlovací prostředky zmenšují tyto nevýhody.

Naproti tomu dobrá organisace příprav, plánování, pevné a tvrdé velení, dokonalá příprava vojsk, vysoký morální stav a dobré materiální a technické zabezpečení snižují nevýhody, které noc skýtá útočníku.

Celkově podmínky pro průlom spěšně zaujaté obrany v noci budou záviset na úkolu, situaci, terénu, na včasném plánování a předvídání nočního boje, na včasném vydání a proniknutí rozkazů vojskům, na smělosti a rozhodnosti, dokonalé přípravě vojsk, vysokém morálním stavu a na dobrém včasném materiálně technickém zabezpečení vojsk pro boj v noci.

2. Přípravy a plánování pro boj střeleckého sboru v noci v přípravném období

Soudobá technika umožňuje zahájit útok v kteroukoli denní nebo noční dobu.

Počítá-li velitel sboru na podkladě plánování velitele armády, že v průběhu boje bude prolamovat spěšně zaujatou obranu nepřítel v hloubce za noci, musí se opatření k tomu projevit již v přípravném období.

Krátkost přípravného období a nutnost poskytnout podřízeným velitelům co nejvíce času vyžaduje, aby bylo plně využito soudobé techniky.

Velitel střeleckého sboru musí plánovat boj na celou hloubku. To znamená v daném čase průlom hlavního pásma obrany za dne a odra-

žení možných protiztečí; zmocnění se z chodu druhého pásma obrany, po případě průlom spěšně zaujaté obrany za noci; využití úspěchu dosaženého v noci za světla druhého dne boje.

Toto vše se musí projevit kromě obvyklých úvah již v zámyslu velitele a v otázkách kladených štábu, velitelům a náčelníkům druhů vojsk a týlu. Toto vše bude mít vliv jak na rozhodnutí velitele, tak i na bojová nařízení vyšším svazkům, svazkům a útvarům.

3. Opatření provedená velitelem sboru a štábem pro nastávající boj v noci

K závěru o nepříteli a jeho možnostech mimo jiné je třeba položit důraz na tyto otázky:

- možnosti zaujetí druhého pásma obrany nepřítelem a jeho prostředky pro boj v noci,
- umístění nepřátelských atomových a chemických zbraní a jejich možné zásahy za boje v hloubce a za noci,
- rozmístění nepřátelských radiolokačních prostředků a opatření k rušení našich prostředků,
- prostředky infračerveného vidění, televizní i jiné nové prostředky a možnost rušení,
- osvětlovací prostředky a způsob jejich používání v nočním boji,
- zátarasy a minová pole za boje v noci,
- způsob radiového rušení za boje v noci,
- možnosti nepřátelského letectva při nočním boji, při podpoře protiztečí za noci a zvláště po rozednění,
- údaje o jiné nové technice a způsobu jejího použití.

Štáb sboru musí k tomu cíli zavčas jednak učinit opatření prostředky vlastními, jednak požadovat údaje od štábu armády, jestliže je snad již nedostal.

Zvláštní požadavky bude klást štáb sboru na leteckou fotografii a na filmování pásma útoku se zřetelem na boj v noci v hloubce obrany. Pro noční boj v hloubce obrany bude třeba pořídit stereoskopické a plošné i panoramatické snímky grafické za průlomu hlavního pásma obrany. Je třeba usilovat, aby snímky byly dodány až do praporů za světla, dříve než sbor bude vyrážet k noční zteči.

V situaci vlastních vojsk bude třeba vojska zabezpečit pro boj v noci i za světla druhého dne. Kromě normálních otázek pro průlom za dne bude štáb sboru řešit

- použití atomových zbraní, je-li plánováno pro noční boj v hloubce obrany plánem armády,
- zabezpečení vojsk osvětlovacími prostředky, raketami, dělostřeleckým osvětlovacím střelivem, leteckými osvětlovacími pumami, infrapřístroji, světlomety (jsou-li přiděleny), materiálem k rozpoznávání jednotek, osvětlovacími prostředky k vytyčení směrů a průchodů, vybavení svíticím střelivem a střelivem se stopovkou pro pěchotu i tanky, výbavou pro azimutníky, ženiijními mechanisačními prostředky a trhavinami pro ražení průchodů v minových polích za noci i jinými prostředky pro noční boj.

Velkou důležitost má i připravenost všech druhů vojsk pro noční boj a nácvik plánovaný v přípravném období.

Použití a potřeba osvětlovacích prostředků při nočním útoku z chodu

Při nočním útoku z chodu na postavení v hloubce obrany nepřítele možno počítat s osvětlením bojiště těmito prostředky:

- dělostřeleckým osvětlovacím střelivem,
- leteckými osvětlovacími pumami,
- osvětlovacími signálními náboji.

Při propočtu potřeby vycházím z předpokladu, že jedním osvětlovacím granátem ráže 122 mm lze osvětlit úsek terénu o průměru 1 až 1,5 km po dobu 25 až 30 vteřin; jednou baterií 122 mm houfnic pak úsek terénu 3 až 4 km široký a 1 až 1,5 km hluboký.

Pro osvětlení terénu v boji o jednotlivá postavení narychlo obsazeného pásma obrany v hloubce, pro vytvoření světelných orientačních bodů, osvětlení terénu pro obsazení druhých sledů pluků a divisí — budou-li tyto zasazovány — a pro odrážení protiztečí nutno vyčlenit v pásmu útoku každého pluku 1 až 2 baterie 122mm houfnic. Pro každou divisi prvního sledu střeleckého sboru, která provádí zteč z chodu nebo zteč s přípravou v omezené lhůtě nutno počítat se 4 až 6 bateriemi 122mm houfnic pro úkoly osvětlení, neúčastní-li se osvětlování letectvo; tyto baterie nebudou plnit jiné úkoly.

Osvětlovací letecké pumy jsou v současné době nejúčinnějším prostředkem k osvětlení bojiště. Jedna puma (SAB-100-75) osvětlí terén v okruhu 3 až 4 km po dobu 6 až 7 minut. K osvětlení celé šířky útočného pásma divise nutno svrhnout současně dvě letecké pumy typu SAB-100-75 — po dobu jedné hodiny asi 24 pum. Pro osvětlení bojiště za zteče celého postavení na dobu 2 až 2,5 hodiny by bylo nutno v útočném pásmu každé divise prvního sledu střeleckého sboru svrhnout 48 až 54 osvětlovacích leteckých pum. Jejich svrnutí si vyžádá 12 až 14 letounových vzletů B-33, nebo 4 až 5 vzletů B-228.

Za předpokladu, že by se u každé divise prvního sledu střeleckého sboru využilo k nepřetržitému osvětlení bojiště po dobu 2 až 2,5 hod. z 60% leteckých osvětlovacích pum a z 40% dělostřeleckých osvětlovacích granátů 122 mm, jevila by se celková potřeba na divisi 30 osvětlovacích leteckých pum (8 vzletů B-33 nebo 3 vzletů B-228) a 4 až 6 baterií 122mm houfnic, které by vystřílely za tuto dobu do 1300 osvětlovacích granátů, což představuje 0,8 p/p osvětlovacího střeliva pro každé dělo. Spotřeba osvětlovacích signálních nábojů se nebude řídit propočty jejich potřeby, ale možnostmi jejich přísunu pěchotě a tankům.

Štáb sboru musí pečlivě studovat a učinit závěry z terénu, zvláště v hloubce obrany, vzhledem k jeho výhodám i nevýhodám pro boj v noci. Je třeba volit vhodné směrové objekty pro boj v noci pro svazky prvního sledu, pečlivě studovat všechny komunikace a možnosti jejich vytyčení pro rychlý pohyb vpřed, místa vhodná pro údery nepřátelských atomových zbraní a prostory možných protiztečí za noci i za svítání. Za soudobých podmínek nestačí jen mapa, rekognoskace a plastický stůl. Je třeba doplnění leteckými snímky a filmem.

Za použití prostředků hromadného ničení, kdy pro přípravu celkového boje v rámci sboru nebude k dispozici zpravidla více než 3 až 4 dní, při předvídání nočního boje v hloubce obrany velitel i štáb sboru musí

podstatně zrychlit jak svou práci, tak i práci velitelů svazků, aby zůstal nejméně den a noc pro přípravu praporů, rot a jim přidělených prostředků.

Délka dne a noci, jasnost noci i povětrnostní podmínky za předvídání nočního boje v hloubce obrany budou mít důležitou úlohu.

V rozhodnutí velitele vedle volby směru hlavního úderu a stanovení úkolů bude mít velký význam správně volená sestava. Ta musí zaručovat splnění bližšího úkolu za dne bez zasazení druhého sledu, možnost vzetí druhého pásma z chodu, při zastavení soustředit síly na směru hlavního úderu bez složitých manévru a ztráty času tak, aby k provedení noční zteče spěšně zaujaté obrany byly jednotkám prvního sledu poskytnuty aspoň 4 hodiny času denního světla na stanovení doplňkových úkolů a na krátkou organizaci součinnosti.

K narůstání síly úderu i tempa útoku je třeba počítat s hlubokým členěním sestavy, aby jednotek určených k vedení hlavního úderu za noci bylo co nejvíce šetřeno za dne, a naopak jednotky určené k rozvíjení úspěchu a pronásledování za světla druhého dne nebyly vyčerpány již za noci.

To je nutné a bude zpravidla možné. Po průlomu hlavního pásma obrany a odražení protiztečí bude velitel sboru zpravidla nucen zasadit svůj druhý sled, aby ovládl druhé pásmo obrany z chodu. Sbor tedy bude mít všechny tři divise v prvním sledu, máje vyčleněnu silnou vševojskovou zálohu. Divise využívající úspěchu bude nejvýhodněji členit do dvou, po případě na podružném směru do jednoho sledu. To umožňuje rychle přejít z bojových sestav do předbojových a do pochodových proudů.

Hluboké členění zmenšuje i pravděpodobnost ztrát od nepřátelského letectva, atomových zbraní, bezpilotních prostředků, dělostřelectva a chemických zbraní, ztěžuje radiolokační průzkum nepřítelů a ulehčuje maskování.

Naproti tomu je umožněno rychlé narůstání sil manévrem z hloubky bez složitých rokádních pohybů a rychlý přechod z předbojových tvarů do bojových.

Velitel sboru a jeho štáb musí již v přípravném období počítat s přechodem z denní na noční činnost a s činností za svítání druhého dne

- u dělostřelectva při tvoření skupin s požadavkem vybavit první sledy co největším počtem dělostřelectva; počítat s bateriemi a oddíly nutnými k osvětlení pásma útoku sboru; přemístit protiletadlové dělostřelectvo včas, aby chránilo vojska při přeskupení a zaujímání sestavy k provedení noční zteče; účinně ničit nepřátelská protitanková děla a tanky, bránící postupu vlastních jednotek, a počítat se zálohou dělostřelectva pro případ napadení nepřátelskými atomovými zbraněmi;
- u tanků a samohybných děl s potřebou zesílení první linie na úkor druhých sledů pluků a divisí;
- u letectva s ochranou přeskupení a zaujímání výchozího položení k noční zteči s osvětlováním bojiště a podporou vojsk za zteče zesílením ochrany i úderů, zvláště za svítání k odražení protiztečí nepřítelů;

- u ženijního vojska s potřebou rychlého vytvoření průchodů v minových polích a úpravy komunikací za boje v hloubce za noci, se zesílením odminovačů a mechanizačními prostředky a trhavinami, se zesílením protipožárních odřadů a pohyblivých odřadů zatarasovacích;
- u chemického vojska se zesílením dosimetrického i chemického průzkumu za noci, s rychlým světelným označením zamořených prostorů, s rychlým vytvořením průchodů a manévrem sil a prostředků k odstranění následků atomového a chemického napadení;
- u spojovacího vojska k čelení rušení radiového provozu za noci nepřitelem;
- u zdravotnické služby s označením raněných za noci a s jejich odsunem, zvláště s manévrem prostředky při atomovém úderu;
- u týlových útvarů, jak vybavit jednotky pro noční boj, a zvláště, jak je zásobit za svítání druhého dne;
- u všech svazků a útvarů se včasným zřízením pořádkové a regulační služby, s obranou proti výsadbům a záškodníkům.

V přípravném období zřídka bude možno při rekognoskaci a organizaci součinnosti v terénu organisovat součinnost pro průlom spěšné zaujatého druhého pásma obrany do celé hloubky. Přesto potřeba vzít toto pásmo z chodu, po případě po zkrácené přípravě prolomit je noční ztečí, vyžaduje důkladné přípravy již v přípravném období.

Velitel sboru s veliteli divisi provede organizaci součinnosti v hloubce obrany využívaje letecké fotografie, filmu, televise, po případě na plastickém stole připraveném štábem za užití těchto pomůcek. Při tom velitel sboru již položí důraz zvláště na otázky uvedené dále v stati 4.

Při mnoha cvičeních s vojsky získali velitelé svazků a útvarů zkušenosti v nočním boji a mnohá cvičení provedli s úspěchem.

Je však třeba si uvědomit, že cvičení byla připravována, že namnoze byla konána za měsíčné noci a že protivník neužíval v plné míře všech osvětlovacích i druhých prostředků, jak by tomu bylo ve skutečnosti.

Při průlomu spěšné zaujaté obrany za noci půjde o to překvapit a vyhrát čas. Čas se však bude počítat na hodiny a minuty. Proto musí velitel sboru a jeho štáb již v přípravném období vykonat vše, aby velitelé svazků a útvarů dobře pochopili zámysl velitele. Na podkladě krátkých doplňkových úkolů, podle vzniklé situace a po krátké organizaci součinnosti mohli pak úspěšně provést průlom spěšné zaujaté obrany nepřítele za noci, překvapili nepřítele a neposkytli mu čas organisovat obranu na dalších postaveních v hloubce.

Pomoc štábu sboru divisím pro zabezpečení včasných příprav boje v noci

Je třeba, aby velitel sboru a jeho štáb spotřeboval co nejméně času pro sebe a co nejvíce času poskytl podřízeným. Při dosavadních cvičeních s vojsky bylo tomu právě naopak. Velitel sboru, jakmile dostane úkol, podle situace provede rekognoskaci za účasti velitele dělostřelectva, důstojníka štábu, po případě ještě jiného důstojníka na hlavním směru; zástupce velitele sboru nebo důstojník štábu na vedlejší směru podle situace. Potom ústně nebo důstojníky štábu oznámí zámysl velitelům svazků a samostatných útvarů. Štáb připraví organizaci součinnosti

v terénu; pro součinnost v hloubce připraví na velitelském stanovišti mapy, fotografie, filmy, plastický stůl a p. Součinnost v terénu organizuje velitel osobně na hlavním, jeho zástupce na podružném směru výjezdem v obrněných transportérech s radiovými stanicemi. Po správném pochopení úkolů i součinnosti, po jejich zakreslení a zaznamenání vydá štáb sboru pomůcky pro organizaci součinnosti divisím, aby tam, kde je to možné, provedly organizaci součinnosti najednou na stupni svazek-útvár, útvár-oddíl a tím získaly čas. Při vydávání bojových nařízení je třeba použít radiových fotografických snímků, jsou-li k dispozici, a dobře informovaných styčných důstojníků s právem rozhodovat podle rozkazu velitele. Štáb musí závčas zajistit materiál pro noční boj, zpracovat jeho rozdělovník a kontrolovat včasné dodání co možná až k útvarům. Tím uvolnit štáby svazků pro pomoc útvarům a oddílům.

Způsob použití dělostřelectva, tankových a mechanisovaných vojsk i ostatních druhů vojsk, plánované centrálně velitelem armády, jakož i plán osvětlení bojiště a nařízení pro bojové zabezpečení, zvláště PVO, PAO, PCHO, musí proniknout až k útvarům, aby velitelům svazků a nižším zůstalo co nejvíce času k provedení a kontrole.

Náčelník spojení musí pomoci při kontrole a při zabezpečování spojení, zvláště v průběhu boje. Dále je třeba pomoci při kontrole včasného uskutečnění materiálně technického zabezpečení, při politickém zabezpečení správného pochopení a plnění úkolů a zvláště při organizaci pořádkové a regulační služby. Dále pomoci při nácviu štábů a vojsk.

Že pomoc štábu podřízeným vojskům i správné pochopení úkolu je zárukou úspěchu, tomu nasvědčuje tento historický příklad:

V říjnu 1943 1. čs. samostatná brigáda, která bojovala ve složení 38. armády v druhém sledu, po prolomení hlavního pásma obrany na vnějším obvodu Kyjeva byla okolo 9.00 hodin zasazena do mezery, aby prolomila vnitřní pásmo, majíc úkol dne zmocnit se jihozápadního předměstí Kyjeva s cílem vytvořit vnitřní kruh obklíčení. Kolem 21.00 hod. bylo slyšet výbuchy v Kyjevě. Velitel armády usoudil, že Němci počínají vyklízet Kyjev.

Velitel 1. čs. samostatné brigády dostal večer od velitele armády radiem rozkaz pokračovat za noci v útoku, do svítání ovládnout Kyjev a vyjít na západní břeh Dněpru. Sousední divise měly úkol obdobný. Velitel brigády měl rázně pronikat bez ohledu na styk s nimi. Podmínky byly těžké. Velitelem 1. praporu a tankového praporu byl veden hlavní úder od ústí Žitomírské ulice do Kyjeva po hlavní silnici. Díky správnému chápání úkolu a vysoké morálce brigáda za noci vyšla k řece a splnila úkol. Zrána přešla brigáda na rozkaz do druhého sledu s frontou na západ, aby zajišťovala úspěch dosažený jezdeckým sborem. Odtamtud pak šla na Bílou Cerkev.

4. Způsoby průlomu spěšně zaujaté obrany

Při průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany a ovládnutí druhého pásma naskýtají se určité obtíže. Druhé pásmo obrany je zpravidla ve značné vzdálenosti (20 až 25 km) od předního kraje hlavního pásma obrany. V uskupení nepřítele na druhém pásmu obrany v době, kdy k němu dochází útočící střelecký sbor, mohou nastat značné změny. Za

takových okolností nelze připravit již při organizaci útoku průlom druhého pásma obrany do té míry jako průlom hlavního pásma obrany.

Během boje vynaloží protivník všechno úsilí, aby zastavil útočníka, který prolomil hlavní pásmo obrany, před druhým pásmem a získal čas pro své zálohy k přípravě protiúderu nebo k obsazení armádního pásma obrany.

Úkolem útočícího sboru je rychlým tempem zmocnit se druhého pásma obrany, předejít nepříteli v jeho zaujetí a nedovolit mu získat čas potřebný pro manévr velkých záloh.

Zmocnit se druhého pásma z chodu je tedy hlavním způsobem ovládnutí tohoto pásma nepřátelské obrany. Podstata tohoto způsobu záleží v tom, že předsunuté odřady, pluky a divise prvního sledu střeleckého sboru po průlomu hlavního pásma nepřátelské obrany důrazně pronikají k druhému pásmu obrany, za pohybu upřesňují úkoly, které dříve dostaly k jejímu ovládnutí, a vytvářejí k tomu cíli potřebnou sestavu. Jakmile se přiblíží k druhému pásmu obrany, provedou zteč v té sestavě, v které k ní došly.

Tento způsob dovoluje rychle a plně využít výsledků vlastních atomových úderů na druhé pásmo obrany a nepotřebuje dalšího času k organizaci průlomu přímo před druhým pásmem.

Při soudobém vysokém tempu útoku je samozřejmé, že obránce po ztrátě hlavního pásma obrany, máje omezený čas k organizování obrany na mezilehlých postaveních, bude nucen spěšně zaujímat obranu.

Americká armáda předvídá možnost spěšně zaujímat obranu jak jednotkami ustoupivšími z fronty, tak i zálohami. Šířka pásma a uskupení mohou být různé podle důležitosti daného směru, sil a prostředků, které jsou k dispozici.

Obvyčejně pásmo pěší nebo obrněné divise americké armády, členěných do dvou sledů, může dosahovat 15 až 20 km i více. Je-li divise v jednom sledu, vyčleňuje silnou zálohu. Hloubka obrany pěší divise může dosáhnout 10 až 12 km, obrněné divise 6 až 8 km.

Za použití atomových a chemických zbraní bude průlom spěšně zaujaté obrany, jak dříve řečeno, proveden z chodu. Jen tehdy, když nebylo použito na směr útoku sboru atomových zbraní na spěšně zaujaté obranné postavení a průlomem z chodu se nedosáhlo úspěchu, přechází sbor k průlomu s přípravou v omezené lhůtě.

Jak při průlomu spěšně zaujaté obrany z chodu, tak i při průlomu s přípravou v omezené lhůtě je zárukou úspěchu včasná a dokonalá příprava. Ta se však provádí za složitějších podmínek než při útoku na připravenou obranu. Současná motorisace a mechanisace vojsk a vzrůstající pohyblivost umožňují zkrátit dobu přípravy zteče střeleckého sboru na 4 až 5 hodin. Této doby je třeba k upřesnění úkolů svazků střeleckého sboru, k doplnění organizace součinnosti v terénu a k organizaci dělostřeleckého útoku.

Při průlomu spěšně zaujaté obrany s přípravou v omezené lhůtě neprovádí velitel sboru zpravidla rekognoskaci v terénu, aby upřesnil úkoly, nýbrž organizuje hned součinnost. Součinnost zpravidla organizuje na směr hlavního úderu. Na ostatních směrech ji organizuje jeho zástupce nebo důstojník štábu.

Průlom spěšně zaujaté obrany po zkrácené přípravě začíná s o u č a s n o u z t e č í na celém úseku průlomu sboru po krátké dělostřelecké a letecké přípravě. Z a n o c i může začít i bez dělostřelecké a letecké přípravy. Přesto je třeba uvážit, že provedení noční zteče vyžaduje dokonalejší přípravy a těsnější součinnosti útvarů a svazků při zteči jednotlivých cílů a objektů. Na přípravu noční zteče je třeba více času než ve dne.

Bojové úkoly dávané svazky útvarům za noci mohou být na stejnou hloubku jako za dne. Je však třeba počítat s omezenými možnostmi manévru. Směry postupu musí být přímé a vylučovat složitá přeskupení až do rozednění.

Cím větší je hloubka úkolu za noci, tím silnější musí být první sled. Zasadit druhý sled střeleckého sboru za noci lze těžko, protože je třeba v každém případě uchovat si část sil, které by rozvíjely úspěch dosažený v noci za dne.

K označení směru útoku vojsk prvního sledu je účelné užít světelných směrových objektů, osvětlovacích nábojů a světlometů pro každý pluk prvního sledu.

Aby byl zabezpečen úspěch nočního boje, je třeba v přípravném období učinit tato opatření:

- určit způsob osvětlení bojiště a využití přístrojů k vidění v noci,
- zavčas dát vojskům rozlišovací znaky, světelné poznávací signály, signály k označení cílů, určit vojskům orientační tabulky viditelné za noci a stanovit jim směry, na kterých budou vytvořeny světelné orientační objekty,
- zabezpečit pozorovací stanoviště prostředky k osvětlení terénu,
- stanovit světelné signály k zahájení, přenosu a zastavení palby,
- učinit opatření k rušení práce radiolokátorů a jejich ničení, jakož i ostatních naslouchacích prostředků,
- zabezpečit přísné dodržování světelné a zvukové kázně a maskování vojsk.

Při přípravě noční činnosti je třeba věnovat zvláštní pozornost organizaci a zabezpečení přechodu z noční na denní činnost vojsk. Zkušenosti ukazují, že úspěch dosažený za noci může být nepřítelem likvidován za svítání, nebude-li řádně zabezpečen a rychle rozvíjen do hloubky.

V rozhodnutí pro průlom nepřátelské obrany za noci musí velitel sboru stanovit

- úkoly podřízených a podpůrných jednotek v noci a způsob přechodu od noční k denní bojové činnosti,
- směr hlavního úderu a úsek průlomu,
- bojovou sestavu svazků a útvarů,
- způsob provedení dělostřelecké a letecké přípravy a využití atomových úderů, jsou-li plánovány,
- způsob součinnosti za noci, zvláště s letectvem a sousedy,
- dobu zahájení noční zteče,
- úkoly, síly, prostředky a způsob osvětlování terénu,
- organizační velení.

Při volbě nebo upřesnění směru hlavního úderu je třeba uvážit vliv terénu na bojovou činnost vojsk, jakož i na účinnost použití přístrojů

k vidění v noci a osvětlovacích prostředků. Se zřetelem k těmto podmínkám bude účelné vést hlavní úder za noci co možná v přehledném, málo zvlněném terénu, s malým množstvím přirozených překážek, umožňujícím umělé překážky a minová pole snáze zjistit a rychle je překonat.

Vojska provádějící zteč v noci na směr hlavního úderu musí dosáhnout určených čar a objektů nejkratší cestou bez složitého manévru.

Při omezené viditelnosti a při nedostatku dobrého osvětlení bojiště bude účelné bojovou sestavu střeleckých a mechanisovaných divisi členit do jednoho sledu, protože za těchto podmínek zasazení druhého sledu divisi bude velmi ztíženo. Střelecké a mechanisované pluky za těchto okolností mohou být členěny ve dva sledy, protože zasazení druhého sledu za noci u pluku je mnohem jednodušší než v divisi. Druhé sledy střeleckého pluku nezávisle na viditelnosti bude účelné zasadit do boje za svítání.

Druhé sledy a zálohy za noci se pohybují za vojsky prvního sledu obvykle na automobilech a obrněných transportérech se zkrácením vzdálenosti v předbojových sestavách a v proudech.

Při útočném boji střeleckého sboru v noci značně vzrůstá význam předsunutých odřadů závčas vytvářených divisemi prvního sledu. Složení předsunutých odřadů a doba jejich zasazení do boje závisí na úkolu a na konkrétních podmínkách situace.

Hustota dělostřelectva a tanků při průlomu v noci může být přibližně stejná jako ve dne.

Organisace součinnosti vojsk v terénu, prováděná především za denního světla, je nejdůležitější podmínkou úspěšného prolomení nepřátelské obrany za noci.

Při organisaci součinnosti je třeba vedle otázek, které se obvykle řeší při průlomu spěšně zaujaté obrany ve dne, upřesnit tyto doplňující otázky:

- světelné a radiotechnické signály a všeobecné světelné směrové objekty v terénu,
- způsob a postup osvětlování terénů a cílů,
- rozpoznávací označení vlastních vojsk, tanků, letectva a signály, jimiž vojska vytyčí dosažené čáry,
- způsob přechodu z noční na denní bojovou činnost,
- opatření k organisování pořádkové služby za noci a k udržení pořádku v týlu.

Všechna opatření k zabezpečení bojové činnosti v noci musí směřovat k tomu, aby bylo dosaženo překvapení, aby byly vytvořeny nejpriznivější podmínky k provedení zteče a k splnění uložených úkolů, aby útočící jednotky byly chráněny před náhlými údery, zvláště atomových a chemických zbraní nepřítele, a aby byl zabezpečen přechod z noční na denní bojovou činnost bez zastávky.

Úspěch opatření k zabezpečení bojové činnosti vojsk v noci závisí v mnohém na správné organisaci a přípravě vojsk ve dne.

Protivzdušná obrana se organisuje podle stejných zásad jako ve dne. Zvláštní pozornost musí být věnována rozptýlení vojsk a organisaci součinnosti mezi protiletadlovým dělostřelectvem, světlomety a letectvem.

Stíhací letectvo chrání vojska jednotlivými letouny, dvojicemi letounů a malými skupinami.

Účinnost palby protiletadlového dělostřelectva je závislá na dovedném užití radiolokačních a osvětlovacích prostředků.

Za svítání, kdy nepřátelské letectvo zpravidla bude zesilovat svou činnost, musí být protivzdušná obrana zesílena.

Za noci je třeba zvýšit počet dosimetrických hlídek v bojové sestavě útočících vojsk. Mimo to je třeba na dobu noční činnosti zesilovat odřady k odstranění následků nepřátelského atomového napadení.

Zvláštní význam mají protipožární opatření. Podle taktiky americké armády se počítá k soustavnému osvětlování terénu mimo jiné použitím rozsáhlých požárů. Proto bude velmi důležité zavčas organisovat protipožární ochranu.

Před našimi techniky pak stojí úkol dále studovat možnosti rychlého hašení požárů v bojových podmínkách.

Při organisaci protitankové obrany v noci je třeba předvídat světelné signály a způsob uvědomování vojsk o tankovém nebezpečí a zavčas uvést ve známost všech vojáků rozpoznávací znaky vlastních vojsk, zvláště vlastních tanků. Je také nezbytné předvídat opatření k protitankovému zabezpečení čáry, kterou mají ovládnout útočící vojska za svítání.

Překvapení za noci je třeba zabezpečit provedením maskování. Při tom je třeba věnovat zvláštní pozornost

- ochraně vojsk proti nepřátelskému radiolokačnímu pozorování a technice pro vidění v noci,
- dodržování světelného a zvukového maskování.

V průběhu boje provádějí pěchota a tanky důraznou zteč nepřítele v dříve určených a zavčas prostudovaných směrech. Dělostřelečtí pozorovatelé, zabezpečení dobrým spojením se svým dělostřelectvem, postupují v bojových sestavách útočících jednotek.

Údery letectva v tomto údobí musí být zavčas řízeny na cíle tak, aby nebyly způsobeny ztráty vlastním vojskům. Za tím účelem označují útočící pěchota a tanky dosažené čáry světelnými signály (seriemi signálních raket).

Zteč za noci je třeba vést nepřetržitě. Pěchota pomáhá tankům překonávat překážky, a užívajíc signálních a osvětlovacích raket, ukazuje jim cíle.

Během boje vedou vojska nepřetržitý radiační a chemický průzkum. Úseky silně zamořené radioaktivními a otravnými látkami se označují světelnými ukazateli.

Průlom druhého pásma obrany za noci se provádí podle stejných zásad jako průlom hlavního pásma obrany za noci, avšak při spěšně zaujaté obraně na druhém pásmu obrany, průlom střeleckým sborem může být uskutečněn na 2 až 3 úsecích, bez použití atomových zbraní a vyšším tempem než průlom hlavního pásma obrany. Jestliže druhé pásmo obrany bylo nepřítelem zaujato zavčas, provádí se noční průlom silami střeleckého sboru na jednom úseku s použitím atomových zbraní.

Noc podstatně zmenšuje možnosti osobního pozorování velitelů jak činnosti vlastních vojsk, tak i nepřitele.

Proto VPS útvarů a svazků musí být umístěna blíže k bojové sestavě vojsk prvního sledu.

Velení vojskům se provádí z pohyblivých pozorovaten, k čemuž se použije tanků, obrněných transportérů a automobilů s radiovými stanicemi.

Přemístění je třeba provádět po přesně vymezené ose.

Při průlomu za noci skýtá situace mnohem více možností neočekávaných změn. Přitom vzrůstá význam rozhodnosti a iniciativy velitelů, které se musí projevovat ve smyslu zámyslu staršího náčelníka.

Během nočního boje je štáb sboru povinen kontrolovat způsob osvětlení, vytyčení světelných orientačních bodů, a zdali vojska postupují v určených směrech. Zavčas zpravovat vojska a podřízené štáby o změnách situace, doručit vojskům nové úkoly a organisovat jejich součinnost, zabezpečit včasný pohyb druhých sledů a záloh.

V údobí přechodu od noční k denní činnosti musí být přemístění velitelských stanovišť útvarů a svazků prvního sledu provedeno do svítání.

5. Úloha tanků a dělostřelecké protitankové zálohy při odražení nepřátelských protiztečí

Podle zásad pro vedení obranného boje americkou armádou jsou prováděny i noční protizteče a protiúder. Střelecký sbor při průlomu spěšně zaujaté obrany v hloubce za noci může se setkat s protiztečemi v síle zesílených tankových praporů, po případě zesílené tankové divise. Provedení mohutného protiúderu vyššími svazky má již operační význam a vzhledem ke složitosti je třeba s ním více počítat až za svítání druhého dne za boje o armádní pásmo obrany. Opatření k jeho odražení je plánováno velitelem armády.

Počítáme-li s tím, že podle taktiky americké armády protizteč tankovým praporem může být provedena v úseku okolo 1300 m obrněnou divisi, po případě pěší divisi zesílenou až třemi tankovými prapory, v úseku 4 až 5 km, může být touto protiztečí zasažena přibližně jedna divise útočníka. Mohutnými protiúderu v operační hloubce může být zasažen i celý sbor. I za nočních protiztečí a protiúderu je třeba počítat s úderu dělostřelectva, letectva, chemických zbraní i s atomovým úderem.

Proti nepřátelským protiztečím a protiúderům vedeným převážně obrněnými jednotkami je třeba v krátké době provést letecké, po případě atomové a chemické úderu, soustředit mohutnou dělostřeleckou palbu, zesílit protivzdušnou obranu, rychle získat převahu a likvidovat nepřítele na směrech protiztečí.

Odražení těchto nočních protiztečí střeleckým sborem bude prováděno podle situace, zpravidla dovednou kombinací obranného boje s přímým útokem na uskupení provádějící protizteč.

Část sboru bude nucena přejít do přechodné obrany, která bude především protitanková. Druhá část a co možná vždy mechanisovaná divise musí pokračovat v útoku. Za příznivých podmínek lze nepřítele rozdrtit ve střetném boji.

Aby se mohl velitel sboru správně a včas rozhodnout, potřebuje již před zahájením noční zteče mít zprávy o zálohách, zvláště o obrněných

divisích, v hloubce obrany a na jejich podkladě připravit potřebná opatření. K tomu cíli stanoví úkoly průzkumu všech druhů. Zvlášť účelné za noci bude využít radiolokačního průzkumu k zjištění přítomnosti a pohybu obrněných jednotek, leteckého průzkumu a fotografických snímků, radiového průzkumu a pozorovatelů vybavených infračervenou technikou a organizovaným nasloucháním.

Zálohy v prostoru soustředění je třeba napadnout atomovými a chemickými zbraněmi, za pohybu dělostřelectvem a letectvem. Pohyb záloh je třeba soustavně sledovat za užití leteckých osvětlovacích pum a dělostřeleckých osvětlovacích nábojů. V soutěskách a osadách je účelné zdržet nepřítele chemickým střelivem. Hlavním prostředkem k zastavení a likvidaci protizteče bude však protitankové dělostřelectvo, tanky a ostatní dělostřelectvo, závčas připravené, aby po zjištění směru protizteče dočasnou obranou na výhodných čarách zastavily protizteč.

Počítáme-li, že střelecký sbor odrážející protizteč zesílené divise svou střeleckou divisí bude mít pro to k dispozici asi 140 až 150 protitankových děl, 90 až 100 tanků, 160 až 180 děl ze zakrytých postavení, je dán předpoklad k odražení protizteče 300 až 350 tanků. To však vyžaduje rychlého organizování protitankové obrany, což za noci je zvlášť obtížné. Vedle protitankových děl a tanků je třeba urychleně položit minová pole, využít pohyblivého odřadu zatarasovacího, po případě tankové zálohy sboru k zabezpečení boku.

Předpokládáme-li, že divise provádí zteč v jednom sledu s pluky členěnými do dvou až tří sledů, bude poměrně jednoduché členit protitankovou obranu do hloubky na třech čarách a dosáhnout hloubky 6 km při dostatečné hustotě protitankových prostředků na frontě protizteče. Velmi důležité při tom je využít terénních překážek, zvláště na bocích sestavy.

Obrněná divise plně neutají hluk masy tanků. Velitel střelecké divise musí včas provést osvětlování prostoru rozmístění nepřítele určenými bateriemi, velitel sboru přiděleným letectvem, po případě jinými prostředky. Zaujetí obrany musí být provedeno na základě předem smluvených signálů.

Součinnost je třeba organizovat vyjíždkou styčných důstojníků přímo k útvarům s důrazem na určení jednoduchých úkolů, upřesnění rozpoznávacích znaků, způsobu osvětlení a zahájení palby prostředky, učenými v hloubce, na ochranu ohroženého boku, na využití zátarasů při vedení palby, zasazení dělostřeleckých protitankových záloh a pohyblivého odřadu zatarasovacího. Zároveň je třeba sladit součinnost se sousedy. Při vyražení nepřítele je třeba zastavit ho přehradnou palbou a údery letectva před první čarou s plným využitím osvětlení. Tanků přímé podpory a samohybných děl využít k přímé palbě již na první čáře. Pěchota s vysokou morálkou mnohem lépe využije pancéřovek a tarasnic než za dne. S výhodou lze užít salvy raketometů. Těžiště však zůstává na přímé palbě protitankového dělostřelectva a tanků.

Protizteč bude i za noci podporována letectvem nepřítele, který rovněž bude osvětlovat bojiště. Proti němu je třeba soustředit palbu divisní i sborové skupiny protiletadlového dělostřelectva.

Podají-li se přesto nepříteli proniknout do hloubky přechodné obrany, je třeba využít všeho dělostřelectva, tanků, pancéřovek, tarasnic,

pohyblivého odřadu zatarasovacího i tankové zálohy k odrazení protizteče.

Za této složité situace tvrdost, rychlost a nepřetržitost velení má mimořádný význam. Velitel divise bude v obrněném transportéru nebo tanku na VPS mezi první a druhou obrannou čarou. Velitel sboru při silném ohrožení odebere se sám nebo vyšle svého zástupce na ohrožený směr. Je třeba vydávat jen krátká bojová nařízení, po případě smluvené signály; za boje bude při vysílání radiem otevřená řeč pravidlem.

Přitom je třeba dbát, že odrazení protizteče (protiúderu) je jen dílčí činnost. Hlavní opatření musí směřovat ke splnění hlavního úkolu. Protizteči nesmí být sníženo tempo útoku. Rázný postup vpřed povede k vyjití do boku a týlu, k obklíčení a zničení nepřítele.

Na úspěch tohoto složitého boje má rozhodující vliv morální duch vojsk. Političti pracovníci musí být u jednotek. Smélost, úpornost, ráznost a iniciativa všech velitelů a jednotek jsou zárukou úspěchu.

Aby protizteč tanků za noci mohla být rychle a úspěšně odražena, musí být k tomu vojska dobře připravena a materiálně zabezpečena.

Zatím však jsme se omezili na ničení cílů po jejich osvětlení, na ukázky užití prostředků pro noční vidění, na provedení několika cvičení se střelbou za noci.

Je třeba daleko více studovat tuto otázku a hlavně prakticky cvičit vojska a vybavit je materiálními prostředky, aby úspěšně mohla plnit i tyto úkoly.

Příkladem úspěšného odrazení silného protiúderu může být činnost 31. gardového sboru Sovětské armády proti nepřátelskému uskupení v síle do čtyř tankových divisí, směřujícího k osvobození německo-fašistické skupiny obklíčené v Budapešti.

31. gardový sbor, zesílený protitankovými a dělostřeleckými útvary, působil na široké frontě dosahující 53 km.

Za bojů ve dnech 2. až 8. 1. 1945 dne 2. ledna po druhé hodině v noci vyrazil mohutný protiúder čtyř německých tankových divisí (3. a 6. tankové divise, tankové divise Totenkopf a Wiking) proti 31. gardovému sboru. Protiúder byl však úspěšně odražen. Nepřítel ztratil 70% živé síly a 80% bojové techniky.

Činnost 31. gardového sboru potvrdila ustanovení našich řádů v tom smyslu, že k úspěšnému odrazení protiúderu podstatnou měrou přispívá dobře připravený průzkum, který dodá včasné zprávy o přeskupení nepřítele a o připravovaném protiúderu. Mimo to bojová činnost 31. gardového sboru ukázala podstatný vliv protitankového dělostřelectva a dělostřeleckých útvarů v sestavě vojsk odrážejících protiúder, jakož i význam vševojskových záloh rychle přesunutých na automobilech.

6. Obklíčování nepřítele v součinnosti se sousedy, příprava a provedení ničení obklíčeného nepřítele v noci

Překvapení, kterého lze dosáhnout noční ztečí spěšně zaujaté obrany nepřítele, a rychlost tempa povede při rázu spěšně zaujaté obrany k obklíčení a ničení jak menších částí nepřítele, tak i celých svazků po provedení protizteče a protiúderů.

K obklíčení svazků za nočního boje v hloubce obrany za noci dojde zpravidla tím, že část sboru zastavila protizteč nepřítele nebo rozdrtila

ji ve střetném boji, kdežto část, zpravidla mechanisovaná divise a předsunuté odřady střeleckých divisí, úspěšně prolomila spěšně zaujatou obranu a v součinnosti se sousedem zajistila za svítání dosaženou čáru pro další postup.

Jindy, provádí-li se noční zteč na několika oddělených úsecích, dochází rozvíjením úspěchu do stran k obklíčení nepřítele.

V obou případech obklíčující jednotky budou během noci těsně spolupracovat se sousedy k vytvoření jak vnitřní, tak i vnější fronty obklíčení.

Požadavek vysokého tempa za nočního boje při použití prostředků hromadného ničení nutí k tomu, aby obklíčení bylo co nejrychleji dovršeno a nepřítel byl zničen nebo zajat.

Noc sama skýtá morálně silnému, dobře vycvičenému a technicky vybavenému útočníku dobré podmínky k rychlému splnění úkolu. Naproti tomu, je-li provedení tohoto úkolu za dne složité, tím složitější je za noci.

Obklíčení a ničení je tedy třeba předvídat a předběžná opatření učinit již v přípravném období.

Mimo údaje nutné pro obklíčení za dne musí velitel sboru zvlášť pečlivě upřesnit směry činnosti pro svazky a útvary a stanovit, jak, kým a kdy budou vytyčeny. Upřesnit organizaci součinnosti mezi svazky, útvary a se sousedy. Vojska útočící směrem proti sobě musí vzájemně znát, jak budou světelně označeny směry činnosti, dosažené čáry, jakým způsobem označovat letectvu vlastní situaci, zvláště pak, jak a kým budou dávány signály k zastavení dělostřelecké palby, jaká jsou smluvená znamení a hesla pro setkání.

I když si svazky předvídané k provedení obklíčení již před bojem vymění styčné důstojníky s radiovými stanicemi, bude účelné upřesnit údaje vysláním styčné skupiny vrtulníkem mezi jednotkami, které společně provádějí obklíčení.

Počítáme-li s tím, že protizteč vyrazila podle taktiky protivníka za noci asi 3 až 4 hodiny po vyrazení vlastní noční zteče a že k jejímu zastavení bude třeba 2 až 3 hodin, proniknou vojska nedotčená protiztečí do hloubky asi 10 až 14 km, to jest prolomí celou hloubku druhého pásma obrany, a přejdou k rozvíjení úspěchu.

Především půjde ještě o to za noci uzavřít jak vnitřní, tak i vnější frontu obklíčení. Vnější frontu posunovat od vnitřní co nejdále, aby za svítání mohla úspěšně čelit protiztečím a protiúderům směřujícím k vyproštění obklíčeného uskupení. Při uzavírání vnitřní fronty již přikročit k ničení oddělených částí a k rozdrčení hlavních sil obklíčeného uskupení v co nejkratší době.

Více než za dne mají význam údery tankových jednotek s výsadky do boku a týlu a rázná činnost pěchoty; soustavný průzkum a vzájemná informace radiem a světelnými signály, přímá palba dělostřelectva a samohybných děl, údery dělostřelectva a zvláště salva raketometů při soustavném osvětlování bojiště; osvětlování letectvem a jeho údery na dělostřelectvo a tanky, užití prchavých chemických látek k ničení obklíčených částí a zabránění manévru, za svítání zřízení zátarasů a silné protitankové obrany na ohrožených směrech k odrazení možných nepřátelských protiztečí, členění úderům nepřátelského letectva a bezpilotních pro-

středků stíhacím letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem, jakož i blokování obklíčených vojsk, zvláště za svítání.

Údery musí směřovat do hloubky obklíčené sestavy, aby ještě za noci byla rozdrvena na části a za svítání ničena. Pokusům o vyjití z obklíčení čelit zvláště za svítání soustředěnými palbami dělostřelectva, údery letectva a zálohami sboru s cílem přehradit cesty a rozdrtit nepřítele úderem do boku.

Zároveň bude úkolem divisi na vnější frontě obklíčení za svítání zabezpečit dosaženou čáru proti protiúderům a připravenými jednotkami energicky pokračovat v postupu do operační hloubky, ovládnout palebná postavení dělostřelectva, blízkých bezpilotních prostředků, zásobovací základny, letiště a vytvořit podmínky pro ovládnutí dalších postavení z chodu.

Vytvoření vnější i vnitřní fronty obklíčení klade požadavek na včasnou úpravu velení, které za této situace bude zvlášť obtížné. Nutnost rychle zničit obklíčeného nepřítele vyžaduje, aby obklíčující jednotky byly pod jednotným velením. To lze uskutečnit tím, že úkol bude svěřen zástupci velitele sboru, který s omezeným štábem dobře vybaveným pojitky na obrněných transportérech bude řídit vnitřní kruh obklíčení a zpravovat velitele sboru na vnější frontě. Provádí-li se obklíčení a ničení v součinnosti se svazky sousedního sboru, vyřeší tuto otázku velitel armády. Tyto otázky jsou velmi složité a vyžadují zvláštního rozpracování.

Obklíčení a ničení nepřítele za noci vyžaduje i zvláštního materiálně technického zabezpečení. Zvláštní význam má organizace pořádkové služby, zejména jestliže pásmem sboru za noci má být vedena část armádní nebo frontové rychlé skupiny.

Tyto otázky však vyžadují rozsáhlého rozpracování, které přesahuje rámec tohoto pojednání.

Závěr

V soudobých podmínkách při použití atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení rozsah noční bojové činnosti stále vzrůstá. Překvapující noční činností lze v řadě případů dosáhnout úspěchu s menšími ztrátami a v mnohem kratší době nežli za dne.

Charakteristickým rysem soudobého nočního boje je, že je veden všemi druhy vojsk v těsné součinnosti. Rozmach i tempo při využití soudobé techniky atomové, radiolokační, osvětlovací, infračervené a jiné se přibližuje útočnému tempu za dne.

Průlom spěšně zaujaté obrany v noci vyžaduje mnohem většího předvidání, přesné a konkrétní práce velitele a štábu sboru a všestranné přípravy vojsk.

Zásadou zůstává ovládnout spěšně zaujatou obranu v noci z chodu. Nedovoluje-li to situace, je třeba noční zteč provést s přípravou v omezené lhůtě s cílem narůstání tempa operace.

V tomto pojednání byly probrány jen některé otázky, a to za předpokladu nočního průlomu spěšně zaujatého druhého pásma obrany, aniž

v pásmu střeleckého sboru byla zasazována armádní nebo frontová rychlá skupina. V boji a operaci bude spěšně zaujatá obrana za noci prolamována v nejrůznějších situacích v taktické i operační hloubce. Příprava a provedení průlomu za noci bude záviset na konkrétních podmínkách a na technických prostředcích pro noční boj, jejichž rozvoj stále vzrůstá.

Úloha tanků a dělostřelecké protitankové zálohy při odrážení protiztečí, stejně jako obkličování a ničení nepřítele v součinnosti se sousedy za noci vyžaduje zvláštních obsáhlých pojednání. Uvedl jsem jen některé myšlenky, které vyžadují jak kritiky, tak i širokého rozvinutí a hlavně přezkoušení v praxi, které dosud přes vykonaná cvičení je velmi málo, namnoze vůbec ne.

Doplnit a prohloubit naznačené úvahy zůstává dalším úkolem.

POUŽITÍ TANKOVÝCH A MECHANISOVANÝCH VOJSK STŘELECKÉHO SBORU PROTI NEPŘÍTELI VEDOUCÍMU BOJ NA ZDRŽENOU S DŮRAZEM NA ČINNOST PŘEDSUNUTÝCH ODŘADŮ

1. Úloha a místo tankového a mechanisovaného vojska v útočném boji s nepřítelem, který vede boj na zdrženou

Při boji s nepřítelem, který vede boj na zdrženou, vystupuje do popředí otázka času.

Nepřítel se bude snažit obranou učleněnou do značné hloubky zastavit útočníka na několika základních postaveních a na větším počtu mezilehlých postavení plánovaných a připravovaných pro vedení boje, aby získal čas k odvetným opatřením.

Bude tedy musit útočník vyvinout maximální úsilí k rychlému prolomení prvního základního postavení, dále předejít nepříteli v obsazení mezilehlých nebo dalších základních postavení. To bude vyžadovat od útočníka, aby soustředil na důležitých směrech v krátké době převahu sil a prostředků a energickým úderem prolomil nepřátelské základní postavení s rychlým rozvinutím úspěchu do hloubky, aby nebyl nepříteli poskytnut čas zachytit se na mezilehlých a dalších základních postaveních.

Vzrůstá tedy v tomto boji význam rychlosti a manévrovací schopnosti.

Jedním z hlavních druhů vojsk, která jsou schopna plnit tento požadavek velké úderné síly a rychlosti, je tankové a mechanisované vojsko, které je schopno vyvinout tempo 40 až 50 km za den a v některých případech i více.

Nepřítel bude zpravidla před svým odchodem z jednotlivých postavení provádět protizteče především svými tankovými vojsky, aby umožnil plánovaný odchod svých jednotek na další postavení.

Bude proto žádoucí, aby první sled dělostřeleckého sboru byl nasycen dostatečným množstvím tanků, které by byly schopny v součinnosti s dělostřeleckými protitankovými zálohami a pohyblivými odřady zatarasovacími odrazit tyto protizteče a přejít do rozhodného pronásledování.

Nepřítel se bude snažit zpomalit postup útočníka rozsáhlým používáním atomových a chemických zbraní a zátarasů všech druhů, kterými bude přehrazovat cesty odchodu. Významná úloha na straně útočníka připadne při tom předsunutým odřadům, jejichž jádro musí tvořit tankové a tankosamohybné útvary nebo jednotky, protože tankové a mechanisované vojsko nejlépe odolává účinkům atomových zbraní. Jejich úkolem bude, aby energickým postupem vpřed a zmocněním se důležitých objektů v hloubce přehradily cesty odchodu nepříteli a zabránily mu v obsazení dalších postavení v hloubce.

Boj s nepřítelem, který vede boj na zdrženou, musí se vést nepřetržitě ve dne i v noci. To bude vyžadovat mít během boje připraveny čerstvé jednotky (útvary), které byly v průběhu denního boje méně zatíženy nebo bojovaly na podružných směrech, k rozvinutí úspěchu nebo

vystřídání bojujících jednotek, po případě vyčlenit v průběhu denního boje jednotky z prvního sledu a poskytnout jim čas, aby se mohly připravit na vedení nočního boje, který bude zejména od osádek tanků vyžadovat velkého vypětí.

Vzhledem k požadavku dosáhnout v nejkratší době na důležitých směrech rozhodující převahy nabývá mimořádného významu také použití tanků a samohybných děl k palbě ze zakrytých postavení.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že tankovému a mechanisovanému vojsku při boji proti nepříteli, který vede boj na zdrženou, připadá jedna z rozhodujících úloh: mohutným úderem prolomit základní postavení nepřítele a vzápětí rozvinout úspěch do hloubky nepřátelské obrany, předstihnout nepřítele, přehrazovat mu cesty odchodu, nedovolit mu, aby zaujal další obranná postavení, a tak nepřetržitou činností ve dne i v noci vytvářet podmínky pro jeho obklíčení a zničení.

K splnění těchto úkolů bude tankových a tankosamohybných útvarů střeleckého sboru použito jako tanků přímé podpory pěchoty, k palbě ze zakrytých postavení a jako jádra předsunutých odřadů.

Svůj úkol mohou tankové jednotky střeleckého sboru plnit jen v těsné součinnosti s ostatními druhy vojsk.

2. Úkoly tankových a mechanisovaných vojsk střeleckého sboru při boji s nepřítelem vedoucím boj na zdrženou s hlediska noční bojové činnosti

Při průlomu prvního základního postavení nepřítele, který vede boj na zdrženou, bude tankových a mechanisovaných vojsk střeleckého sboru použito tímto způsobem:

a) Tankosamohybných pluků střeleckých divisí prvního sledu střeleckého sboru, jakož i tankových praporů, tankového pluku mechanisované divise (tankosamohybného pluku) jako tanků přímé podpory pěchoty.

b) Tankových a tankosamohybných pluků divisí druhého sledu střeleckého sboru může být použito k palbě ze zakrytých palebných postavení.

Jejich použití v obou případech nebude se v podstatě lišit od způsobu použití tanků a samohybných děl při průlomu hlavního pásma připravené obrany nepřítele. Vzhledem k tomu, že obranná pásma nepřítele nebudou souvislá a nepřítel bude přehrazovat jen hlavní směry, nebude nutno vytvořit tak vysokou hustotu tanků přímé podpory pěchoty jako při průlomu hlavního pásma připravené obrany nepřítele.

Za boje v hloubce nepřátelské obrany kromě toho významná úloha na straně útočníka připadne předsunutým odřadům, jejichž jádrem musí být tankové a tankosamohybné útvary nebo jednotky.

Úkolem předsunutých odřadů může být

- zmocnit se z chodu důležitých objektů nebo prostorů na jednotlivých postaveních v hloubce nepřátelské obrany a vytvořit tak podmínky pro jejich vzetí hlavními silami z chodu;
- zmocnit se výhodných čar (podélné hřbety, odvrácené okraje lesů) v hloubce nepřátelské obrany před jejich obsazením nepřátelskými zálohami a udržet tyto čáry do příchodu hlavních sil útočících vojsk;

— ovládnout důležité objekty a prostory v hloubce nepřátelské obrany (důležité komunikační uzly, nepřátelská letiště, přechody vodních toků, soutěsky, odpalovací základny raketových a řízených střel a j.), a vytvořit tak podmínky pro operační obklíčení hlavními silami střeleckých sborů.

3. Použití předsunutých odřadů proti nepříteli vedoucímú boj na zdrženou

Za boje s nepřítelem vedoucím boj na zdrženou, jehož hlavním cílem je získat čas k soustředění záloh a zaujetí jimi dalších buď mezilehlých nebo základních postavení, musí si velitelé svazků vytvořit podmínky pro rychlý přechod do energického pronásledování. K plnění tohoto úkolu je třeba počítat s vysláním předsunutých odřadů, složených převážně z tankových nebo tankosamohybných jednotek nebo útvarů. Ty si velitelé svazků vytvářejí buď již v době před útokem na první základní postavení nebo je mohou vytvořit v průběhu vedení boje o první základní postavení z tankových a tankosamohybných jednotek nebo útvarů. Vytvořit předsunuté odřady předem bude možno, budou-li první sledy svazků dostatečně nasyceny tanky přímé podpory pěchoty a ještě část tanků a samohybných děl bude mít velitel ve svých rukou, a tyto tanky a samohybná děla pak mohou být určeny k plnění úkolů předsunutých odřadů. Protože nelze předpokládat, že svazky střeleckého sboru budou vždy dostatečně zesíleny tanky a samohybnými děly, zvláště pokud jde o střelecké divise, je možno jádro předsunutých odřadů vytvářet tím způsobem, že velitel střelecké divise nepoužije celého tankosamohybného pluku jako tanků přímé podpory pěchoty, nýbrž část jeho sil (na př. dvě tankové roty) vyčlení předem k plnění tohoto úkolu. Jakmile se u střelecké divise utvoří podmínky pro nasazení předsunutých odřadů, to je zpravidla po průlomu prvního ústupového postavení prvního základního postavení, na rozkaz velitele střelecké divise vyrazí vyčleněná část tanků s přiřazenými posilovými prostředky v udaném směru s určením jako předvoj (čelní záštita) hlavních sil předsunutého odřadu. Tím je zabezpečena plynulost přechodu útočících vojsk do pronásledování a znemožněno tak nepříteli odpoutat se od našich vojsk. Zároveň udržením přímého styku s ustupujícím nepřítelem je ztížena jeho palebná podpora jednotkami a hlavně dělostřelectvem z druhého ústupového postavení. Hlavní síly tankosamohybného pluku střelecké divise, které při útoku na první ústupové postavení působily jako tanky přímé podpory pěchoty, dokončí v součinnosti s pěchotou a ostatními druhy vojsk průlom prvního ústupového postavení a postupně přecházejí z rozvinuté sestavy do pochodových rotních proudů a postupují za svým předvojem (čelní záštitou) jako předsunutý odřad.

Druhý možný způsob řešení — vyslání předsunutého odřadu — je ten, kdy jej velitelé střeleckých divisí vysílají přímo z tanků přímé podpory pěchoty prvního sledu. Nevýhodou tohoto způsobu je, že upřesnění úkolu tankosamohybného pluku předurčeného k plnění úkolu předsunutého odřadu vyžaduje určitý, i když jen minimální čas, který umožňuje nepříteli aspoň částečně odpoutat hlavní síly, a tím i výhodnější podmínky pro palebnou podporu z druhého ústupového postavení.

Nejsou-li předsunuté odřady střelecké divise vysílány již za boje o první základní postavení, je možno popsaný způsob tvoření a vysílání předsunutých odřadů za boje s nepřítelem vedoucím boj na zdrženou aplikovat na kterékoli postavení v hloubce nepřátelské obrany.

Tvoření předsunutých odřadů u mechanisované divise prvního sledu střeleckého sboru je snazší vzhledem k dostatečnému počtu tanků a samohybných děl. Protože při boji na zdrženou jde o útok na spěšně zaujatou obranu nepřítele, bude zpravidla tankový pluk spolu s jedním až dvěma mechanisovanými pluky mechanisované divise v jejím prvním sledu, čímž pro předurčené plnění úkolů předsunutých odřadů zůstávají velitelé mechanisované divise tankové jednotky pluků druhého sledu. V některých případech je možno použít jako předsunutého odřadu celého nebo části tankového pluku prvního sledu mechanisované divise. Bude-li nepřátelská situace a učlenění obrany dávat útočícím jednotkám možnost brzkého přechodu do pronásledování, bude výhodnější vyčlenovat tankový pluk do druhého sledu s určením pro činnost v předsunutém odřadu. Způsob vyslání předsunutého odřadu mechanisované divise prvního sledu střeleckého sboru je obdobný jako vyslání předsunutých odřadů střeleckých divisí.

Vzhledem k značnému vypětí pronásledujících jednotek včleněných do předsunutých odřadů a vzhledem k hloubce, v níž vede nepřítel boj na zdrženou (100 km i více, až 300 km), jeví se nutným, aby velitelé svazků po splnění úkolu určeného předsunutému odřadu tento odřad vystřídali. K tomu je třeba předem plánovat jednotky.

Pustí-li se předsunutý odřad do boje s nepřítelem před splněním stanoveného úkolu, musí být velitel svazku připraven vyslat jiný, poněvadž by v opačném případě mohlo dojít ke ztrátě dotyku s nepřítelem a hlavně ke zdržení hlavních sil předsunutého odřadu, čímž by nepřítel získal čas potřebný k zaujetí a organisování obrany na dalším postavení, z čehož by pak mohla vzniknout nutnost rozvinout hlavní údery sboru k boji o toto postavení.

Při stanovení úkolů předsunutým odřadům jsou velitelé svazků povinni určovat je tak, aby předsunuté odřady nepřítele před sebou netlačily, nýbrž jej souběžně energicky pronásledovaly a přetínaly mu ústupové cesty.

Přitom je třeba vycházet z cíle, jehož musí být v každé útočné činnosti dosaženo, to jest obklíčení a zničení nepřítele vedoucího boj na zdrženou. Jednu z nejdůležitějších úloh při plnění tohoto úkolu mají právě předsunuté odřady svazků střeleckých sborů prvního sledu. Předsunuté odřady svým energickým rovnoběžným pronásledováním a zmocněním se důležitých komunikačních uzlů v hloubce nepřátelské obrany přetínají odcházejícím jednotkám nepřítele, které rovnoběžným pronásledováním předstihly, ústupové cesty a uskutečňují tak operační obklíčení nepřátelských vojsk vedoucích boj na zdrženou. Ačkoli síla předsunutých odřadů nepřesahuje hodnotu pluku, po případě zesíleného praporu, je vzhledem k svému vybavení posilovými prostředky schopna samostatné bojové činnosti i proti silnějšímu nepříteři odcházejícímu na další postavení a nařízené prostory nebo objekty udržet až do doby příchodu hlavních sil svazků střeleckých sborů prvního sledu. Tato doba

nebude převyšovat zpravidla 2 až 3 hodiny, což je dáno vzdáleností, na kterou je předsunutý odřad vyslán od hlavních sil svazků, a rychlostí postupu těchto svazků. Při tomto propočtu je vycházeno z předpokladu, že zad předsunutého odřadu od čela zajišťovacích prvků hlavních sil svazků bude na 1,5 hodiny pochodu, to jest na vzdálenost 30 až 40 km. Předsunuté odřady po dosažení určené čáry, prostoru nebo objektu přecházejí do obrany, při čemž přehrazují nejdůležitější směr jak možného odchodu nepřátelských vojsk, tak i případného příchodu nepřátelských záloh. Velitel předsunutého odřadu organizuje na místě kruhovou obranu s vyčleněnou silnou pohyblivou zálohou schopnou včasného manévru do všech stran.

4. Opatření pro boj předsunutých odřadů v noci

Soudobý boj vyžadující nepřetržitou činnost vojsk ve dne v noci klade tento požadavek zejména na činnost předsunutých odřadů. Proto je třeba, aby již během dne byly vytvořeny všechny podmínky zabezpečující nepřetržitou a úspěšnou činnost předsunutých odřadů v noci. Přípravu předsunutého odřadu k nočnímu boji nutno provést ještě před jeho zasazením. Zvláštní význam má dokonalé seznámení všech příslušníků předsunutého odřadu s nastávajícím prostorem činnosti. Toto seznámení může být provedeno pomocí map, leteckých snímků, po případě plastického stolu. Hlavní zřetel musí být věnován podrobnému seznámení se směrem činnosti předsunutého odřadu vzhledem na komunikační možnosti, t. j. na množství a kvalitu pochodových os, na možnosti použití pomocných cest a na možnosti obcházet překážky na stanovené ose. Při studiu situace nutno si podrobně všimnout rozmístění, velikosti, pojmenování a tvaru osad a tvárnosti terénu s důrazem na markantní body nebo čáry (okraje lesů, příčné hřebety, příčné komunikace a p.), které by mohly sloužit jako orientační body a v nutném případě by mohly být pro snazší orientaci předsunutého odřadu osvětlovány. Kromě toho je dále potřeba provést opatření k zabezpečení dodržení správného směru postupu, stanovit předsunutému odřadu azimut postupu k jednotlivým orientačním bodům nebo markantním čarám. Za postupu v noci má důležitou úlohu osvětlování přirozených orientačních bodů. To mohou provádět průzkumné odřady postupující před předsunutými odřady zapálením vhodného objektu, po případě připravit k tomu účelu hranici ze dřeva. Často bude toto vytyčování směru prováděno dalekonosným dělostřelectvem nebo letectvem. Výběr těchto orientačních bodů musí být proveden za denního světla, naznačen v mapách a signál k jejich zapálení dohovoren s letectvem, dělostřelectvem nebo s jinými vykonavateli. Předání těchto signálů bude prováděno předsunutým odřadem zpravidla radiem, podle konkrétně vytvořivší se situace. Přitom je třeba dbát toho, aby na směru postupu byl vytyčen jen jeden orientační bod. Vedle zapalování orientačních bodů je možno tyto body osvětlovat leteckými osvětlovacími pumami, v určitých intervalech a v takových vzdálenostech od čelních jednotek předsunutých odřadů, které vylučují jejich osvětlení, a je tak zabráněno prozrazení směru postupu předsunutých odřadů a též prostorů kterých dosáhly. Z uvedeného důvodu je třeba do největší možné míry omezit používání osvětlovacích prostředků

samými předsunutými odřady dotud, dokud se jednotky předsunutého odřadu nezačnou rozvíňovat k boji.

Úkoly určené předsunutému odřadu pro boj v noci musí zabezpečovat výhodné podmínky pro rozvíjení úspěchu následujícího dne hlavními silami svazků střeleckých sborů.

Je-li úkolem předsunutých odřadů vytvořit předmostí na vodním toku a vycházejí-li na něj během noci, využijí temnoty k překvapivému a rychlému ovládnutí protilehlého břehu, aniž použijí osvětlovacích prostředků jak na vlastním břehu, tak i na předmostí, aby nedošlo k prozrazení místa a síly jednotek na předmostí.

Hrozí-li jednotkám na předmostí protizteč nepříteli, je třeba použít všech osvětlovacích prostředků k osvětlení bojiště a umožnit tak dělostřelectvu a tankům řízenou palbu na nepříteli.

Vedle uvedených prostředků umožňujících jednotkám orientaci v neznámém terénu v noci jeví se nutným vybavit řidiče tanků přístroji k vidění v noci s omezeným dosahem (50 až 100 m) pro bezpečnost vozidla a dále střelce a velitele tanků přístroji umožňujícími pozorování do hloubky 800 až 1000 m, aby mohli zjišťovat cíle a řídit palby. Dalším velmi důležitým prostředkem k zabezpečení plynulého postupu a k udržení správného směru je dobře organisovaná pořádková služba, která má za úkol vytyčit osu postupu jednotek předsunutého odřadu viditelnými a předem stanovenými značkami, nejlépe svítilkami. Na zvláště choulostivých místech je třeba určovat veliteli těchto hlídek schopné a energické důstojníky. Vytyčení osy není možno provést do celé hloubky úkolu předsunutého odřadu najednou, nýbrž postupně překračováním jednotlivých skupin směrnic. Na zabezpečení a uskutečnění všech těchto opatření musí velitel svazku poskytnout veliteli předsunutého odřadu dostatek času, nejméně 2 až 3 hodiny denního světla.

Při činnosti v noci vzhledem k tomu, že nepřítel bude k boji používat rovněž přístroje k vidění v noci a radiolokačních prostředků, je třeba věnovat zvýšenou pozornost všem maskovacím opatřením stejně jako ve dne. Jde především o využití terénu (úvozové cesty, rokle, odvrácené svahy, aleje a p.), o použití umělých masek proti zaměření radiolokačními prostředky k překrytí bojové techniky (drátěné sítě), postupem tanků zcela blízko lesů, alejí a j., poněvadž radiolokátor je nerozezná od stálých předmětů, a dále prováděním radiolokačního rušení nepříteli.

Vzdálenost zadu předsunutých odřadů od čela zajišťovacích prvků hlavních sil svazků bude vždy záviset na konkrétní situaci, v které byl předsunutý odřad vyslán, na jeho síle a složení, jakož i na činnosti a síle odporu nepříteli. Vzdálenost se může pohybovat do 30 až 40 km.

5. Součinnost

Úspěšné splnění úkolů předsunutých odřadů bude závislé na pečlivě a dokonale organisované součinnosti mezi jednotlivými druhy vojsk začleněných do předsunutého odřadu. Organisace součinnosti pro činnost předsunutého odřadu musí být prováděna v době před vysláním předsunutého odřadu a v průběhu činnosti je podle konkrétní situace upřesňována.

Součinnost tanků s pěchotou

Hlavní důraz při organisaci součinnosti je kladen na součinnost tanků s pěchotou. Pěchota půjde zpravidla jako tankový výsadek s úkolem chránit tanky zvláště před tankoborníky nepřítel, hlavně v noci. Pustí-li se jednotky předsunutého odřadu do boje v noci, budou střelecké jednotky postupovat v sestavě tanků a za nimi. Mezi tanky a pěchotou musí být domluven jednoduchý systém signálů umožňujících vzájemnou podporu. Pro ukazování cílů je nejvýhodnější používat k jejich označování svítícího střeliva. K dorozumívání pěchoty s tanky možno dále použít signálního zařízení, jehož tlačítko je umístěno na zádi tanku. Aby výsadek mohl včas nasednout na tanky, musí být určen signál k nasednutí.

Poněvadž předsunutý odřad při plnění úkolu v operační hloubce bude často přecházet vodní toky z chodu, je třeba, aby část pěchoty kromě výsadek byla vybavena obojživelnými obrněnými transportéry, zvláště nebude-li mít předsunutý odřad obojživelné tanky. Po příchodu k vodnímu toku pod palebnou ochranou tanků a samohybných děl překonává pěchota na obojživelných obrněných transportérech a obojživelné tanky vodní tok z chodu, využívajíce také plně paleb vlastních prostředků. Pěchota spolu s tanky po překročení vodního toku rozšiřuje rychle dobyté předmostí do hloubky a do stran a vytváří tak podmínky pro stavbu mostu a přepravu hlavních sil předsunutého odřadu.

Je-li prováděn násilný přechod vodního toku z chodu předsunutými odřady v noci a nebyl-li zjištěn nepřitelem příchod vlastních jednotek k řece, provádí pěchota přechod na obojživelných obrněných transportérech v největší tichosti a bez palby na širším úseku, využívajíce tmy k překvapení a zachycení se na protilehlém břehu. V tomto případě tanky a samohybná děla zaujmají palebná postavení na vlastním břehu a jsou připravena podporovat překračující jednotky v čas potřeby.

Součinnost s dělostřelectvem

K zabezpečení činnosti předsunutého odřadu musí být část dělostřelectva předsunutého odřadu, nejlépe raketometný oddíl s dělostřeleckým průzkumem, začleněna do předvoje (čelní záštity), hlavní část dělostřelectva postupuje v čele hlavních sil.

K sladění činnosti dělostřelectva a tanků je třeba určit

- společné orientační body a jejich osvětlování,
- souhlasné kodování map,
- souhlasné pojmenování terénních celků krycími jmény,
- společné signály k udávání a osvětlování cílů, k vyžádání, přenosu a zastavení paleb.

Při překonávání vodních toků může být podle situace provedena dělostřelecká podpora přepravovaných jednotek. Při přechodu vodního toku v noci předsunutým odřadem bude výhodné použít dělostřelectva předsunutých odřadů jen v situaci, kdy nepřítel zjistil příchod našich jednotek k vodnímu toku. Zpravidla však bude přechod předsunutého odřadu v noci v první své fázi prováděn bez dělostřeleckých paleb, aby bylo využito momentu překvapení.

Protiletadlové dělostřelectvo se rozděluje až po četách po celé délce proudu předsunutého odřadu. Při provádění přechodu vodního toku přepраву se část protiletadlového dělostřelectva již s prvními sledy na protilehlý břeh. Neplní-li úkoly v rámci protivzdušné obrany vytvořeného předmostí, nebo při přímém ohrožení nepřátelskou protiztečí, může ho být použito k přímé palbě na nejbližší cíle nepřitele, především na tanky. Hlavní část protiletadlového dělostřelectva chrání jednotky předsunutého odřadu na vlastním břehu a hlavně prostory, na nichž přecházejí jednotky. Aby středorážní protiletadlové dělostřelectvo mohlo včas zaujmout palebná postavení a chránit tak hlavní síly svazku, je výhodné předsunout jeho část za předsunutý odřad.

Součinnost s letectvem

Bude-li ve prospěch předsunutého odřadu působit bitevní letectvo, je třeba, aby k navádění letadel na cíl byl u předsunutého odřadu letecký návodčí, který se pohybuje v blízkosti velitele předsunutého odřadu a je připraven podle požadavků velitele zabezpečit plnou leteckou podporu. Pro vzájemné rozpoznávání mezi vlastním letectvem a jednotkami předsunutých odřadů a k vytyčení linie fronty je třeba stanovit k tomu potřebné signály. Je-li plánováno osvětlování nebo zapálení orientačních bodů umožňujících předsunutým odřadům udržet správný směr postupu v noci, musí být předem dohodnuty.

Mezi bitevním letectvem a dělostřelectvem musí být v průběhu činnosti upřesněno rozdělení cílů.

Ochrana předsunutých odřadů stíhacím letectvem je prováděna podle plánu leteckého zabezpečení frontu. Signály k rozpoznávání mezi stíhacím letectvem a jednotkami předsunutých odřadů a signály k vytyčení linie fronty budou totožné jako s bitevním letectvem.

Je však třeba určit signály pro součinnost mezi protiletadlovým dělostřelectvem a stíhacím letectvem.

Součinnost s ženijním vojskem

K zabezpečení plynulého postupu předsunutého odřadu vyčleňuje se do předvoje (čelní záštity) předsunutého odřadu část mechanisovaných ženijních jednotek. Jejich úkolem je odstraňovat překážky a zátaras, které překážejí postupu předsunutého odřadu, připravovat a vytyčovat objízdky, zpevňovat komunikační objekty (nebyly-li tyto práce již provedeny divisním odřadem k zabezpečení pohybu, který postupuje před předsunutým odřadem pod ochranou průzkumného odřadu), přehrazovat minovými zátaras, směry nepřátelských protiztečí. Při splnění úkolu předsunutým odřadem pomáhají ženijní jednotky upevnit dobytý terén.

Při činnosti předsunutého odřadu v noci je výhodné část ženijních jednotek vyčlenit jako výsadek na tanky s cílem zabezpečit přímou pomoc tankům při překonávání překážek.

Přechází-li předsunutý odřad vodní tok z chodu, vysílá si již při přiblížení k vodnímu toku ženijní průzkum s cílem zjistit přejezdové cesty, ráz vodního toku, břehů, možnosti brodění a zřízení přeprav. V průběhu přepravy řídí ženijní jednotky přepravu, přecházejí s čelními sledy na protilehlý břeh a pomáhají upevnit dobyté předmostí a stavějí mosty.

Součinnost s chemickými jednotkami

Do předvoje (čelní záštity) předsunutého odřadu třeba vyčlenit část průzkumné chemické čety k provádění chemického a radiačního průzkumu. Jeví se výhodným vyčlenit pro činnost této části průzkumné chemické čety obrněný transportér, a není-li, rozdělit ji na obrněné transportéry pěchoty.

Při přechodu vodního toku předsunutým odřadem ve dne může být chemických jednotek použito k vytváření dýmových i klamných clon k zamaskování úseků přepravy, po případě k uvedení nepřitele v omyl o skutečném místě přepravy.

Součinnost s průzkumnými odřady

Zvlášť důležitou úlohu při činnosti předsunutého odřadu v hloubce nepřátelské obrany v boji s nepřitelem vedoucím boj na zdrženou má součinnost předsunutého odřadu s průzkumnými odřady svazků. Průzkumné odřady, které postupují před předsunutými odřady, informují nepřímo velitele předsunutého odřadu o stavu cest, a o situaci nepřitele tak, že velitelé jak předsunutých odřadů, tak odřadů průzkumných jsou v jedné radiové síti. Působí-li předsunutý odřad v noci, může být dán velitelem svazku veliteli průzkumného odřadu úkol vytyčit směry postupu předsunutých odřadů postupným zapálením předem stanovených orientačních bodů. V každém případě musí být stanoven velitelem svazku signál a heslo k vzájemnému rozpoznávání a prověření.

Aby byl zabezpečen plynulý postup předsunutých odřadů, jeví se výhodným přičleňovat již k průzkumnému odřadu k vytyčování pochodové osy část regulačních orgánů, po případě je začleňovat do odřadu k zabezpečení pohybu.

6. Síla a složení předsunutých odřadů

Síla a složení předsunutých odřadů může být různá a určuje se v každém jednotlivém případě podle úkolu, situace, množství sil a prostředků, jež jsou k dispozici.

U střeleckých nebo mechanisovaných divisí může být předsunutý odřad v síle do tankového nebo tankosamohybného pluku, který může být zesílen

- až motorisovaným střeleckým praporem,
- dvěma až třemi dělostřeleckými oddíly, z nichž je výhodné, aby byl jeden raketometný,
- až třemi bateriemi samohybného protiletadlového dělostřelectva,
- dvěma až třemi ženijními mechanisovanými rotami nebo ženijními rotami,
- chemickou četou,
- průzkumným chemickým družstvem až četou.

K otázce tvoření předsunutého odřadu v noci

Pro noční boj je výhodnější tvořit předsunuté odřady v hodnotě do zesíleného praporu. Přitom by jádro předsunutých odřadů tvořily tankové jednotky.

Výhodu vysílání těchto menších předsunutých odřadů možno spatřovat v tomto:

1. Při boji vedeném v noci bude třeba, aby na každé ose divise byl vyslán předsunutý odřad.

Narazí-li tento předsunutý odřad na nepřátelské obranné postavení, bude po příchodu hlavních sil podřízen veliteli útvaru, který pochoduje po této ose.

2. Předsunutý odřad v síle praporu bude pohyblivější a schopnější rychle obcházet zátarasy nepřítele.

3. Velitel předsunutého odřadu v hodnotě útvaru nezabezpečí plně, zvláště narazí-li na nepřátelské obranné postavení v noci, v celé šíři rozvinutí hlavních sil svazku postupujícího za nimi.

Je-li v úkolu předsunutého odřadu přechod vodního toku, musí být předsunuté odřady vybaveny dostatečným počtem prostředků umožňujících jim přechod z chodu. Nejvýhodnějšími prostředky se jeví obojživelné tanky a obojživelné obrněné transportéry, které jednak chrání přepravovaná vojska, jednak jim umožňují vést palbu za samé přepravy. Dále musí být do předsunutého odřadu včleněna taková část střední mostové soupravy, která umožní brzké postavení mostu pro přepravu hlavních sil přes vodní tok.

Vedle těchto uvedených přidělených prostředků musí být k zabezpečení činnosti předsunutých odřadů předvídána podpora bitevního letectva. Ochrana předsunutého odřadu stíhacím letectvem je prováděna podle plánu leteckého zabezpečení fronty, a nejsou tedy vyčleněny zvlášť vzlety pro zabezpečení činnosti předsunutých odřadů.

Sestava předsunutého odřadu

Sestava předsunutých odřadů při boji s nepřítelem vedoucímu boj na zdrženou musí odpovídat všem zásadám bojového zabezpečení s důrazem na zajištění, protivzdušnou obranu a protiatomovou ochranu a maskování. Zajištění předsunutého odřadu musí být organizováno do všech stran vysíláním záští (čelní, boční, zadní), po případě podle síly předsunutého odřadu (útvaru) předvojem. Protivzdušná ochrana je zajišťována dostatečným počtem protiletadlového dělostřelectva a jeho rozmístěním až po četách po celé délce pochodového proudu. Protiatomová ochrana záleží ve vybavení jednotek prostředky protichemické ochrany jednotlivce, v nepřetržitě prováděném radiačním průzkumu a pozorování a včasným zjištěním prostorů radioaktivního zamoření a vyhlášení, že v prostoru činnosti předsunutého odřadu jsou prostory zamořené radioaktivními látkami. Při dbání všech zásad maskování je třeba položit důraz při činnosti předsunutých odřadů v noci na přísnou světelnou kázeň a na využití terénu pro utajení postupu před zjištěním nepřátelskými radiolokačními prostředky.

Možné schema sestavy předsunutého odřadu v síle zesílený tankový pluk viz v příloze 1.

7. Velení a spojení

V boji s nepřítelem vedoucímu boj na zdrženou, v kterém otázka času má velmi důležitou úlohu, má velký význam pevné, tvrdé a nepřetržité velení. Tím více vystupuje tato otázka do popředí u jednotek tankového a mechanisovaného vojska, které v tomto druhu boje mají jednu z před-

ních úloh. Vzhledem k stále se měnící situaci v průběhu pronásledování odcházejícího nepřítele jsou velitelé svazků odkázáni na rychlé dodávání a vyhodnocování zpráv svých průzkumných a předsunutých prvků, jakož i zpráv získaných letectvem a od staršího náčelníka. Pro omezenou možnost využití všech pojitek a včasnost doručení jednak získaných zpráv veliteli a doručení velitelova rozhodnutí vyplývajícího z vyhodnocení získaných zpráv bude nutné, aby se velitelé, zvláště pak předsunutých odřadů, rozhodovali iniciativně sami v intencích stanoveného jim úkolu. Proto je třeba, aby k plnění samostatných úkolů, zejména úkolů v předsunutých odřadech a předvojích, byli vybíráni nejlepší a nejenergičtější velitelé jednotek a svazků. Při střetnutí s nepřítelem musí velitelé jednotek, útvarů a svazků vyjždět k svým čelním jednotkám, aby na místě zjistili situaci a vydali tomu odpovídající rozhodnutí. To je veliteli, v jehož prostoru bojové činnosti je situace vyhodnocována, vydáno starším náčelníkům přímo, ostatním pak doručeno a jejich jednotkám nejrychlejším způsobem, nejčastěji radiem, aby nebyl ztracen čas, a okamžitě zdvojeno vysláním styčných orgánů. Nejvýhodnějším způsobem doručování rozhodnutí staršího náčelníka styčnými orgány velitelům jednotek nebo útvarů jeví se zákres úkolu, po případě situace přímo do mapy styčného orgánu s eventuálními připomínkami napsanými na okraj mapy. Starší náčelník takto zachycené rozhodnutí stvrzuje svým podpisem. Musí zůstat platnou zásadou, že velitel jednotky nebo útvaru nesmí být odvoláván od své jednotky v průběhu boje.

Nejdůležitějším pojítkem za tohoto druhu boje zůstává radio. Vedle něho, velký význam mají styčné orgány na pohyblivých pojítkách, jako je na př. motocykl, obrněné auto, obrněný transportér a na místě ne posledním vrtulník.

8. Technické zabezpečení jednotek a útvarů tankového a mechanizovaného vojska, plnění úkoly předsunutých odřadů v útočném boji

Při boji s nepřítelem, který vede boj na zdrženou, klademe hlavní důraz na rychlost a nepřetržitost postupu vlastních vojsk, především předvojů a předsunutých odřadů.

To předpokládá především důkladnou technickou přípravu bojových vozidel i technickou přípravu osob na tento úkol již v přípravném období.

Příprava bojových vozidel záleží v důkladném jejich ošetření, provedení oprav, vybavení potřebným materiálem zabezpečujícím nepřetržitost boje v různých podmínkách. Bojová vozidla musí mít dostatečnou zásobu motohodin (km), aby pak v boji bylo co nejméně poruch z technických příčin. Jednotky a útvary technického zabezpečení musí být rovněž na svůj úkol dobře připraveny.

Při prolamování jednotlivých obranných postavení nepřítelem ve vysokém tempu a při odvážném pronikání jeho sestavou a jeho rovnoběžným pronásledováním musí dilenské jednotky praporů a dilenské a vyprošťovací jednotky pluků, jakož i část prostředků divise následovat své jednotky, útvary a svazky a být v stálé pohotovosti poskytovat v součinnosti se zdravotnickými prostředky neodkladnou technickou a zdravotnickou pomoc osádkám porouchaných bojových vozidel. Musí se pře-

mistovat tak, aby byly chráněny vlastní bojovou sestavou proti možnému napadení nepřitelem.

V omezeném čase budou moci provádět jen běžné opravy tak, aby se dílenské a vyprošťovací jednotky praporů a pluků neodtrhly od bojové sestavy svých praporů a pluků.

Za prapory jsou organisovány dílenské skupiny, do nichž jsou včleněny dílenské a zdravotnické prostředky praporů, vozidla se záložními součástkami a proviantem v suchých dávkách a vozidla s pohonnými hmotami a mazadly. Dílenské skupiny praporů musí neustále následovat své prapory a být připraveny poskytnout okamžitou pomoc osádkám porouchaných vozidel. Rozsah této pomoci bude velmi omezen a bude záležet v odborném zjištění příčiny a stupně poškození vozidla, ve vydání potřebných záložních součástek, exploatačního a jiného materiálu a pomoci při opravě vozidla. Tato pomoc podle situace nebude zpravidla přesahovat 30 minut až 1 hodinu. Při pronásledování nepřitele mezi jednotlivými jeho postaveními bude tato pomoc ještě časově kratší.

Rovněž dílenské a vyprošťovací jednotky pluku budou moci poskytovat technickou pomoc porouchaným tankům jen v omezeném rozsahu. Aby nedošlo k velkému odtržení části roty technického zabezpečení od bojových jednotek pluku, je výhodné zřizovat shromaždiště porouchaných vozidel pluku až v místech větších ztrát bojových vozidel, a dojde-li k podstatnému zpomalení postupu.

K úspěšnému plnění úkolů technického zabezpečení boje pluku bude výhodné použít dílenských a vyprošťovacích jednotek pluku takto:

1. Vytvořit silnou dílenskou a vyprošťovací skupinu na směr hlavního úderu pluku za prapory prvního sledu, která zabezpečuje provedení potřebných vyproštění a odsunů porouchaných bojových vozidel přímo na bojišti a zesiluje podle potřeby činnost dílenské skupiny některého tankového (motorisovaného střeleckého) praporu, po případě je možné vytvořit dvě dílenské a vyprošťovací skupiny pluku za jednotlivými tankovými prapory prvního sledu, které pak pracují v těsné součinnosti s dílenskými skupinami těchto praporů, nebo je možné přímo zesílit těmito jednotkami příslušné prapory prvního sledu.

2. Hlavní část roty technického zabezpečení vést za hlavními silami pluku. Tato část bude provádět běžné opravy porouchaných bojových vozidel poblíž osy přesunu, t. zv. osy vyprošťování, která musí být volena tak, aby skýtala vhodné podmínky pro odsun a pro práci této druhé části roty technického zabezpečení pluku. Zatím co vyprošťovací vozidla, zejména traktory s podvalníky, budou zabezpečovat určité soustředění porouchaných vozidel podél osy vyprošťování, dílny budou provádět opravy za poměrně výhodných podmínek.

Dílenské a vyprošťovací jednotky pluku musí v každém případě zabezpečit práci osádek všech porouchaných tanků vyžadujících běžné opravy výdejem materiálu potřebného k provedení těchto oprav, jestliže tak již nečinila dílenská skupina praporu.

Družstvo pro opravu kolových vozidel a obrněných transportérů s pozíždou dílnou pro běžné opravy postupuje za týlovými jednotkami pluku v technické uzavírací hlídce a poskytuje pomoc při provádění běžných oprav kolových vozidel a obrněných transportérů tankového pluku.

Vše, co bylo řečeno o tankovém praporu a pluku, platí i pro motori-

sované střelecké prapory a celé mechanisované pluky, bojují-li na obrněných transportérech.

Neprovedené opravy se odevzdávají dílenským útvarům divise.

Ani právě popsany způsob technického zabezpečení není šablonou. Při dosahování vysokých temp pronásledování přizpůsobuje se organizace technického zabezpečení tomuto tempu tím, že

- ještě více věnuje svou pozornost technickému zabezpečení jednotek prvního sledu;
- omezí rozsah své technické pomoci na pomoc osádkám při odstraňování drobných závad a provádění malých běžných oprav, aby co nejvíce bojových vozidel pokračovalo v pronásledování nepřitele;
- touto svou činností zabezpečuje udržení dosaženého tempa pronásledování.

9. Technické zabezpečení nočního boje předsunutých odřadů

Protože noční činnost tankového a mechanisovaného vojska není nějakou zvláštností, nýbrž stává se dnes obvyklou jeho činností, musí být plánována a předem připravena už v přípravném období. Určitá, i když předem plánovaná opatření, musí však být zpravidla provedena až v průběhu boje přímo před noční činností. K této přípravě po technické stránce je třeba nejméně dvou hodin času.

Tento čas — dvě hodiny — je minimální proto, že noční boj je zpravidla pokračováním předešlých denních bojů, a je tedy nutno počítat s tím, že všechna vozidla byla v používání, všechna, i vozidla druhých sledů a záloh, potřebují provedení každodenního ošetření, zejména doplnění exploatačního materiálu a střeliva, prohlídku vozidel a odstranění zjištěných závad.

K této technické přípravě vozidel, zejména vozidel druhých sledů a záloh, lze vhodně využít též různých přestávek v boji, a tím lze zkrátit dobu přípravy jednotky (útvaru) přímo před jejím (jeho) zasazením do boje v noci.

Je-li plánovaná noční činnost přímým pokračováním denní bojové činnosti, je-li jen velmi omezeného rozsahu a týká-li se jen jednotek prvního sledu, bude příprava k této noční činnosti minimální a bude záležet hlavně v zabezpečení jednotek střelivem a pohonnými hmotami a mazadly.

Začíná-li boj nočním útokem, je přirozeně na jeho důkladnou přípravu dosti času.

Při přípravě nočního boje musí být kromě normálního ošetření vozidel přezkoušeny, opraveny, doplněny nebo provedeny všechny úpravy a všechna zařízení na vozidlech, umožňující úspěšnou noční bojovou činnost. Sem patří i vybavení světelnými náboji, osvětlovacími a signálními náboji, tankovými reflektory k osvětlování bojiště, přístroji k vidění v noci a p.

Dále je nutno seznámit osádky s terénem noční činnosti a s organizací tankové technické služby v noci. Dílenské a vyprošťovací jednotky je nutno seznámit s úkoly bojových jednotek a útvarů, s jejich bojovou sestavou a s plánovaným způsobem činnosti, s terénem noční činnosti a podrobně s organizací a způsobem činnosti technického zabezpečení během boje.

PROTILETADLOVÁ DĚLOSTŘELECKÁ OBRANA POCHODU A ZASAZENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI

Major Karol Pohanka

Úvod

Použití nových bojových prostředků, zejména atomových zbraní, podstatně zvýšilo rychlost a tempo útočného boje, nabyl významu rozsáhlý manévr zálohami a druhými sledy. Zasazení záloh a druhých sledů může být prováděno ve značných hloubkách a bude spojeno s provedením přesunu.

Nepřítel se bude snažit zabránit přísunu dalších vojsk a záloh na frontu nebo způsobit našim vojskům během přesunu ztráty, aby tak co nejvíce zeslabil jejich údernou sílu a zdržel jejich zasazení.

Napadení a údery na vojska provádějící přesun daleko od fronty bude zpravidla prováděno prostředky vzdušného napadení (letouny, řízenými střelami, raketami a p.). Proto má na stupni mechanisované divise protiletadlové dělostřelectvo jeden z rozhodujících úkolů při ochraně jejího pochodu a zasazení do boje.

Při pochodu mechanisované divise nutno vždy počítat se silnou a aktivní činností nepřátelského letectva a s nebezpečím atomového napadení. Zpravidla bude pochod prováděn v noci, nelze však vyloučit i časté provádění pochodu ve dne, zejména za zvláštních situací.

I. Protiletadlová dělostřelecká obrana pochodu mechanisované divise

Charakter a činnost nepřátelského letectva

Před zahájením pochodu je činnost nepřátelského letectva zaměřena především na průzkum prostoru soustředění mechanisované divise, během pochodu pak na průzkum a zjištění pochodových proudů na pochodových osách, na směr jejich pohybu, na jejich složení a uskupení.

Při použití moderní zaměřovací letecké bojové techniky je možno provádět letecký průzkum prakticky ve dne i v noci. Přesto však zůstává velkou překážkou při provádění leteckého průzkumu špatná viditelnost (mlha, mraky) nebo špatné počasí (déšť, bouře, sněhová vánice).

Průzkum v noci provádí nepřítel letouny vybavenými speciálními přístroji k pozorování a zaměřování v noci. Mimo to může použít osvětlovacích pum a raket, zejména k osvětlení prostoru soustředění, soutěsek, přechodů přes řeky a jiných snadno zranitelných bodů pochodové osy mechanisované divise.

Bezpodmínečně nutno brát v úvahu a počítat s tím, že naše vojska mohou být na pochodu zjištěna a napadena vzdušným nepřítelem téměř neustále, ve dne i v noci a téměř za každého počasí.

Bombardovacích a stíhacích letounů použije nepřítel k náletům na pochodové proudy, na vojska při odpočinku a při zastávkách. Zejména bude napadat proudy procházející soutěskami a důležitými komunikač-

ními uzly, jako jsou přepravy přes řeky, mosty, křižovatky a průchody městy.

Bombardovacího letectva použije především k napadení vojsk ve zjištěných prostorech denních odpočinků, důležitých komunikačních uzlů a objektů, k zničení přechodů přes řeky.

Atomové údery možno očekávat na vojska v prostoru soustředění, zejména v době seřazování jednotek do pochodových proudů před zahájením pochodu, kdy dochází k nahromadění vojsk a bojové techniky. Během pochodu možno počítat s atomovými údery nepřítele, zejména na přepravy přes řeky a na důležité komunikační uzly nebo soutěsky.

Zásady použití protiletadlového dělostřelectva při protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu mechanisované divise

Hlavní zásady použití protiletadlového dělostřelectva k protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu mechanisované divise jsou

- použít prostředků protiletadlového dělostřelectva především k ochraně objektů a vojsk, důležitých pro další vedení boje mechanisované divise (dělostřelectva, předsunutých odřadů a předvojů a mechanisovaných jednotek);
- použít především malorážního protiletadlového dělostřelectva a velkorážních protiletadlových kulometů, kterých možno použít k palbě z chodu nebo z krátkých zastávek;
- soustředit většinu prostředků malorážního protiletadlového dělostřelectva na pochodovou osu, po které pochoduji nejdůležitější části mechanisované divise;
- plánovat začlenění protiletadlového dělostřelectva k ochraně pochodu již se zřetelem na budoucí úkoly protiletadlového dělostřelectva při ochraně rozvinování a zasazení mechanisované divise do boje;
- rozdělit prostředky protiletadlového dělostřelectva do proudů se zřetelem na terén, kterým jednotlivé pochodové osy procházejí;
- provést začlenění do pochodových proudů tak, aby bylo zabezpečeno rychlé rozvinutí a zaujetí palebných postavení protiletadlovým dělostřelectvem k ochraně vojsk, zejména v prostoru zasazení mechanisované divise nebo při nenadálém střetnutí s nepřítelem během pochodu;
- používat středorážního protiletadlového dělostřelectva jen ve výjimečných případech k ochraně důležitých přechodů, míst soutěsek a objektů na pochodových osách (jde o středorážní prostředky organické nebo posilové dané mechanisované divisi k ochraně již před zahájením pochodu).

Nejpravděpodobnější objekty vzdušného napadení a úkoly protiletadlového dělostřelectva

Jako nejpravděpodobnější objekty vzdušného napadení mechanisované divise na pochodu možno určit

- předvoje a předsunuté odřady;
- bojovou sestavu dělostřelectva, mechanisovaných a motorisovaných útvarů a jednotek, tanky;
- hlavní síly a další bojovou techniku;
- týlové objekty.

Z toho potom vyplývají hlavní úkoly protiletadlového dělostřelectva při protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu mechanisované divise a tyto zpravidla jsou:

- chránit pochod a boj předsunutých odřadů a předvojů;
- chránit pochod hlavních sil mechanisované divise, zejména dělostřelectvo, mechanisované útvary a jednotky a tanky;
- chránit vojska a bojovou techniku v prostorech celodenních odpočinků, v prostorech odpočinků a na zastávkách;
- chránit pochod vojsk soutěskami, na přechodech přes řeky a na důležitých komunikačních objektech.

Vzhledem k tomu, že mechanisovaná divise nebude mít zpravidla k dispozici dostatečný počet protiletadlových dělostřeleckých prostředků k ochraně pochodových proudů a nebude možné od ní vyčlenit nějaké prostředky k ochraně soutěsek, přechodů přes řeky a důležitých komunikačních objektů na pochodových osách, budou tento úkol zpravidla plnit protiletadlové dělostřelecké skupiny vytvořené starším náčelníkem (sborové nebo armádní protiletadlové dělostřelecké skupiny).

Postavení těchto skupin na pochodových osách mechanisované divise představuje stojící protiletadlovou dělostřeleckou obranu mechanisované divise, pokud její pochodové proudy procházejí rozsahem účinné působnosti těchto skupin.

Protiletadlová dělostřelecká obrana může být rovněž zhuštěna od určité čáry před prostorem zasazení palbou a činností protiletadlových prostředků útvarů a svazků, které jsou již v dotyku s nepřitelem.

Možnosti protiletadlového dělostřelectva

Možnosti organických prostředků protiletadlového dělostřelectva mechanisované divise jsou uvedeny v příloze čís. 1 »Tabulka možností protiletadlového dělostřelectva podle ráží při protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu mechanisované divise«.

V této tabulce jsou uvedeny a propočteny možnosti předpokládaných organických protiletadlových prostředků mechanisované divise i prostředků mechanisovaných praporů.

Při výpočtu možností ochrany pochodových proudů mechanisované divise nutno vycházet z těchto zásad:

- ke spolehlivé ochraně je nutno, pokud možnosti stačí, vytvořit souvislou protiletadlovou palbu nad celým pochodovým proudem;
- počítat s organickými protiletadlovými prostředky mechanisovaných pluků (tankového pluku), divisiho protiletadlového dělostřeleckého pluku a s posilovými prostředky;
- počítat organické protiletadlové prostředky mechanisovaných praporů navíc.

Vycházíme-li z uvedených zásad, dostáváme tyto možnosti organických protiletadlových prostředků mechanisované divise:

- při rozdělení po bateriích možno spolehlivě chránit proudy v celkové délce 30,6 až 46,6 km;
- při rozdělení do čet 76,8 až 124,8 km;
- při rozdělení 57mm PLK materiálu do baterií; 30mm PLdvK a VKPL mechanisovaných pluků do čet 52,8 až 68,8 km.

Délka pochodových proudů mechanisované divise (s týly a posilovými prostředky) je celkem asi 150 km. Odpočítáme-li od toho týly, druhý sled, tankový pluk a tankosamohybný pluk, které se chrání svými vlastními prostředky nebo provádějí útvarovou PVO, zbývá tudíž k ochraně asi 80 km proudu.

Zpravidla se mechanisovaná divise zesiluje alespoň jedním malorážním protiletadlovým dělostřeleckým plukem o čtyřech bateriích 57mm PLK, který může chránit při rozdělení po bateriích 12km až 28km pochodový proud.

Za tohoto předpokladu vychází následující propočty možné ochrany pochodových proudů mechanisované divise:

a) Při rozdělení po bateriích:

organické prostředky mechanisované divise . . .	30,6—46,6 km
posilový malorážní pluk (57mm PLK) . . .	12 —28 km
organické prostředky mechanisované divise . . .	30,6—46,6 km

b) Při rozdělení materiálu 57mm PLK a 30mm PLdvK po bateriích a VKPL mechanisovaných pluků po četách:

organické prostředky mechanisované divise . . .	37,8—53,8 km
posilový malorážní pluk (57mm PLK) . . .	12 —28 km
Ochrana pochodových proudů v délce . . .	49,8—81,8 km.

c) Při rozdělení materiálu 57mm PLK po bateriích, 30mm PLdvK a VKPL mechanisovaných pluků po četách:

organické prostředky mechanisované divise . . .	52,8—68,8 km
posilový malorážní pluk (57mm PLK) . . .	12 —28 km.
Ochrana pochodových proudů v délce . . .	64,8—96,8 km.

Nebude-li mechanisované divisi dán k dispozici malorážní posilový protiletadlový dělostřelecký pluk, vycházejí tyto možnosti ochrany pochodových proudů:

a) Při rozdělení po bateriích:

ochrana pochodových proudů v délce . . .	30,6—46,6 km.
--	---------------

b) Při rozdělení 57mm PLK po bateriích, 30mm PLdvK a VKPL mechanisovaných pluků po četách:

ochrana pochodových proudů v délce . . .	52,8—68,8 km.
--	---------------

c) Při rozdělení po četách:

ochrana pochodových proudů v délce . . .	76,8—124,8 km.
--	----------------

Protiletadlové prostředky se zpravidla rozdělují nejvýše do čt, vzhledem k požadavku, aby za pochodu byl objekt chráněn účinnou palbou alespoň dvou až tří protiletadlových děl (kulometů), jakož i s hlediska velení během pochodu a požadavku rychlého rozvinutí protiletadlového dělostřelectva do bojové sestavy při zasazení mechanisované divise.

Podle zkušeností získaných při cvičeních s vojsky v roce 1955 možno nejvýhodněji použít protiletadlového dělostřelectva takto:

— 57mm PLK baterie ponechat jako celky a přidělovat je k ochraně po-

chodových proudů důlostřelectva, k zesílení předvojů a předsunutých odřadů, k ochraně mechanisovaných praporů;

- 30mm PLdvK možno použít v celých bateriích nebo rozdělit po četách. Po četách rozdělených baterií používat zásadně k ochraně jednoho pochodového proudu, zejména k zesílení protiletadlové dělostřelecké obrany předvojů, předsunutých odřadů, mechanisovaných praporů nebo k ochraně organického a posilového dělostřelectva střeleckého (mechanisovaného, tankového) pluku.
- Velkorážní kulomety proti letadlům možno dělit na čtyři a ve výjimečných případech i na dvojice kulometů. Baterii (četě) velkorážních kulometů však nutno určit jeden a týž objekt k ochraně. Zpravidla se baterie (čtyři) velkorážních kulometů použije k ochraně velitelských stanovišť, plukovního dělostřelectva, k zesílení předvoje, předsunutého odřadu nebo některého mechanisovaného praporu (roty). S výhodou možno použít velkorážních protiletadlových kulometů upevněných na plošinách nákladních automobilů jako samohybných prostředků k palbě z chodu.
- Středorážní protiletadlové prostředky se nezačleňují do pochodových proudů k jejich ochraně během pochodu. Velitelské stanoviště středorážního útvaru spolu s bateriemi se přesunuje jako celek buď na zadu předvoje nebo mezi předvojem a hlavními silami, někdy na čele hlavních sil a jen výjimečně v pochodových proudech hlavních sil.

Výjimečně možno použít středorážních protiletadlových prostředků k ochraně důležitého úseku pochodové osy, k ochraně přeprav a soutěsek a jiných důležitých objektů na pochodových osách. V tomto případě nutno podrobně a přesně naplánovat a organisovat způsob jejich začlenění do pochodových proudů mechanisované divise nebo způsob jejich přesunu do prostoru zasazení mechanisované divise po splnění jejich úkolu.

Rozdělení protiletadlových prostředků na pochodovou osu a do pochodových proudů

Zásadou při rozdělování prostředků protiletadlového dělostřelectva do proudů musí být:

- zásadně ponechat mechanisovaným (tankovým) plukům (praporům) jejich organické protiletadlové prostředky;
- posilových prostředků a organického protiletadlového dělostřeleckého pluku mechanisované divise použít především k ochraně hlavních sil mechanisované divise;
- zpravidla provést rozdělení tak, aby za ochranu pochodových proudů na jedné pochodové ose odpovídal velitel jednoho protiletadlového útvaru;
- pokud to možnosti dovolí, nerozdělovat baterie jednoho protiletadlového dělostřeleckého útvaru na více než jednu pochodovou osu.

Protiletadlové dělostřelecké prostředky není možno rozdělit do pochodových proudů mechanicky, nýbrž je nutno přihlídnout

- k charakteru a vlastnostem terénu, kterým vedou pochodové osy mechanisované divise;
- k vlastním možnostem a prostředkům protiletadlového dělostřelectva, které jsou k dispozici;

- k denní a roční době provádění pochodu;
- k sestavě a umístění protiletadlových dělostřeleckých prostředků a chráněných objektů v prostoru soustředění, protože není vhodné před zahájením pochodu provádět rozsáhlé přemísťování a přesun protiletadlových dělostřeleckých baterií prostorem soustředění na větší vzdálenosti;
- k délce jednotlivých pochodových proudů (t. j. k délce chráněného objektu);
- k důležitosti chráněného objektu, zejména při jeho zasazení do boje.

Zapojení a začlenění protiletadlového dělostřelectva do pochodových proudů

Je třeba vycházet z toho, že protiletadlové dělostřelecké baterie a útvary musí co nejdéle chránit soustředěné jednotky, jejich přípravy k pochodu a seřazování do pochodových proudů. Proto budou prostředky protiletadlového dělostřelectva zařazovány do pochodových proudů zpravidla až před samým zahájením pochodu nebo často i během pochodu.

Z toho důvodu musí být podrobně a přesně uskutečněna součinnost mezi veliteli pochodových proudů a veliteli protiletadlových dělostřeleckých jednotek (útvárů), zejména co se týká doby, místa a způsobu začlenění protiletadlové dělostřelecké jednotky do pochodového proudu, smluvených signálů, rozpoznávacích znaků jednotek, organizace a provádění pořádkové služby, místa velitele proudu a velitele protiletadlové jednotky za pochodu, organizace spojení za pochodu a při zasazení do boje a dalších potřebných údajů. Zvláště podrobně a přesně nutno uskutěnit součinnost a domluvu pro případ špatné viditelnosti (mlha, déšť, vánice) nebo pro zapojení protiletadlové dělostřelecké jednotky (útvary) do pochodového proudu v noci.

Je výhodné upřesnit součinnost přímo v terénu, hlavně co se týká pochodových cest, příjezdových cest, prostorů a způsobu zařazení protiletadlové dělostřelecké jednotky (útvary) do pochodových proudů. Je rovněž výhodné, aby se při tomto průzkumu v terénu zúčastnili protiletadloví dělostřelečtí velitelé, často i velitelé čet a družstev.

Je-li nedostatek času a nemůže-li být provedena součinnost v potřebném rozsahu je bezpodmínečně nutné alespoň upřesnit mezi velitelem chráněného objektu (pochodového proudu) a velitelem protiletadlové dělostřelecké jednotky dobu, místo a způsob začlenění protiletadlových prostředků do pochodového proudu, spojení a umístění velitelů chráněného objektu a protiletadlové jednotky v pochodovém proudu za pochodu.

Schema bojové sestavy PLD při PLD obraně pochodu md viz přílohu 2.

Velení, spojení a řízení palby za pochodu

Protiletadlovému dělostřelectvu během pochodu i při zasazování velí velitel dělostřelectva mechanisované divise skrze svého zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo. Velení během pochodu se zaměřuje především na otázky taktické a na řízení manévru protiletadlovými útvary při zasazení do boje.

Rozvinutí bojové sestavy a volba palebných postavení zůstává velitelům útvárů, po případě baterií podle vývinu taktické situace.

Velení možno podstatně ulehčit účelným zařazením mobilního ope-

račního sálu zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo do pochodového proudu VPS velitele mechanisované divise. Je rovněž výhodné, aby se v blízkosti VPS velitele mechanisované divise přemísťoval velitel DPLDS tak, aby pokud možná byl umožněn osobní styk velitele DPLDS se zástupcem pro protiletadlové dělostřelectvo alespoň v důležitých údobích boje, zejména v době rozvinování a zasazení mechanisované divise do boje.

Těsnou součinnost během pochodu a při zasazení udržuje zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo s náčelníkem pro protivzdušnou obranu, který se přesunuje v složení VPS velitele mechanisované divise. Zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo a náčelník pro protivzdušnou obranu se musí bezpodmínečně soustavně informovat o svých rozhodnutích a situaci a předkládat veliteli mechanisované divise sladěné návrhy na použití protiletadlového dělostřelectva.

Při protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu mechanisované divise používá protiletadlové dělostřelectvo spojení především pomocí radia, pohyblivých pojítek a signálů. Za pochodu je nutné v protiletadlovém dělostřelectvu organisovat alespoň toto spojení:

- zástupce velitele dělostřelectva mechanisované divise pro protiletadlové dělostřelectvo s velitelem divisi protiletadlové dělostřelecké skupiny (DPLDS);
- velitele DPLDS se zástupcem pro protiletadlové dělostřelectvo a s veliteli protiletadlových dělostřeleckých útvarů;
- veliteli protiletadlových dělostřeleckých útvarů s velitelem DPLDS a s veliteli jejich baterií;
- každého protiletadlového dělostřeleckého velitele s velitelem pochodového proudu (chráněného objektu);
- zástupce pro PLD v síti zástupce pro PLD střeleckého sboru (organisována střeleckým sborem).

Jsou-li vzdálenosti mezi jednotlivými částmi protiletadlového dělostřelectva tak velké, že není možné přímé spojení radiem, nebo nedovolují-li to vlastnosti terénu, zřizují se v pochodových proudech mezi stanice.

Spojení v protiletadlových dělostřeleckých jednotkách (útvarech) se zpravidla uskutečňuje:

- u jednotek (útvarů) malorážního protiletadlového dělostřelectva pokud možná radiem, v každém případě avšak alespoň pohyblivými pojítky;
- u jednotek (útvarů) středorážního protiletadlového dělostřelectva mimo radiem především pohyblivými pojítky (vzhledem k tomu, že středorážní protiletadlové dělostřelecké útvary pochodují jako celek);
- dojde-li k rozdělení některých baterií malorážního protiletadlového dělostřelectva do čet, organisuje se spojení podle materiálních možností veliteli baterií (čet) nebo pomocí signálů nebo možno využít spojení organisovaného jinými jednotkami (střeleckými, dělostřeleckými a p.).

Organisace spojení a způsob jeho provádění během pochodu nutno upřesnit a domluvit s velitelem pochodového proudu (chráněného objektu) již při organisaci součinnosti v době příprav k pochodu.

Řízení a vedení palby je během pochodu plně decentralisováno do baterií (čet) vto.

Zvláštního významu při protiletadlové dělostřelecké obraně pochodu nabývá palba na nízko letící cíle, které napadají vojska v pochodových proudech.

K palbě na tyto cíle je výhodné použít protiletadlových zbraní umožňujících rychlé zamíření a sledování cíle, t. j. velkorážních kulometů proti letadlům a PLdvK 30mm. Střelba se provádí přímým zamířením na vzdušný cíl s maximální kadencí. Ke střelbě na nízko letící cíle se uplatňují velkorážní kulomety proti letadlům, upevněné na plošinách tažných vozidel nebo protiletadlová samohybná děla.

Kromě speciálních protiletadlových dělostřeleckých prostředků možno k palbě na nízko letící cíle, zejména během pochodu, použít pěchotních zbraní: pušek, samopalů, lehkých a těžkých kulometů. Palbu z pušek a samopalů nutno provádět najednou na povel salvami v četě nebo rotě (baterii). S výhodou možno provádět střelbu přímo z chodu na nízko letící cíle z lehkých nebo těžkých kulometů, upevněných na speciálních podstavcích pro střelbu na vzdušné cíle, zařízených na plošinách tažných automobilů. Palby z pěchotních zbraní na nízko letící cíle zhušťují palbu protiletadlového dělostřelectva a velkorážních kulometů proti letadlům a podstatně zvyšují její efektivní a morální účinek na nepřátelského letce.

Cíle se udávají tak, že v mobilních operačních sálech skupiny, útvarů a u baterií jsou přijímače neustále naladěny na vlnu hlášené služby, která vysílá údaje o cílech podle sítě hlášené služby.

Je-li dostatek radiotechnických stanic, zejména většího dosahu, možno některou z nich ponechat v prostoru soustředění s úkolem, aby během pochodu prováděla vzdušný průzkum a radiem vysílala hlášení o vzdušné situaci. V tomto případě nutno pamatovat na vybavení této radiotechnické stanice dostatečnými pojítky, zvláště radiovou stanicí s dalekým dosahem.

Dovuluje-li to situace, zejména při přiblížení k čáře zasazení mechanisované divise, možno k udávání cílů využít radiotechnických stanic protiletadlových dělostřeleckých jednotek (útvarů) provádějících ochranu čelních sledů, které jsou již v dotyku s nepřítelem. Tento způsob předávání však musí být domluven již v době před zahájením útočného boje a před nástupem mechanisované divise k pochodu.

Předávání cílů mezi skupinami a útvary a mezi útvary a bateriemi se za pochodu neprovádí. K zachycení a rozpoznávání vzdušných cílů za pochodu se v bateriích, četách a u jednotlivých děl organizuje a provádí především průzkum zrakem a pozorování. Za tím účelem se organizuje především služba pozorovatelů vzdušného prostoru u velitelů baterií, čet i u jednotlivých děl.

Zásadně musí být všichni velitelé protiletadlového dělostřelectva neustále připraveni okamžitě přejít k centralisovanému řízení a vedení palby, jakmile to taktická situace dovolí.

Součinnost s chráněnými objekty a s letcem

Během pochodu se součinnost s chráněnými objekty uskutečňuje zpravidla osobním stykem velitele protiletadlové dělostřelecké jednotky (útvaru) s velitelem chráněného objektu (pochodového proudu).

Toho možno dosáhnout účelným zařazením VS protiletadlové dělostře-

lecké jednotky (útvary) k velitelskému stanovišti velitele chráněného objektu (pochodového proudu).

Je-li nutno k zabezpečení součinnosti za pochodu zřídit spojení s chráněným objektem, organisuje a uskutečňuje ho velitel protiletadlové dělostřelecké jednotky (útvary) ze svých spojovacích sil a prostředků.

Součinnost s letcem a dalšími prostředky PVO je organisována starším náčelníkem a zástupce pro PLD ji zpravidla vydá v »Plánu organisace a vedení palby protiletadlového dělostřelectva mechanisované divise«.

Vzhledem k tomu, že se palba decentralisuje až do čet, po případě i na jednotlivá děla a že bude prováděna téměř výhradně podle pozorování zrakem, musí velitel protiletadlových jednotek všech stupňů dbát a zabezpečit, aby součinnost s letcem byla správně a důkladně osvojena až do velitelů děl vto již před zahájením vlastního pochodu.

K neustálému sledování činnosti vlastního letectva a k rychlému informování protiletadlových dělostřeleckých velitelů o situaci vlastního letectva ve vzduchu je výhodné na VPS jednotlivých protiletadlových dělostřeleckých útvarů a u jednotlivých baterií (čet, děl) vyčlenit pozorovatele určené jen k pozorování činnosti vlastního letectva. Tito pozorovatelé musí neustále hlásit svému veliteli okamžitou situaci vlastního letectva ve vzduchu.

II. Protiletadlová dělostřelecká obrana zasazení mechanisované divise

Zásady použití a úkoly protiletadlového dělostřelectva při zasazení mechanisované divise

Spolehlivé protiletadlové dělostřelecké obrany rozvinutí a zasazení mechanisované divise bude dosaženo, jen když bude protiletadlové dělostřelectvo

- včas rozvinuto do bojové sestavy, aby chránilo vojska mechanisované divise před jakýmkoli napadením ze vzduchu;
- když budou včas připraveny a pohotovy zejména středorážní protiletadlové prostředky k odražení možného atomového napadení ze vzduchu a
- když bude včas zabezpečeno centralisované velení a řízení palby protiletadlového dělostřelectva.

Plánované použití protiletadlového dělostřelectva upravuje a přizpůsobuje během pochodu a při zasazení mechanisované divise zástupce pro PLD s náčelníkem PVO, podle vývoje situace a podle úkolů uložených protiletadlovému dělostřelectvu velitelem mechanisované divise po jeho rozhodnutí o zasazení mechanisované divise.

Během rozvinutí a zasazení mechanisované divise plní protiletadlové dělostřelectvo zpravidla tyto úkoly:

- chrání jednotky, které jsou ještě na pochodových osách;
- chrání rozvinování a zaujímání bojové sestavy jednotek mechanisované divise a jejich posilových prostředků, především jednotek dělostřelectva;
- chrání bojovou sestavu a přemisťování dělostřelectva během útoku do hloubky obrany nepřítele a po zasazení mechanisované divise do boje.

Podle zkušeností a požadované hustoty palby je k spolehlivé ochraně rozvinutí a zasazení mechanisované divise potřeba asi 25 až 35 hlavní na běžný kilometr fronty.

Počítáme-li, že mechanisovaná divise je zasazována v šířce 6 km, vychází celková potřeba 150 až 210 protiletadlových dělostřeleckých hlavní.

Bude-li v pásmu útoku mechanisované divise při jejím zasazení působit jeden pluk sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny a asi hodnota dvou protiletadlových dělostřeleckých pluků od protiletadlových dělostřeleckých skupin divisi a sborů prvního sledu a protiletadlové prostředky dvou až tří střeleckých pluků, které jsou v dotyku s nepřítelem, vychází tento propočet potřebného zesílení mechanisované divise protiletadlovými hlavními:

— organické protiletadlové dělostřelecké hlavně mechanisované divise (velkorážní protiletadlové kulometry se v to nepočítají) . . . 64 hlavní,
— v pásmu zasazení mechanisované divise působící protiletadlové dělostřelecké jednotky — jeden protiletadlový dělostřelecký pluk ze sborové protiletadlové skupiny, 1 až 2 protiletadlové dělostřelecké pluky od sborů prvního sledu, protiletadlové prostředky 2 až 3 střeleckých (mechanisovaných) pluků, které jsou v dotyku s nepřítelem . . . 60 až 90 hlavní.

Celkem 124 až 154 hlavní.

K spolehlivé ochraně proti vzdušnému napadení mechanisované divise při jejím zasazení je tedy potřebí ještě zesílení 26 až 56 protiletadlovými hlavními, t. j. 1 až 2 protiletadlovými dělostřeleckými útvary.

Rozvinování a zaujímání bojové sestavy protiletadlovým dělostřelectvem

Zaujímání bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva k ochraně rozvinutí a zasazení mechanisované divise musí být provedeno:

- rychle bez zdržení, aby palba na prostředky nepřátelského vzdušného napadení mohlo být zahájena co nejdříve;
- co možná podle plánu a podle již dříve domluvené součinnosti s chráněnými vojsky;
- tak, aby rozvinování mechanisované divise již v začátku bylo chráněno veškerým středorážním protiletadlovým dělostřelectvem, které je u mechanisované divise;
- předtím, než se začnou rozvíjet do bojových sestav chráněná vojska (předsunutá odřady, dělostřelectvo, mechanisované pluky).

Průzkum velitelských stanovišť a palebných postavení provádějí protiletadlové dělostřelecké průzkumné skupiny organisované velitelem protiletadlového útvaru pro všechny protiletadlové dělostřelecké jednotky přesunující se na jeho pochodové ose.

Protiletadlové dělostřelecké průzkumné skupiny se přesunují v sestavě průzkumného sledu před předvojem (předsunutým odřadem) tak, aby průzkum palebných postavení a velitelských stanovišť byl ukončen před příchodem baterií do prostoru rozvinování a zasazení mechanisované divise.

Baterie a velitelství pak zajišťují za vedení průvodců přímo z pochodových os do prostoru palebných postavení a velitelských stanovišť. Pa-

lebná postavení a velitelská stanoviště je výhodné volit v blízkosti komunikací, aby byla co nejvíce zkrácena doba zaujímání palebných postavení, VPS a doba rozvinutí bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva. Je třeba dbát, aby prostory palebných postavení a velitelských stanovišť nebyly příliš vzdáleny od chráněných objektů.

Zpravidla bude činnost protiletadlového dělostřelectva při zaujímání palebných postavení a velitelských stanovišť tato:

— Středorážní protiletadlové dělostřelectvo pochoduji zpravidla za předvojem (nebo předsunutým odřadem) zaujímá palebná postavení, jakmile předvoj nebo předsunutý odřad narazí na odpor nepřítele, není schopen proniknout z chodu a začne se rozvívat. Palebná postavení zaujímá, dovoli-li to situace, v plánovaných prostorech přímo z chodu ve vzdálenosti do 1,5 km (první linie baterií) od předního okraje rozvinutých předsunutých odřadů.

Středorážní protiletadlové dělostřelectvo je kstrou protiletadlové dělostřelecké obrany zasazení mechanisované divise a chrání ji především před atomovým napadením ze vzduchu.

— Malorážní protiletadlové dělostřelectvo a velkorážní protiletadlové kulometry rozdělené po bateriích (četách) do pochodových proudů zaujímají palebná postavení postupně tak, jak chráněné jednotky přicházejí do prostoru zasazení a rozvínují se k boji. Jestliže chrání jednotky, které se nerozvínují úplně (druhý sled, zálohy), nýbrž zůstávají ve skrytu podél pochodové osy v pochodové sestavě, zaujímají baterie protiletadlového dělostřelectva palebná postavení poblíž těchto chráněných vojsk, v blízkosti pochodové osy nebo u komunikace.

Baterie určené k ochraně dělostřelectva zaujímají palebná postavení v prostorech rozmístění dělostřeleckých skupin.

Je výhodné s veliteli pochodových proudů domluvit a zabezpečit předjetí jejich sestav protiletadlovými jednotkami, aby bylo umožněno včasné zaujetí palebných postavení před rozvínováním chráněných vojsk.

Jeden z možných způsobů rozvinutí protiletadlového dělostřelectva mechanisované divise je uveden v příloze 3 »Schema rozvínování protiletadlového dělostřelectva do bojové sestavy při zasazení 22. mechanisované divise do boje«.

Organisace spojení, velení a řízení palby

Jakmile začíná rozvínování mechanisované divise, přechází protiletadlové dělostřelectvo k centralisovanému velení a řízení palby.

Okamžitě se organisuje spojení radiem v síti divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny (DPLDS) a na směru zástupce pro PLD — velitel DPLDS.

Z pojítek se používá především radiového spojení, které se doplňuje linkovým spojením jen na krátké vzdálenosti (na př. VS — DPLDS se zástupcem pro PLD).

Pokud nejsou zapojeny a v pohotovosti vlastní radiotechnické stanice, využívá se hlášení hlásné služby nebo se využívá radiotechnických stanic protiletadlových dělostřeleckých útvarů a jednotek, které jsou již v dotyku s nepřítelem. Jakmile však dosáhnou vlastní radiotechnické stanice

TABULKA MOŽNOSTÍ PROTILETADLOVÉHO DĚLOSTŘELCTVA PODLE RÁŽÍ PŘI PROTILETADLOVÉ DĚLOSTŘELECKÉ OBRANĚ POCHODU MECHANISOVANÉ DIVISE

a) Tabulka rozsahu účinné působnosti při střelbě z chodu.

Ráž	Rozsah účinné působnosti v m (výška cíle 800 m pro VKPL a 1300 m pro 30 a 57 mm PLK)	Vzdálenost mezi bateriemi (četami, jednotlivými VKPL) v m
VKPL	600	1200
30	1500	3000
57	3500/1500 ¹	7000/3000 ¹

b) Propoččet možností předpokládaných protiletadlových prostředků mechanisované divise (v km)

PL jednotka	Počet		Počet hlavní			Chrání v bkm		U mechanisované divise								Poznámka
	bat.	čet	VKPL	30	57	po bateriích	po četách	počet PL jednotek	počet		Počet hlavní			chrání v bkm		
									bat.	čet	VKPL	30	57	po bateriích	po četách	
pldp	4	12	—	—	24	28/12 ¹	84/36 ¹	1	4	12	—	—	24	28/12 ¹	84/36 ¹	Nepočítá se středorážní baterie
pldo	1	2	—	6	—	3	6	3	3	6	—	18	—	9	18	
mp	1	3	6	—	—	1,2	3,6	3	3	9	18	—	—	3,6	10,8	
pl. bat. tp a tsp	2	4	8	12	—	6	12	2	2	4	—	12	—	6	12	
Celkem u mechanisované divise											18	30	24	46,6/30,6 ¹	124,8/76,8 ¹	Bez PL prostředků mech. prap.
pl. bat. mech. pr.	1	2	8	—	—	1,2	2,4	9	9	18	72	—	—	10,8	21,6	Nezapočítávají se do mož- ností — jsou navíc

Poznámka: Materiál 85mm PLK pro své takticko-technické vlastnosti není používán k ochraně z chodu.

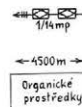
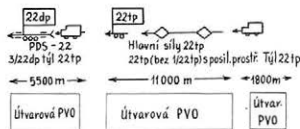
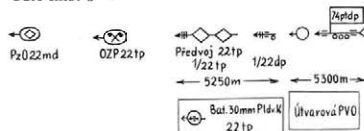
1. V čitateli je uveden rozsah účinné působnosti pro děla 57 mm PLK na samohodkách, ve jmenovateli pro 57 mm PLK zapojené za tažná vozidla. Rozsahy jsou stanovené krajní mezi vzhledem k možnosti palby přímým zaměřením z chodu podle propočtu a úvah autora. Podle řádu PL-1-1 možnost palby z chodu u 57 mm PLK materiálu připojeného za tažným vozidlem kolem 500—1000 m.

22 md pochoduje na levém křídle 6 ss — vpravo pochoduje 34 sd

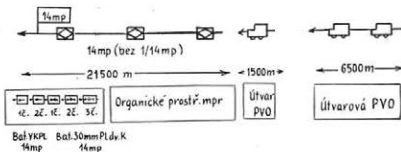
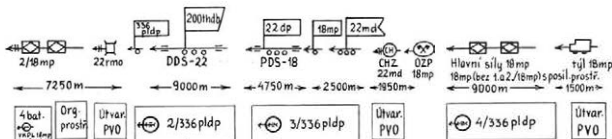
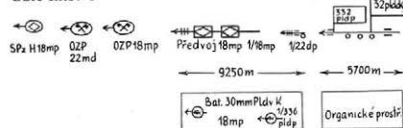
ORGANISACE md a PLD: Podle předpokladů autora posilové PL prostředky 332 a 336 pldp (32 pldd)

- — mimo organické prostředky praporu chráněna PL bateriemi mp (tp), organickým pldp nebo posilovým PLD
 — chráněno organickými speciálními PL prostředky mechanizovaných praporů
 — útvarová PVO

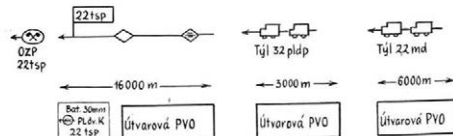
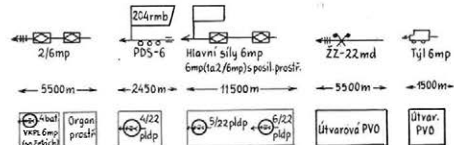
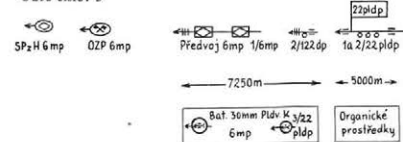
OSA číslo: 3

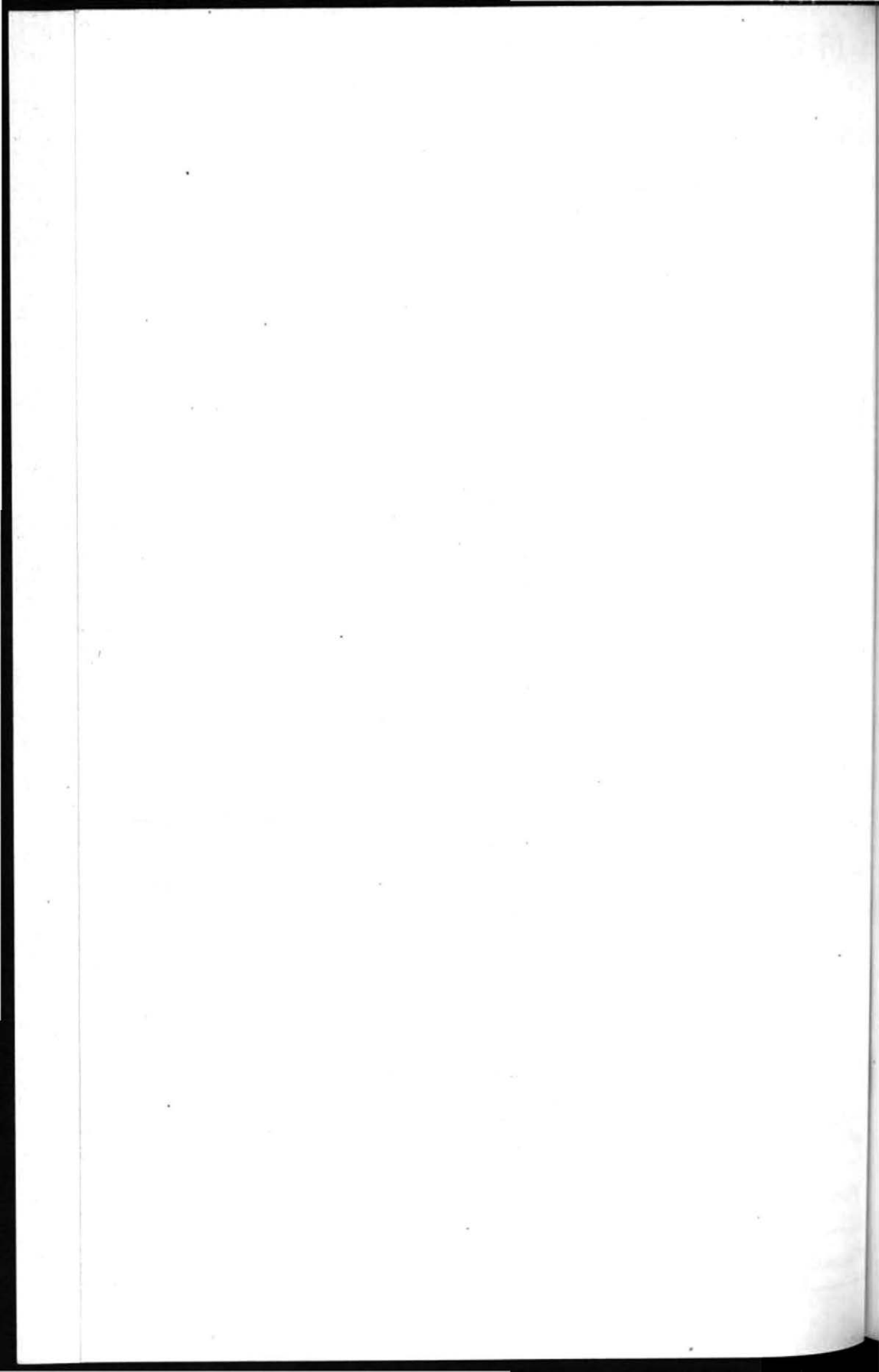

OSA číslo: 4

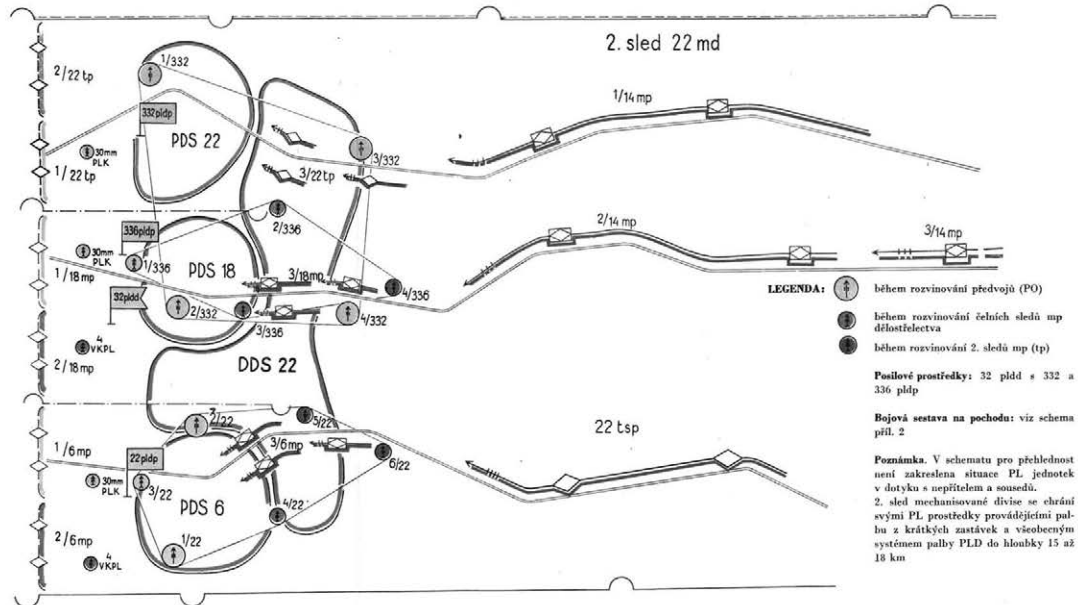

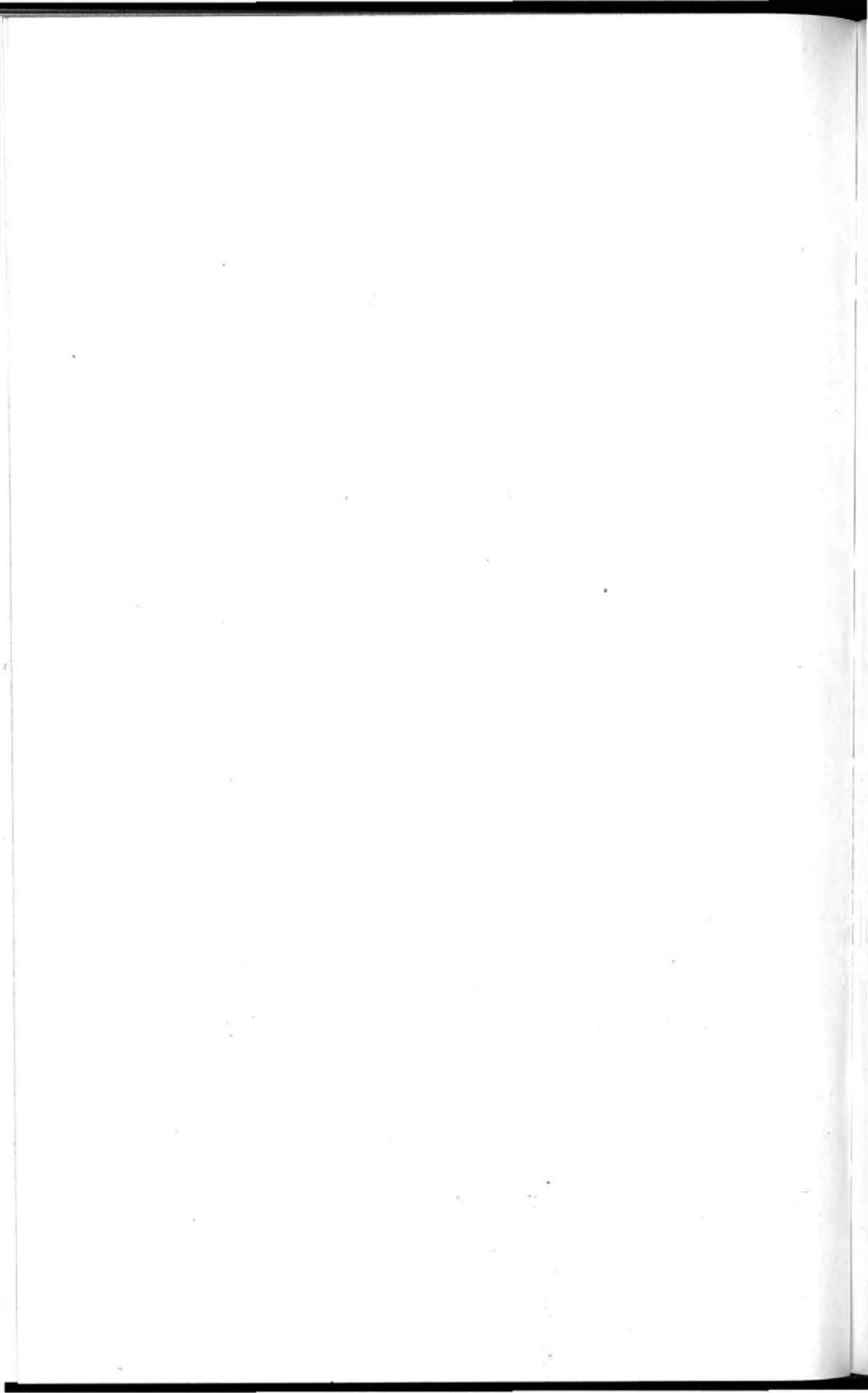
OSA číslo: 5

SCHEMA ROZVINOVÁNÍ PLD DO BOJOVÉ SESTAVY PŘI ZASAZENÍ 22 md

pohotovosti, přistupuje se k udávání cílů a řízení palby pomocí vlastních radiotechnických prostředků v souladu se směrnicemi o udávání cílů a řízení palby u vojskového protiletadlového dělostřelectva.

Je bezpodmínečně nutno, aby velitelé a jejich štáby, velitelé útvarů a baterií znali přesně, jak bude v prostoru rozvinutí a zasazení organizováno spojení, udávání cílů, jak bude řízena palba, musí jim být známa součinnost s letcem a způsob použití radiotechnických stanic.

Součinnost s letcem, chráněnými objekty a protiletadlovými dělostřeleckými jednotkami v dotyku s nepřítelem

V době rozvíjení mechanisované divise k zasazení do boje je nejvýhodnější osobní styk zástupce pro PLD se styčným leteckým orgánem u velitele mechanisované divise.

V palebných postaveních baterií a ve velitelských stanovištích nutno organizovat rovněž službu pozorovatelů činnosti vlastního letectva.

Součinnost s chráněnými objekty udržují velitelé protiletadlových dělostřeleckých jednotek neustále, zejména při jejich rozvíjení a zasazování.

Nejdokonaleji se tato součinnost uskutečňuje osobním stykem velitele protiletadlové dělostřelecké jednotky s velitelem chráněné jednotky při vydávání jeho rozhodnutí a úkolu při zasazení do boje.

Zvláštní součinnostní spojení se nebuduje, využívá se především radia, vševojskové sítě a smluvených signálů.

S protiletadlovými dělostřeleckými jednotkami, jež budou v dotyku s nepřítelem v době rozvíjení a zasazení mechanisované divise, navazuje součinnost zástupce pro PLD již v době přípravě.

K tomu je nutné, aby si upřesnil zejména tyto otázky:

- plánovanou bojovou sestavu protiletadlových dělostřeleckých skupin v dotyku s nepřítelem (těch, které mohou působit svými prostředky do pásma zasazení mechanisované divise);
- možnosti a způsob využití jejich radiotechnických stanic k udávání cílů do doby, než dosáhnou pohotovosti radiotechnické stanice u protiletadlových jednotek mechanisované divise;
- od jaké čáry bude pochod nebo rozvíjení mechanisované divise chráněno všeobecným systémem jejich protiletadlových paleb;
- do jaké hloubky a jaké prostředky se mohou podílet na protiletadlové dělostřelecké obraně zasazení mechanisované divise.

Závěr

Problematické a zvláštností bojového použití protiletadlového dělostřelectva při ochraně pochodu a zasazení do boje nutno věnovat zvláštní pozornost, protože tento druh bojové činnosti v soudobých podmínkách bude nejobvyklejší, zejména na stupni mechanisované divise.

Správné a dovedné použití protiletadlového dělostřelectva jako nejmohutnějšího prostředku PVO zabezpečí přesun na čáru zasazení a rozvinutí bojové sestavy mechanisované divise před vzdušným napadením a zajistí tak do značné míry její úspěch v dalším boji při rozvíjení úspěchu do hloubky obrany nepřítele.

POUŽITÍ BIOLOGICKÝCH BOJOVÝCH PROSTŘEDKŮ A OCHRANA PROTI NIM

Biologické bojové prostředky (BBP) nejsou nová zbraň. Je známo, že za první a druhé světové války provádělo Německo a Japonsko dílčí pokusy s jejich použitím a že se připravovaly na jejich hromadné použití. Nedošlo k tomu jen zásluhou rychlého postupu Sovětské armády.

Americká armáda po obsazení Japonska a západního Německa vzala pod svou ochranu velmi mnoho japonských a německých vědců, bakteriologů, kteří byli chabarovským i norimberským procesem prohlášeni za válečné zločince, a využívá jich k dalšímu výzkumu BBP.

Na tento účel věnuje americká armáda značnou část vojenského rozpočtu. Kromě původních výzkumných biologických ústavů vybudovaných za druhé světové války buduje nové výzkumné ústavy a využívá i továren vybudovaných s americkou pomocí v západním Německu.

Americké vedení zahrnuje BBP do skupiny »speciálních zbraní« spolu s chemickými bojovými látkami a radioaktivními bojovými prostředky.

Tyto zbraně mají podlomit bojovou morálku protivníka, snížit jeho bojeschopnost a dosáhnout rychlého vítězství s co nejmenšími vlastními ztrátami.

Přitom jsou BBP považovány za jeden z nejvýhodnějších bojových prostředků, neboť jejich výroba je rychlá a levná, mají velký účinek na živou sílu a lze jich použít ještě před zahájením války. Kromě toho neničí materiální hodnoty jako na př. atomové zbraně.

Američtí vojenští činitelé se snaží obhájit své názory na použití zbraní hromadného ničení před světovým míněním.

Tak na příklad v časopise ARMY INFORMATION DIGEST z ledna 1955 prohlásil náčelník chemického vojska pozemních sil: »V současné době jsou biologické bojové prostředky v takovém stadiu, v jakém byl kulomet, ponorka i tank do doby jejich hromadného použití ve válce.«

Z tohoto i z mnoha jiných projevů odpovědných činitelů americké armády vysvítá, že se americká armáda k použití BBP připravuje a že jich i v budoucí válce použije ještě ve větším rozsahu, než tomu bylo ve válce v Koreji.

Nebezpečí, že protivník použije BBP v případném budoucím válečném střetnutí, klade zvýšené požadavky na včasnou přípravu velitelů, štábů i vojsk naší armády.

Dosavadní příprava protibiologické ochrany naší armády spočívala výhradně na orgánech zdravotnické služby. V současné době, kdy BBP může být použito v součinnosti se zbraněmi hromadného ničení, je nutno, aby se na protibiologické ochraně v plné míře podíleli vševojskoví velitelé se svými štáby spolu s orgány zdravotnické služby a s chemickým vojskem.

Řešení speciálních epidemiologických otázek zůstane povinností zdravotnické služby.

Protibiologická ochrana musí být organisována vždy současně s protiatomovou i protichemickou ochranou.

Při plánování protibiologické ochrany je nutno vycházet ze způsobu použití BBP nepřítelem a z vlastních zásad organisace protibiologické ochrany.

I. ZÁSADY POUŽITÍ BBP AMERICKOU ARMÁDOU

Podle publikace »Civil defense in modern war« (r. 1951) zahrnují američtí bakteriologové pod pojem »biologické bojové prostředky« (BBP) bakterie, viry, plísňe a jiné živé organismy, jakož i toxické produkty živých organismů, použitelné k vyvolání nemoci nebo smrti u osob, zvířat nebo rostlin.

Každého druhu mikrobu vyvolávajícího onemocnění organismu nelze však použít k vojenským účelům. Publikace »Civil defense against biological warfare« uvádí, že hlavním cílem použití BBP je způsobit co největší ztráty protivníku. Proto má být použito jen mikrobů snadno přenosných, vysoce epidemických a nakažlivých, schopných uchovat si životnost a účinnost i mimo lidské nebo zvířecí tělo a odolných i proti krátkému převaření nebo dokonalé sterilisaci.

Výroba těchto prostředků má být levná a zásoby mají se dát uložit i po delší dobu. Použití mikrobů má být též obtížné pro zjištění a mají být co nejméně retroaktivní (s omezeným zpětným působením).

Američtí odborníci uvádějí, že v současné době není možno vypěstovat typ zárodku, který by měl všechny tyto vlastnosti. Proto se konají různé pokusy k dosažení zvýšení účinnosti známých mikrobů. Jsou konány pokusy se zvýšením odolnosti mikrobů a hmyzu proti chladu a zvyšuje se jejich virulence (účinnost).

Tak na př. časopis »L'Humanité« z 25. července 1954 uvedl zprávu o výpravě amerických vědců do Himálaje, kde byly studovány klimatické podmínky a sbírán hmyz a zvláštní odrůdy rostlin. Při této výpravě byl prý nalezen druh pavouka zv. »Attid«, který žije ve výši asi 6000 m na holých stěnách skal.

Tato zpráva potvrzuje, že výprava amerických vědců zkoumala možnost zvyšování odolnosti mikrobů a hmyzu k použití jako BBP v horách a za nízké teploty.

Na účinnost mikrobů používaných jako BBP působí mnoho vnějších vlivů, jako jsou povětrnostní podmínky (sucho, sluneční a ultrafialové záření, oxidace atmosférickým kyslíkem), geografické podmínky a desinfekční prostředky protivníka. Proto má být při volbě BBP přihlíženo i k těmto činitelům.

BBP může být použito proti osobám, zvířatům a rostlinám.

Útok BBP proti osobám má být podle amerických názorů prováděn zpravidla až za války. V takovém případě není třeba klást velký důraz na utajení použití BBP a může jich být použito i veřejně.

Za nejdůležitější epidemické choroby proti osobám jsou považovány:

Název choroby*)		Způsob šíření	Infikuje
Mor	Plague	vektory (blechy, vši)	osoby
Chřipka	Influenza	vzduchem	osoby
Cholera	Cholera	vodou a potravou	osoby
Skvrnitý tyf	Typhus Fever	vzduchem, vektory	osoby
Břišní tyf	Typhoid Fever	vodou a potravou	osoby
Žlutá zimnice	Yellow Fever	vektory	osoby
Bacilární úplavice	Dysentery bacillary	vodou a potravou	osoby
Dengue	Dengue Fever	vektory	osoby
Malárie	Malaria	vektory	osoby
Tularemie	Tularemia	vektory, vzduchem, dotykem, vodou a potravou	osoby a zvířata
Vozhřivka	Glanders	vektory	osoby a zvířata
Vlnivá horečka	Brucellosis	vzduchem, vodou a potravou, dotykem	osoby a zvířata
Papouščí nemoc	Psittacosis	vzduchem	osoby a zvířata
Otrava klobásovým jedem	Botulism	vodou a potravou	osoby a zvířata
Sněť slezinná	Anthrax	vzduchem, dotykem, vodou a potravou	osoby a zvířata

V tabulce jsou uvedeny jen nejnebezpečnější druhy chorob. Americké velení však počítá i s použitím méně nebezpečných chorob, jako jsou tuberkulóza, návratná horečka, tetanus, neštovice a p.

Použitím BBP proti osobám má být způsobeno hromadné onemocnění osob v zápolí i v poli a tím má být omezena výroba a způsobeno velké zatížení všech zdravotnických zařízení.

Útok BBP proti zvířatům a drůbeži může být proveden již v míru nebo i za války. Útok má být tajen, aby nebylo možno provést včas účinná protipatření. Proti zvířatům a drůbeži má být použito původců chorob, které se rychle šíří a ohrožují i zdravotní stav lidí.

*) Pro případnou další orientaci v zahraničním tisku jsou uvedeny anglické názvy jednotlivých chorob.

Za nejvýhodnější choroby jsou uváděny:

Název choroby		Způsob šíření	Infikuje
Sněh slezinná	Anthrax	vzduchem, vodou a potravou, dotykem	zvířata a osoby
Vozhřivka	Glanders	vektory	"
Vlnivá horečka	Brucellosis	vzduchem, vodou a potravou, dotykem	"
Papouščí nemoc	Psittacosis	vzduchem	"
Otrava klobásovým jedem	Botulism	vodou a potravou	"
Zánět mozku (koní)	Encephalomyelitis, equine	vzduchem	zvířata a drůbež
Drůbeží mor	Fowl plague	vzduchem	"
New Castle nemoc	New Castle disease	vzduchem	"
Kulhavka a slintavka	Hoof and Mouth disease	vodou a potravou	"
Cholera vepřů	Hog cholera	vodou a potravou	"
Mor skotu a p.	Rinderpest	vodou a potravou	"

Biologickým napadením zvířat mají být způsobeny ztráty na chovných zvířatech a tím má být omezena produktivita živočišné výroby.

Útok BBP proti rostlinám má být prováděn vzhledem k dlouhodobému projevení účinků ještě v míru.

Za nejvýhodnější choroby jsou považovány:

Název choroby		Způsob šíření	Infikuje
Sněžová choroba	Blast disease	vzduchem	rýže
Hnědé skvrny	Brown spot	vzduchem	rýže
Růstové hormony	Hormones, growth	vzduchem	šířokolisté rostliny
Pozdní sněh a p.	Late blight	vzduchem	brambory

Cílem biologického napadení rostlin má být podlomení vyživovací základny obyvatelstva a tím i ohrožení zásobování vojsk.

Pokusy s biologickým napadením rostlinné základny provedla americká armáda v květnu a v červnu 1950, kdy shodily americké letouny nad územím Německé demokratické republiky mandelinku bramborovou.

Publikace »Ausstellung über das von der Regierung der Vereinigten Staaten von Amerika begangene Verbrechen der Bakterienkriege*)«

*) Výstava o zločinech bakteriologické války, kterých se dopustila vláda USA (Čína — Peking 1952).

uvádí četné dokumenty o způsobu praktického použití BBP americkou armádou v Koreji. Podle těchto poznatků a zpráv z vojenského odborného tisku lze usuzovat, že útoky BBP budou prováděny prostředky vojenských vzdušných sil i prostředky vojenských pozemních sil.

Vojenské vzdušné síly mohou provádět biologické útoky

- shazováním biologických pum nebo improvizovaných prostředků (lahví, sudů, beden a p.) plněných bakteriálními kulturami nebo infikovaným hmyzem nebo hlodavci,
- shazováním různých infikovaných předmětů (na př. potraviny, peří, vata, mrtvá zvířata, listí a p.),
- rozprašováním (rozstřikováním) bakteriálních kultur nebo vypouštěním infikovaného hmyzu.

Biologické pumy mohou být různého druhu. Na příklad čtyřdílné biologické pumy, které mohou být přiváděny k výbuchu nebo mohou být otevřeny časovým zapalovačem, okamžitým nárazovým zapalovačem, mechanickým zapalovačem nebo elektrickým zařízením.

Druh zapalovače závisí na druhu náplně pumy. Je-li puma plněna bakteriální kulturou, bývá používáno časového nebo nárazového zapalovače. Je-li však plněna hmyzem, bývá používáno mechanického nebo elektrického zapalovače, aby výbuchem nebyl hmyz usmrcen. Pád pumy bývá v takovém případě zpomalován padákem.

Papírové válcové biologické pumy jsou shazovány padákem. V Koreji byly označovány jako »světelné rakety«.

Biologických pum z jemné kovové sítky se používá k shazování krys nebo infikovaného hmyzu.

Dále jsou to biologické pumy z umělé hmoty, zvané »vaječná skořápka«.

Pumy mají být shazovány z výšky asi 300 m. Je-li puma plněna bakteriálními kulturami, má být přivedena k výbuchu (k otevření) ve výšce asi 30 m nad zemí, při čemž zamoří prostor asi 100 m².

Je-li puma plněna infikovaným hmyzem, otvírá se zpravidla až po dopadu, při čemž hmyz zamoří prostor asi 200×100 m.

K rozprašování (rozstřikování) BBP lze podle amerických názorů použít speciálních biologických nebo i běžných chemických rozprašovačů upevněných pod křídla letounů nebo uložených v letounech.

Rozprašováním vzniká t. zv. aerosol, který představuje drobné částičky sušené nebo tekuté bakteriální kultury rozprašené ve formě jemných kapének nebo prachu.

Největší význam přikládá velení americké armády aerosolům, které mohou být při příznivém větru rozšiřovány i ponorkami.

Aerosoly jsou zvláště nebezpečné, neboť mohou vniknout přímo do plic (při vdechnutí) a do žaludku (při polknutí slin po předchozím vdechnutí).

Pozemní útok BBP může být proveden řízenými střelami, dělostřeleckými raketami, dělostřeleckými granáty a záškodníky.

Všechny dělostřelecké prostředky mají mít jen malou výbušnou náplň postačující k roztržení obalu střely. K intenzivnímu zamoření je

zpravidla potřeba hromadné palby vedené do jednoho prostoru. K utajení biologického útoku může být zároveň stříleno i běžným tříštivým střelivem.

Podle poznatků z bojů v Koreji použila americká armáda 25. února 1952 v blízkosti KUMHVV dělostřeleckých granátů plněných infikovaným hmyzem. Při dopadu granátů bylo slyšet jen slabý výbuch a v prostoru výbuchu bylo nalezeno větší množství hmyzu.

Značný důraz je americkým velením kladen na použití záškodníků, kteří mohou zamořit vodní nádrže, sklady potravin, centrální úřady, štáby, továrny, střediska na výrobu ser a očkovacích látek, farmy s dobytčím a s drůbeží a p.

Při útoku BBP může infekce vniknout do lidského nebo zvířecího těla různým způsobem, zejména

- porušenou nebo i neporušenou kůží nebo sliznicí, potními žlázkami nebo vlasovými váčky (na př. tularémie a snět slezinná),
- přímým kontaktem s infikovaným předmětem, který způsobil poranění kůže střepeinami granátu a p. (na př. tetanus, snět slezinná),
- dýchacími cestami,
- infikovanou potravou nebo vodou (na př. tyfus, úplavice, cholera, botulotoxin, difterický toxin a p.),
- kousnutím nebo bodnutím infikovaného hmyzu (komáry, vešmi, klíšťaty, blechami a p.).

BBP může být použito buď samostatně nebo s jinými bojovými prostředky. Samostatně jich může být použito převážně při útoku na zvířata a rostliny, kdy převládá snaha o utajení.

Útok na osoby, při němž může být BBP prostředků použito veřejně, má být proveden zpravidla současně s jinými zbraněmi hromadného ničení (atomovými nebo chemickými zbraněmi).

Tento způsob je považován za výhodný proto, že atomové zbraně naruší hygienická opatření, způsobí hromadná zranění a tím vytvoří podle amerických názorů výhodné podmínky pro použití BBP, které se mohou rychle šířit.

BBP bude používáno převážně na strategické cíle. Pro podporu boje v taktické hloubce může jich být použito, jen neohroží-li vzniklá epidemie vlastní vojska. Z toho důvodu přikládá americké velení při použití BBP v taktické hloubce zvlášť velký význam aerosolům toxinů, které nejsou nakažlivé a mají velký smrtící účinek.

II. NĚKTERÉ ZÁSADY ORGANISACE PROTIBIOLOGICKÉ OCHRANY

Sily a prostředky protibiologické ochrany jsou velmi různorodé a závisí na druhu, vlastnostech a množství použitých BBP, na způsobu jejich rozšiřování, na povětrnostních podmínkách a na povaze napadených cílů.

Podle zásad americké armády lze předpokládat, že hlavní důraz protibiologické ochrany bude nutno položit do prostorů, které mohou být nejpravděpodobněji voleny za cíle pro biologické napadení. Na příklad

- druhé sledy a zálohy svazků a vyšších svazků, výjimečně i první sledy; zpravidla lze očekávat použití aerosolů toxinů, šířeného letectvem nebo dělostřelectvem;

- prostory soustředění, místa nahromadění živé síly (přepravy, soutěsky), pochodové proudy a zastávky při přesunech; v těchto případech lze očekávat napadení BBP s krátkou inkubační dobou, jako na př. mor, sněh slezinná atd.;
- námořní a letecké základny;
- velká správní a průmyslová střediska;
- prostory evakuace civilního obyvatelstva;
- velká stáda hospodářských zvířat a lány zemědělských plodin.

Ztráty způsobené použitím BBP nepřitelem mohou být způsobeny

- primárním účinkem a
- sekundárním účinkem.

a) Ztráty způsobené primárním účinkem BBP,

t. j. zasažení primárním nebo sekundárním aerosolem, po požití primárně infikovaných potravin nebo vody — tyto ztráty jsou silně ovlivnitelné použitím individuálních prostředků ochrany a odmořením prostředí.

b) Ztráty způsobené sekundárním účinkem BBP,

t. j. šíření infekce přirozenými cestami od nemocné osoby na zdravá vnímavá individua kolektivitu; tyto ztráty jsou ovlivnitelné včasným a účinným protiepidemickým zásahem — karanténou jednotky, izolací a léčením nemocných.

Chceme-li tedy alespoň přibližně odhadnout ztráty, které mohou vzniknout napadením BBP, musíme brát v úvahu hlavně tyto faktory:

1. Je-li kolektiv odolný proti použité infekci.
2. Jaký je stav prostředků individuální ochrany.
3. Jaké jsou meteorologické podmínky.
4. Jak velká plocha byla zasažena a jaké je na ní nahromadění osob.
5. Kterého druhu BBP bylo použito a jeho vlastnosti, zejména nakažlivost a smrtelnost infekce.
6. Jak velikou dávku BBP lze počítat na jednotlivce.
7. Jaký je stav hygienicko-protiepidemického zabezpečení vojsk.

Po stručném rozboru několika uvedených činitelů je zřejmé, že protibiologická ochrana musí spočívat na těchto zásadách:

- v organisování protibiologické ochrany vševojskovými štáby,
- v zesílení sil a prostředků protiepidemické služby,
- v úplném využití sil a prostředků zdravotnické služby, chemického a ženijního vojska k ochraně i k odstranění následků napadení.

Při tomto poměrně značném rozsahu a různorodosti požadavků na síly a prostředky ochrany je nutné, aby vševojskové štáby zpracovávaly plán protibiologické ochrany vojsk komplexně s plány protiatomové a protichemické ochrany. Jestliže se plány protiatomové nebo protichemické ochrany nevypracovávají, je nutno opatření protibiologické ochrany zahrnout do bojového nařízení nebo do plánu operace a podrobně je zpracovat v plánech druhů vojsk a služeb.

Hlavní opatření protibiologické ochrany lze rozvrhnout na tato období s následujícím obsahem:

1. Období přípravy vojsk k ochraně (tato opatření je nutno provádět již v míru):

- a) hygienicko-protiepidemická preventivní opatření,
- b) opatření ke zvýšení specifické odolnosti vojáků,
- c) seznámení vojsk s vlastnostmi a způsoby ochrany,
- d) přezkoušení individuálních i kolektivních prostředků ochrany,
- e) stanovení povinností velitelů, náčelníků a štábů při organizaci ochrany a odstraňování následků napadení,
- f) provádění průzkumu a boj proti diversím,
- g) výzkum a využití jeho výsledků.

2. Období přímého napadení vojsk BBP:

- a) indikace BBP,
- b) včasné vyhlášení napadení,
- c) použití prostředků individuální a kolektivní ochrany,
- d) ochrana vody, potravin a krmiva,
- e) identifikace (konečné určení druhu) BBP.

3. Období odstraňování následků biologického napadení:

- a) vytyčení hranic kontaminovaného (infikovaného) prostoru,
- b) odhad ztrát způsobených napadením,
- c) hygienická očista,
- d) desinfekce výstroje, výbroje a vojenské techniky,
- e) desinfekce vody a potravin,
- f) desinfekce a desinsekce terénu a ovzduší,
- g) vyhledávání zasažených BBP, jejich odsun a léčení,
- h) karantenisace a pozorování zasažených jednotek.

Poznámky k jednotlivým obdobím a opatřením protibiologické ochrany vojsk

Opatření v období přípravy vojsk k ochraně proti BBP záleží v prvním dodržování zásad osobní a kolektivní hygieny a v přesném plnění pokynů orgánů hygienicko-protiepidemické služby i ostatních orgánů zdravotnické služby.

K zvýšení specifické odolnosti vojáků proti infekčním nemocem provádí se očkování vojenských kolektivů proti některým nakažlivým nemocem.

Dále je třeba seznámit vojáky s vlastnostmi a účinky BBP a provádět výcvik ve způsobech ochrany.

V období přípravy musí být vyjasněny povinnosti velitelů, náčelníků a štábů pro další období a pevně stanoveny předpisy nebo rozkazy.

Stanovení povinností velitelů, náčelníků a štábů v ochraně a při odstraňování následků biologického napadení je složitý úkol, protože účinná ochrana je možná jen při koordinované činnosti téměř všech druhů vojsk a služeb.

Je třeba mít stále na paměti, že BBP jsou na dnešním stupni svého vývoje zbraň hromadného ničení. Proto za ochranu proti této zbraní

musí odpovídat vševojskový velitel. Odpovědnost za protibiologické zabezpečení týlu musí mít náčelník týlu, u jednotlivých týlových útvarů a zařízení odpovědnost za ochranu přísluší jejich náčelníkům.

Vypracovávat plány ochrany a odstraňování následků napadení BBP přísluší vševojskovým štábům, při čemž musí být vedle hlediska operačního zachováno i hledisko epidemiologické. Epidemiologické hledisko je odůvodněno zvláštní povahou šíření BBP v kolektivech a musí být zabezpečeno při vypracovávání plánů ochrany účastí příslušného náčelníka zdravotnické služby jako konsultanta, který má pro speciální problémy k dispozici odborníky zdravotnického oddělení, hygienicko-epidemiologického oddílu armády a hygienicko-epidemiologické laboratoře frontu. Důležité je skloubení plánů protiatomové, protichemické i protibiologické ochrany nebo příslušných bojových nařízení.

Konkretní povinnosti velitelů jednotlivých druhů vojsk a náčelníků služeb v ochraně a odstraňování následků biologického napadení jsou přesně stanoveny v připravovaném předpise Pěch-VIII-5.

Velmi důležitým opatřením v období přípravy vojsk k ochraně je provádění průzkumu, který podle rozsahu lze rozdělit na průzkum strategický, průzkum biologický jako součást vševojskového průzkumu a průzkum zdravotnicko-biologický jako součást průzkumu hygienicko-protiepidemického.

Strategický průzkum musí být koordinován se studiem válčiště a musí obsahovat zejména tyto údaje:

1. Rozsah příprav nepřítele k použití BBP:
 - a) které jejich druhy jsou připravovány k použití a příslušné technické prostředky,
 - b) umístění a kapacita laboratoří a závodů pro výrobu a výzkum BBP, program výzkumu a výroby,
 - c) počty a kvalifikace zaměstnanců ve výrobě a výzkumu.
2. Hygienicko-epidemiologická situace vlastních i nepřátelských vojsk a občanského sektoru:
 - a) demografická data a sociální poměry, nemocnost, úmrtnost atd.,
 - b) stav osobní a komunální hygieny,
 - c) výskyt nakažlivých nemocí a přírodní ohniska nákaz,
 - d) prováděná a plánovaná protiepidemická opatření (očkování atd.), zvláště mimořádná,
 - e) spektrum a kapacita výroby biologických preparátů (očkovací látky, sera, antibiotika atd.),
 - f) výcvik vojsk a obyvatelstva v ochraně proti BBP, stav civilní obrany.

Všechny tyto údaje je třeba vyhodnocovat dynamicky a ve vzájemné souvislosti. Tak na př. je třeba uvážit, že se některá zařízení na výrobu očkovacích látek nebo antibiotik hodí po určitém přizpůsobení k výrobě bojových biologických prostředků. Zjištěné laboratorní infekce ve střediscích výzkumu (hospitalisace ve vojenských nebo civilních nemocnicích) mohou určit směr pro zjišťování druhů připravovaných BBP. Strategický průzkum je třeba považovat za důležité opatření v protibiologické ochraně vzhledem k hospodářskému potenciálu a mírovému za-

měření našeho státu, zejména proto, že není možné zvládnout v rámci vlastního výzkumu všechny problémy BBP. Tato skutečnost vystoupí ještě jasněji, uvědomíme-li si, že v imperialistických státech pracují na těchto problémech tisíce vojenských a civilních odborníků. Zhodnocování strategického průzkumu musí provádět generální štáb, který využívá spolupráce specialistů (epidemiologů, mikrobiologů, entomologů, hygieníků, epizootologů a dalších odborníků).

Průzkum biologický jako součást vševojskového průzkumu je důležitý zejména před zahájením operací i v průběhu operace.

Proto je nutné, aby biologický průzkum zjišťoval zejména tyto údaje:

1. Zvláštní přípravy a ochranná opatření u vojsk nepřítel, která svědčí pro to, že nepřítel hodlá použít biologických zbraní (instruktáže, mimořádná očkování atd.).

2. Výskyt ohnisek nakažlivých onemocnění, nápadných buď neobvyklostí povahy onemocnění nebo velkým počtem postižených na vlastním i nepřátelském území.

3. Podezřelé okolnosti při přeletech nepřátelských letadel, shození neobvyklých typů pum a nálezy podezřelých předmětů. Dýmy nebo mlhy nejasného původu, nálezy neobvykle velkého počtu uhynulých zvířat, velké lány poškozených kulturních rostlin a p.

4. Výpovědi válečných zajatců týkající se BBP.

5. Údaje o meteorologické situaci (se zřetelem na BBP).

Uvedené údaje mohou přispět k zhodnocení okamžité situace se zřetelem na biologické napadení. Aktivně musí spolupracovat všichni vojáci a obyvatelstvo, protože údaje biologického průzkumu společně s údaji zdravotnicko-biologického průzkumu jsou často jedinými podklady pro včasné vyhlášení biologického napadení a pro organizaci ochrany.

Vypracovávání plánu biologického průzkumu přísluší štábům svazků za využití konsultace náčelníka zdravotnické služby, rovněž tak zhodnocování výsledků průzkumu.

Zdravotnicko-biologický průzkum musí být veden nepřetržitě a všemi orgány zdravotnické služby, které jsou také povinny hlásit všechny podezřelé okolnosti svědčící pro použití BBP.

Nezbytným opatřením pro ochranu vojsk a obyvatelstva je boj proti nepřátelským agentům a diversantům. Nepřítel se snaží již v míru a tím více za války získávat důležité informace o stavu imunity vojsk a obyvatelstva, o hygienicko-epidemiologické situaci ve státě, o kvalitě a kvantitě očkovacích látek, antibiotik a léčebných ser ve státních rezervách. Tyto údaje mají sloužit pro výběr vhodného BBP proti našim vojskům a obyvatelstvu.

Na druhé straně se snaží agenti zjišťovat objekty vhodné pro napadení BBP, a to jak pomocí diverse, tak letadly. Konečně mohou diversanti jak v míru, tak i ve válce sami použít těchto prostředků k vyřazení důležitých kolektivů.

Je proto důležitým požadavkem ochrany:

- úplné utajení vlastních opatření na ochranu proti BBP,
- energický boj proti nepřátelským agentům a diversantům v míru i za války ve spolupráci s orgány ministerstva vnitra a se všemi občany.

Důležitými úkoly výzkumu v oblasti biologických zbraní je jednak řešení originálních výzkumných temat, jednak přezkušování a vhodné doplňování údajů získaných strategickým průzkumem.

Nejdůležitější témata základního i aplikovaného výzkumu by měla být tato:

1. Studium vlastností bojových biologických prostředků.
2. Studium technologie přípravy bojových biologických prostředků.
3. Studium metod indikace bojových biologických prostředků.
4. Studium syntetických sloučenin ničících rostliny (herbicidní látky).
5. Studium metod identifikace bojových biologických prostředků, expertisa vody a potravin.
6. Studium kliniky a léčení infekčních nemocí v podmínkách použití bojových biologických prostředků.
7. Studium nových metod desinfekce, desinsekce a deratisace.
8. Studium účinných způsobů ochrany organismu před zasažením BBP.

V období přímého napadení vojsk má zásadní a rozhodující důležitost včasná indikace BBP ve vnějším prostředí.

Tímto pojmem rozumíme včasné jejich zjištění v atmosféře, terénu, vodě, potravinách a p. Má-li indikace splnit svůj úkol, musí odhalit BBP dříve, než se dostanou do organismu člověka. Proto veškerý úspěch v ochraně vojsk a obyvatelstva záleží ve včasné indikaci. Obvyklé způsoby bakteriologických a virologických vyšetření nesplňují požadované podmínky, neboť nejsou dosti rychlé. Obvykle trvá běžné vyšetření materiálu několik hodin až týdnů, Je proto třeba volit jiné, rychlejší prostředky.

V předcházející části byl vysloven názor, že nejnebezpečnější forma BBP je biologický aerosol.

K zjištění přítomnosti biologického aerosolu v ovzduší je třeba použít přístrojů pracujících na zcela jiném principu, než je u běžných bakteriologických metod, aby byla umožněna okamžitá, třebas nespecifická indikace.

Je však třeba počítat s tím, že ani tento přístroj nebude vždy pracovat tak rychle, jak by toho bylo třeba, nebo ho nebude možno včas použít.

Proto je třeba zajistit spolehlivé a hlavně včasné vyhlášení napadení BBP shrnutím indikačních údajů různého původu, které se komplexně zhodnotí.

Jsou to:

1. zhodnocení biologického a zdravotnicko-biologického průzkumu,
2. zhodnocení hlášení vojáků, orgánů ministerstva vnitra a obyvatelstva (hlášená služba), sdělení údajů orgány civilní obrany,
3. indikace BBP v prostředí pomocí speciálních technických zařízení (přístrojů).

Vzhledem k tomu, že BBP jsou zbraň hromadného ničení a jejich použití je součástí operačního plánu nepřítel, je nutné, aby zhodnocování výsledků indikace prováděly vševojskové štáby (od svazků výše) za konsultace příslušného náčelníka zdravotnické služby. Za častého a roz-

sáhlého používání biologických zbraní nepřítelem by bylo možno uvažovat o trvalém zařazení specialisty pro BBP do vševojskových štábů.

Z předchozích úvah vyplývá, že tedy není únosné čekat na konečné určení druhu (identifikace) BBP. Vzhledem k tomu, že veškeré prostředky ochrany nejsou kromě očkování zaměřeny specificky, je přípustné vyhlášení poplachu podobným způsobem a prostředky, jako se vyhláší poplach chemický.

Vyhlášení biologického napadení je logicky nutným opatřením následujícím po kladném výsledku zhodnocení indikace (detekce).

Současně s vyhlášením napadení je třeba uvědomit sousedy, oznámit jim potřebné údaje a podat hlášení nadřízeným velitelstvím. Na vyhlášení napadení navazuje okamžité uvedení ochranných opatření v chod u vojsk a konečné určení povahy použitého BBP (identifikace).

Identifikace znamená přesné zjištění, jakého druhu prostředků bylo k napadení použito. Identifikaci provádí hygienicko-epidemiologický oddíl armády a hygienicko-epidemiologická laboratoř frontu za konzultace dalších odborníků. Je to složitý postup, který vyžaduje speciálního materiálu a specialistů někdy vůbec nejvyšší vědecké úrovně, které má stát k dispozici.

Identifikační práce trvá několik hodin až několik dnů i týdnů a je nutná především k stanovení léčebných postupů u zasažených, pro volbu druhu ochranného očkování pro ohrožené kolektivy a pro upřesnění ostatních protiepidemických opatření u vojsk a obyvatelstva. Proto ani při identifikaci není jedno, kdy bude znám výsledek, a je žádoucí zkrácení vyšetřovacích dob.

S identifikací souvisí i expertisa vody a potravin, zasažených nebo podezřelých ze zasažení BBP. Expertisou vody a potravin je pověřena zdravotnická služba.

Pro přímou individuální ochranu vojáka před vniknutím aerosolu do organismu se bere v úvahu použití individuálních prostředků ochrany, které jsou ve výstroji vojáka: ochranná maska, individuální protichemický balíček, pláštěnka, přezuvky a rukavice. Dobré služby může někdy prokázat i mulová obličejová maska (na způsob chirurgické masky).

Pro ostatní způsoby použití BBP se uplatní v individuální ochraně zejména přísné dodržování pravidel osobní hygieny a přirozená nebo získaná odolnost organismu proti infekci. Zvláštní prostředky ochrany pro speciální případy použití BBP navrhuje zdravotnická služba.

Včasné použití individuálních prostředků ochrany závisí na dobré organizaci vyhlášení napadení, protože voják sám nemůže svými smysly zjistit přítomnost choroboplodných zárodků nebo toxinů v ovzduší, v potravinách nebo ve vodě.

Přímá kolektivní ochrana v době napadení záleží ve využití mechanické ochrany krytů a bojové techniky a v jejich zabezpečení před vniknutím BBP (na př. pomocí filtračních zařízení).

Ochranu vody, krmiva a potravin je možno uskutečnit jednak přísnými opatřeními proti diversi, střežením zdrojů vody, u potravin a krmiva pak hermetickými obaly. Princip je stejný jako při ochraně před látkami otravnými nebo radioaktivními.

Po každém biologickém napadení je třeba odstranit následky napadení, to znamená zneškodnit rozšířené mikroby nebo hmyz, po

případě hlodavce v prostředí. Jestliže choroboplodné zárodky vnikly do organismu některých osob, je třeba zneškodnit je i tam pomocí léčení. Znamená tedy odstraňování následků napadení bojovými biologickými prostředky jejich ničení v prostředí i v organismu člověka a uskutečnění těch opatření, která zabrání šíření infekce přirozenými cestami na další kolektivy.

Aby mohlo být organisováno odstraňování následků biologického napadení, je třeba uskutečnit vytyčení hranic kontaminovaného prostoru a provést přibližný odhad ztrát způsobených napadením.

Vytyčit kontaminovaný prostor je možno analogickým způsobem, jako se vytyčuje prostor zamořený látkami otravnými nebo radioaktivními, podle výsledků indikace. K tomu účelu je možno použít různobarevných kovových nebo dřevěných štítků s bodci a s příslušnými nápisy.

Základní důležitost pro organisaci odstraňování následků biologického napadení má rozpočet ztrát a měřítko, v jakém bylo biologických zbraní použito. Odhady ztrát lze činit jen velmi přibližně. Podle některých pramenů lze odhadovat zdravotnické ztráty vzniklé použitím biologických zbraní na 1,5 až 2% za armádní operaci.

Specifickým znakem BBP je to, že se jejich účinek na zasažená vojska neprojeví ihned, nýbrž po kratší nebo delší době latence, to jest t. zv. inkubační době. Během této doby může být voják ještě bojeschopný, ale je již nebezpečný pro nezasažený kolektiv tím, že může vylučovat infekční agens.

Proto je třeba dobu bojeschopnosti v inkubační době posuzovat opatrně a zajistit včas střídání zasažených vojsk. Je nutno vzít v úvahu, že včasným poskytnutím léčení je možno zachránit bojeschopnost zasažené jednotky.

Použití BBP nepřítelem může mít vzápětí takovou situaci, že epidemiologický stav napadeného útvaru nebo svazku je třeba prohlásit za špatný až nebezpečný (Zdrav-VI-4). V takových případech se rozhoduje na návrh náčelníků zdravotnické služby velitel sboru nebo armády, zda je nutné provádět karanténisaci vojsk za boje nebo vojska vyvést do isolačních prostorů a vystřídat je.

Základním opatřením při odstraňování následků napadení je hygienická očista jednak částečná, při níž se odstraňují choroboplodné zárodky z rukou a obličeje mytím vodou a mýdlem nebo roztokem desinfekčního prostředku a vyplachováním úst a nosu tímto prostředkem, nebo hygienická očista úplná, která znamená očistu celého těla, a musí být prováděna ještě s větší pečlivostí než při napadení bojovými radioaktivními látkami. Pro potřebu částečné hygienické očisty musí být voják poučen, že individuální protichemický balíček je vybaven vhodným desinfekčním prostředkem a jak ho má použít. Odpadní vody po očištění se musí vždy desinfikovat.

Desinfekce výstroje a výzbroje se provádí současně s úplnou hygienickou očištěnou; je-li použito jako BBP hmyzu, provede se i chemická desinsekce. Jak úplná hygienická očista, provede se desinsekce výstroje a výzbroje na místě speciální očištěnou za dozoru orgánů zdravotnické služby. Vyžaduje-li to situace, využije se kapacity všech

odmořovacích a desinfekčních prostředků, které jsou u vojsk k dispozici, po případě je nutné vyžádat posilové prostředky.

Desinfekce vody a potravin, zasažených BBP, je velmi odpovědné opatření. To proto, že u některých druhů nestačí běžná doba vaření nebo účinek obvyklých koncentrací desinfekčních prostředků k jejich odstranění ve vodě nebo v potravinách.

Lze tedy po obvyklém způsobu desinfekce povolit používání vody a potravin jen po několikeré komplexní kontrole a za předpokladu, že je již znám druh použitého BBP. V každém případě je nutno vyčkat výsledků kontrolních vyšetření v hygienicko-epidemiologickém oddílu armády nebo hygienicko-epidemiologické laboratoři frontu. Tyto laboratoře musí používat pokusu na zvířeti a komplexního vyšetření na látky otravné a radioaktivní.

V sporných případech je výhodnější použít nových a nezávadných zdrojů vody a podezřelé potraviny do skončení vyšetření vyřadit z používání.

Desinfekci vody provádí ženijní vojsko, desinfekci potravin orgány pro zásobování proviantem. Způsoby a dobu desinfekce stanoví náčelník zdravotnické služby na základě výsledků vyšetření hygienicko-epidemiologického oddílu armády nebo hygienicko-epidemiologické laboratoře frontu, které také odbírají vzorky na vyšetření a kontrolu.

Desinfekce (desinsekce) terénu a ovzduší je opatření, které má zabránit dalšímu zasažení vojsk pohybujících se v infikovaném terénu nebo ovzduší. Je-li použito jako BBP infikovaného hmyzu, je třeba provést vytyčení zamořeného prostoru a jeho postřik desinsekčními prostředky a metodami běžně používanými v agrotechnice k hubení škůdců na polích a v lesích, když je to možné, i ohněm.

Bylo-li použito aerosolu, je možno použít k desinfekci ovzduší speciálního zadýmování. Účinným prostředkem je také prudké sluneční světlo.

Terén se desinfikuje běžnými metodami: sypáním chlorovým vápnem nebo postřikem desinfekčními roztoky.

K desinfekci a desinsekci ve velkém měřítku a k vytváření průchodů se hodí zejména prostředky chemického a ženijního vojska, letectva a některé zemědělské stroje a přístroje, jsou-li k dispozici. Způsoby desinfekce a desinsekce navrhuje, odběr vzorků a kontrolu účinku desinsekce a desinsekce provádí hygienicko-epidemiologický oddíl armády a hygienicko-epidemiologická laboratoř frontu.

Ani při dobré organizaci ochrany proti BBP nebude možno zabránit určitým zdravotnickým ztrátám, které se projeví onemocněním nebo intoxikací. Protože si nemocní sami nemohou poskytovat pomoc, vyhledá a odsune je zdravotnická služba vozidly na dopravu infekčně nemocných do infekčních polních pohyblivých nemocnic. Když je toho třeba, zřizují se speciální infekční nemocnice pro zvláště nebezpečné infekce přímo v ohnisku infekce. Léčení se provádí zejména antibiotiky a léčebnými sery a vyžaduje odborných lékařů a zvláště vycvičeného personálu.

Z dalších protiepidemických opatření, která slouží k likvidaci ohnisek nebezpečné infekce a brání tak vzniku velkých epidemií, je karanténisace zasažených útvarů (svazků), kterou vyhláší na návrh

příslušného náčelníka zdravotnické služby velitel armády nebo frontu. Karantenisovaná vojska jsou ve střeženém prostoru pod zdravotnickým dohledem, provádí se u nich ochranná očkování, profylaxe antibiotiky a p., a když je to nutné, zřizuje se na místě infekční polní pohyblivá nemocnice. Vyžaduje-li to výjimečná bojová situace, je možné provádět karantenisaci vojsk za boje. V tom případě záleží karantenisace v zdravotnickém pozorování jednotek, v izolaci od jednotek sousedních a v odsunu nemocných odděleně od raněných do polních infekčních nemocnic podle pokynů epidemiologů.

Také pro zasažená sídliště nebo jejich části může být vyhlášena karanténa zahrnující i civilní obyvatelstvo.

Skládá se tedy karantenisace vojsk (obyvatelstva) hlavně z těchto opatření:

- a) z izolace ve vyhrazeném a uzavřeném prostoru,
- b) z rozdělení na větší počet malých skupin,
- c) z hygienické očisty,
- d) ze zdravotnického dohledu,
- e) z profylaktických hygienicko-protiepidemických opatření a
- f) z léčení onemocnělých v nemocnicích.

Poznámka. Vysvětlení některých pojmů je možno vyhledat ve služebních knihách Zdrav-VI-4 a Pom-zdrav-15/3.

Závěr

Otázku ochrany proti bojovým biologickým prostředkům je třeba řešit s vývojového hlediska. Tato zbraň se stala zásluhou imperialistů skutečnou zbraní hromadného ničení, zejména po zhodnocení výsledků jejího použití v Číně a Koreji. Tím je dána nutnost změnit organizaci ochrany proti této zbraní zavedením operačního hlediska vedle hlediska epidemiologického. Autor zdůrazňuje nutnost řízení ochrany proti bojovým biologickým prostředkům vševojskovými štáby za konsultace náčelníků zdravotnické služby.

Jako další důležitý požadavek pro organizaci ochrany je vyzvednuta komplexnost v organizaci opatření v používání ochranných prostředků i některých prostředků k odstranění následků biologického napadení, zaměřená na účinky všech zbraní hromadného ničení. Tento požadavek je odůvodněn tím, že některá ochranná organizační opatření, prostředky ochrany i odstraňování následků jsou efektivní proti některým účinkům všech zbraní hromadného ničení.

Major Dr Zdeněk Vlasák

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

VÝVOJOVÉ MOŽNOSTI LINKOVÉ SPOJOVACÍ TECHNIKY ZABEZPEČUJÍCÍ VELENÍ ZA SOUDOBÝCH PODMÍNEK VEDENÍ BOJE A OPERACE

Technik podplukovník Antonín Hálek

Možnost použití zbraní hromadného ničení přináší řadu zvláštností v organizaci, v provádění bojové činnosti vojsk a zvyšuje požadavky na spojení a velení.

Požadavky vyplývající ze soudobých podmínek přípravy a vedení boje a operací na linkovou spojovací techniku jsou zaměřeny hlavně na tyto činitele:

- zvýšení rychlosti útočných operací zkracuje dobu potřebnou k vybudování linkového spojení;
- nutnost rozmísťovat bojové sestavy vojsk do větší šířky a hloubky ztěžuje zabezpečování spojení linkovými pojítky;
- masovost vojsk, použití motorisovaných (mechanisovaných) vojsk a jejich časté přemísťování klade zvýšené nároky na vhodné využití linkových pojítek ve výchozím položení, v obraně, při rozmístění vojsk mimo boj, jakož i k zabezpečení vnitřního spojení stanovišť velitelství;
- centrální, nepřetržitě a vždy pohotové spojení za všech bojových a povětrnostních podmínek;
- zrychlení a utajení velení;
- odolnost pojítek proti účinkům atomových zbraní.

Dosud používaná linková pojítka odpovídají však svým určením úrovni vedení boje za druhé světové války.

Možnost použití atomových zbraní klade na linková pojítka značné požadavky, na které je nutno zaměřit vojenskovevědecká vývojová střediska, aby v krátké době byla úroveň československé slaboproudé techniky postavena nejméně na úroveň světové techniky. Zlepšení musí být vojenskoekonomicky opodstatněné a realizovatelné v našich výrobních průmyslových poměrech.

Hlavním současným nedostatkem linkového spojení je pracná, časově pomalá a materiálově náročná stavba linkové spojovací sítě. Rovněž přístroje používané na těchto sítích je třeba zmodernisovat a po stránce nejúčelnějšího upotřebení uvést v soulad s novodobými požadavky kladenými na bojovou činnost při použití atomových zbraní.

Dále se zmíním o hlavním spojovacím linkovém materiálu používaném v naší armádě a naznačím cesty, jakými by měl být zaměřen vývoj a výzkum u jednotlivého materiálu, přístrojů nebo zařízení.

LINKOVÁ POJÍTKA

Spojovací materiál ke stavbě vedení používaný jednotkami do stupně divise

Linková spojovací síť až do stupně divise se buduje polním kabelem PK 1,2 (jednožilovým nebo dvoužilovým) s izolací PVC (polyvinylchlorid). Útlum sítě nesmí být mezi účastníky větší než 3,5 N. Rychlost stavby vedení při zběžné polní stavbě je 3 až 6 km/hod., při použití motorového vozidla 6 až 8 km/hod., při částečném kladení na zem nebo na přirozené podpěry.

Rychlost stavby vedení je při pěší stavbě v normálních podmínkách příliš malá. Rychlost stavby musí být v souladu s tempem bojové činnosti vojsk a s jejich manévrovacími schopnostmi. Zrychlení stavby se dá dosáhnout přiměřenou motorisací a mechanisací stavebních prací. K rychlé stavbě kratších vedení polním kabelem na zem se může použít motocyklu s přívěsem. V budoucnu bude možné provádět rychlou stavbu pomocí vrtulníků. Stavební družstvo bude složeno ze dvou mužů — pilota a stavěče. Pro rychlou stavbu a zvláště pro krátké vzdálenosti je nutné vyvinout polní kabel lehkého provedení dlouhý přes 1 km, navinutý na cívku. Jeho pevnost a izolační odolnost musí být co nejvyšší i s možností, že jeho vodivost bude přiměřeně nižší. Jeví se výhodným použít hliníkových vodičů s oxidací a smaltovou, silikonovou vrstvou nebo teflonovou izolací.

Rychlé zřizování linkových vedení přes nepřístupná pásma, na př. vodní toky, bažiny, rokle, lze řešit vystřelováním kabelu pomocí miny a malé prachové rakety.

Konec kabelu se připevní na tělo střely a ta při letu vytahuje kabel ze středu cívky. Pro dvojité vedení se dopravuje střelou každý kabel zvlášť. Minou malé ráže se může překlenout vzdálenost 300 až 400 m. Mina se odpaluje z polního minometu; těla miny se může několikrát použít, není-li poškozeno. Použije-li se prachové rakety, je možno překlenout vzdálenost 800 až 1000 m; doba letu rakety je 5 vteřin.

K rychlé stavbě polních linkových vedení se v americké armádě používá též speciálních plechových zásobníků, z kterých je kabel odvíjen ze středu cívky, která je v klidu. Ve výrobním závodě je kabel zvláštním způsobem natáčen do cívky a předpružen. Tím se zamezí vytváření smyček a spirál při odvíjení a kladení kabelu. K rychlé stavbě a svinování polních kabelových vedení používají Američané svinovačů, na které se dají nasadit 2 bubny se 400 m kabelu. Při svinování je svinovač poháněn malým benzinovým motorkem. Při umístění na autě (jeepu) je rychlost svinování 8 km za hodinu.

Rychlost stavby vedení ze speciálního vozidla může dosáhnout až 20 km/hod., bude-li vyřešeno rychlé rozvíjení kabelů a mechanisace kladení na zem a na přirozené podpěry.

V americké armádě se používá též zahazovacího (bojového) kabelu, který se rozvíjí ze středu samonosné cívky, umístěné v plechovém zásobníku. Zahazovací kabel se po použití v boji již nesvinuje. Jeho izolace je polyethylenová s vrstvou nylonu; též se zkouší tvrzený emailový smalt.

Při intervenci v Koreji bylo použito k rychlé stavbě polního vedení vrtulníků. Při kladení vedení letí vrtulník ve výšce 5 až 50 m. Za letu je telefonní ústředna v stálém spojení s vrtulníkem. Pokusy se stavbou vedení pomocí letounů se neosvědčily.

V obraně je nutno rychle zakopat kabel do země na ochranu proti účinkům atomových zbraní. Stavební spojovací soupravy musí být proto vybaveny zařízením pro ukládání kabelu do země (ukladačem kabelu). Spojování vodičů kabelů se musí vyřešit nepropustnými spojkami.

Spojovací materiál ke stavbě vedení používaný jednotkami od divise výše

K linkovému spojení svazků a vyšších svazků armády se v naší armádě používá osového kabelu vz. OK 1, tyčového polopermanentního vedení a permanentního vedení. Všechny tyto vedení se využívají zařízeními telefonie nosnými proudy s 1 až 8 kanály.

Osový kabel vz. OK 1 má upraveny vodiče jako »samonosnou čtyřku«; jeho konce jsou opatřeny nepropustnými hlavicemi. Ke zvýšení dosahu se kabel lehce pupinísuje (mezní kmitočet kolem 20 kHz). Pupinovy cívky o indukčnosti 10 mH jsou umístěny v nepropustných spojkách a vkládají se do kabelu každých 250 m (t. j. za každou kabelovou délku). Rychlost stavby osovým kabelem je za normálních podmínek až 6 km/hod. při kladení na zem. Soudobé vedení boje vyžaduje, aby kabely byly ukládány do země. Zakopávat kabely do země ručně je těžké. Je nutno vyvinout výkonné stroje (rycí, frézovací a bagrovací) na zakopávání kabelů do hloubky 25 až 40 cm i více.

Zaorávací zařízení pro osový kabel může umožnit kladení kabelu rychlostí až 4 km/hod. Přenosové vlastnosti osového kabelu lze značně zlepšit použitím moderních isolačních hmot. Tyčové polopermanentní vedení má proti osovému kabelu značně lepší přenosové vlastnosti. Poměrně rychlá stavba dává tomuto vedení ráz moderního vedení, které lze, i když je poškozeno, snadno opravit.

Nejlepší přenosové vlastnosti má permanentní vedení. Jeho stavba však je značně obtížná, vyžaduje velkého pracovního vypětí stavebního družstva a rychlost stavby je pomalá. Vedení se staví jen u nejvyšších svazků.

Aby dosáhli rychlé stavby permanentních vedení, konali Američané v roce 1955 zkoušky s použitím hákových izolátorů, které usnadňují rychlou stavbu.

Americká armáda používá v současné době též nově vyvinutého kabelu pro zařízení telefonie nosnými proudy. Pro tento kabel byly vyvinuty dva druhy zesilovačů, obsluhované a neobsluhované. Neobsluhované zesilovače se vkládají do 40 km kabelového vedení, obsluhované zesilovače asi po 200 km. U těchto kabelů je použito izolace z umělých hmot (polyethylenu). Některé nově vyvinuté americké osové kabely mají teflonovou izolaci; pracuje se na vývojovém využití celulárního polyethylenu, který obsahuje velké množství téměř molekulárních vzduchových bublinek, na izolaci kabelů.

Zmenšit rozměry a váhy u Pupinových cívek je možné až o 70%, použije-li se (sifferitových) jader se vzduchovou mezerou uprostřed jádra.

ZAŘIZENÍ PRO DÁLKOVÉ VIDĚNÍ A RETRANSLACI

Velení v současných podmínkách boje vyžaduje okamžitého linkového a radiového spojení nebo jeho kombinace na velké vzdálenosti. Zařízení pro dálkové ovládání umožňuje veliteli vést hovory z jeho stanoviště polním telefonním přístrojem. Linkovým vedením je telefon připojen na radiový přepojovač (normální telefonní přepojovač s neonkovým návěstím). K radiovému přepojovači jsou vedeními připojeny radiové stanice s telefonními doplňky. Pomocí této sítě může velitel

- vést telefonní hovor v radiové síti a sám přepínat příjem — vysílání stisknutím mikrotelefonního tlačítka;
- telefonicky se dohovoreti s obsluhou radiových stanic, i když je radiová stanice vypnuta;
- vysílat důležitou zprávu hromadně všemi radiovými stanicemi všemi vybudovanými radiovými sítěmi;
- vést telefonní hovory se všemi účastníky radiového přepojovače; tuto možnost mají i obsluhy radiových stanic.

K dosažení radiového spojení na větší vzdálenost je možno použít většího počtu radiových stanic postavených v žádaném směru a uskutečňovat spojení retranslací.

Naši zlepšovatelé — spojaři — zdokonalili dálkové ovládání tak, že univerzální přídavky a doplňky umožňují dálkové ovládání a retranslaci s většinou radiových stanic užívaných v naší armádě. Dosah linkového dálkového ovládání je 2 km; je nutné vývojové dosah zvětšit.

V korejské válce Američané vysoce cenili dálkové ovládání a retranslační spojení zvláště proto, že přijímačů a vysílačů o různých vlnových délkách může být využito i k zabezpečení součinnostního spojení.

Vývojové možnosti dalšího zlepšování doplňků a přídavků dálkového ovládání a retranslace přinesou další zjednodušení. Značnou překážkou zavedení této doplňkové linkové techniky do výzbroje jsou v současné době omezené výrobní možnosti našeho slaboproudého průmyslu.

O HLAVNÍCH SPOJOVACÍCH PŘÍSTROJÍCH A ZAŘIZENÍCH POUŽÍVANÝCH V NAŠÍ A AMERICKÉ ARMÁDĚ

Náš polní telefonní přístroj TP 25 má poměrně dobré technické vlastnosti. Není však dostatečně nepropustný (pro odmoření) a má málo slyšitelnou akustickou zvonkovou návěst. Vývojem bude možno jeho rozměry a váhu (3,8 kg) zmenšit (skříňku nahradit slitinou z lehkého kovu, řešit nepropustnost, zlepšit účinnost mikrofonu, sluchátka a zvonku).

Zlepšením telefonního přístroje se stále zabývají i kapitalističtí výrobci. Firma Western dodává nyní americké armádě nový polní telefonní přístroj TA-43/PT se zlepšenými taktickotechnickými vlastnostmi; nahrazuje dosavadní přístroj EE 8. Má zlepšený mikrofon, sluchátko a akustickou nastavitelnou návěst. Dosah přístroje na polním kabelu je 22 až 28 km. Bez zdrojových článků má dosah 8 km při hovoru do sluchátka. Je umístěn v nepropustné skřínce z hořčíkové slitiny s alkalickým chromátovým povlakem a váží 3,8 kg. Sluchátko je nahoře zploštěno, aby bylo možné je zasunout pod helmu.

Na stupni četa—rota používá americká armáda zjednodušeného telefonního přístroje. Nyní byl dosavadní typ TP-3a TS-10 nahrazen zlep-

šeným přístrojem TA-1/TT, který je bez bateriového zdroje a vnějším tvarem se podobá zesílenému mikrotelefonu. Je řešen nepropustně v kovovém pouzdře. Uvnitř je miniaturní ruční vyzváněcí generátor, akustické a optické návěští. Dosah přístroje po polních telefonních linkách je 6 km. Váží 1 kg. Pro zvýšení srozumitelnosti byla též vyvinuta magnetická mikrofonní vložka s vestavěným transistorovým zesilovačem. Je stejně velká jako dosavadní uhlíková mikrofonní vložka, má však větší stabilitu a rovnější frekvenční charakteristiku.

Polní telefonní ústředny (přepojovače)

Naše armáda používá dvou druhů přepojovačů, a to TÚ 11 — pro 10 účastníků a TÚ 21 — v stavebnicovém provedení pro 20 až 120 účastníků telefonní sítě. Přepojovač TÚ 11 je jednošňůrový s vestavěnou dorozumivací soupravou. Má citlivé návěští klapky umožňující návěští funkci přepojovače i tehdy, jsou-li účastníci rozmístěni ve velkých vzdálenostech.

Stavebnicový přepojovač pro 20 až 120 účastníků má podobné vlastnosti jako přepojovač TÚ 11. Nevýhodou obou vzorů je, že při zasažení bojovými radioaktivními nebo otravnými látkami je nelze deaktivovat proto, že velmi mnoho otvorů umožňuje vodě vniknout do přístroje.

Americká armáda nahrazuje dosavadní polní telefonní ústředny BD 71 a BD 72 novým typem SB 22/PT pro 12 účastníků. Ústředna je řešena nepropustně; je možno ji použít pro dálkové ovládání radiových stanic. Se zdroji a záložními díly váží 16,5 kg.

Zařízení nosné telefonie NOT 1-8 se používá k několikanásobnému využití linkových vedení pro telefonní hovory na spojovacích uzlech divísi a výše.

Používá se dvou typů zařízení NOT 1-8: přenosných zařízení jednokanálových s možností využití do 4 kanálů a stabilních zařízení 8kanálových.

Jednokanálová zařízení (typů NOT-jb a NOT-jc) jsou konstrukčně řešena tak, že uzavřené přístroje jsou odolné proti dešti a lze je snadno deaktivovat.

Osmikanálová zařízení nejsou zhotovena pro polní provoz. Prvního a druhého kanálu tohoto zařízení se používá na pupinisovaném osovém kabelu OK 1. Na kratší vzdálenosti do 14 km lze použít na nepupinisovaném kabelu OK 1 i třetího a čtvrtého kanálu pomocí zařízení NOT jb i c. Osmikanálového zařízení lze použít jen na permanentních nebo polopermanentních vedeních, po případě na zvláštních kabelech. Pro lepší využití vysokofrekvenčních kanálů nosné telefonie je možné vývojově zlepšit udržování stálosti nosného kmitočtu. Laboratorně byla ověřena možnost udržení kmitočtu krystalem s přesností 10^{-8} , avšak při dnešním způsobu se počítá s přesností 10^{-4} .

Americká armáda nahrazuje dosavadní zařízení nosné telefonie CF novým typem AN/TCC-3, kterého využívá čtyřmi komorovými kanály a jedním služebním. Při kabelovém vedení s pupinisováním po 400 m je dosah spojení s tímto zařízením 64 km. Používá se ho na spojovacích uzlech divísi a vyšších svazků. Celková váha je 81 kg, dřívější přístroj CF 1 vážil 215 kg.

Zařízení tónové telegrafie TOT používá se k několikanásobnému vy-

užití linkových vedení pro telegrafii a dálnopis na spojovacích uzlech divísi a výše.

Naše armáda používá zařízení TOT s amplitudovou modulací, a to na dvoudrátovém vedení jako zařízení pětikanálového a na čtyřdrátovém vedení jako zařízení dvanáctikanálového. Tohoto zařízení lze používat na všech druzích vedení, jeho dosah závisí na druhu a elektrických vlastnostech použitého vedení. Zařízení není konstruováno pro použití v poli a nelze je deaktivovat.

Americká armáda nahrazuje dosavadní zařízení tónové telegrafie TH-1/TCC-1 novým typem AN/TCC-14. Toto zařízení se skládá ze čtyř základních částí. Je na něm možno současně přenášet telefonní, telegrafní a dálnopisné zprávy. Používá se ho u spojovacích uzlů pluků a výše.

Dálnopisy. V naší armádě se používá čtyř typů páskových dálnopisů: ST 35, Siemens, Lorenz a Hell. Zřizují se na spojovacích uzlech svazků a výše. Dosah a rychlost jsou dány technickými hodnotami a vlastnostmi použitých typů. Rychlost dopravy slov je maximálně 20 slov/min., u typu Hell 6 slov/min.

Dálnopis ST 35 váží 28 kg, Siemens 32 kg, Lorenz 32 kg, Hell 25 kg. Tyto dálnopisy jsou mechanickoelektrické. Nejčastějším zdrojem poruch u nich je nespolehlivá funkce záběrové spojky tiskového hřídele.

Firma Siemens nyní vyrábí dálnopis s vestavěným perforátorem pro rychlé vysílání. Je snaha vyvinout dálnopis elektromechanický, který nemá tolik přesných mechanických částí, jejichž výroba je nákladná.

Americká armáda nahradila dosavadní páskový dálnopis TG 7/B novým typem stránkovým TT-4/TG. Jeho součásti mají zvýšenou odolnost proti mechanickému opotřebení a ve srovnání s typem TG 7/B má značně vyšší rychlost — až 100 slov/min. Po výměně některých částí je možno ho použít jako dálnopisu s páskovým záznamem. Dálnopis se balí do nehořlavého povlaku a váží 21 kg. (Souprava dálnopisu TG 7/B váží 102 kg.)

K rychlému odeslání dálnopisné zprávy používá americká armáda dálnopisných perforátorových vysilačů TG-26 A, TT-56/MGG.

V r. 1955 byly prováděny zkoušky s pokusným prototypem (Western) nového perforátorového dálnopisného vysilače, který má transistorované obvody a fototransistorový snímač kodu s papírové pásky.

Spojovací vojsko americké armády využívá zkušeností z druhé světové války k zlepšení linkových pojítek. Vývojově jsou nová linková pojítka lépe přizpůsobována pro polní použití, mají zvětšený dosah, menší váhu, rozměry a jsou uzavřeny v nepropustných skříních.

Linková pojítka je možno vývojově stále zlepšovat tak, aby bylo využito všech současných poznatků slaboproudé techniky. Konstrukční zjednodušení přístrojů je nejlepším předpokladem úspěšného řešení. Čím méně součástí se použije, tím je menší pravděpodobnost poruch. Je snaha oprostit slaboproudé vojenské přístroje od zapojení, které sice usnadňují obsluhu, ale mohou při provozu selhat.

Technologicky se zlepšují linková zařízení zvláště v těchto vývojových směrech: Součásti se zalévají zalévací spoxydovou pryskyřicí, která je tepelně odolná do 200° C, a může se jí proto použít i k zalévání odporů. Zalitím se zvýší odolnost proti vlhku a otřesům. Zlepšením izolačních a dielektrických vlastností isolantů umožňuje miniaturisaci. Je snaha, aby

součástky byly zkoušeny před montáží za podmínek, v kterých budou v přístroji pracovat.

V cizině se provádí též základní výzkum v oboru vlivu účinků atomového záření na materiál, z něhož jsou vyráběny součástky přístrojů. Bylo zjištěno, že se v některých isolačních umělých hmotách mění struktura složení molekul, na př. u polyethylenu se zvyšuje ozařováním bod tání až k netavitelnosti, tvrdne a stává se křehkým.

V linkové technice se začíná v cizině používat k miniaturizaci germaniových a křemíkových diod a transistorů v běžných spínacích telefonních okruzích. Transistory potřebují mnohem méně elektrické energie, ve srovnání s elektronkami mají skoro neomezenou životnost a jsou provozně spolehlivější.

KTERÝM SMĚREM ZAMĚRIT VÝVOJ V LINKOVÉ SPOJOVACÍ TECHNICE?

Zařízení pro přenos obrazů — fototelegraf

Na vyšších velitelských stupních se čím dál více pocituje potřeba rychlých přenosů bojové dokumentace. V soudobém boji je naléhavě nutno zkrátit dobu od vydání rozkazu do jeho provedení vykonavatelem. Tento požadavek splňuje fototelegraf (faksimile) — zařízení na přenos obrazů, map, schemat, náčrtů, písemných zpráv a p.

V zahraničí se používá dvou druhů fototelegrafů:

- novinářského obrazového fototelegrafu (pomalého) a
- tiskového fototelegrafu (rychlého).

Novinářský obrazový fototelegraf, na př. anglický výrobek firmy Muirhead, je seriově vyráběn a snese trvalý provoz a přenos obrazu na několik set kilometrů. Používá se ho u novinářských společností v Anglii. Přenášený obraz maximálních rozměrů 20×19 cm se upevní na válec vysílače. Válec s obrazem se otáčí, podélně posouvá a fotonkou se postupně snímají bodové prvky obrazu. V přijímači je opět na otáčejícím se válci fotografický papír. Obraz vzniká v místě světelné stopy dopadající z reprodukcí elektronky s bodovým zdrojem světla. Od vysílače k přijímači se po linkovém vedení vysílají obrazové a synchronizační impulsy v pásmu, které je užší než hovorové pásmo. Na přijímací straně se obraz fotograficky vyvolá. Přenos obrazu trvá 14 minut, při hrubším přenosu 7 minut. Fotografické vyvolání trvá 5 minut. Jakost přenesených obrazů je velmi dobrá, fotografie má 6 odstupňovaných odstínů a jemné zrnění. Vysílací zařízení váží 35 kg, přijímač 50 kg.

Tiskový fototelegraf je podstatně rychlejší a používá se hlavně k přenosu písemných zpráv a náčrtků. Má rozměry jako psací stroj. Texty nebo obrázky mohou mít na vysílací straně rozměry 17×11 cm a upevňují se na vysílací válec. Snímání a přenos obrazových bodů je v podstatě stejný jako u novinářského fototelegrafu. V přijímači je umístěna role elektrochemického papíru, která se stále trvale odvíjí přes válcovitou plochu a vychází z přístroje ven. Elektrochemický papír je složen ze tří slisovaných vrstev: papírové, uhlové černé a metalisované. Tmavé obrazové body na papíru se při příjmu vytvářejí výbojem elektrické jiskry mezi wolframovým hrotem proti metalisované vrstvě. Bílý papír se tím bodově vypálí a odkrytá čern okamžitě zobrazuje text nebo náčrt. Členění obrazových bodů je 0,2 až 0,3 mm². Zpráva na elektrochemickém papíru se může ihned po vysunutí z přístroje odtrhnout a odevzdat.

Přenos trvá 2 minuty 20 vteřin, což při použití tištěného textu umožňuje přenos asi 320 písmen za minutu. Obsluha nepotřebuje speciálního výcviku. Tímto zařízením se dají přenášet nejen psané texty, ale i výkresy, náčrtky, diagramy atd., které nemají jemné a odstíněné členění. Anglická firma Creed vyrábí podobný zlepšený tiskový fototelegraf. Vysílání a příjem zprávy trvá 2,5 minuty. V přístroji je využito elektronických principů. Americká firma Air Associates dokončila v roce 1955 vývoj tiskového fototelegrafu, jehož vysílač a přijímač jsou vestavěny do jedné skříně. Velikost přenášeného obrazu je 19×35 cm, váží asi 45 kg. Pro vojenské použití by vyhovovalo provedení se stálým odvíjením a použitím elektrochemického papíru, aby přijatá zpráva byla čitelná a bylo možno ji ihned odtrhnout a odevzdat.

Dobré vlastnosti má nový sovětský fototelegraf FTA-MS o velikosti přenášeného obrazu 22×30 cm. Přenos tisku trvá 2,5 minuty nebo 4 minuty. Přenos obrazu trvá 5 minut, 10 minut nebo 15 minut.

Zařízení pro záznam zvuku — magnetofon

Pro záznam zvukových zpráv může být páskový a drátový magnetofon vhodným doplňkem pojitek. Zvláště vhodným se jeví magnetofon pro záznam delších telefonních zpráv. Přijatá zpráva se může i několikrát reprodukovat a dodatečně zaznamenat na papír. Zvukový záznam na svítku pásky nebo drátu se může odeslat místo písemné zprávy a na místě určení po vložení do magnetofonu reprodukovat i po delší době.

Zavedení magnetofonu pro potřeby štábů v kombinaci s pojítky ušetří čas a papír.

V Sovětském svazu se používá magnetofonu pro výcvik spojařů radio-telegrafistů. Zejména se osvědčil při počátečním výcviku pro možnost kontroly vlastního vysílání.

Magnetofon byl v posledních deseti letech značně zdokonalen; není téměř oborů, kde by tato technická vymoženost — »konservování zvuku« — nenašla uplatnění. Magnetický záznam zvuku má nesporné přednosti proti jiným způsobům záznamů. Nahrávání je jednoduché, hodnotné, záznamového materiálu (pásky nebo drátu) se může opět používat, obsluha je nenáročná, umožňuje okamžitou reprodukci a smazání starého záznamu, při mnohonásobné reprodukci zachovává neměnnou kvalitu a dovoluje případné miniaturní provedení. Magnetofon s páskou dává věrnější reprodukci. S drátovým záznamem může být magnetofon miniaturní, ale jeho zvuková reprodukce je méně hodnotná.

V západním Německu vyrábí firma Grunding přenosné páskové magnetofony velikosti malého psacího stroje.

Drátový miniaturní magnetofon »Minifon Protona« se vyrábí hromadně a jeho konstrukce je chráněna 23 patentními nároky. Je vestavěn do skřínky z umělé hmoty rozměrů $16 \times 11 \times 3,5$ cm, váží 1,2 kg a může se nosit v kapse. Je napájen miniaturními bateriemi pro nepřetržitý provoz 15 hodin. Nahrávací drát je tloušťky 0,05 mm a záznamová doba 2 hodiny. Elektrodynamický mikrofon se připojuje třížilovým vodičem, po přepnutí působí jako reproduktor. Do soupravy patří též ruční náramkový mikrofon, stethoskopické sluchátko, nožní spínač a snímací magnetická sonda. Magnetickou sondou se může přímo snímat zvuk ze sluchátka během současného poslechu.

Utajení obsahu sdělovaných zpráv

Během odesílání zprávy po vedení je možný odposlech zprávy nepřitelem. Používané utajovací dokumenty: hovorové a kodové tabulky zpomalují rychlost velení. Jsou známy německé dálkopisné a inverzní utajovací přístroje, které jsou přídatky sdělovacích zařízení. Utajovače pro telefonní hovory jsou v cizině vyvíjeny v různých provedeních.

Jednoduchý způsob užívá proměnné nosné vlny měnící se podle smluveného průběhu. Strádací utajovací soustavy řeší utajení strádáním časových úseků řeči a prováděním časového posuvu v kombinačním sledu pomocí magnetofonové techniky. V Americe je patentováno několik soustav, na př. u systému Vocoder se z řeči vybírají úzká kmitočtová pásma. Technické varianty řešení, které by odpovídaly provozní jednoduchosti a spolehlivosti, jsou omezené. Žádá-li se dobré utajení a srozumitelnost po dešifrování, jsou utajovače poměrně složitá zařízení.

Vývojové vyřešení jednoduchého utajovače je obtížné. Není známo, zda se v západních armádách utajovačů používá nebo zda jsou teprve vyvíjeny pro vojenské použití ve vývojových ústavech.

ZÁVĚR

Světový rozvoj linkové techniky jde vpřed rychlými kroky. Výzkum a vývoj se zaměřuje na uspokojování potřeb vyplývajících z vojenských, průmyslových, hospodářských a jiných potřeb. Požadavky kladené na vývoj vojenské linkové techniky jsou tyto:

- spolehlivost a jednoduchost provozu v jakýchkoli polních a povětrnostních podmínkách;
- rozměry (velikost, váha) musí odpovídat určení přístroje (zařízení);
- odolnost proti bojovým radioaktivním a otravným látkám (snadná deaktivace, odmoření);
- možnost komplexní výroby v československých výrobních poměrech (nebo možnost vzájemné výroby, sdělování a výměna zkušeností mezi Sovětským svazem a lidové demokratickými zeměmi);
- koordinovaná spolupráce mezi technickými odvětvími spolupracujícími na výzkumu a vývoji dílčích přístrojů nebo součástí (měřicí přístroje, akumulátory, baterie, elektronky a p.).

Přitom je nutno nejen využívat výsledků dosažených v zahraničí, ale též hmotně zainteresovat nejširší počet zlepšovatelů a vynálezců, kteří v linkové technice přinesli řadu významných návrhů a vynálezů. Linková pojítka zaváděná do výzbroje musí především zrychlovat velení, zjednodušovat předávání rozkazů, schemat, náčrtů a p., aby vojska při rychlém tempu soudobého boje mohla být spolehlivě a nepřetržitě řízena.

Pozornost vývojových pracovníků z oboru linkové techniky musí být především zaměřena na zdokonalení dosavadních přístrojů a zařízení, aby vyhovovaly za použití atomových zbraní protiatomovým a protichemickým hlediskům.

Dále je nutno, aby daleko rychleji a s praktickými výsledky vyvinuli úsilí ve vývoji zařízení pro dálkové ovládání a retranslaci, v konstrukčním zjednodušení dálkopisné techniky, v zavedení fototelegrafů a magnetofonů a přistoupili k výzkumu utajovačů, které by odstranily kodování, zašifrovávání a odšifrovávání zpráv odesílaných linkovými pojítky.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

ATOMOVÉ ZBRANĚ A ARMÁDY

(Obsah knihy F. M. Miksche: »ATOMIC WEAPONS & ARMIES«)

V řadě publikací vydaných v posledních letech theoretiky kapitalistických armád zaujímá jedno z čelných míst práce, jejímž autorem je **F. M. Miksche**, a která má název »Atomové zbraně a armády« (**»Atomic Weapons & Armies«**). Vydána byla v roce 1955 v New Yorku.

Myšlenky uvedené knihy nepředstavují oficiální názory západních armád a nejsou zakotveny v jejich řádech ani předpisech. Jsou to soukromé názory autora, které jsou v mnohém v přímém rozporu s dosavadními názory ostatních vojenských theoretiků kapitalistických armád a mají polemický ráz.

Přesto se domníváme, že všem, kdo se zabývají otázkami vojenské vědy, je třeba seznámit se i s neoficiálními názory vojenských theoretiků západních států na soudobé podmínky operací.

Účelem tohoto článku je zatím jen informovat, a proto redakční rada Vojenské mysli nezaujímá k autorovým názorům kritické stanovisko.

(Redakční rada VM)

Cílem knihy je, jak autor sám uvádí, »dokázat, že dosavadní názory na Západě na základní otázky vojenství jsou takřka opačné vzhledem ke skutečnostem vzniklým s možností používání atomových zbraní na bojišti«.

V první kapitole knihy uvažuje autor o změnách v taktice a o rozhodujícím vlivu techniky na vytváření taktických zásad. Vylučuje názor, že by atomové zbraně samy o sobě mohly rozhodnout o vyřazení bojujících mocností, a dokazuje, že v možné budoucí »atomové válce« budou mít tak zvané konvenční*) zbraně stále svou důležitou úlohu. Žádné zbraně samy o sobě, říká, nevedou k rozhodujícím výsledkům. Každá zbraň je účinná jedině ve spojení s ostatními prostředky a činiteli. Jako příklad uvádí tanky, které mohly dosáhnout svých úspěchů jenom v součinnosti s letectvem.

*) V práci je na základě originálu použito některých méně obvyklých pojmů. Jedná se o takové pojmy, jejichž přizpůsobování naší terminologii by nebylo vhodné. Tak na př. je v práci použito »konvenční zbraně«, »konvenční dělostřelectvo«, »konvenční pozemní vojsko«, jimiž je třeba rozumět takové dělostřelectvo a vojsko, které nepočítá s používáním atomových zbraní. Z obdobných důvodů je použito v práci na př. pojmu »protiofensiva«, který nelze ztotožňovat s protiútokem.

Dále rozvíjí autor svoji základní theoretickou myšlenku, svůj základní názor na vliv zbraní na taktiku a říká, že při hodnocení vlivu zbraní na taktiku je třeba brát v úvahu:

a) ať jsou vlivy na taktiku jakékoli, boj za všech okolností se skládá ze dvou základních prvků, z palby a z pohybu (při čemž palbou se tu rozumí fyzický a psychologický účinek zbraní a pohybem přemísťování střelných zbraní a jejich obsluh a materiálu potřebného k jejich funkci);

b) palba a pohyb jsou činitelé trvalí a je to jejich vzájemný vztah, který určuje taktické formy boje;

c) taktika = v podstatě kombinace palby a pohybu a technický rozvoj má rozhodující vliv na jejich vzájemný vztah;

d) tato kombinace je umožňována možnostmi spojení, a je možno tedy říci závěrem, že formy boje jsou v podstatě určovány třemi činiteli, palbou, pohybem a spojením.

Autor dodává, že po všechny doby taktika kolísala mezi palbou a pohybem. V praxi nebylo mezi nimi nikdy shody. Růst palebné síly byl vždy výhodný pro zakopaného obránce, zatím co vynalezení nových prostředků pohybu bylo vždy výhodné pro útočníka. Z toho pak vyplývá, že technický pokrok má rozhodující vliv na vztah mezi útokem a obranou.

Z dalších kapitol knihy jsou pro nás s hlediska studia názorů západních theoretiků zajímavé dvě, a to kapitola »Taktika za používání atomových zbraní« a kapitola »Budoucí armády«. Obě řeší základní soudobé vojenskotheoretické problémy a vzhledem k jejich aktuálnosti pro vyřešení některých úkolů vojenskovědecké práce v naší armádě je třeba se s nimi seznámit podrobněji.

Stručné, zkrácené znění základních myšlenek obou těchto kapitol je možno uvést slovy autorovými takto:

I. TAKTIKA ZA POUŽÍVÁNÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Vydeme-li ze zkušenosti druhé světové války, její druhé poloviny a aplikujeme-li na ni dosavadní poznatky o možných vlivech atomových zbraní, dojdeme k závěru, že za normálních okolností, t. j. na normálním válečném poli, a za předpokladu, že protivníci jsou po stránce materiální více méně rovnocenní, bude mít válka statický ráz. Současné doktriny na Západě jsou však tomuto hledisku právě protikladné. Zdá se, že jsou založeny příliš na zkušenostech z poslední války a že není věnována dostatečná pozornost speciálním podmínkám, které o rázu bojů rozhodovaly. Důkladný rozbor jednotlivých přeměn taktických zásad by však dnešní stratégové přivedli k mnohem reálnějšímu hodnocení budoucích skutečností.

I kdyby se stalo a atomové zbraně se ukázaly méně účinnými, nežli se dnes domníváme, i v tom případě bude jejich vliv dostatečně revoluční, aby zcela změnil ráz boje.

I přes obrovskou koncentraci palebné síly v jediném náboji bude manévr stále rozhodovat o výsledku boje, který pak bude vítězně dovršen atomovými zbraněmi. Je však možné, že neobvyklá síla těchto zbraní vyvolá potřebu zvláštního manévru. A zůstává otevřeným problémem, zda atomové zbraně ne-

povedou k paralysování pohybu na bojišti tím, že jej učiní nesmírně obtížným, ačli ne prakticky nemožným, dokud technika nedodá nové vynálezy, které jej učiní znovu možným.

OBRANA

Od vynálezu atomových zbraní je všeobecně doporučováno jako protiopatření maskovat a rozptýlovat vojska. Obojí se však snadněji řekne, nežli dělá, vzhledem k tomu, že terén má jenom svoji vymezenou absorpční kapacitu. A stěží se jenom bude hledat maska pro třetinu dnešní divise a pochodové proudy sotva ujdou leteckému pozorování. Rozptýlení má také svoje hranice proto, že rozhodnutí nemůže být dosaženo bez soustředění. Stejně tak jako u maskování je i tu výhoda na straně obránce, který bez soustředění vojsk může dosáhnout rozhodujícího soustředění palby k zničení útočícího nepřítele, nehledě k jeho možnosti bránit se v polních stavbách, které zabezpečují určitou ochranu i před atomovými zbraněmi.

K úspěšnému vedení boje bude třeba kombinovaného použití všech zbraní. Atomové a konvenční letectvo, atomové a normální dělostřelectvo, pěchota a obrněné vojsko musí pracovat jako jeden složitý celek.

Pak přistupuje autor k prozkoumání jednotlivých prvků obrany a k vlastnímu vedení obranného boje.

1. Atomové dělostřelectvo za obranného boje

Spolu s oddíly řízených střel a atomovým taktickým letectvem bude jádrem, kolem kterého se budou kupit všechny ostatní síly a prostředky. Vlastní použití atomového dělostřelectva je si možno představit takto: Jednotlivá atomová děla se rozmístí ve vzdálenosti 4 až 6 mil*) od sebe a 6 až 8 mil za frontou. Tím se vytvoří přiměřený efekt podél celé fronty a pokryjí se všechna možná útočná pásma, neboť i jenom dosavadní dostřel těchto děl — 25 mil — umožní vždy soustředit na ohrožený úsek 4 až 6 děl. Pravděpodobnost, že by nepřítel zničil všechna atomová děla, je jenom velmi malá. Pro bezpečnost vlastních vojsk, vzhledem k okruhu působnosti atomových střel, bude činnost atomových děl plánována na hloubku 3 až 20 mil v prostoru nepřítele. Při srovnávání s normálním dělostřelectvem můžeme vycházet z předpokladu, že se 5 000 konvenčních děl vyrovná jednomu atomovému. Potom za předpokladu, že budeme bránit frontu 400 mil asi 80 atomovými děly, bude naše obranná linie bráněna vlastně 400 000 polními děly. Při tom oddíl o 12 dělech může pokrýt frontu 50 mil, což odpovídá frontě držené armádou o 6 divisích. Toto rozložení není ovšem lineární a bude se řídit terénem a možnostmi očekávaného útoku. Atomová děla musí být maskována a chráněna před výsadky lehkými obrněnými jednotkami, které je třeba přiřčenit přímo k atomovému dělostřelectvu. Součinnost mezi děly může být zabezpečována telefonem nebo radiem.

Výroba potřebných děl na celou frontu není problém, horší je to s otázkou munice, která je drahá a nedá se s ní normálně zacházet. Ukládat ji u každého děla by nebylo účelné vzhledem k možnostem

*) 1 míle = 1,6 km

útoku z různých směrů. Bude asi stačit mít u každého děla jenom jeden náboj, na ohrožených úsecích dva až tři. Tyto náboje budou stačit na zastavení úderu. Ostatní munice by byla 80 mil za frontou v malých pčlních skladech. Dopravována k dělům by byla vrtulníky.

2. Taktické letectvo (a řízené střely)

Úkolem atomového dělostřelectva je bojovat s blízkým týlem nepřítele, kdežto úkolem taktického letectva a oddílů řízených střel je rozšiřovat jejich účinek do hloubky. Hlavním úkolem letectva (řízených střel) je zabránit soustředování nepřítele a za útoku ho odříznout od záloh a posil. Působí do hloubky 100 mil a používá k tomu atomových a konvenčních pum. Jeho účinnost může být značná, uvážíme-li na příklad, že vzhledem k dosavadním studiím stačí rozrušit asi 8 až 12 komunikačních center na to, aby byl snížen pohyb nepřítele na 50 až 60%. Za uvedenou hranici 100 mil působí pak strategické letectvo.

Co se týká rušení dopravy, je nutno mít na paměti, že rušení dopravy přímo na komunikacích není účinné a výbuch jedné pumy znamená vyřazení nejvýše 120 až 140 vozidel. Atomových pum se bude proto používat spíše na vytváření překážek nežli na pochoduující proudy samy. Zdá se, že bude správné začít bombardovat nepřítele z hloubky 100 mil a pak postupovat k frontě. Pohyb se sice nezastaví úplně, ale bude silně snížen.

Raket a řízených střel musí být používáno podle stejných zásad. Jejich použití bude velmi důležité v noci a za špatného počasí. U řízených střel sice ještě technika neřekla poslední slovo, je však možno, že nahradí jak strategické, tak i taktické letectvo a bude tak postupně nahrazovat letectvo v bombardovacích operacích.

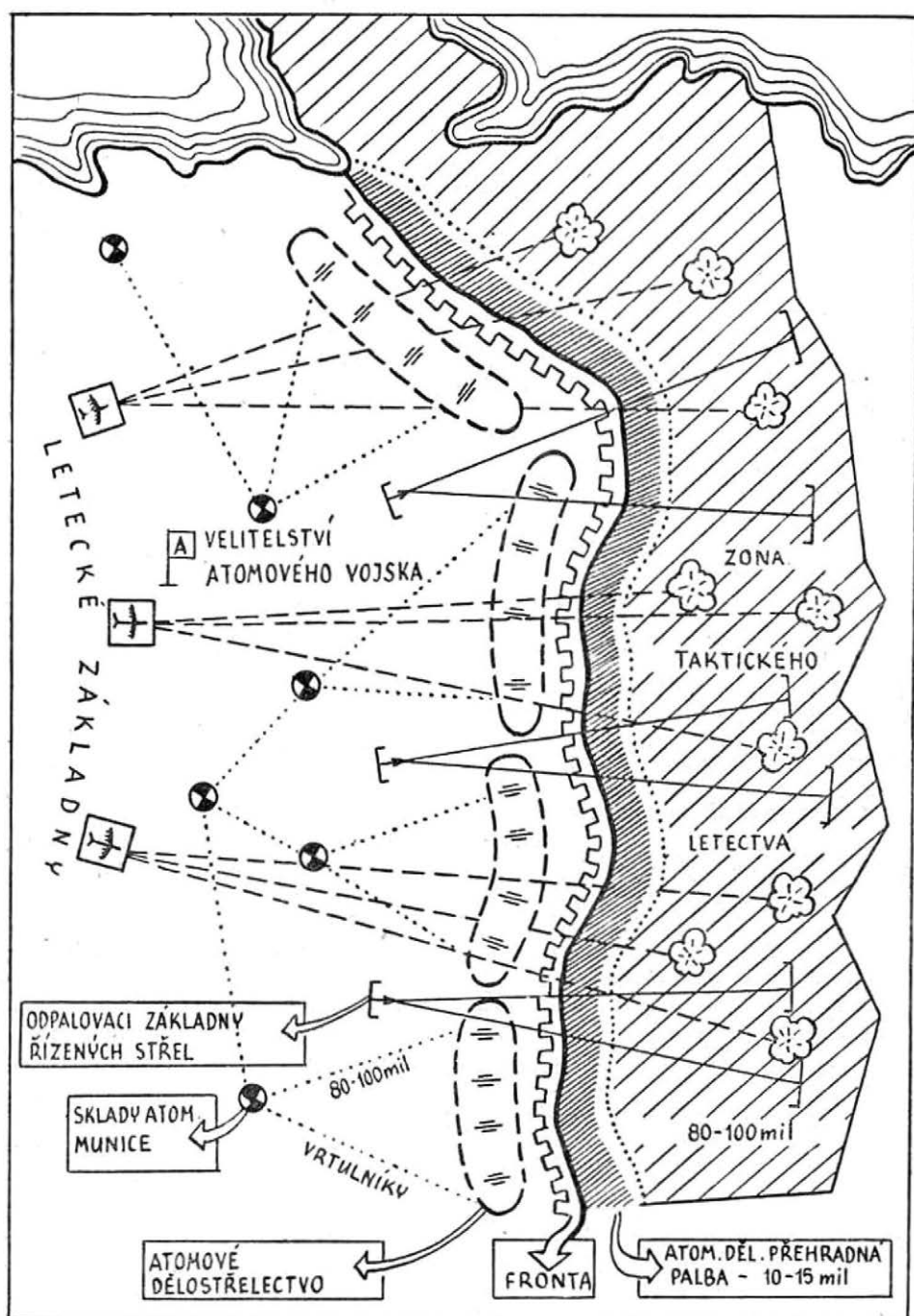
Kombinované použití těžkých taktických atomových zbraní v obranném boji nám zobrazuje schema na následující stránce.

3. Konvenční pozemní vojsko

Při posuzování úlohy atomových zbraní mohou být vysloveny pochybnosti o tom, bude-li nutno mít početné pozemní síly. Ano, bude jich třeba, poněvadž bez souvislé fronty by nepřítel hromadně prosakoval frontou, přešel by se přes postavení atomového dělostřelectva a přes slabé síly, které jej chrání. Proti tomuto náporu by byly atomové zbraně málo užitečné. Avšak pouhá existence souvislé fronty nutí nepřítele, aby se soustředil, a tím se stává terčem pro atomové zbraně. Bez pozemních sil by atomové dělostřelectvo a odpalovací základny řízených střel byly ve vzduchu. Je tedy třeba pozemních sil k tomu, aby vytvářely jakousi přehradu.

Co se týká sestavy, je třeba uvažovat takto:

Vzhledem k tomu, že lineární sestava zmenšuje účinky atomových pum, je nutno sestavu roztáhnout do šířky a organisovat tři nebo i více za sebou jdoucích postavení, každé jednu míli hluboké. Vzdálenost mezi postaveními je dána vzdáleností možného současného zasažení obou postavení jedním atomovým výbuchem. Hlavní síly je nutno soustředit v prvním postavení. Toto první postavení je nutno co nejvíce přiblížit k nepříteli, »země nikoho« musí být zmenšena na minimum. Na rozdíl od první války, kdy se Němcům několikrát podařilo

odpoutat se od nepřítele, který pak provedl dělostřeleckou přípravu na-prázdko, může být této metody použito ve smyslu opačném. Útočník se může pod ochranou tmy stáhnout, aby provedl atomový úder na první postavení nepřítele. Normálně ovšem tento pohyb stěží ujde radiolokač-nímu průzkumu nepřítele. S hlediska obránce je nutno, aby proti tomuto opatření měl pohotovы taktické zálohy, které budou ihned následovat v patách za nepřítelem. Atomové dělostřelectvo obránce se musí ihned soustředit na výchozí prostory útočníka.

Za používání atomových zbraní je však možno také současně před-pokládat, že za určitých okolností dojde k vytvoření »země nikoho« 10 mil i více. V takovém případě bude útočník nucen použít nové tech-niky soustředování — přibližovacího pochodu.

Celý systém pozemních sil musí být vybudován tak, aby se každá jejich část mohla bránit a bojovat, i kdyby byla úplně obklíčena a isolo-vána od ostatních atomovými zbraněmi. Základem obrany budou bojová skupení v síle praporu zesíleného protitankovými a protiletadlovými děly, ohňomety, minomety a polním dělostřelectvem. Válka za používání ato-mových zbraní pravděpodobně velmi zdůrazní význam malých jednotek. Obrana bude ovšem také založena na palbě a pohybu, při čemž se stane důležitější pohyb. Vzhledem k nebez-pečí hrozícímu při soustředování budou se provádět protizteče malými silami, zpravidla několika rotami rozptýlenými do šířky.

4. Vedení obranného boje

Každý z uvedených druhů vojsk (atomové dělostřelectvo, pěchota) má svoji specifickou úlohu a jeho úspěch má vliv na úspěch ostatních. Celý systém působí jako filtr. Viděno očima první světové války můžeme říci, že letecké taktické bombardování a řízené střely přejímají úlohu dělo-střeleckých přehradných paleb a atomové dělostřelectvo přejímá úlohu kulometů.

Jednotlivá údobí obranného boje jsou pak taková: radiolokační prů-zkum a vzdušný průzkum zjistí zámysl nepřítele a řízené střely a tak-tické letectvo budou pak bránit pohybu nepřítele na komunikacích. Ty síly, kterým se podaří projít přehradnými palbami až do výchozích pro-storů, dostanou se pak do palby atomového dělostřelectva. Jestliže se jim přesto podaří zahájit útok, je úkolem za sebou jdoucích obranných po-slavení útok zastavit.

Při boji atomového dělostřelectva a oddílů řízených střel záleží mno-hem více na činnosti letectva, nežli je tomu u pozemního vojska, poně-vadž bez radiolokátorů a vzdušného průzkumu jsou atomová děla slepá a bez letounů nosičů atomových pum a bez řízených střel nemůže být účinek atomového dělostřelectva rozšiřován do hloubky. Prakticky veškerá činnost proti nepřátelskému atomovému dělostřelectvu a od-palovacím základnám řízených střel jsou podmíněny taktickým letec-tvem. Právě tak je tomu i s ochranou atomového dělostřelectva před le-teckými útoky. Neboli: atomové dělostřelectvo, taktické letectvo a od-díly řízených střel jsou hlavní hnací silou celého systému a na jejich součinnosti hlavně záleží. Úkolem pozemních sil v obranném boji je hlav-ně chránit letecké základny, palebná postavení atomového dělostřelectva a odpalovací základny řízených střel.

Vyvstává otázka, zda by za těchto okolností nebylo výhodné organizovat samostatná atomová velitelství (svazky), ke kterým by patřilo atomové dělostřelectvo, oddíly řízených střel, stejně tak jako taktické letectvo. Důležitým argumentem pro to je, že použití atomových zbraní vyžaduje speciální taktiku. Rámec, v kterém atomové zbraně působí, je větší nežli rámec sboru nebo dokonce armády. Jejich bojištěm je celé válčiště. Celý boj se nakonec nutně vyvine v zápas mezi atomovými zbraněmi, které se pak stanou hlavním cílem.

Protiofensiva z jakékoli hloubky se může stát obtížnější nežli útok. Jaká bude nyní úloha strategických záloh vzdálených od fronty 80 až 100 mil? Může se stát, že se jim nepodaří projít přehradnou palbou. Mohou méně počítat s překvapením nežli útočník, který má iniciativu, zejména ve vzduchu. V každém případě se zdá rozumné mít strategické zálohy vzdálené tak, aby nebyly dále, nežli je vzdálenost jednoho nočního přesunu.

Význam taktických záloh bude větší nežli za poslední války. Aby však mohly splnit úkol, musí být co nejvíce vpředu a rozptýleny.*)

ÚTOK

Vedení atomového útoku proti nepříteli, který nepoužívá atomových zbraní, je věc jasná. Bude shozeno několik atomových pum na důležité body a bude následovat rychlý průlom obrněnými nebo pěšími jednotkami — což odpovídá představě, kterou ještě dodnes zastávají někteří stoupenci strategie »Superblitzkriegu«. Mnohem složitější je ovšem celá věc za oboustranného používání atomových zbraní. Tu je velké nebezpečí pro obě strany a několik dobře mířených atomových pum umístěných na útočnickovy druhé sledy a tyl může mít takové následky, že první sledy brzy nebudou mít sil k dalšímu útoku. »Blitzkrieg« je tak ovšem velmi problematický a nové zbraně nutně vyvolávají potřebu nové taktiky nejenom v obraně, ale i v útoku.

Na rozdíl od obránce je útočník mnohem zranitelnější. Útočník má však také výhody. Jsou jimi převaha vyjádřená v počtech, překvapení a iniciativa.

Atomová taktika za útoku musí být také založena jako v obraně na kombinovaném použití různých prostředků.

Stálé ohrožení komunikací, ať již atomovým nebo konvenčním letectvem, zároveň s potřebou soustředit dostatečné množství sil a materiálu ve výchozím prostoru k útoku činí přípravy na útok velmi složitými. Rychlé soustředění a útok ze značné hloubky jsou již sotva možné. Omezené možnosti pohybu v tylu a potřeba pomalého a postupného soustřeďování ztíží možnosti dosažení překvapení, a budou mít tedy rozhodný vliv na taktické formy. Bude třeba používat metody, kterou můžeme nazvat »rozptýlené soustřeďování«.

K dosažení převahy útočníkem je nutná především převaha v atomových zbraních. Velikost této převahy nelze dnes ještě stanovit. Záleží ani

*) K dalšímu studiu autorových názorů na obranný boj za používání atomových zbraní je možno použít překladu jeho článku z Military Review, který byl uveřejněn v 2. čísle časopisu Vojennyj vestnik z roku 1956.

ne tak na množství atomových zbraní, jako na množství atomové munice a na jejím rychlém dopravení ke zbraním.

Velká převaha v atomových zbraních může zmenšit počet potřebných pozemních sil, přesto však bude pravděpodobně nutné dosáhnout nutného poměru 3:1. Zůstává teď problémem, jak mají být tyto masy dopraveny z týlu k frontě rychle a nepozorovaně.

Ani vzdušná nadvláda nezabrání, aby obránce neodhalil zámysl útočnicka. A potom moderní zbraně přinutí celé armády rozptýlit se ještě daleko před vlastním bojištěm, přibližovat se k frontě »plížením po břichu« a zabezpečovat se zakopáváním, kdekoli to jen bude možné.

Mohou být tyto potíže překonány vzdušnou dopravou? Že vrtulníky v budoucnosti nahradí automobilní dopravní prostředky, zdá se nereálné. Každá divise by potřebovala asi 500 vrtulníků a takový počet se vymyká ekonomickým možnostem. A nehledě k tomu, že by takové gigantické dopravní letectvo vyžadovalo odpovídající zásobovací a dilenskou službu, a dále nehledě k vlivům počasí. Avšak i kdybychom předpokládali, že letecká doprava usnadní zásobovací problém, zůstává nevyřešeno, jak překonat atomovou překradnou palbu nepřítele a jak prorazit jeho pozemní obranu. Ti, kdo věří ve vzdušnou přepravu, vycházejí z takřka absolutní nadvlády našeho letectva za poslední války. Zapomněli ovšem, že druhá strana má stejné prostředky.

Metoda, která by mohla pomoci, by mohla být tato: organisovat systém postupných (za sebou jdoucích) základů do hloubky 150 mil, každou v prostoru, v kterém je možné maskování (maskovací prostory), a ve vzdálenosti, kterou je možno překonat za jednu noc.

Způsob zaujímání výchozího položení za atomového útoku zobrazuje schema na následující stránce.

Bude tedy nutné používat těchto možných způsobů dopravy:

1. Hlavních komunikací používat jenom co nejméně, pohyb rozložit na všechny komunikace, které je možno použít.

2. Jednotky a materiál, které mohou být přesunovány rozptýleně, přesunout po pěšinách nebo dokonce terénem.

3. Všechny tyto formy kombinovat co možná se vzdušnou dopravou.

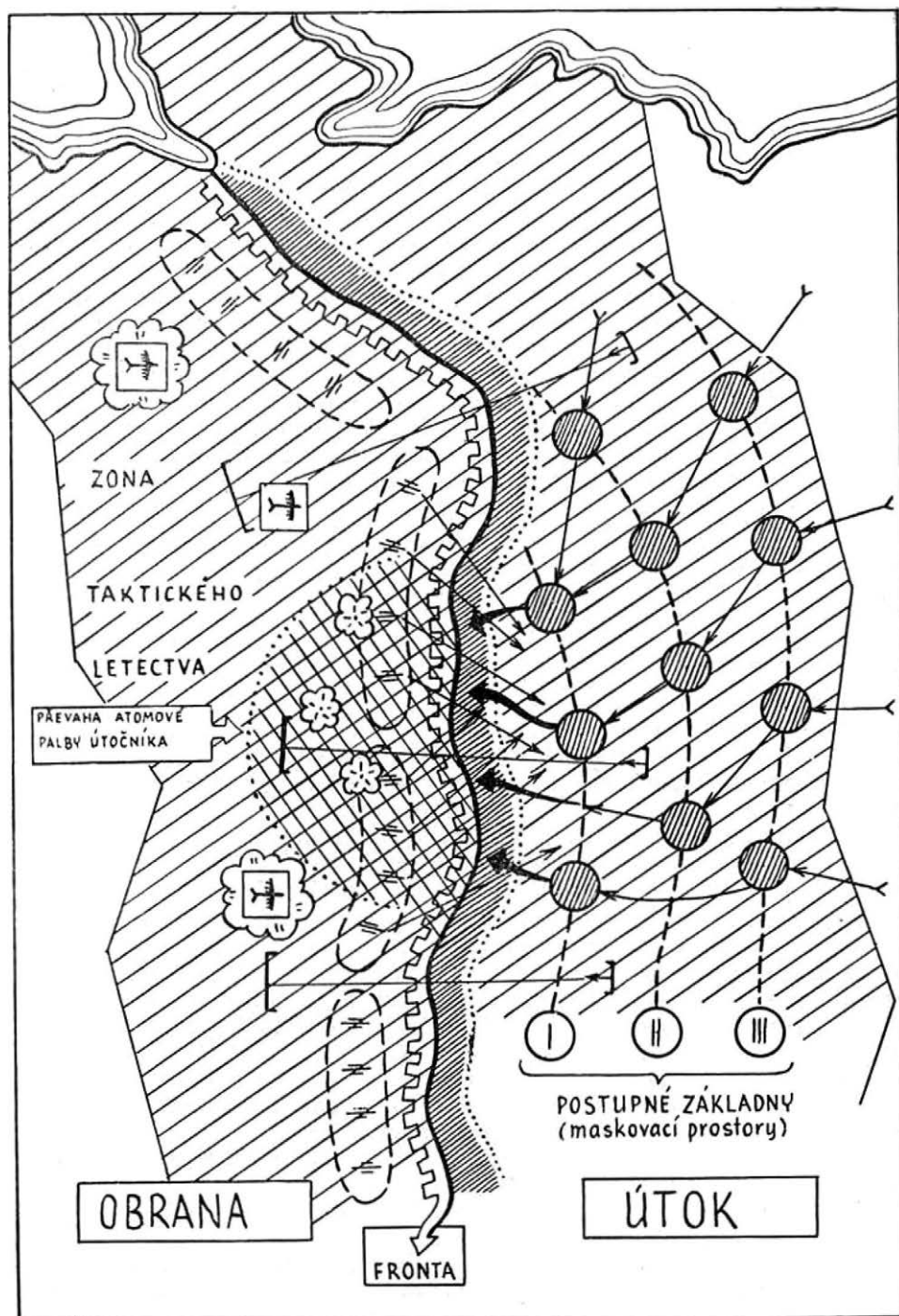
Nejlepší bude začít zásobami, municí, pak dělostřelectvem, a na konec vojsky určenými k provedení útoku.

Problém je ještě složitější ve výchozím prostoru k útoku. Tu je nutné »rozptýlené soustředění«, to znamená, že určité jednotky, na př. plukovní bojová skupení, jsou soustřeďovány, avšak odděleně od sebe, aby nebyly najednou zasaženy jedním atomovým výbuchem. Stejněměrné, dosud používané rozptýlení může vést k současnému zasažení několika jednotek, a tím k vyřazení všech, u rozptýleného to povede k vyřazení jedné jednotky, zatím co ostatní zůstanou bojeschopné.

Vzhledem k nutnosti dosáhnout převahy nad nepřítelem a nutného soustředění budou možné dvě cesty:

1. organisovat úzké pochodové proudy vzdálené od sebe na vzdálenost jednoho atomového výbuchu, nebo

2. jako je tomu za atomové obrany, rozčlenit útočnou sestavu na tři nebo více lineárních vln — sledů jednu mili hlubokých, mezi každou vlnou čtyři míle.

Za těchto okolností budou mít proudy velkou průraznou schopnost, avšak budou zranitelné na bocích a sledy budou mít zase průraznou schopnost menší.

V každém případě však musí být fronta širší. Mezi oddělenými proudy budou pasivní sektory, které bude nutno neutralisovat konvenčním a atomovým dělostřelectvem.

Divise může útočit v jednom nebo ve dvou proudech nebo ve třech oddělených sledech. Základní taktickou jednotkou zůstává bojové skupení plukovní, v němž poměrně samostatně jednají prapory zesílené tanky.

Mechanisované jednotky mohou mít vzhledem ke své větší pohyblivosti mezi sebou větší vzdálenosti. Soustřeďování budou provádět proto zrovna tak, jako pěchota.

Zálohy bude třeba mít co nejdále. Je však velké nebezpečí, že při velkém členění do hloubky neprojdou atomovou palbou.

Odchod jednotek v dotyku k uskutečnění atomových úderů na první postavení musí být proveden v noci. Na přípravnou atomovou palbu postačí 10 minut. Během této doby budou zničena minová pole, a protitankové kanony a tanky budou proto moci jednat samostatněji. Jak hluboko bude moci útočník proniknout, se ještě uvidí. Hluboké a rozsáhlé údery mechanisovaných a tankových vojsk budou sotva možné vzhledem ke zranitelnosti různých pomocných služeb atomovými zbraněmi, na kterých tato vojska závisí.

Vedení útoku

Útok začíná bojem o nadvládu ve vzduchu. K zabezpečení volnosti pohybu musí být blokována nepřátelská letiště a celý prostor musí být hlídkován stíhacími letouny. Používání atomových pum usnadní boj o nadvládu ve vzduchu, atomové údery vyřadí rychle nepřátelská letiště. Údery na letiště musí být vedeny náhle, co možná současně a vzápětí po vyražení útoku. Aby vlastní letiště nepotkal stejný osud, je nutno budovat místo velkých letišť malá, a to ve velkém počtu.

Přípravná palba může být vedena několika způsoby. V dotyku to bude salva několika atomových střel na druhé a třetí postavení, zatím co konvenční dělostřelectvo bude neutralisovat první. Během útoku zabezpečuje normální dělostřelectvo první sledy, zatím co atomové dělostřelectvo provádí údery na blízké týly a palebná postavení atomových děl.

Letectvo nesoucí atomové pumy izoluje nepřítele od záloh a zásobovacích jednotek. Konvenční letectvo a raketometry také útočí na palebná postavení atomového dělostřelectva. Stíhací letectvo chrání letiště a zejména vlastní týl proti nepřátelskému letectvu. Čím hlouběji půjde útok předních sledů, tím větší bude nebezpečí, že bude týl odříznut atomovými zbraněmi.

Letectvo bude mít čím dál tím důležitější úlohu. Hlavní boj se nepochybně rozvine okolo atomových zbraní, protože jejich neutralisace umožní pohyb, bez něhož není možný manévr a ani »klasické rozhodnutí«. Za těchto okolností se tedy výsledků dosáhne hlavně letectvem. Dojde k obrovským vzdušným sražením, jejichž konečným cílem bude zničit atomové zbraně. Pozemní síly budou mít jenom poměrně podřad-

nou úlohu a letectvo jim bude moci poskytnout jenom málo pomoci v obvyklém smyslu.

Palba může získat znovu rozhodující převahu vzhledem k pohybu. Ovšem zákopová válka může sotva vést k řešení. Hlavní těžiště války se může snadno přenést ve formě strategické letecké války na životně důležitá území nepřítele s cílem nepřímým zlomit jeho odpor. Nebude-li dosaženo rozhodnutí rychlou činností, může se fronta stát jen hranicí k ochraně strategického letectva a válečného průmyslu před širokou infiltrací.

II. BUDOUCÍ ARMÁDY

Atomový způsob vedení války povede ke změně složení armád. Bylo by však nemoudré z toho vyvozovat, že bude nějak podstatně snížen význam lidí nebo že budou lidé nahrazováni. Rozhodnutí může být dosaženo jenom lidmi a stroji. Je nebezpečný mythus, že tažení může být rozhodnuto s malými, úzce pohyblivými silami podporovanými atomovými zbraněmi. Ať se to zdá paradoxní, vývoj nás přinutí vzdát se složitějšího materiálu a složitých taktických forem. Odstřelovač, kulometník, tarasnice nebo minomet budou spolehlivější nežli moderní zbraně vyžadující složitou zásobovací službu.

Nepohyblivé a složité divise sil Atlantického paktu sotva odpovídají požadavkům atomové války — a ještě méně finančním možnostem mnoha evropských zemí. Na »atlantickou« divisi připadá 68 000 lidí, 18 000 v předním pásmu a 50 000 v týlových prostorech válčiště. A z těchto 18 000 jenom polovina skutečně bojuje. Udržení takové divise stojí americké poplatníky v míru ročně 300 milionů dolarů (sovětská divise jenom 20 až 30 milionů dolarů).

S hlediska zásob potřebuje americká divise denně 600 až 800 t, kdežto sovětská 150 až 200 t. Důsledek toho je, že stálá — mírová americká armáda má jenom 25 divisí, kdežto sovětská 180. Toto složení amerických divisí je také příčinou, proč nemohou západní státy využít v Evropě lidského potenciálu. Příkladem může být Francie, která v poslední válce postavila 100 divisí, kdežto dnes jen 15 až 20. Ostatní dva miliony zbraně schopných mužů nemůže postavit z finančních důvodů.

Krise divisního systému

Západní armády se dnes dostaly do slepé uličky. Divise klesají pod vlastní tíhou. Jaké byly a jsou příčiny tohoto stavu? Došlo k chybě v tom, jak byly zařazovány zbraně do divisí. Původně byla divise vyvážený celek, v první světové válce dostala dělostřelectvo, v druhé válce dostala tanky a leteckou podporu. Ukázalo se, že divise je při zachovávaní současné rovnováhy na všechny tyto zbraně příliš malá. Pomalu se začala vyvíjet nerovnováha. Potřeba manévrovat takovým množstvím zbraní, potřeba součinnosti a obrovského množství munice zvětšila počty štábů vzhledem k bojující živé síle. Neboli čím více byla divise zatěžována těžkými zbraněmi, tím více byl vytlačován pěšák. Často slyšíme o obrovské palebné síle divise. Skutečnost je ovšem taková, že palebná síla má význam jenom ve spojení s manévrem — a v tom je právě jádro problému dnešní organisace, totiž, že palba a terénní pohyb nejsou v rovnováze.

Stejně je tomu s plukem, který se svými 2500 lidmi je příliš těžkopádný k plnění taktických úkolů a zase příliš slabý na to, aby samostatně plnil operační úkoly. Situace se nemůže zlepšit ani přidělením dělostřelectva a ženistů. Palebná síla se tak sice může zlepšit, nikoli však pohyblivost, zejména v těžkém terénu.

To, čeho je americké divisi potřeby, jsou pěšáci. Nevhodnost americké divise zejména vynikne, uváží-li se poměry ve východní Evropě, kde je málo komunikací. Je třeba mít na paměti, že je snadnější vybavit armádu vozidly, nežli pro tyto vozidla najít komunikace.

Pro americkou divisi platí tato čísla: štáb a služby tvoří u divise 46,4%, u pluku 45,49, u praporu 31,2% (nebojovníků). Personál u těžkých zbraní (kolektivních): u divise 40,4%, u pluku 43,8%, u praporu 50%. Pěšáci jsou zastoupeni takto: u divise 6,6%, u pluku 10,8%, u praporu 18,8%.

Americká divise má tedy velkou hlavu, dlouhý ocas a mezi nimi tělo, které není ve správném poměru. Z této skutečnosti vyplývá paradox, který je pravdivý, že motorisace snížila taktickou schopnost armády. Americké divise mají rychlost, nikoli však pružnost, která je druhým prvkem mobilnosti. Armády složené z divisí takového typu mohou operovat jenom proti nepříteli, který je ve vzduchu slabý. A naděje těchto armád budou ještě více zmenšeny při používání atomových zbraní.

Nová organizace

Pozemní síly by měly být v budoucnosti děleny na těchto pět kategorií:

1. atomové vojsko, 2. normální pěchota (krycí funkce), 3. mechanisované vojsko (úderná síla), 4. vojsko určené v týlových oblastech, 5. výsadekové vojsko a ostatní speciální jednotky. Přitom pořadí důležitosti nebude jako dosud: mechanisované vojsko, výsadekové vojsko, pěchota, ženisté, nýbrž atomové vojsko, pěchota, ženisté (týlové jednotky), mechanisované vojsko a výsadekové jednotky.

Letectvo bude asi působit ve dvou základních formách:

1. jako strategické letectvo — samostatně působící, proti nepřátelské zemi a
2. jako taktické letectvo — které bude spolupracovat s pozemními silami.

1. Atomové vojsko

Stává se zřejmou potřebou organisovat nové svazky, které budou mít název svazky atomové. Jejich složení bude asi takové:

1. velitelství a štáb (řízení);
2. speciální jednotky (optický a zvukoměrný průzkum, topografická, balistická a meteorologická skupina);
3. 1 až 3 baterie těžkého atomového dělostřelectva (12 až 36 děl), jedna baterie k podpoře jedné armády;
4. 1 až 3 prapory řízených střel (6 až 18 odpalovacích základen);
5. bojové letectvo (různé typy letounů, stíhací a bombardovací);

6. protiletadlové dělostřelectvo a jednotky pěchoty (k ochraně leteckých základů a palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích základů);
7. ženisté;
8. zásobovací a udržovací služba.

Složení atomových svazků se může ovšem měnit podle válčiště. V obranném boji musí být síla taktického letectva nejméně $\frac{1}{3}$ letectva útočníka. Atomové svazky budou operovat v mnohem větším měřítku nežli armádní sbor — bude to zpravidla 120 až 160 mil a možná i více. Hloubka jejich působení bude 100 až 120 mil. Měly by být podřízeny veliteli atomového vojska.

Úkolem atomových svazků bude

- připravovat a podporovat útok;
- krýt odkryté boky manévrujících armád;
- krýt odchod při ústupu;
- podporovat obranný boj vlastních vojsk.

Atomových svazků bude používáno jenom k dosažení důležitých cílů (nikoli na příklad k dělostřeleckým soubojům, jako tomu bylo za první světové války).

2. Normální (konvenční) pěchota

Jednotky nového typu, které musí být vytvořeny na správné základně, musí být schopny využít našeho lidského potenciálu a musí odpovídat těmto požadavkům:

1. malé nároky na zásobování a poměrná nezávislost na týlových službách;
2. palebná síla musí být v rovnováze s pohyblivostí v terénu;
3. organizace musí být pružná a dovolovat kontrolu, maskování a rozptylování;
4. jednoduchost výzbroje a malá nákladnost;
5. útvary musí být organizovány pro všechny eventuality (pro atomovou válku, pro konvenční válku a pro partyzánskou válku).

Takováto organizace nedovolí ovšem vedení bleskových manévru, je však nutná, poněvadž tyto jednotky jsou určeny hlavně k obraně, k střežení souvislých front — k ochraně palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích základů.

Dalším úkolem těchto divísi je působit mezi dvěma nebo i více oddělenými motorisovanými proudy k zabezpečení jejich úspěchu, chránit komunikace před výsadky a při nepřátelském průlomu vést »partyzánskou válku« v týlu nepřitele.

V budoucnosti bude možno u divísi snížit počet konvenčního dělostřelectva. Dělostřelectvem a tanky mohou tyto divise být zesíleny jenom pro útok. Nejdůležitějším organizačním problémem u těchto divísi je udržení jejich vnitřní rovnováhy. Toho se za současných podmínek dosáhne jenom zvětšováním počtu bojující živé síly v nich.

Theoreticky normálně vyvážená divise by měla obsahovat 30% služeb, 40% kolektivních zbraní a 30% bojujících vojáků. Přitom je nutno zachovat příslušnou rovnováhu u podřízených útvarů a jednotek a nezbytnou pružnost.

Existují tendence zvýšit živou sílu organisováním praporů o šesti rotách místo čtyř, čímž by se mohly ušetřit štáby. Důsledek toho by ovšem byl takový, že by se prapory staly těžkopádnými a velitelé by byli přetížení. Je třeba uvážit, není-li ještě jiná cesta: zachovat trojkový systém a přistoupit k tak zvané »změně relativní taktické hodnoty jednotek«, to znamená dosavadní poločety o 10 až 12 mužích zvýšit na tři družstva o 7 mužích + důstojník + tři, což je dohromady 25 lidí. Je to více než stará poločeta a méně než četa. Tři takové poločety (čety a četa zbrani + štáb + poločeta služeb je dohromady 136 mužů, což je více než dřívější četa a méně nežli rota. Následující jednotka se bude zakládat na třech takových četách/rotách, což dohromady dává 521 mužů. U takto vzniklého praporu by byl vnitřní poměr 20 : 35 : 45, kdežto u dnešního je 31,2 : 50 : 18,8. Celkové řešení by pak vypadalo takto:

Dnešní jednotky		Po změně taktické hodnoty	
četa	41 mužů	←————→ četa/rota	136 mužů
rota	211 mužů		
prapor	917 mužů	←————→ rota/prapor	521 mužů
		←————→ prapor/pluk	2000 mužů
pluk	3577 mužů	←————→ divise	8500 mužů
divise	18705 mužů		

Vnitřní poměr u tří podřízených jednotek v divisi by byl zachován 30 : 40 : 30. Divise by měla 450 až 500 nákladních aut a osobních terénních vozidel. Tři divise takového typu by tvořily vyšší svazek »pěší sbor«, který by nahrazoval dřívější »nezávislou divisi«. Tento sbor by se skládal ze tří pěších divisí (25 000 mužů), z dělostřeleckého pluku (2000), z tankového pluku (2000), z ženijního pluku (2000) a z brigády služeb (2000), což dohromady dává 33 500 mužů (soudobý armádní sbor má 60 000 mužů). Tento sbor by se stal normální akční jednotkou.

Do popředí se dostává otázka využití koní v soudobé válce. Jejich využití za atomové války je velmi důležité vzhledem k tomu, že jsou velmi málo závislí na složitých službách. Jejich praktické využití v moderní válce již bylo dokázáno Sovětským svazem. Je možno uvažovat o využití koní při dopravě těžkých pěchotních zbraní (technický vývoj značně snižuje váhu těchto zbraní, na př. bezzákluzové dělo může nést jeden kůň). Použití koní by znamenalo menší závislost na silnicích, rovněž maskování by bylo jednodušší. Ačkoli pracovní kapacita koní je menší nežli motorů, mohou být koně zase udržováni z místních zdrojů. Tím se ovšem neobhájí přechod k dopravě pomocí koní. Každý prostředek má svoje místo. Je nepochybné, že by to snížilo strategickou rychlost jednotek. Ve skutečnosti, čeho však bude třeba v budoucnosti, je lehká pěší divise schopná pohybovat se terénem (dlouhé

pochodové proudy na silnicích za dnešních podmínek nikdy nedosáhnou svého cíle).

Ženíjní jednotky budou asi mít důležitější úlohu než kdykoli jindy ve vojenské historii. V každém druhu boje bude v soudobých podmínkách krajně důležité rychle se zakopat, vybudovat úkryty a maskovat se. S tohoto hlediska je také možno předvídat, že v budoucnosti dojde asi ke sloučení pěších a ženijních jednotek a k vytvoření nového typu vojska. Tu může ovšem problém vyřešit jedině praktická zkušenost. Bude možná potřeba organisovat pluk ze tří pěších a z jednoho ženijního praporu.

3. Mechanisované vojsko

S hlediska vedení války pozemními silami je nutno brát v úvahu, že první dny války budou mít manévrový ráz. V tomto období mohou mít mechanisovaná vojska opět velký význam. Později ovšem atomové zbraně pronikavě sníží trvání zahajovacích sražení. Dnešní nerovnováha mezi palbou a pohybem, větší nežli kdykoli v historii, bude mít své důsledky a mechanisovaná vojska by měla těžké ztráty, dříve než by mohly přijít posily.

Je nebezpečné soustřeďovat se na krátké období zahajovacích sražení a na tom založit organisaci armády bez uvážení, co se může stát později.

Za předpokladu, že se boj zastaví, jaká bude potom funkce mechanisovaných vojsk? Je to skutečně tak nepravděpodobné, že atomové zbraně budou mít stejný vliv na mechanisovaná vojska, jako měly kulomet a rychlopalné dělo na jezdeckvo?

Slabost moderních tanků není v jejich zranitelnosti. Ta je poměrně malá. Zranitelnost vojska je však ve zranitelnosti pomocných služeb, na kterých je toto vojsko naprosto závislé. Je to Achillova pata strategických a taktických možností tankových a mechanisovaných vojsk. Zásobování vzduchem nemůže problém vyřešit.

Jaké jsou tu možnosti do budoucna? Jedna z možností je snížit váhu tanků, aby se tak získala možnost vozit pohonné hmoty a munici. Vývoj protitankových zbraní již definitivně rozhodl souboj mezi střelou a pancířem ve prospěch střely. Nejlepší ochranou dnes pro tanky není tlustá »kůže«, nýbrž síla výzbroje a mobilnost. První umožňuje tankům zasáhnout nepřítele na větší vzdálenost a druhá umožňuje využívat mnohem více krytů. Redukce pancíře by automaticky snížila váhu a tím by se zvětšila mobilnost. Části této váhy by mohlo být využito k vození pohonných hmot a munice, čímž by se zvětšila nezávislost tanků na zásobovací službě.

Co se týká organisace, mají dnešní obrněné divise vnitřní nerovnováhu, stejně tak jako pěší divise. Celkové počty jsou tu takové: 16 000 lidí, 273 tanků, 3300 motorových vozidel. Neboli na každý tank připadá 43 mužů a 9 vozidel. Poměr služeb, tanků a pěchoty by však neměl přesahovat 45 : 35 : 20%.

Nutnost rozptylovat vyvolává nutnost organisovat mnohem pružnější typ divise, než je tomu dosud. Je-li u dnešní pěší divise nutno, aby se zvýšil počet živé síly, tu je nutno, aby se zvýšil počet obrněných zbraní vzhledem k ostatním zbraním. Jenom tak se může stát tank hlavní zbraní. Místo divisi bude lépe organisovat obrněné brigády, které budou

mít větší manévrovací schopnosti. Tyto brigády by měly dohromady 250 tanků a přímo i nepřímo by byly obsluhovány 6500 až 7000 muži.

Neboli příležitost pro smělé tankové útoky se v budoucnu značně zmenší. Mechanisované jednotky proto mohou být nuceny přejít k taktice podobné taktice pěchoty. Skupiny pěti tanků vážících méně než 8 t budou působit jako pěšáci — od krytu ke krytu. Střední tanky ve váze 12 až 18 t budou podporovat jejich palbu zezadu a budou postupovat jako mobilní palebná základna, celý souhrn pak bude chráněn těžkými tanky (přes 20 t) vyzbrojenými mocnými děly. Mechanisovaná pěchota bude následovat na transportérech. I tu budou velmi důležité ženisté.

V každém případě samostatné taktické použití obrněných jednotek je možné jenom při přípravné palbě jako dosud. Útok bude veden na mnohem širší frontě nežli dosud. To ovšem povede k zmenšení průraznosti útoku (může to vést k »mechanisované partyzánské válce«). Nebezpečí, že takový útok ztratí brzy svoji průraznost, není ani tu, v prvních sledech, které se nebudou střetávat s velkým odporem, nýbrž spíše v jejich spojení se zásobovacími základnami, na které bude obránce soustřeďovat palbu atomových zbraní.

Další metodou použití obrněných jednotek by bylo v rámci normální pěší divise. Ovšem ty by nebyly organizačně včleněny, poněvadž by to zase vedlo k zmenšení manévrovací schopnosti pěší divise, nýbrž jako samostatné pluky, prapory nebo roty, které by byly dočasně přidělovány podle potřeby.

4. Vojska a služby určené pro týlové oblasti

Naše úvaha se týká blízkého týlu, poněvadž se nezabýváme strategickým letectvem. To, co se dříve nazývalo frontou, později bojištěm, to se nepochybně rozšíří do hloubky 80 až 100 mil. Bude to oblast, která bude nejvíce zasahována atomovými zbraněmi. Poměrně úzký pás obsazený vojsky bude tvořit jenom část bojiště, třebaže velmi důležitou.

Na funkci služby v této týlové oblasti bude záviset úspěch činnosti. Atomová válka tu ovšem znásobí potíže. Bude tu nutno dodržovat pořádek, kázeň, bezpečnost pohybu, evakuaci a bude třeba řídit civilní obyvatelstvo. Složitě úkoly si vyžadují vytvořit tu speciální útvary v rámci hranice armád a skupin armád. Celý tento pás bude třeba organizačně rozdělit na okruhy, každý s vlastním velitelstvím.

Oblast musí být studována s hlediska maskovacích možností. Masek bude široce využíváno ke krytí vojsk. Všechny jednotky v této oblasti a komukoli patřící budou podléhat »týlovému zónálnímu velitelství«. Toto velitelství bude odpovídat za regulaci pohybu, ubytování a zásobování přepravovaných vojsk a p.

Je nutno, aby tu byly organisovány:

a) Ženíjní vojsko — bude tu naprosto nutné. Možná, že v budoucnosti bude tu nutno organisovat celé ženijní divise, do nichž budou z a č l e ň o v á n í politicky méně spolehliví lidé. Jejich funkce bude záležet v provádění oprav cest, mostů, v odstraňování radioaktivity, ve stavbě ubytovacích zařízení, v budování úkrytů a v budování nových obranných postavení za frontou.

b) Regulační jednotky.

- c) Protiletadlové dělostřelectvo.
- d) Policejní a bezpečnostní jednotky.
- e) Zdravotnické jednotky.
- f) Týlové zonální velitelství.

5. Výsadkové vojsko

Použití výsadkového vojska bude velmi obtížné, poněvadž nepřítel bude mít mnoho možností, jak výsadkové jednotky zničit. Na zemi mají výsadkové jednotky jenom velmi málo vozidel, nemají proto takovou mobilnost a mohou být nepřítelem používajícím atomových zbraní lehce zničeny. A mimo to není daleko doba, kdy bude používáno řízených protiletadlových atomových střel, kterých bude možno s úspěchem použít jak proti konvojm dopravujícím výsadkové jednotky, tak i proti konvojm dopravujícím pro ně zásoby.

Dále je třeba brát v úvahu, že čím více bude boj ztrácet svůj mobilní ráz, tím menší bude hloubka, do které bude možno výsadky shazovat. Možná dojde k docela jinému použití výsadkových jednotek. Třeba se ukáže lepším shazovat je za obrněnými vojsky nežli před nimi (k dodání nezbytné pěchoty, k ochraně odkrytých boků, k neutralisaci odporů nebo k vytváření postupných zásobovacích základů za postupujícími hlavními silami).

Je však možné, že v neevropských oblastech, kde jsou komunikace řidší a kde nebude nutno očekávat takový odpor nepřítele, že tam naleznou výsadková vojska větší použití.

*

Potud slova autorova. V další, poslední kapitole knihy se zabývá vzájemnými vztahy fronty a týlu a předpovídá, že budoucí válka bude pravděpodobně doprovázena stěhováním obyvatelstva takového rozsahu, jaký svět dosud nepoznal. Je možno očekávat uprchlíky dvojího druhu: prchající před nepřátelskými armádami a uprchlíky z velikých měst, a to z center ohrožených bombardováním atomovými pumami. Panika může být podle jeho názoru taková, že může vést i ke zhroucení vojenských operací.

Jako preventivní opatření navrhuje:

1. evakuaci osob, kterých není třeba k válečné výrobě, v průmyslu, k protivzdušné obraně a p.;
2. úplnou evakuaci nejohroženějších měst;
3. decentralisaci služeb ve městech (zásobování, distribuce, voda, elektrina).

(Zpracoval major Jaroslav Vinkler)

BYL ZÁVĚR REDAKČNÍ RADY O VÝZNAMU PROTIZTEČÍ V OBRANĚ STŘELECKÉHO SBORU SPRÁVNÝ?

Ve »Vojenské mysli« čis. 2/56 uzavřela redakční rada diskusi o významu protiztečí v obranném boji střeleckého sboru. Doslova se v závěru uvádí: »Vzhledem na ráz soudobého boje je možné předpokládat, že malé jednotky obránce na směru hlavního úderu nepřítelů při použití atomových zbraní a tanků budou mít zpravidla malou naději na úspěch protiztečí. Tento závěr však neopravňuje k pasivitě obránce. Obránce je povinen využít všech prostředků k vedení aktivní obrany.«

Protože se o významu protiztečí v obraně v poslední době mnoho mluví a celkem ne vždy správně, myslím, že by bylo účelné v diskusi pokračovat a neuzavírat ji. Konečně v samém závěru redakční rady je určitý rozpor, když se na jednom místě mluví o malé naději na úspěch protiztečí a na druhé straně se zdůrazňuje povinnost využít všech prostředků k vedení aktivní obrany. Je přece dobře známo, že protizteče jsou jedním z nejdůležitějších projevů aktivity obrany, ať už jde o malé jednotky nebo velké (účelnější by bylo tyto pojmy konkretizovat).

Otázku významu protiztečí v soudobém boji nutno chápat tvůrčím způsobem. Dosti rozšířen je u nás takový názor, že cílem každé protizteče je obnovit původní přední okraj nebo některé postavení. Takto chápáná protizteč bude na směru hlavního úderu nepřítelů za použití zbraní hromadného ničení poměrně řídká. Důvody jsou celkem zřejmé. Hromadné použití atomových zbraní na směru hlavního úderu vytvoří takovou situaci, že obránce bude nucen především organizovat pevnou obranu, nahradit ztráty po provedených atomových úderech a k tomu použít většiny svých záloh nebo i druhého sledu. Nutno dále počítat i s tím, že druhý sled bude také napaden atomovými zbraněmi. Tím vším vznikne u střeleckého sboru taková situace, že jen v některých případech bude moci být provedena protizteč s cílem obnovit původní přední okraj hlavního pásma obrany, protože k splnění tohoto úkolu nebude dosti sil.

Ovšem protizteč může mít i jiné cíle a úkoly. Právě v současných podmínkách se protizteče i malých jednotek stávají důležitým jevem na bojišti. Cílem protizteče kromě obnovy předního okraje obrany může dále být

- zpomalit postup útočníka na jednotlivých směrech, upoutat jeho síly a vnutit jim boj v nevýhodné situaci, rozptýlit úsilí nepřítelů, aby byl nucen současně plnit několik úkolů, a získat tak alespoň v omezeném prostoru bojiště na určitou dobu iniciativu;
- zlepšit situaci jednotky a jejího postavení ovládnutím důležitého objektu, který byl v předchozím boji ztracen, nebo vůbec k vytvoření vhodnějších podmínek pro další vedení boje.

Protizteče s těmito omezenými cíli, kterými se řeší dílčí úkoly na bojišti, jsou podle mého názoru nutným prvkem obrany zvláště v současných podmínkách bez ohledu, zda se jednotka brání na směru hlavního úderu nebo na směru podružném. A právě v jednotkách mohou být plně uskutečňovány. Uvedu konkrétní příklad: Nepřítel se vklíní do praporečného rajonu obrany na třetím postavení a ovládl důležitou výšinu, která mu umožňuje další rozvinutí útoku. Dosaženou čáru ještě nestačil upevnit. Pro další vedení boje praporu je však nutné znovu výšinu ovládnout. Jakým způsobem bude splněn tento úkol? Bude provádět velitel praporu protizteč? Ano, musí. Nejen velitel praporu, ale už velitel roty použije k tomu své zálohy. Rychle a prudce provedená protizteč malé jednotky může v tomto případě rozhodnout o výsledku boje. Mohou mít nějakým způsobem na tuto činnost vliv atomové zbraně nepřítelů? Ne, protože jich nepřítel nemůže použít. Četa a rota není takovým cílem, aby bylo rentabilní použít proti ní atomových zbraní, nehledě ani na těsný dotyk obou jednotek (vlastní i nepřátelské).

Místní protizteče mohou mít značný vliv na situaci na bojišti. Představme si protizteč vedenou silou jedné roty

s rotou tanků do boků nepříteli. Co musí všechno udělat k jejímu odražení? Vyčlenit síly a prostředky, soustředit palbu dělostřelectva, použít části záloh, soustředit pozornost velení a jiná opatření. To všechno se ve svém souhrnu musí projevit nejen v tom prostoru, kde se provádí protizteč, ale i na jiných úsecích. Je oslabena palebná podpora útoku, spotřebuje se část záloh, které bude nutné obnovit a jichž nebude moci být použito jinde. Tak prudká a rozhodná protizteč, vedená malou jednotkou, musí mít vliv na situaci v tomto prostoru bojiště. Toho pak mohou využít ty vlastní jednotky a útvary, které se brání v ostatních úsecích, zesílit nebo upevnit svou obranu.

Budou také případy na bojišti časté? Myslím, že právě za soudobých podmínek velmi časté. Soudobou bojovou činnost charakterizujeme jako vysoce dynamickou, manévrovou, kdy se situace neustále a velmi rychle mění. V těchto podmínkách budou právě velmi často vytvářeny možnosti k protiztečím s omezenými cíli a naopak do značné míry se komplikuje provedení protizteče druhým sledem sboru nebo divise.

Z uvedených příkladů, myslím, jasně vyplývá, že význam protiztečí malých jednotek neklesl, naopak stoupl. Vyzvednu ještě jedno hledisko, a to velmi důležité — vliv protizteče na morálku vojsk. Smělá a úspěšná protizteč jistě má příznivý vliv na morálku. Voják si uvědomuje, že může svou rozhodnou činností vnutit nepříteli vlastní vůli, že mu může opláčet úder, a to všechno se pak odráží ve vyšší houževnatosti, úpornosti a aktivitě obrany.

Protizteč s omezeným cílem nevyžaduje tolik organizačních příprav jako protizteč druhého sledu divise nebo sboru. Při její přípravě a provedení mohou projevit svou iniciativu zvláště velitelé malých jednotek. Proto by nebylo správné už s výchovného hlediska pochybovat o naději těchto protiztečí na úspěch. Právě v bojové přípravě nutno cvičit jednotky k aktivnímu vedení obrany, k rozhodným protiztečím s omezenými cíli a vytvářet takové situace, aby velitelé pochopili jejich význam a účelnost v soudobém boji.

Obdobně paušálně se odsuzují protizteče v noci. Tvrdí se, že protizteč v noci lze jen těžko provést. To je pravda. Avšak to, co je v boji těžké pro nás, je ještě těžší pro nepříteli. Noční protizteč vyžaduje

důkladné přípravy. Tato práce je však »bohatě odměněna« výsledky protizteče. Jsou známy příklady z Veliké vlastenecké války, kdy protizteč čtyř nebo rot provedená v noci s překvapením dosáhla takového úspěchu, který by ve dne vyžadoval daleko většího úsilí a poměrně značných sil. Za soudobých podmínek je otázka nočních protiztečí ještě významnější. Není proto správné konstatovat, že noční protizteč je velmi těžkou formou boje, nýbrž naopak studovat způsoby jejich provádění, organizace a přípravy. To povede k úspěchu.

Tyto své připomínky jsem pokládal za nutné připojit k závěru redakční rady. Je možné, že některé mé názory nejsou správné. Bylo by však velmi účelné, aby se k této otázce vyjádřili další soudruzi a dospělo se tak skutečně k správnému názoru na opodstatněnost a význam protiztečí v soudobé obraně. (Podplukovník Michal Spišiak)

Poznámka redakční rady

Redakční rada vítá podnětný článek autorův, jehož základní myšlenky nejsou naprosto v rozporu se závěrem redakční rady VM.

Otázka provádění protiztečí malými jednotkami je stále velmi živá a aktuální. Souhlasíme plně s názorem autorovým, že protizteč bude mít různý cíl, v závislosti na konkrétní situaci, a že protizteče jsou nezbytným a důležitým prvkem soudobé obrany.

Autor ovšem nedomyslel právě tu část závěru redakční rady, kterou cituje. Tam je výslovně napsáno: »...na směru hlavního úderu nepříteli...« a to je v závěru to podstatné. Je jisté, že nepřítel nebude používat atomových zbraní proti malým protiztečným skupinám, ale rozhodně na směru svého hlavního úderu bude jimi před zahájením útoku vytvářet podmínky pro vysoká tempa masově nasazených, zejména mechanizovaných vojsk.

A právě tady, na směru hlavního úderu nepříteli jde o to, správně a reálně posoudit situaci nejen se svého hlediska, ale i s hlediska zámyslu nadřazeného a rozhodnout, zda v daném konkrétním případě není výhodnější a ekonomičtější soustředit úsilí na vytvoření výhodných podmínek pro mocnější úder soustředěnými silami, který má větší naději na úspěch, když předtím jednotky nepříteli byly vyčerpány úpornou obranou na místě.

Ve vědecké diskusi je proto třeba

držet se konkrétně daného tematu, nepaušalovat a neodbíhat od něho. Tím, že se autor ve svém diskusním příspěvku nedrží přesně tematu, t. j. otázky

protiztečí malých jednotek na směr hlavního úderu nepřitele, dochází v jeho příspěvku k nepřesnostem, které mohou i desorientovat.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU GENERÁL-MAJORA J. KNOTKA:

»Několik poznámek k otázkám velení vojskům«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Článek soudruha generála Knotka je beze sporu jeden z mála kritických článků, které se objevily na stránkách našich vojenskoodborných časopisů. Přináší takové množství námětů, které mohou naši vojenskovědeckí pracovníci řešit po delší dobu. I když autor sám uvádí, že si nestavěl za cíl některý z nadhozených problémů vyřešit, nutno jen litovat, že nenaznačil bližší cestu, kterou je nutno se ubírat. Je to totiž jeden z řidkých případů, kdy se staví řada konkrétních problémů, na které se nutno ve vojenskovědecké práci soustředí, čímž jí dává alespoň na nejbližší dobu určitý směr.

Ve svém příspěvku chce diskutovat ke dvěma základními otázkám: k otázce organizace svazků a vyšších svazků a k funkci štábu a velitele střeleckého sboru v soudobém boji. V podstatě souhlasím s autorem, že to jsou jedny z důležitých otázek, které je třeba v oblasti velení vojskům vyřešit. Neshodují se však s metodou přístupu k oběma problémům.

Otázka organizace armády je jistě, jak i autor správně konstatuje, otázka velmi složitá, aby ji bylo možné řešit »z chodu«. Na VA KG jsme se tímto problémem v užším kroužku zabývali a dospěli jsme k řadě závěrů, které připravujeme k diskusi. Získali jsme však dojem, že naše práce je naprosto spekulativní, i když je podložena přesnými propočty a zdůvodněnými závěry. Proč jsme k těmto závěrům došli? Proto, že otázku organizace jednotek, útvarů, svazků, po případě i svazů není možné řešit u zeleného stolu spekulativními metodami. I když je možné dojít k objektivním závěrům, není možné problém řešit izolovaně od všech ostatních činitelů, především od ekonomiky státu a jejich možnosti, spojeneckých smluv, strategických názorů na vedení války, charakteru pravděpodobného válčiště a organizace ozbrojených sil pravděpodobného nepřitele. S tím těsně souvisí

i druhá otázka, kterou soudruh generál nadhazuje, otázka jednotného typu divise. Myslím proto, že problém organizace je problém širší, než aby mohl být vyřešen jedním nebo i skupinou pracovníků, že je třeba k němu přistupovat skutečně vědecky, že je třeba si ujasnit všechny činitele s tím souvisící a pak se dopracovat k správným závěrům. Je jasné, že usměrnění této práce je věcí funkcionářů odpovědných za obranu země a ne některého pracovníště.

Proto je potřebné vytyčit tyto ukazatele při řešení organizačních principů ozbrojených sil:

- do jaké míry můžeme počítat s vlastními organizačními principy v rámci spojeneckých závazků, zda možno počítat s různými formami organizace ozbrojených sil;
- do jaké míry může ekonomický potenciál zabezpečit rychlé vyzbrojení armády při přechodu na nové organizační zásady;
- s jakými základními kalkulačními jednotkami a svazky počítat, zda nutno vycházet z platných řádů nebo řády přizpůsobit nové organizaci.

Bez vytyčení těchto směrů činitelů je každá práce na nové organizaci jednotek, útvarů a svazků pouhou utopií, více nebo méně zdůvodněnou subjektivními názory autorů.

Jednotný typ divise je v současné době předmětem zájmu mnohých příslušníků velitelského sboru. Důvody pro jsou nadmíru jasné. Ovšem je mnoho významných důvodů i proti. Nelze, myslím, prozatím prohlásit naprosto jednoznačně, co je správné. Vezměme si na příklad ráz pravděpodobného válčiště. Už první pohled na mapu mluví pro divise různého typu. I povaha soudobé bojové činnosti mluví pro divise různého typu. Podle mého názoru není problémem v jednotném typu divise, nýbrž v pružnosti její organizace. Ideálním řešením bude vytvářet si typ svazku ta-

kový, jaký daná situace vyžaduje. To dnešní organizace našich divisí nedovoluje, protože jsou svazky s přesnou organizační strukturou, stavené podle jednotného klíče. Myslím, že tu nutno hledat kořeny pružnosti organizace. Pokud je možné sledovat názory jiných armád na tuto otázku, přechází se od nepružného typu divise na menší svazky, které lze slučovat podle potřeby, hlavně podle situace a druhu bojové činnosti. Avšak ani tuto otázku není možné vyřešit bez jasného směru, jak postupovat.

Závěrem k této otázce chci jen dodat, že většina vojenskovědeckých pracovníků souhlasí se závěry soudruha generála Knotka, že otázka vyřešení organizace armády (jednotek, útvarů, svazků) skutečně dozrála a že je proto potřebné, aby odpovědní činitelé stanovili jasné směrnice, jak tyto problémy řešit.

V poslední době se mnoho diskutuje o účelnosti mezistupně střeleckého sboru v organizaci taktických velitelství. V sborníku »Práce VA KG« jsme o této otázce psali už začátkem roku. Soudruh generál Knotek v podstatě potvrzuje naše názory, jde však ještě dále a je pro zrušení střeleckých sborů vůbec. Myslím, že tuto otázku nutno řešit ve vzájemné souvislosti se všemi problémy. Zrušíme-li střelecké sbory, nemůže být ve vševojskové armádě 9 až 11 divisí, protože by jim velitel a štáb armády prostě nestačil velet, i kdyby byla armáda vybavena pojiťky, která by byl náš průmysl schopen dodat. Charakter soudobé bojové činnosti otázku ještě více komplikuje. Jak by velitel armády stačil velet na příklad devíti divisím v prvním sledu a dvěma divisím ve druhém sledu, které by byly na frontě 90 až 100 km široké a také tak hluboké. Nutné by to vedlo k dělbě práce uvnitř štábu armády tak, že by byly vytvořeny nejméně dvě operační skupiny, z nichž každá by plnila úkoly velení několika divisím. Když by v armádě bylo divisí méně než 5 až 6, objevil by se větší počet armádních velitelství. Jsem toho názoru, že ani tuto otázku není možné vyřešit bez vyřešení prvního problému, o němž jsem mluvil výše. Za současných podmínek je možné ponechat ve-

litelský stupeň sboru, ovšem nemusel by se účastnit organizace boje jako plánovací orgán. V tom plně souhlasím se soudruhem generálem. V přípravném období by velitelství sboru bylo kontrolně pomocným orgánem, asi tak, jak je jeho týlový štáb. V průběhu boje by pak plnil úkoly velení v plném rozsahu. Na stupni sboru by mohl být vytvořen operativní štáb s menším počtem příslušníků, který by mohl pružně řídit boj svých svazků.

Myslím, že společnou chybou nás všech, kteří se zabýváme řešením otázek soudobé bojové činnosti a problémů s nimi souvisejících je, že jich chceme najednou vyřešit mnoho. Projevuje se to ve všech oblastech vojenskovědecké práce, ať jde o vědecké konference nebo vědecké práce, diskuse a p. Přitom často nestojíme na reálné půdě, protože nám není jasný celkový směr vývoje a jeho tendence. O vojenskovědecké práci se sice hodně mluví, málo se však usměrňuje, a to často svádí na scesti. My příslušníci VA KG jsme vděční soudruhu generálu Knotkovi za jeho podnětný článek, že učinil v tomto směru výjimku. Soustředíme se na vyřešení řady problémů, které ve své práci nadhodil, abychom dále rozvinuli vojenskovědecké myšlení.

Závěrem chci ještě poukázat na jeden nepříznivý jev, který se v oblasti vojenskovědecké práce projevuje už delší dobu, a to, že ti příslušníci velitelského sboru, kteří mají k těmto problémům nejbližší, velitelé svazků, příslušníci jejich štábů, dosud neprojevili zájem o theoretické vyřešení hlavních otázek soudobého boje a operace a ani nereagují na teorii, až na malé výjimky, vůbec. To nemůže vést k úspěchům, a proto často theoretičtí pracovníci sklouzávají na cestu objevování nových myšlenek stůj co stůj, i když jsou pouhou fantasií. Obracíme se proto na naše velitele, aby se i oni zapojili do práce na theoretickém vyřešení hlavních problémů soudobého boje a operace. Pak společná práce přinese kladné výsledky.

(Zpracoval
podplukovník Michal Spišiak)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA J. KUDRNOVSKÉHO:

»O některých otázkách nových forem velení«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Plukovník Kudrnovský ve svém článku shrnuje aktuální problémy v otázkách velení, kterými se v současné době živě zabývají všichni pracovníci štábů a theoretičtí pracovníci. Naznačuje i některé z nových forem práce štábů, kterými možno zvýšit pohotovost, pružnost a nepřetržitost velení v soudobých podmínkách boje a operace. K větší části vývodů, které autor uvádí, dospěli i kolektivy našich štábů a možno je přijmout za správné a vhodné k dalšímu rozvíjení. O některých autorových závěrech však nutno rozvinout diskusi k ujasnění správného směru jejich dalšího vývoje.

Především v otázce dosažení překvapení v operaci, kterým chceme zmenšit možnost napadení našich vojsk zbraněmi hromadného ničení a znemožnit zesílení obrany nepřítele na směru našeho úderu. Nutno si vědomit, že v současných podmínkách postačí nepříteli několik málo hodin na provedení opatření proti připravovanému útoku a že během tohoto krátkého času může značně změnit situaci na určitém operačním směru. Při současném stavu prostředků průzkumu a vzhledem na tempo technického vývoje v tomto směru nebude možné počítat s tím, že bude možno utajit před obráncem zaujetí útočné sestavy ve výchozím prostoru k útoku. Bude proto nutno pokládat za normální způsob útoku na připravenou obranu nepřítelů útok z chodu. Útok z výchozího položení v dotyku s obranou nepřítelů budeme muset považovat za výjimečný. Aby štáby byly schopny zabezpečit velení i za těchto podmínek, musí se zabývat zvláštnostmi práce štábů při organizaci a řízení bojové činnosti vojsk za útoku z chodu.

Autor se v článku podrobně zabývá s organizací stanovišť velitelství, především s organizací, umístěním a funkcí velitelsko-pozorovacích stanovišť (VPS). Myslím, že je nutno diskutovat o autorových názorech jak na důvod nové organizace stanovišť velitelství, tak na jejich organizační složení a konečně i na jejich funkci. Myslím, že hlavním důvodem k zřízení velitelsko-pozorovacích stanovišť vyšších svazků a svazů nebyla

nutnost zabezpečit velitelům v průběhu operace možnost pozorovat bojovou činnost vojsk. Tuto možnost jim přece dávala i velitelská pozorovatelná jako součást velitelského stanoviště. Hlavní důvod zřizování velitelsko-pozorovacích stanovišť nutno hledat v rozporu, který vznikl mezi zvýšenými tempy bojové činnosti vojsk, zvýšením manévrového charakteru boje, rozšířením pásem činnosti svazů a svazků na jedné straně a současným stavem spojovací techniky, rozhodujícího prvku při zabezpečení pevného a nepřetržitého velení na druhé straně. V současných podmínkách může velitel vyššího svazku nebo armády vidět z pozorovacího stanoviště jen část svého hlavního uskupení a o bojové činnosti většiny svých vojsk musí být informován z bojových hlášení podřízených velitelů nebo z hlášení důstojníků svého štábu. Proto nesmíme hledět ani na VPS jako na nezbytný a neměnný prvek velení. Velitel bude organizovat stanoviště velitelství tak, aby mu zabezpečila pevné a nepřetržité velení. Po této stránce nesmějí být chápány směrnice MNO o velení vojskům jako dogma. Bude-li mít velitel armády výkonná, na velké vzdálenosti spolehlivě pracující pojítka a bude-li mít k dispozici televizní zařízení, nebude nutno zřizovat VPS a hlavním orgánem velení bude v tom případě velitelské stanoviště.

Nutno uvážit autorův názor na organizační složení VPS armády. Myslím, že z něho mluví příliš duch operačního pracovníka vševojskového štábu a že řeší omezený počet pracovníků štábu jednoznačně na úkor velitelů druhů vojsk a jejich štábů. Je těžko si představit, aby velitel dělostřelectva armády byl schopen s dvěma pomocníky shromažďovat v rychle se měnících situacích v průběhu boje podklady pro své návrhy na použití dělostřelectva a zároveň podle rozhodnutí velitele armády řídit činnost dělostřelectva. Vždyť má velitel zrovna tolik prvků operační sestavy, kolik je vševojskových prvků. Ještě méně lze si představit, jak budou pracovat ženijní náčelník a náčelník PVO, zcela odtržení od svých pomocníků a orgánů. Sami sotva postačí na

obsahu pojitek, šifrování a dešifrování zpráv. Isolování od svých orgánů, nemožnou své funkce zastat. Uznávání zákona o nezbytné součinnosti a spojeném úsilí všech druhů vojsk v soudobém boji zůstane prázdnou theoretickou frází, jestliže podobnými organizačními chybami podlomíme v základě součinnost a nejúčelnější použití druhů vojsk v boji. Je nutné, aby se konečně k otázce možnosti řízení činnosti druhů vojsk z VPS vyslovili i příslušníci druhů vojsk našich vyšších štábů.

Mám za to, že při organizačním složení VPS musíme vycházet jediné z funkce, kterou tento orgán velení má plnit. Autor sám uvádí, že »těžiště velení se přenáší na velitelsko-pozorovací stanoviště«, aby orgány velení mohly plnit požadavky na ně kladené. Příkladem se plně k názoru podplukovníka Bláhy, který uvádí v též čísle *Vojenství* myslí v článku »Za využití nové techniky pro velení svazků a svazů«. Cituji: »Velitelsko-pozorovací stanoviště armády je určeno k přímému řízení nej důležitějších údobí boje a operace. Z VPS vydává velitel armády bojová nařízení přímo vykonavatelům... Proto plní hlavní úkol v rozhodujících fázích operace a VS úkol podružný. Stejný úkol začne VS plnit tehdy, až je zaujme velitel armády.«

Tu je výstižně vyjádřen kvalitativní rozdíl VPS jako nového prvku velení proti staré velitelské pozorovatelně.

Úzká operační skupina na VP se ve své činnosti musela plně opírat o VS jako o hlavní orgán velení. Docházelo k tříštění úsilí štábu a k dvoukolejnosti v jeho práci. Tato skutečnost se odrážela v těžkopádnosti tohoto systému velení. Správně organizované VPS může všechny tyto nedostatky odstranit. Musí však plně převzít shromažďování zpráv o průběhu boje, jejich vyhodnocení, přímé doručení rozkazů a nařízení velitele armády velitelským hlavním prvkům operační sestavy armády, zabezpečovat nepřetržitou součinnost, po případě i podávání bojových hlášení štábu fronty. Velitelské stanoviště se při tom nestane přívěskem, bezvýznamným prvkem. Bude zabezpečovat splnění rozkazů a nařízení velitele armády prováděním kontroly a pomoci u vojsk na bojišti, upevňováním a obnovováním součinnosti, řízením přesunu záloh a druhých sledů, kontrolou provádění opatření k bojovému zabez-

pečení vojsk a udržováním součinnosti se sousedy. Podle pokynů velitele armády bude plánovat opatření pro další bojovou činnost armády. Při tom si každá operace, dokonce každé její období vyžádá v některém oboru odlišného rozdělení úkolů mezi VS a VPS.

K plnění hlavního úkolu velení ve všech oborech činnosti štábu, jak je podle řádů uvádí autor, přirozeně nepostačí tak úzká skupina funkcionářů. Bude tedy musit být operační skupina velitele armády na VPS rozšířena o pomocníky hlavních funkcionářů a styčné důstojníky, kteří zabezpečí funkci VPS jako hlavního orgánu velení až do jeho opětovného splnutí s VS. Jejich počet musí být ovšem přísně regulován, ale není důvodů k jeho omezování stůj co stůj. Vždyť v prostoru, kde bude VPS armády umístěno, bude v útočném boji při našich organizačních počtech svazků a jejich průměrném zesílení posilovacími prostředky tato střední hustota osob, dopravní a bojové techniky: Na 1 km fronty a do hloubky 6 km od čary dotyku 2100 osob a 375 bojových a dopravních vozidel, t. j. na 1 km² 350 osob a 65 bojových a dopravních vozidel.

Myslím, že několik pracovníků štábu armády a vozidel nijakým závažným způsobem nezvýší tuto hustotu a přitom může rozhodujícím způsobem přispět k zabezpečení přímého a nepřetržitého velení.

Autor se ve svém článku zmiňuje o problému slučování dokumentů a vcelku jej nedoporučuje. Volí však jako přípustné pro slučování ty případy, kdy slučování dokumentů rozhodně účelné nebude. Praxe již ukázala, že je vhodné slučovat plán protiatomové a protichemické ochrany. Myslím však, že nebude účelné slučovat s nimi plán ochrany proti biologickým bojovým prostředkům. Opatření ochrany proti těmto prostředkům spadají v rozhodující míře do působnosti zdravotnického oddělení týlu armády; bude proto účelné plánovat opatření proti biologickým bojovým prostředkům ve štábu týlu.

Zrovna tak plán operačního maskování a plán osvětlování bojiště řeší opatření svým účelem, prostředky i orgány, které je uskutečňují, naprosto odlišná; jejich spojení nepřinese žádné zlepšení v práci štábu.

(Zpracoval
podplukovník Branislav Trnkócy)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PODPLUKOVNÍKA J. DOLEŽALA

»Organisace spojení v týlu vševojskové armády«

(Vojenská mysl čís. 3/1956)

Podplukovník Doležal se ve svém článku pokusil tvůrčím způsobem řešit v základních rysech problém spojení v týlu vševojskové armády. Jeho článek je kladným příspěvkem k řešení této ožehavé, dosud opomíjené, ale přitom velmi důležité otázky. Vzhledem k tomu, že organisace týlového spojení nebyla dosud podrobně propracována a článek podplukovníka Doležala je v podstatě první obsáhlejší prací v tomto oboru, pokládáme za nutné zmínit se podrobněji o některých otázkách, které autor neřeší nebo řeší povšechně. Autor ve svém článku hledá usnadnění v řešení organisace spojení v týlu armády, tak, že navrhuje zapojovat různé orgány velení týlu i týlových útvarů a zařízení na spojovací osy velitelského spojení armády a frontu. Domníváme se, že toto řešení není správné proto, že tyto osy mohou být jednak prostorově odlehle, jednak budou plně zatíženy hovory velitelů a jejich štábů.

Dalším nedostatkem je, že autor vůbec nebere v úvahu nutnost mít zabezpečeno spojení se záložním druhým sledem polního velitelství armády.

Nesouhlasíme také s řešením uvedeným v příloze 2, kde operační skupina štábu týlu je zapojena do radiové sítě náčelníků AVAS a automobilní dopravní prapory do radiové sítě týlu ARS.

Při organizaci spojení je především nutno přihlížet k funkci činnosti jednotlivých účastníků spojení. Operační skupina štábu týlu bude vysílána k zabezpečení splnění zvlášť důležitých úkolů na rozhodujících směrech, jako je na př. u ARS. Proto je třeba, aby náčelník týlu armády měl přímé spojení s operační skupinou štábu týlu na radiovém směru, nebo v případě, jak uvedeno na příloze 2, by bylo vhodnější řešení v zapojení operační skupiny štábu týlu do radiové sítě týlu ARS. S automobilními dopravními prapory není třeba organisovat přímé spojení od štábu týlu armády. Jsou rozmístovány v prostoru AZZ a COAZZ a náčelník týlu jim může velet skrze tyto orgány týlu.

Rovněž vyžaduje upřesnění a rozvedení organisace spojení hlásné služby v armádním týlu a organisace spojení v AZZ. Ve svém diskusním příspěvku

podáváme své názory na řešení těchto otázek.

V článku podplukovníka Doležala není kalkulováno ani rozvedeno potřebné spojení v armádním týlu k rychlému vyhlášení atomového poplachu. Atomový poplach bude sice vyhlášen všemi po ruce jsoucími prostředky, aby signál atomového poplachu co nejrychleji pronikl do celého armádního týlu. Při soudobém nedostatečném vybavení týlu vševojskové armády radiovými přijímači je nutno vyhlášovat atomový poplach v armádním týlu dosavadním linkovým a radiovým spojením. Vzhledem k tomu, že není možné klást požadavek na vybudování linkového spojení se všemi týlovými útvary a zařízeními v armádním týlu a že neustálý provoz na radiových stanicích není vždy možný (v přípravném období a p.), není v armádním týlu zabezpečeno rychlé vyhlášení atomového poplachu. To je vážný nedostatek v organizaci protiatomové ochrany v armádním týlu. Za současného vybavení armádního týlu, hlavně v přípravném období, bude tak atomový výbuch signálem atomového poplachu v armádním týlu. Kromě radiových přijímačů u druhého sledu polního velitelství armády, týlových stanovišť velitelství svazků a pozorovatelů určených z počtu jednotlivých týlových útvarů a zařízení nemá týl zvláštní orgány a prostředky pro hláskou službu. Vybavení týlu těmito pojítky je ve skutečnosti improvisací, která nezabezpečuje splnění jedné zásady protiatomové ochrany armádního týlu: »včasné uvědomění příslušníků týlu o nebezpečí atomového napadení«. Tento nedostatek bude pak mít dalekosáhlé následky pro bojeschopnost týlu po jeho napadení atomovými zbraněmi.

K zabezpečení včasného uvědomění všech týlových útvarů a zařízení v armádním týlu o atomovém nebezpečí navrhuje:

K druhému sledu polního velitelství armády kromě dosavadních pojítek navrhovaných podplukovníkem Doležalem připláňovat hlásku 1+6 osob.

Organicky vybavit

— **velitelství AZZ** jednou hláskou, 4 radiovými přijímači (3 radiovými přijímači pro potřebu COAZZ),

- **velitelství POS** — 4 radiovými přijímači (z toho 1 pro potřebu POS a 3 pro ČOPOS),
- **zdravotnický prapor zvláštního určení** — 1 radiovým přijímačem,
- **pohyblivou zálohu materiálu** — 1 radiovým přijímačem (vzhledem k tomu, že pohyblivá záloha materiálu bude stále naložena na autech, a vzhledem k celkové tonáži obsáhne okolo 100 aut, je možné zde využít radiového přijímače automobilního dopravního praporu),
- **velitelství automobilních dopravních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. celkem 3 až 4 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních provozních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 3 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních stavebních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 2 radiovými přijímači,
- **velitelství silničních mostních praporů** — po 1 radiovém přijímači, t. j. 2 radiovými přijímači,
- **uskupení polních jatek, polních pekáren a dílenských prostředků v prostoru AZZ a ČOAZZ** — celkem 4 radiovými přijímači,
- **náčelníky zásobovacích stanic** — celkem 3 radiovými přijímači,
- **hlavní sklady v AZZ** — celkem 5 radiovými přijímači.

To znamená celkem v armádním týlu asi 33 radiových přijímačů. Organickým přidělením těchto radiových přijímačů k týlovým útvarům a zařízením bude zabezpečeno včasné a rychlé vyhlášení atomového poplachu v armádním týlu.

Podplukovník Doležal se ve svém článku nezabývá podrobněji otázkou spojení uvnitř armádní zásobovací základny. Armádní zásobovací základna je jedním z nejdůležitějších prvků operačního týlu a na její správné organizaci a přesné činnosti závisí splnění úkolu včasného a plynulého materiálního zabezpečení vojsk. Proto otázka velení AZZ a s ním přímo související otázka spojení s AZZ a uvnitř AZZ jsou velmi důležité. AZZ v celkovém systému práce operačního týlu plní především funkci dopravní. Zásoby materiálních prostředků přicházejí od frontu hlavně po železnici, jsou v AZZ překládány na automobilní dopravní prostředky, aby byly přisunuty do vojskového týlu nebo dočasně uloženy ve skladech AZZ. To je podstata práce činnosti AZZ

a je třeba i s tohoto hlediska posuzovat problém spojení. Náčelník AZZ je orgánem náčelníka týlu armády, který jeho činnost řídí operativně, ponechává náčelníku AZZ dostatek iniciativy při provádění pokynů náčelníka týlu armády. Náčelník týlu armády neuplatňuje svůj vliv na činnost všech týlových útvarů a zařízení rozmístěných v prostoru AZZ přímo, nýbrž prostřednictvím náčelníka AZZ, který nejlépe a do všech podrobností zná skutečnou situaci AZZ jako celku. Z tohoto důvodu nesouhlasíme s názorem podplukovníka Doležala, který klade požadavek zabezpečení linkového a radiového spojení druhého sledu polního velitelství armády s vojenskými správci zásobovacích stanic (požadavek spojení s »velitelstvími vykládacích stanic« není správný, protože vykládací stanice může tvořit i kterékoli volné místo na železniční trati) a radiového spojení druhého sledu polního velitelství armády s automobilními dopravními prapory.

Souhlasíme s autorem v tom, že za organizaci spojení v týlu armády je plně odpověden náčelník štábu týlu armády. Máme však za to, že by nebylo účelné, aby odpovídal též za organizaci spojení uvnitř AZZ. Pokládáme to za neúčelné především proto, že je nutno předpokládat, že AZZ musí být v činnosti určitou dobu před zahájením operace, a to ještě dříve, než bude armádě znám její úkol. Budou proto časté případy, že armáda přeskupující se z hloubky převeze AZZ již rozvinutou a s určitými zásobami materiálních prostředků. Z tohoto důvodu nemůže ani náčelník štábu týlu armády nikterak uplatnit svůj vliv na organizaci spojení uvnitř AZZ. Proto se domníváme, že by bylo daleko účelnější a že by také více odpovídalo situaci, aby za spojení uvnitř AZZ odpovídal náčelník AZZ a aby AZZ byla organicky vybavena určitými nezbytnými pojítky.

Jen stručně naznačíme možnou organizaci spojení uvnitř AZZ a z toho vyplývající potřebu pojítek.

a) Linkové spojení

Linkové spojení bude hlavním druhem spojení v AZZ. Musí zabezpečit nepřetržitě řízení provozu AZZ, t. j. především řízení dopravy uvnitř AZZ a řízení nakládacích a vykládacích prací. Bude proto třeba organizovat linkové spojení k nejdůležitějším skladům, k automobilním dopravním praporům, k zásobovacím stanicím a k orgánům

zabezpečujícím silniční provoz v AZZ. K tomuto spojení se plně využívá stálého vedení a ovšem i železničního spojení. Předpokládáme-li, že by 90% požadavku bylo kryto stálými linkami, bylo by třeba AZZ vybavit přibližně 120km polního kabelu. Navrhujeme však, aby těchto 10 souprav K-12 bylo přiděleno 2 stavebním družstvům. Tato úspora personálu je odůvodněna zvláštnostmi rozvíjení AZZ.

Dále by bylo třeba, aby AZZ byla vybavena 1 telefonní ústřednou 40x, 1 telefonní ústřednou 20x, 3 dálnopisy, 2 RV pro spojení se štábem týlu armády a s ČOAZZ.

b) Radiové spojení

Radiové spojení bude nutno organizovat hlavně pro spojení v ČOAZZ, kde nebude k dispozici dostatek linek. Radiových stanic určených k tomuto spojení může být do doby rozvinutí ČOAZZ použito jako zdvojení linkového spojení v AZZ. Celá potřeba radiových stanic bude činit 5 RM a 1 radiový přijímač (zabezpečující spojení náčelníka ČOAZZ s odděleními hlavních skladů a s automobilními dopravními útvary v ČOAZZ).

c) Pohyblivá pojítka

Spojení pohyblivými pojítky zdvojuje radiové a linkové spojení a k značnému počtu týlových útvarů a zařízení AZZ je jediným druhem spojení. Kromě toho musí mít náčelník AZZ zabezpečeno spojení pohyblivými pojítky se štábem týlu armády, s náčelníkem ČOAZZ a s náčelníkem FZZ.

Celková potřeba pohyblivých pojítek činí 3 spojovací letouny (vrtulníky) a 10 až 12 motocyklů.

Závěrem možno konstatovat, že by AZZ měla být organicky vybavena spojovací jednotkou v síle přibližně spojovací rotý.

Shrnujeme: Ve svém diskusním příspěvku jsme se zaměřili hlavně na kritiku těch otázek, které podle našeho názoru jsou řešeny jen povšechně nebo které nejsou vůbec řešeny. Přesto je článek podplukovníka Doležala hodnotným příspěvkem a s mnohými jeho vývody plně souhlasíme.

(Zpracovali

podplukovník Bohumír Oliva
a major Vojtěch Machulda.)

Na pomoc vojenskovědecké práci

VÝSLEDKY NĚKTERÝCH AMERICKÝCH POKUSŮ S ATOMOVÝMI ZBRANĚMI

Americká komise pro atomovou energii (AEC) provedla v době od 18. 2. do 15. 5. 1955 již pátou serii pokusů s atomovými zbraněmi. Tato serie, nazvaná »podnik Teskanne«, obsahovala celkem 14 pokusů, které sloužily k vyzkoušení malých nebo v účinku omezených atomových zbraní.

Nejzajímavější a nejpodrobněji popsaný je třináctý pokus, který proběhl dne 5. 5. 1955 pod názvem »Operation Cue«. Cílem jeho rozsáhlého pokusného programu bylo vyzkoušení možnosti a hranice civilní obrany a zároveň přezkoušet účinky výbuchu atomové pumy na obrněnou skupinu americké armády.

Orgány civilní obrany provedly k pokusu tyto přípravy:

1. Nákladem asi 15 milionů korun bylo vybudováno pokusné město »Survival town« (město přežilých). Bylo v něm deset zcela zařízených obytných domů, šest velkých průmyslových budov, malá rozhlasová stanice a několik úkrytů v okruhu do 3,2 km od epicentra.

2. V domech a úkrytech byly instalovány figuriny oblečené do rozličných oděvů a vybavené ochrannými prostředky a ochrannými oděvy.

3. V úkrytech byla umístěna pokusná zvířata, jako psi, krysy, králíci, morčata a myši.

4. V pokusných domech byly uloženy nejrůznější potraviny.

Pokus byl původně určen na 26. dubna. Musel však být devětkrát přeložen vzhledem k bezpečnosti 120 km vzdáleného města Las Vegas, a to pro nebezpečí možného radioaktivního zasažení při nepříznivých povětrnostních podmínkách. Šlo zejména o směr a rychlost větru.

5. května 1955 v 5.20 hodin byla přivezena k explozi atomová puma o ekvivalentu 35 až 40 tisíc tun TNT, instalovaná na věži vysoké 150 m.

Mocný, sinavě bílý světelný záblesk osvětlil jasněji než slunce 120 km vzdálené město Las Vegas. Ohnivá koule

přešla v oranžovou barvu a vytvořila známý hříbovitý tvar purpurového zabarvení, který se změnil ve třech minutách v bílou čepici a za šest minut dosáhl výšky 9500 m. Po dalších deseti minutách dosáhl již hnědý hřib výšky 13 km.

Tlaková vlna zasáhla silou rovnající se tlaku vzniklému při kanonovém výstřelu ještě 13 km vzdálenou pozorovací výšinu a bylo ji pozorovat až v Los Angeles. Obyvatelé USA mohli pokus poměrně dobře pozorovat u svých televizních přijímačů do 2 minut. Potom snímací televizní kamery zabudované v předem připravených zákopech vypověděly službu. Některé budovy pokusného města situovaného ve vzdálenosti 1,4 až 3,2 km od epicentra přestály výbuch až překvapivě dobře. Z deseti obytných domů byly jen tři zcela rozbořeny.

Ze čtyř budov vystavěných ve vzdálenosti 1,4 km od epicentra, t. j. ještě v pásmu silného poboření, kde u pumy 40 000 t TNT je možno předpokládat přetlak v čele tlakové vlny 0,5 kg/cm², byly zcela rozbořeny dvě budovy. Byla to jednopatrová budova z cihelného zdiva a dřevěný dům příhradové (rámové) konstrukce. V tomto domě byla koupelna se stěnami zesílenými 20 cm armovaným betonem, která zůstala nerozbořena. Dva pokusní psi v ní uzavření neutrpěli nejmenší zranění.

Další dva přízemní domy, rovněž ve vzdálenosti 1,4 km od epicentra, měly po výbuchu konstrukci zcela nepoškozenou, měly jen lehce popraskané stěny a vyvrácená okna a dveře. Přesto síla výbuchu byla taková, že se rolety svícnuly a roztavily do beztvaré kovové koule. Zařízení a nábytek byl v místech chráněných zdmi téměř nepoškozen. Další dva domy stejného typu ve vzdálenosti 3,2 km nebyly nijak poškozeny.

Tyto čtyři uvedené domy byly vybudovány z tvárnice a prefabrikovaných vyztužených desek. K jejich výrobě bylo použito zčásti směsí lisované hlíny, speciálních amerických směsí lisované břídlíce z naftových polí a škvárobetonu.

Ploché přečnívající střechy těchto domů byly provedeny z 16 cm tlustých prefabrikovaných desek z armovaného vylehčeného betonu.

Prefabrikátový betonový dům byl budován na speciálních základech. Samonosné panelové stěny a příčky byly umístěny na základních pilířích. Po usazení stěn byl vnitřek místností vysypán 25 cm vysokou vrstvou písku, na níž byla položena 10 cm tlustá železobetonová podlaha.

Z výsledků pokusů je vidět, že je možno stavět domy z takového materiálu a takové konstrukce, které jsou schopny vydržet nápor dosti silné tlakové vlny při atomovém výbuchu.

Proti uvedeným čtyřem odolným domům byl ve vzdálenosti 1,8 km od epicentra, tedy asi tlakem $0,35 \text{ kg/cm}^2$, zcela rozbořen jednopatrový dřevěný dům rámové konstrukce a zděný jednopatrový dům ve vzdálenosti 2,1 km (asi $0,25 \text{ kg/cm}^2$) vykazoval menší strukturní škody. Tři domy ve vzdálenosti 3,2 km od epicentra vykazovaly pod výbuchem způsobeným tlakem — asi $0,15 \text{ kg/cm}^2$ — jen nepatrné škody a mohly být lehce opraveny k dalšímu obývání.

Z průmyslových budov byly dvě výrobní haly ocelové rámové konstrukce, vystavené ve vzdálenosti asi 2 km, rozbořeny přetlakem asi $0,3 \text{ kg/cm}^2$.

V podstatě je možno říci, že účinky vzniklé tlakové vlny odpovídají údajům u nás uváděným. Přesto je však třeba vyzdvihnout velkou odolnost nízkých staveb z prefabrikovaných prvků, ať již z betonových nebo z jiného ve zprávě uváděného materiálu.

Požáry se u žádné ze staveb nevyšly. Tlaková vlna následovala tak rychle za světelným ožehem, že vzplanuvší ohně byly dříve utlumeny, než se mohly rozšířit. Přitom možno usuzovat, že se při příznivých povětrnostních podmínkách světelný impuls v okamžiku výbuchu a ve vzdálenosti staveb nejbližších epicentru rovnal hodnotě přes 30 cal/cm^2 .

Zásobování pokusného města plynem a elektrickým proudem bylo sice explodí přerušeno, avšak podle vyjádření odborníků mohlo být v krátkém čase uvedeno do chodu. Rozhlasová stanice po výbuchu umlkla, vysílací stožár byl poškozen a zásobení proudem selhalo.

Tři druhy betonových úkrytů, které byly částečně zapuštěné, a dva různým způsobem dřevem vyztužené sklepy v pokusných domech zůstaly nepoškozeny.

Nejbližší pozorovatelé byli v zákopech 2400 m od epicentra.

Po prvé byly nasazeny ihned po výbuchu síly civilní obrany. Celkem 250 příslušníků nejdůležitějších služeb.

Intensita radioaktivního záření hned po výbuchu byla ve vzdálenosti 1,4 km od epicentra 350 r/hod. V každém případě, jak uvádí zpráva, však bylo pokusné území 1 hodinu po výbuchu bez nebezpečí průchodné.

Před tímto údajem musí předcházet předpoklad, že pokusné území nebylo zamořeno produkty štěpení, ani indukovanou radioaktivitou způsobenou tokem neutronů v nebezpečné míře. Není také uvedeno, jakých ochranných prostředků bylo při průchodu použito. Podle našich předpokladů muselo být použito prostředků protichemické ochrany jednotlivce.

Obrněná skupina byla vystavena účinkům výbuchu a nastoupila hned po explozi k útoku na předpokládaného nepřítele, na jehož postavení byl podle námětu cvičení proveden atomový úder.

V okamžiku výbuchu vyrazila ze vzdálenosti 2,8 až 3,5 km od epicentra obrněná skupina složená z 55 tanků »Patton« — (48 t), za níž následovalo 24 obrněných transportérů typu M-59, za nimi ženijní četa, četa tažných vozidel a baterie samohybných děl 15,5 cm.

Účastník cvičení popisuje, že těžké tanky byly tlakovou vlnou nadzdvíženy, a pak zvířené množství prachu zakrylo veškerý výhled.

Ochrana pancířem se ukázala účinná i proti radioaktivnímu záření. Dosimetr ukázal, že osádka tanku byla ozařena dávkou 0,25 r. Obrněná skupina při tom dosáhla vzdálenosti až 920 m od epicentra. Rovněž proti ožehům pancíř dostatečně chránil. Intensita ožehu byla podle údajů taková, že vzplanulo křoví v okruhu až do vzdálenosti 6,6 km od epicentra, což by odpovídalo světelnému impulsu 5 až 10 cal/cm^2 .

Podle údajů v našich předpisech však by ve vzdálenosti 6 km od epicentra byl při uvedeném pokusu světelný impuls asi kolem 1 cal/cm^2 , t. j. hodnota, při které by keře ještě nemohly vzplanout.

Pokus ukázal, že ochrana pancířem proti radioaktivnímu záření je účinnější, než se dosud v USA předpokládalo. Dosud se počítalo se zeslabením intenzity záření přicházejícího z ovzduší na jednu osminu, praxe však ukázala zeslabení na jednu dvanáctinu.

Z toho je činěn závěr, že 2,5 cm tlustý pancíř má stejný absorpční účinek

jako 15 cm betonu nebo 30 cm země. Tento závěr amerických pramenů neodpovídá údajům u nás běžně používaným, kdy při dané energii záření polovrstvy železa, která je 2,8 cm, odpovídá 10cm vrstva betonu a 14cm vrstva zeminy. Tento rozpor je zřejmě způsoben různě uvažovanou specifickou hmotou daného materiálu, která je jedním ze základních parametrů absorpce pronikavého záření. Na příklad u zeminy není uváděno, jde-li o zeminu rostlou, dusanou nebo volně sypanou.

Ačkoli nebyla ještě vydána závěrečná zpráva o celém pokusu, je v USA činěn závěr, že se plánování a opatření civilní obrany musí dalekosáhle změnit a především musí být prováděny naléhavě a s větším úsilím.

Z uvedených zpráv je zřejmé, že se v USA věnují velké částky na výrobu jaderných zbraní a na pokusy s jejich účinky. Do konce roku 1955 provedly Spojené státy mimo zločinná napadení japonských měst celkem 65 pokusů s jadernými zbraněmi.

Byly přivedeny k výbuchu atomové

zbraně od ekvivalentu 1000 do 40 000 TNT a vodíkové pumy s účinností až do 20 milionů tun TNT. Výbuchy byly prováděny jak z věží, tak i z letadel, kdy na příklad při pokusu v březnu 1955 byly přivedeny k výbuchu 2 pumy 25 000 TNT a 5000 t TNT v rozmezí pěti hodin. V roce 1955 bylo také po prvé použito k shoení atomových pum letadla nadzvukové rychlosti typu F 100-Supersabre.

V současné době provedly USA přes protesty a odpor celého světa další pokus s vodíkovou pumou.

Z toho pro nás vyplývá, že přes zmírnění mezinárodní situace v současné době stále musíme zvyšovat své znalosti o zbraních hromadného ničení a s co největším úsilím připravovat opatření na ochranu proti jejich účinkům.

(Zpracoval:
inženýr kapitán Ing. Jiří Čermák.)

Prameny: CONCRETE — VI/1955

Brandschutz — XI/1955

Pěch-VIII-3

Ziviler Luftschutz-III/1955

AMERICKÉ ŘÍZENÉ STŘELY

Vývoj řízených střel — nosičů atomových náplní, velmi rychle postupuje vpřed. V tomto směru bylo v poslední době dosaženo mnoha úspěchů.

Především bylo vyřešeno snížení váhy atomové hlavice s výbušnou náplní. Tento fakt (jak je v zahraničním tisku uváděn) způsobil revoluci ve vývoji řízených střel. Zároveň snížení váhy a objemu zjednodušuje problém pohonu a řízení strategických střel. Každý kilogram váhy řízené střely, o který je možno její váhu snížit, znamená úsporu asi 100 kg pohonné hmoty.

Dalším úspěchem je nové vyřešení problému zahřívání hlavice s výbušnou náplní v okamžiku návratu střely do atmosféry. Je celkem známo, že se povrch balistické střely třením o vzduch (při nadzvukové rychlosti zvláště) zahřívá, takže by mohlo dojít k výbuchu náplně.

Tento problém musil být řešen již u střely V-2, která měla maximální rychlost jen 5000 km/hod.

Značného zdokonalení bylo dosaženo i ve vývoji zařízení pro atmosférickou navigaci, která je vhodná zejména u mezikontinentálních řízených střel velkého dostřelu.

Velkého pokroku bylo dosaženo i v oboru raketového a tryskového pohonu řízených střel. V současné době je již možný pohon velkých střel nadzvukovou rychlostí.

Střely, na které je kladen největší důraz v USA, jsou toho času tyto: ATLAS, SNARK, NAVAHO, RASCAL a BOMARC.

O těchto střelách byly uveřejněny tyto údaje:

SM-65 ATLAS je mezikontinentální řízená balistická střela. Může nést vodíkovou náplň na cíl do vzdálenosti 8000 km. Podle výzkumu bylo zjištěno, že bude možno snížit její celkovou váhu (225 t) asi na polovinu.

ATLAS je dvoustupňová raketa s kapalínovým raketovým motorem.

První stupeň (raketa o tahu 55 tun) se oddělí od střely, jakmile je střela dána náležitá energie, potřebná k opuštění atmosféry.

Druhý stupeň pohání raketu s atomovou náplní až do doby vyhoření paliva; pak nastává volný výstup střely až po maximum. Propočít dráhy střely udává rychlost 400 km/min. v okamžiku vyhasnutí motoru.

Doba hoření je asi 2 minuty, během níž střela opustí atmosféru a svírá s obzorem úhel 26°. Volným výstupem dosáhne výšky 1300 km. Po tomto výstupu klesá (zadní částí napřed až do návratu do atmosféry) na cíl. Celková doba letu je asi 30 minut.

Ačkoliv je přísně tajen způsob řešení problému ohřívání (jak je v tisku uváděno) u střely ATLAS, jsou v zásadě možné tři způsoby:

1. Zpomalení: snížením rychlosti asi o 50% zmenšuje se ohřívání povrchu rakety asi o 75%. Způsob zpomalení závisí v rozdělení střely na několik částí po návratu do atmosféry a v samostatném sestupu hlavičky s výbušnou náplní. Použití vodíkové výbušiny nemá podstatný vliv na přesnost střely. Další možnost je v použití brzdicích klapků (asi podobně jako u letadel).

2. Spalování: při této metodě se předpokládá použití několika vrstev tepelně odolného materiálu, které postupně ohřívají a izolují po určitou dobu výbušnou náplň od vysoké teploty.

3. Výbuch ve velké výšce: při tomto způsobu nechává se vybuchnout náplň ve vrchní vrstvě atmosféry, dříve než střela atmosférou pronikne. Při použití vodíkové náplně je tento způsob výhodný pro vysoký okruh účinnosti vodíkových zbraní.

Konstrukce střely ATLAS byla svěřena firmám:

CONVAIR: výroba těla střely, palivových nádrží a výbušné hlavičky,

GENERAL NORTH AMERICAN: raketový motor o tahu 55 t, který tvoří 1. stupeň pohonu střely;

GENERAL ELECTRIC: dálkové ovládací (řídící) zařízení,

WOOLBRIDGE: t. zv. »nos« střely, jehož část řeší ohřívání střely je nejchoulostivějším problémem.

Při výrobě jsou jako poradci čtyři atomoví fyzici: Frederic de Hoffmann, Kamn, Bethe a Teller.

SM-62 SNARK

byla první mezikontinentální řízenou střelou, která byla schopna letu. Zkoušky byly prováděny na CAP CANAVERAL, zkušební základně řízených střel.

SNARK je v podstatě letadlo bez pilota, které proletí dráhu 8000 km nadzvukovou rychlostí; poháněna je tryskovým turbokompresorovým motorem

J-33 (statický tah 2000 kg). Má být však vybavena motorem J-57 (tah 4500 kg).

Křídla jsou šípovitá o úhlu 45°. Řídící plochy jsou na křídlech a směrovce.

Délka střely je 9 m, délka rakety 0,75 m, průměr střely 1,36 m. Odpalování této střely se provádí obdobně jako u řízené střely MATADOR pomocí startovacích raket s pevným palivem.

Jakmile střela dosáhne své určené výšky, letí rychlostí asi do 1100 km. Navigace je prováděna astronomickými přístroji. Střela je vybavena dálkovým ovládním a automatickým pilotem.

SNARK může nést atomovou náplň. Tato střela prý vyvolala ve štábu leteckva USA velmi prudkou diskusi, má-li být zařazena do seriové výroby pro svou celkem malou rychlost. Střela je považována za celkem snadný cíl pro stíhače PVO a pro protiletadlové dělostřelectvo.

SM-64 NAVAHO

je mezikontinentální střela poháněná statoreaktory. Vzdálenost 8000 km prý proletí průměrnou rychlostí (asi 2730 km) ve výšce asi 23 000 m (kdežto SNARK neletí výše než 10 000 m).

Navigace u této střely je astronomická.

Střela NAVAHO je vyplněna vodíkovou výbušinou.

Při zkouškách prý bylo dosaženo dostupu 27 500 m.

GAR-98 FALCON

je raketa, kterou má být vybaveno americké letectvo, je 2 m dlouhá, 15 cm v průměru a váží 45 kg. Raketa létá nadzvukovou rychlostí (asi 3560 km/hod.). Na cíl je řízena automatickým zařízením vestavěným ve střele. Je poháněna raketovým motorem na pevné palivo o tahu 2700 kg.

Touto raketou budou nejdříve vybaveny stíhačky CONVAR F-102 a SCORPION F-89H, které jsou určeny k ochraňování amerického kontinentu.

F-102 je vybaven 6 střelami FALCON, které mohou být odpáleny i salvami, jakmile je palubním radarem zjištěn přibližující se cíl.

Letadlo může střelu vystřelit již v době výstupu.

GAM-63 RASCALL

je řízená letecká střela, které má být použito proti pozemním cílům. Její délka je 6 m, průměr 1,26 m. Uvnitř střely je atomová náplň. Střely mají být ve výzbroji letounů B-47 a B-36.

RASCALL dosahuje rychlosti 1600 km/hod. Je poháněna 3 raketami s kapalinovým palivem. Střela je řízena na cíl z mateřského letadla, z něhož je odpalována ve vzdálenosti až 160 km od cíle.

IM-99 BOMARC

je řízená protiletadlová střela. Dosahuje mnohem větších výšek než dosud používaná střela NIKE. Je s ní počítáno především pro střelbu proti bombardovacím letounům. Účinný dolet je asi 400 km od odpalovací základny. Střela je poháněna 2 statoreaktory a dosahuje rychlosti 2900 km v hodině.

Z uvedených zahraničních zpráv vysvítá, jak horečně je na vývoji dálkových řízených střel pracováno.

Řízené mezikontinentální střely se stávají jedním z významných prostředků případné budoucí války. Použití uvedených střel však mnohdy naráží na závažné technické problémy, jako je na př. přesné navádění na cíl nebo odolnost výbušné náplně a celé střely proti vysokým teplotám vznikajícím při letu atmosférou. Proto se současná věda zaměřuje především na vyřešení těchto problémů.

Otázka použití mezikontinentálních střel bude mít velký význam i při řešení problémů protiatomové ochrany důležitých komunikačních a hospodářských center.

(Zpracoval kapitán Miloslav Suchý)

PLÁNY NA ORGANISACI ZÁPADNÍ ARMÁDY PRO VEDENÍ BUDOUCÍ VÁLKY

Podle článku Dr F. C. Brookse a plk. L. W. Merriama: CORG plans tomorrow's army today, zveřejněném v americkém časopisu ARMY, únor 1956, str. 28—31

Ve státě Virginia založili Američané speciální ústav CORG (Combat Organisations Research Group — Ústav pro výzkum vojenské organizace). Tento ústav má velmi různorodé personální obsazení. Vedle předních vojenských teoretiků, kteří jsou členy americké armády, zasedají tam civilisté-vědci, kteří ještě do října 1955 pracovali pro Hopkinsovu universitu. Tento ústav se zabývá problematikou budoucí války, a to především zhodnocením skutečného účinku thermonukleárních, atomových, chemických a biologických zbraní, dále novou organizací armád a jejich složením a problémem vhodného výcviku pro velitele. CORG zamítá rozšířený názor, že budoucí válka bude vedena stejnými zbraněmi, kterých bylo použito v minulé válce, a že v příští válce bude použito téže taktiky a techniky. Nezamítá však možnost, že by v budoucnosti mohlo dojít také k omezeným válkám podobného typu, jako tomu bylo v Koreji. I k tomuto aspektu bere se zde zřetel.

V ústavu jsou soustředěni vědci nejrozdílnějšího typu, jako matematikové, fyzikové, historikové, psychologové, kteří mají k dispozici výsledky nejmodernějšího výzkumu západní vědy. Tito vědci zasedají spolu s vojenskými odborníky k poradám, na kterých má být

dosaženo synthesesy mezi různými se hlasy vědců a vojáků a kde mají být vypracovány jednotné plány pro posouzení situace, která vznikne v příští válce.

V nynější době se ústav zabývá především novými moderními aplikacemi ve vedení válečné hry a posuzováním terénu válčičtí.

Válečná hra je prováděna tím způsobem, že oddělení nazývané SYNTAC (Synthetická taktika) dostane za úkol od velitele svého oddělení vyřešit bojovou situaci, která může vzniknout v budoucí válce. Velitel stanoví sílu a složení obou válčících armád (modré a červené), určí důležité objekty a stanoví rozmístění vojsk.

Svou zprávu předá důstojníkům červené a modré armády, kteří sedí v místnostech, jež jsou od sebe odděleny. (Viz obr. 1.)

Zatím co důstojníci červené a modré armády řeší situaci, vypracovávají taktické plány, provádějí manévry svých jednotek a střelí ze svých zbraní, skupina civilních vědců vyzbrojená elektrickými počítači stroji posuzuje ztráty, které mohou vzniknout na obou stranách vlivem účinků nejmodernějších zbraní. Tento tichý boj obou skupin,

Obr. 1. Kontrolní místnost, v níž skupina důstojníků řeší válečné operace na mapě v těsné spolupráci s civilními vědci používajícími elektrických počítačích přístrojů.

Obr. 2. Členové CORG měří délku prostoru značkováného minového pole, které bylo přejeto tankem

Obr. 3. Měření a vyhodnocování speciálních zkoušek; vědeckí pracovníci berou své elektronické přístroje do pole

který se vede na dvou obrovských identických mapách, je kontrolován skupinou vojenských odborníků, umístěnou v třetí oddělené místnosti.

V článku je uveden průběh jedné takové válečné hry, která byla provedena v ústavu CORG.

Jiné oddělení ústavu se zabývá hodnocením terénu válčiště. Zjišťuje základní vojenská data, která jsou nezbytná pro vypracování nové taktiky a organizace. Experimenty jsou prováděny přímo s jednotkami v poli. Jsou řešeny problémy, jako na př. »Jak velké procento vojáků pěší roty zůstane schopno boje po shoení atomové pumy v různých bojových situacích. Jak dlouho zůstane neobjeven prapor ukrytý v zalesněném prostoru při nepřátelském průzkumu zrakem. Jak dlouho může pálit

protitanková baterie ze svých maskovaných postavení, než je objevena průzkumnými tanky«. (Viz obr. 2.)

Hodnocení terénu je plánováno a organizováno ve spolupráci s veliteli vojenských jednotek, které v prostoru provádějí svá cvičení. V článku je podrobně popsán průběh jednoho takového cvičení, kde se zkoumají možnosti účinků atomových zbraní na jednotky, které jsou v různých bojových situacích. (Viz obr. 3.)

Američané očekávají, že práce tohoto ústavu bude mít veliký úspěch, a počítají, že výsledky jeho činnosti budou mít vliv na rozhodování vedoucích vojenských činitelů americké armády při organizaci západních jednotek pro budoucí válku.

(Zpracoval Dr. Miloslav Sulc)

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Obsah maďarského odborného vojenského časopisu »Katonai Figyelő« čís. 1/1956

Generál-poručík Hidvégi Ferenc, Komunistická strana — organisátorka a vůdkyně Sovětské armády.

Podplukovník Ólvedi Ignác, Některé aktuální otázky sovětské a buržoasní vojenské vědy.

Plukovník Zólmoy László, Aktivnost v obraně.

Plukovník Szücs Miklós, Násilný přechod vodních toků v průběhu útočné operace armády.

Podplukovník Farkas Róbert, Zvláštnosti útočného boje mechanisované divise v noci.

Major Rusznák Károly a kapitán Molnár Sándor, Některé otázky organisace pochodu při očekávání střetného boje.

Plukovník Hersiczky Lajos, Význam železničních tratí a úkoly orgánů vojenské dopravy v soudobých válkách.

Diskuse

Plukovník Szücs Miklós, O článku »Údaje o atomovém úderu«.

Major Szabó István, O článku »Údaje o atomovém úderu«.

Plukovník Diénes Ödön, Otázky organisace součinnosti v terénu za použití atomových a chemických zbraní.

Bibliografie

Podplukovník Gráber György, O vojenském časopise Sovětské armády »Vojennaja mysl«, ročník 1955 (čís. 11).

Obsah bulharského vojenského odborného časopisu »Vojenna misl« číslo 6/1955

Úvodník, Bulharská komunistická strana — organisátorka a vůdkyně lidové armády.

Podplukovník Načev Iv., Ekonomické úspěchy Bulharské lidové republiky a jejich význam pro obranu země.

Podplukovník Zabunov Chr., Úkoly a formy operační přípravy.

Generál-major Georgiev V., Odrážení silného protiúderu v průběhu armádní útočné operace.

Podplukovník Tenov At., Některé otázky velení vojskům v útočné operaci.

Obsah článku: autor poukazuje na různorodost a složitost velení v souvislosti s rozvojem mechanisace a bojových prostředků a jeho důležitost pro úspěch soudobého boje. Zabývá se otázkou zkrácení přípravného období útočné operace, zjednodušení dokumentace, organisovanosti práce velitele a štábu, předvídání, nepřetržitosti velení, otázkou spojení. Dále se zabývá dílčími složkami velení a otázkou jejich zdokonalení.

Generál-poručík Bačvarov Iv., Některé závěry z bojové činnosti čínských lidových dobrovolníků v Koreji.

Podplukovník Grigorov S., O činnosti dělostřelectva při odrážení protiúderu a ničení protiúderného uskupení.

Plukovník Ančev K., Protichemická ochrana a ochrana vojsk před radioaktivními látkami za útoku v hornatém zalesněném terénu.

Podplukovník Čerkezov M., Organisace součinnosti mezi lodním, pobřežním a pozemním dělostřelectvem při útoku vojsk v přímořském směru.

Diskuse a polemika

Generál-poručík Transki Sl., O některých otázkách z naší praxe.

Stručný obsah: článek pojednává o možnostech zkrácení doby nutné pro přípravu armádní útočné operace, aby se zabránilo nepříteli soustředit a uskupit vojska.

Plukovník Janev Kr., Ivanov J., Za přesnou vojenskou terminologií.

Z cizích armád

Major Nikolov C., Použití dělostřelectva a tankových vojsk v turecké armádě za útoku.

číslo 2/1956

Generál-major Jančo Kostov, XX. sjezd KSSS.

Plukovník Chr. Dobrev, Některé zvláštnosti organizace a vedení útoku v noci.

Podplukovník St. Mitev, Používání druhého sledu armády při útoku v horském zalesněném terénu.

Plukovník M. Getovski, Dělostřelecké zabezpečení protiúderu v obranné operaci.

Podplukovník K. Krastev, Dělostřelecká protiletadlová ochrana vojsk při útoku v horském zalesněném terénu.

Generál-major P. Tomov, Ženíjní příprava výchozího prostoru k útoku v soudobých podmínkách.

Použití osvětlovacích prostředků a prostředků k vidění v noci při bojové činnosti vojsk.

Generál-major P. Vrančev, Expanse USA za strategickými surovinami.

Vojensko-historická část

Kapitán K. Abadžiev, kapitán A. Pejčev, kapitán V. Valkov, Devátý úder Sovětské armády.

Z cizích armád

Podplukovník M. Mitkov, Některé údaje o atomových zbraních a jejich použití v obranném boji podle amerických názorů.

O úkolech zdravotnické služby za používání atomových zbraní

Ve 3. čísle 5. ročníku (r. 1955) odborného západoněmeckého vojenského časopisu Wehr-Wissenschaftliche Rundschau bylo uveřejněno pojednání Dr. Alfreda Bayera.

Autor v článku nazvaném *»Welche Aufgaben erwachsen dem Sanitätsdienst durch den Einsatz von Atomwaffen«* (Úkoly zdravotnické služby za používání atomových zbraní) uvádí názory na nezbytné organizační a materiální opatření ve zdravotnické službě ozbrojených sil a ve veřejném zdravotnictví.

V první části popisuje stručně účinky atomových zbraní, při čemž se opírá především o poznatky z atomového úderu na Hirošimu a Nagasaki. V další části se zaměřuje na účinky atomového výbuchu na lidský organismus a popisuje charakter, stupeň a příznaky zranění způsobených tlakovou vlnou, světelným zářením a pronikavou radiací. Na základě dosavadních dostupných poznatků o účincích atomových zbraní rozvádí pak názory na úkoly zdravotnické služby

v budoucí válce. Zdůrazňuje nezbytnost důkladného odborného výcviku zdravotnického personálu, jakož i výcvik všech příslušníků ozbrojených sil v poskytování první pomoci. Navrhuje praktické procvičování úkolů zdravotnické služby při všech cvičeních s vojsky, zesílení orgánů zdravotnické služby svazků, útvarů a jednotek a zřízení záložních pohyblivých polních nemocnic u sborů a armád. K zvýšení operativnosti pohyblivých polních nemocnic doporučuje použít le-tounů.

V závěrečné stati shrnuje autor dosa- vadní názory na opatření nutná k za- bezpečení civilního obyvatelstva při ato- movém úderu.

Názory a návrhy v článku uváděné jsou souhrnem vlastních názorů a zku- šeností autorových, doplněné novějšími poznatky a zkušenostmi zdravotnického zabezpečení vojsk při použití atomových zbraní. Autor zastával funkci ve zdra- votnické službě v bývalé nacistické ar- mádě.

UPOZORNĚNÍ REDAKCE

Redakce Vojenské mysli žádá své přispěvatele, aby příspěvky k uveřejnění ve Vojenské mysli zasílali pokud možno ve čtýřech výtiscích (náčrty jen v jednom výtisku); usnadní tak recensní a schvalovací řízení.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jan Knotek, Ján Lipový, Václav Voneš, Jaromír Vyhnánek, Zdeněk Malý, Ladislav Hálek, Vladimír Diviš, Miroslav Rybniček, Jaroslav Foršt, Karel Rovenský, Josef Slabý, Ludvík Varvařovský, Václav Vitanovský, František Houra, Václav Sadílek, Alois Chládek (redaktor)

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl« MNO, Praha. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., provóz. 2.

V roce 1956 vyjde 6 čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.

Subscription prices: Five dollars per annum in advance. Single copies, fifteen cents. Payment in advance. Orders, notices, and communications should be addressed to the Editor, The Journal of the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill., U.S.A.

Entered as Second-Class Matter, June 26, 1907, Post Office at Chicago, Ill., under No. 383,961. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized on July 1, 1918.